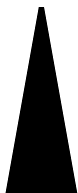

VICTOR BÎRLĂDEANU

OPERAŢIA „PSYCHO"

EDITURA TINERETULUI

VICTOR BÂRLĂDEANU

operaţia „psycho”

Desenul copertei: MIHAI SÂNZIANU

EDITURA TINERETULUI
1968

I. Legătura din piele de cangur

Abia în a treia zi de când sosise la Geneva, doctorul

Bartolomeu Cubleşan a introdus în cutia poştală de lângă gara Cornavin primele mesaje către prietenii din ţară : nişte ilustrate convenţionale pe carton translucid, din acelea care se găsesc cu duiumul la toate răspântiile străzilor geneveze, zugrăvind cu falaciozitatea naiv-feerică a Eastmancolor-ului un Montblanc miniatural şi drăgălaş, un lac Leman ca o piscină de star hollywoodian, un Quai Wilson cu figurine elegante, parcă mânuite de un păpuşar anonim.

Scrisese în grabă pe măsuţa camerei de hotel câteva cuvinte la fel de convenţionale ca şi ilustratele, străduindu-se numai ca, pe lângă inevitabilul „Salutări din...“, să găsească o cât de măruntă întorsătură din condei, care să deosebească rândurile adresate profesorului Manciu de cele menite, să ajungă în mâinile colaboratorului şi prietenului său cel mai apropiat, Ovidiu Horja, sau de cele destinate „amorului prim şi irealizabil al primei sale tinereţi" (desuetul patetism al expresiei îi stârnise un zâmbet de autoironie), actriţei Adriana Jacotă din Cluj. Operaţia îl cam plictisise, ca orice act izvorât din „tembelismul contractului social", cum îi plăcea să definească îndatoririle care-i zgândăreau micile comodităţi, şi acum, după ce văzuse cele trei patrulatere colorate alunecând în orificiul ospitalier, respira uşurat, presimţind deliciile ultimei după-amieze libere înaintea Congresului. Urmau cinci zile de ritualuri simandicoase şi grave, de controverse înmănuşate şi zâmbitoare, totul în celofanul superigienic de ţepene gesturi protocolare, specific unei reuniuni internaţionale de atare importanţă : Congresul de neuropatologia memoriei.

Era hotărât să uite însă, în după-amiaza asta, şi de

neuropatologie, şi de memorie — de tot ceea ce, începând de mâine, se va întrona, obsedant, în centrul existenţei sale geneveze. O după-amiază de amnezie dulce şi totală (termenul de amnezie îi provocă un scurt frison, deoarece îi amintea de una dintre temele de pe ordinea de zi a Congresului), de plimbări îndelungi, nu pe cheiurile somptuoase de piatră ale lacului, transformate de mulţimea turiştilor din toate ungherele Europei într-un Babel sclipitor şi gălăgios, ci pe uliţele somnolente ale vechii cetăţi, pe care nu apucase încă să le viziteze. Toropitoarea căldură din timpul zilei — era neobişnuit de fierbinte acest început de vară al anului 197... — se destrăma sub adierile brizei alpine, plămânii puteau respira mai în voie, ochii vedeau mai limpede, eliberaţi de senzaţia fumegoasă a atmosferei toride.

— Comment ça va, m'sieur de Roumanie ? se auzi interpelat cu o familiaritate bonomă, în timp ce tocmai traversa piaţa, îndreptându-se spre rue du Montblanc.

Întrebarea venea dinspre micul restaurant „Au corsaire", aşezat chiar în faţa gării, şi o lansase cu o neverosimilă voce de sopran însuşi corsarul în persoană, pântecosul patron al locandei, „maître“ Dédé Noirot, adevărat şi neîntrecut maestru în gastronomie romandă. Alături de el, într-o minirobe care-i dezvăluia îndrăzneţ coapsele plinuţe, zâmbea telegenic bruneta mademoiselle Germaine, fiica patronului şi una din irezistibilele atracţii ale locandei. Bartolomeu izbutise să devină în numai trei zile unul din favoriţii patronului (şi ai fiicei, bineînţeles), deoarece se lăsa călăuzit cu receptivă curiozitate pe căile unei arte culinare plină de delicii şi secrete multiple. Docilitatea sa de incorigibil gurmand fusese îmbelşugat

răsplătită de nişte admirabile „champignons à la vaudoise", minuscule ciuperci în sos parfumat cu miresme de brad, sau de delicioasele „tripes à la neuchâteloise“, măruntaie prăjite într-un complicat sos de tomate, ceapă şi usturoi, cu picantul adaos al unui jus de portocale, sau de faimosul caltaboş de Payerne, al cărui secret de fabricaţie rămăsese până la urmă învăluit în cel mai deplin mister. Totul stropit, fireşte, cu licoarea cristalină a costişelor însorite dintre Lausanne şi Vevey, a cărei tăinuită tărie se accentua în clipele când i-o turna în pahar, cu toţi nurii de care era capabilă, însăşi graţioasa mademoiselle Germaine. Irizata sevă a viilor veveyene semăna frapant la buchet şi la gust cu „perla de Târnave", iscându-i în priviri o melancolică nostalgie de care Germaine se simţea, vizibil şi ingenuu, vinovată.

Răspunse cu amabilitate salutului volubil al corsarului bucătăriei geneveze, se interesă de sănătatea fragilei madame Noirot, care suferea de totalitatea maladiilor descoperit? de medicina contemporană, schimbă câteva păreri cu Germaine despre filmul ale cărui reclame împânziseră străzile oraşului, sugerându-i cu tact ideea că ar semăna grozav cu Julie Christie, apoi se despărţi de Dédé şi de fiica sa cu promisiunea solemnă că va fi deseară la masa lui obişnuită spre a gusta o specialitate a casei preparată anume pentru el — vestita „fondue“, brânză de Gruyère topită în vin fiert de Lavaux sau Dézaley. După ce, spre satisfacţia vădită a patronului, îşi exprimă preferinţa pentru Dézaley, putu, în sfârşit, să-şi continue nestingherit plimbarea.

Îl întâmpinară, pe rue du Montblanc, vitrinele orbitoare, cu multicolore etalaje din plastic, în care reveneau obsesiv,

la fiecare câţiva paşi, o multitudine de ceasuri de toate formele şi dimensiunile, de la cele cât un sâmbure de cireaşă, montate uneori pe cele mai neaşteptate accesorii ale toaletei feminine (îl amuzară două cesuleţe minuscule care marcau orele pe bombeurile provocatoare ale unui sutien), până la orologii fastuoase, înzorzonate cu tot felul de îngeraşi rococo, pe placul celor ce căutau o evadare măcar vizuală din geometrismul excesiv al vieţii moderne. Era de ajuns să te apropii de o vitrină oarecare pentru ca urechea să-ţi fie violentată de un haotic amalgam de clinchete, de parcă însuşi timpul s-ar fi revărsat în cataracte sonore, ireversibilă Niagară de minute şi secunde. Dar oare e atât de ireversibilă această Niagară a timpului ? — se pomeni gândindu-se la una din temele comunicării pe care o va prezenta peste două zile la congres. Alungă invazia de gânduri nedorite cu un gest infantil (ce să-i faci, temperamentul de adolescent întârziat pe care i-l reproşase nu o dată Adriana Jacotă !), apoi se depărtă de vitrinele cu ceasuri spre a nu mai impieta cu nimic asupra acestei după-amieze a odihnei absolute. În general, prezenţa unui ceas în camera lui de lucru îl irita şi îl obosea, darmite când această prezenţă e multiplicată la ordinul milioanelor ! Încetul cu încetul îi reveni buna dispoziţie şi, după numai câteva minute, când străbătu podul masiv cu ecluze care desparte lacul Leman de vărsarea Rhonului, se surprinse fredonând un cântec auzit aseară la cabaretul „Gai Ba-Ta-Clan“. Trecătorii întorceau o clipă privirile după blondinul acesta deşirat şi niţel corpolent, care avansa prin mulţime ca un torpilor, cu pieptul lansat viguros înainte, şi care emitea nişte foarte vag ritmate frânturi dintr-o melodie la modă. El trecu nepăsător prin coridorul de priviri, ba chiar

schiţă o reverenţă ironică, în faţa unor scandalizate ladies, care căutau, vădit, cu ghidul într-o mână şi cu Rolleyflexul în cealaltă, insula lui Rousseau său alt monument de baedecker aî Genevei turistice.

Senzaţia că e urmărit îl fulgeră brusc în momentul când întoarse colţul la rue du Rhône. Tocmai se oprise amuzat în faţa unui afiş cu litere de o şchioapă plantat în mijlocul trotuarului: „Dragostea aliată cu raţiunea numai prin SELECTRON ! A găsi un partener pentru traiul în comun era extrem de dificil până ieri. Astăzi, graţie reputatei agenţii SELECTRON şi metodelor ei ştiinţifice, vă puteţi descoperi partenerul ideal care să răspundă aspiraţiilor dumneavoastră cele mai secrete. SELECTRON — garanţia mariajelor de succes!" Un om ca el caută de o viaţă partenera ideală — şi uite ce simplu era, ce fantastic de simplu şi, mai ales, ştiinţific. Se întrebă cum de n-a aflat până la cei patruzeci de ani ai săi tehnologia acestei selecţii fără greş şi mai aruncă o privire pe afiş căutând tariful. Idealist şi discret, afişul nu-i satisfăcu curiozitatea. Avea intenţia să-şi urmeze drumul mai departe, dar, pe neaşteptate, dintr-o pornire inexplicabilă, mânat de unul dintre acele misterioase impulsuri ale instinctului ce-l preocupaseră în vremea uceniciei sale psihiatrice, se răsuci pe călcâie căutând în mulţime perechea de ochi care, era sigur, îi urmărea de câteva minute fiecare gest, fiecare mişcare. Rue du Rhône trăia la orele acelea obişnuita forfotă a marilor artere comerciale, la „Grands Magasins Samaritaine“, ca şi la paradisul pantofilor „Aeschbach“, fluxul şi refluxul cumpărătorilor pulsa cu regularitate de maree, plimbăreţi flanau fără ţel — cum să distingi în vânzoleala asta de figuri umane una singură ai cărei ochi îl

ţintuiau parcă pe loc, îi sublimau orice altă voinţă decât aceea de a-şi descoperi urmăritorul ? Se simţea fugărit într-o junglă bizară de un vânător experimentat, şi ignorarea motivului acestei fugăriri îi strecură în creier, apoi în tot trupul, o durere atroce. Cu privirile rătăcind febril printre chipuri, cu obrajii clorotici, fără sânge şi fără expresie, făcea vizibile eforturi sa nu se năruie, să pună din nou stăpânire deplină pe sine.

O frântură de secundă, poate nici cât clipitul pleoapelor, avu certitudinea că a descoperit perechea de ochi care nu-l scăpau din razele lor, ca nişte îndărătnice reflectoare. Inspiră puternic — şi, ciudat, aerul acestei străzi supraaglomerate, cu mirosul său de vapori de benzină, sudoare năclăită şi cele mai diverse mărci de parfumuri, îi făcu bine, îl smulse, parcă mai vârtos decât încordarea lucida a voinţei, din paralizia halucinaţiei. Porni cu paşi grăbiţi spre locul unde i s-a părut că zăreşte ochii urmăritorului şi se pomeni pe o Străduţă veche, rue Grenus, care urca, asemeni unui fir şerpuitor de umbră răcoroasă, spre bastioanele cetăţii protestante de odinioară. Clădirile înalte şi cenuşii îşi apropiau undeva, sus, streşinile, îngăduind doar atâta lumină cât să bănuieşti că soarele însângerează de-acum lacul cu hemoragia asfinţitului. Străduţa avea un aer enigmatic şi ponosit, contrastând abrupt cu strălucirea estivală a capitalei diplomatice. Din loc în loc, la adăpostul unor arcade greoaie, câte o vitrină luminată cu neon dezvăluia existenţa vreunei galerii de pictură, dintr-acelea unde sunt lansaţi, în cvasi-indiferenţa unanimă, tineri cu chică, frenetici şi răpănoşi, care revoluţionează la fiecare trei luni fundamentele picturii. Căută rapid, de-a lungul străzii, scormoni cu privirea fiecare

arcadă, fiecare adâncitură de zid, dar ochii aceia albaştri-apoşi, bulbucaţi, ca de vietate marină, ochii pe care nu-i va putea uita curând, dispăruseră fără urmă. O menghine i se desfăcu de pe creier, prin tot trupul se scurse unda unei sfârşeli eliberatoare, simţi cum îi revine sângele în obraji. Se sprijini cu spatele de stâlpul solid al unei porţi, numărându-şi bătăile calmate ale inimii.

După câteva minute în care contemplă stradela aproape pustie, cu rarii trecători — mai ales domni în vârstă, excesiv de gravi, probabil pensionari sau ofiţeri în retragere — păşind alene pe sub arcade, îşi întoarse neglijent privirea către vitrina de lângă el. Era mai slab luminată decât celelalte — un lampadar de bronz înnegrit şi cu un braţ lipsă — iar în locul convulsiilor cromatice ale tablourilor, tronau, simetric orânduite, vrafuri de cărţi. O firmă aproape invizibilă, ascunsă sub o cortinetă de soare („ce-o mai fi nevoie de ea pe o stradă unde soarele e un musafir atât de fugar ?“), glăsuia banal : „Antiquaire. Otto Stiefter et Fils“. Cercetă distrat coperţile — majoritatea în legături vechi, întunecate, de nuanţe greu sesizabile, cu titlurile şterse de vreme, eteroclită îngemănare a celor mai variate şi îndepărtate tărâmuri ale preocupărilor umane. Alături de un Shakespeare, ediţie Oxford, se găsea un volumaş de Boiteau d'Ambly, datat din 1854, intitulat „Les cartes à jouer et la cartomancie“, iar în preajma unui manual de grădinărie de la începutul secolului XX se lăfăia fără fasoane un „Debretts Peerage" — cartea de aur a aristocraţiei britanice — editat în 1780.

Poate că Bartolomeu — în pofida atracţiei pe care o exercitase din totdeauna asupră-i magia slovei vechi — şi-ar fi reluat plimbarea, căutând să uite episodul anterior, să-

şi imagineze că a fost pur şi simplu o tulburare a nervilor săi obosiţi, dacă nu i-ar fi căzut întâmplător sub ochi o copertă de un roşu sumbru, violaceu, pe al cărei cotor, aflat în penumbră, distinse câteva frânturi de cuvinte ce i se păreau a avea rezonanţe româneşti : „...ări...ată...are...elanul... ua...aţă...“. Înclinat subit să creadă că, de data asta, vederea e aceea care îi joacă o abominabilă festă, voi să se îndepărteze de prăvălia cu tipărituri prăfuite. Nu făcu însă nici doi paşi că auzi scârţâitul strident al unei uşi deschizându-se şi o voce calmă, egală, cu modulaţii plăcute:

— M'sieur, nu doriţi să vizitaţi, măcar câteva minute, sanctuarul nostru de cărţi rare ? Să ştiţi că în rafturile din interior veţi găsi exemplare mai interesante decât cele din vitrină. Ghicesc în dumneavoastră un cunoscător şi nu mă îndoiesc că osteneala vă va fi din plin răsplătită...

Cel care i se adresase atât de ceremonios din pragul anticariatului era un tânăr nu prea înalt, smead, îngrijit îmbrăcat, cu ochelari în rame groase, conferind întregii figuri un aer de demodată jovialitate profesorală.

Întâia reacţie a lui Bartolomeu a fost de a încerca să străpungă pavăza ochelarilor, să deosebească tonalitatea ochilor proteguiţi de lentile. Erau nişte ochi căprui, banali, uşor miraţi de atenţia stăruitoare pe care le-o acordă necunoscutul acesta cu apucături oarecum stranii. Tânărul continua să zâmbească amabil şi îmbietor, neputându-şi însă ascunde o umbră de jenă. Avea senzaţia confuză că inoportunase cu invitaţia sa inocentă promenada meditativă a cine ştie cărui personaj important, poate un ilustru om politic, un şef de stat sau de guvern, dintre aceia a căror trecere incognito pe malurile Lemanului este

semnalată de ziare abia după ce au părăsit Elveţia. Păru câteva clipe descumpănit, dar răsuflă uşurat când văzu că uriaşul blond din faţa lui îşi descleştează fălcile într-un surâs larg, mai curând reflexul unui hohot interior, la fel de inexplicabil pentru el ca şi mutra încruntată, scrutătoare de adineauri. Refuză însă să-şi mai bată capul cu asemenea probleme inutile şi, cu aceeaşi curtoazie profesional studiată, făcu loc străinului să între în „sanctuar".

— Domnul Otto Stiefter ? se interesă Bartolomeu nu atât din curiozitate, cât din dorinţa de a risipi jena tânărului, de care se simţea pe bună dreptate vinovat.

— O, nu, domnule, eu sunt Fredy Stiefter, cel designat pe firmă prin titulatura „et Fils". Tatăl meu, deşi încă în puteri, s-a retras anul trecut din afaceri ca să se îngrijească până la capătul vieţii de ferma pe care şi-a cumpărat-o la Reichenburg, lângă Zürich. L-aţi cunoscut cumva pe tata ? Vi s-a vorbit despre el ? întrebă tânărul cu o abia sesizabilă nuanţă de tulburare.

— Mi-ar fi făcut, fără îndoială, plăcere să-l cunosc, deoarece presupun că este tot atât de simpatic ca şi fiul, dar mărturisesc că mă aflu pentru prima oară la Geneva...

— Fiţi convins, domnule, că ar fi nutrit faţă de dumneavoastră aceleaşi alese sentimente dacă i s-ar fi oferit fericitul prilej de a vă cunoaşte — se grăbi Stiefter junior să încheie prelungitul schimb de amabilităţi.

Spre aparent marea surpriză a anticarului, privirile străinului nu se îndreptară către rafturi, ci către vitrină.

— Îmi permiteţi ? întrebă Bartolomeu, dar nu aşteptă răspuns şi întinse mâna direct spre volumaşul subţire cu coperta violacee. Îl smulse cu o mişcare puţin nervoasă, răsturnând un teanc de cărţi.

— Lăsaţi, nu vă faceţi probleme din atâta lucru — se repezi Fredy Stiefter să repună în ordine vitrina. (De altfel, la drept vorbind, Bartolomeu nici nu avea de gând să-şi facă vreo problemă, adâncit cum era în examinarea enigmaticului volumaş.) Vă interesează această lucrare ? se interesă volubil tânărul, în timp ce redistribuia cu dexteritate cărţile pe stelaje. Nu cumva cunoaşteţi limba română ? Sunteţi, probabil, român, înţeleg, aţi trăit emoţia reîntâlnirii cu limba maternă la sute de kilometri de patrie, e un sentiment firesc pe care ni-l mărturisesc mulţi clienţi când găsesc la noi vreo carte în suedeză, finlandeză, mongolă sau hindu. Vă fac o confesiune : n-aş fi achiziţionat acest exemplar — nici nu-mi dau seama dacă are vreo valoare oarecare sau nu ;— dacă n-ar fi fost legătura, cu totul originală, ceea ce se numeşte o autentică raritate în materie de bibliofilie : e din piele de cangur roşu. Remarcaţi, vă rog, suprafaţa zgrunţuroasă şi, în acelaşi timp, de mare fineţe, care provoacă adevărate delicii tactile pasionaţilor de cărţi rare. Pielea este, după cum afirmă specialiştii, de la punga în care marsupialele australiene îşi adăpostesc puii...

Explicaţiile revărsate abundent de locvacitatea tânărului anticar trecură fără urme pe lângă urechea lui Bartolomeu. Descifră febril titlul de pe cotor : „Însemnări despre ciudata întâmplare cu braşoveanul care a trăit amintiri dintr-o a doua viaţă". Acelaşi titlu lung cu rezonanţe stranii era repetat pe coperta interioară, având însă şi următoarea adăugire : „scrise de Domnia Sa Grigore Pantazoglu, starostele neguţătorilor din mahalaua Mămularilor, şi tipărite pe socoteala Domniei Sale la Bucureşti". Nici o menţiune despre tipografie, nici despre

data apariţiei. Unele amănunte ortografice însă îl îndrituiră să considere că volumaşul — mai curând o broşură, de circa douăzeci de file — văzuse lumina tiparului pe la începutul secolului.

Uitând de prezenţa domnului Stiefter junior, răsfoi cu degetele cuprinse de un uşor tremur foile subţiate de trecerea anilor până la fragilitatea unor foiţe de ţigară. Cerneala fusese însă bine imprimată şi literele se distingeau relativ uşor — şiruri negre, citeţe pe veşteda paloare a hârtiei. Atâta doar îi relevă primul contact cu misteriosul text: că reveneau adesea, ca un laitmotiv, cuvintele „minune", „taină", „nemaipomenit" „de nepătruns". Şi mai reveneau două, aproape la fiecare pagină : „amintiri" şi „memorie". Această tangenţă neaşteptată cu obiectul preocupărilor sale fără istov din ultimii ani, această întâlnire la distanţă de decenii cu tărâmul familiar al nopţilor sale recente de chin şi nesomn, de temerităţi lucide şi abrupte disperări, această batjocoritoare nonşalanţă a hazardului, îl reazvârli pe terenul şubred, clisos al stărilor de spirit din care abia în urmă cu câteva minute — şi cu ce eforturi ! — izbutise să se desprindă. Acum îşi dădea perfect seama că era vorba, în fond, de ceva foarte simplu şi foarte omenesc — frica, o frică iraţională sau, mai bine zis, a cărei singură raţiune o reprezenta acea aprigă fugărire în necunoscut.

O clipă mai târziu anticarul se simţi tentat să-l sprijine pe omul acesta voinic, a cărui statură umbrea întreaga încăpere ticsită de cărţi: i se păru gata să se prăbuşească pe podea cât era de deşirat. Nu cuteză însă să facă nici un gest. Urmări numai privirea străinului, înţepenită într-un punct fix. Îşi înălţă capul căutând să distingă mai limpede

ţinta acestei priviri abulice, halucinante.

Bartolomeu descoperise pe pagina de gardă a volumaşului, într-un colţ, o inscripţie cu litere minuscule, scrisă de mână în româneşte cu cerneală proaspătă şi întreruptă de o mâzgălitură nervoasă, indescifrabilă : „Domnului doctor Bartolomeu Cubleşan, cu încrede...”

II. Incertitudinile şi presentimentele de la miezul nopţii

Nu încape îndoială că dacă ar fi întrebat-o cineva în seara aceea pe Adriana Jacotă ce preferă : o sală explodând în frenetice fluierături sau una politicoasă, marcându-şi indiferenţa prin aplauze înmănuşate şi răzleţe, ar fi optat categoric pentru prima. Căci fluierăturile aveau cel puţin darul să zguduie nişte iluzii amorţite, să cutremure bietele socluri din papier-maché pe care fiecare actor îşi înalţă, în viaţă fiind, dacă nu statuia, barem bustul în mărime naturală. Şi câte o fisură nu strică nici unui soclu : să-i fie de luare-aminte că nimic pe lumea asta — mai ales în amăgitorul univers de placaj şi vopsele, de farduri şi grime — n-are sorţi veşniciei.

Adrianei îi displăceau profund speculaţiile abstracte, şuetele cu izul ridicol al unei filozofii de trei parale. Era mai curând gata de o bârfă cinstită, după toate regulile artei, cu toate lăncile bine ascuţite, decât de zăpăcitoarele elucubraţii ale unor colegi emiţând paradoxuri existenţialiste culese din a patra mină. În seara aceea însă, după ultima cădere de cortină, în mijlocul unor bătăi din palme condescendente şi anemice, simţi o ispită nebună să filozofeze, să filozofeze... Era furioasă pe toţi — pe sală, pe regizor, pe directorul teatrului, care-i trimisese în turneu cu o asemenea melodramă răsuflată şi imbecilă, pe colegii ei care-şi făcuseră datoria cu nepăsare funcţionărească şi acum se degrimau cu conştiinţa împăcată, de parcă totul ar fi mers ca pe roate, pe cei treizeci şi doi de ani ai ei, dintre care zece irosiţi pe apa sâmbetei, sub artificialele căi lactee ale reflectoarelor, în această groapă cu lei a îndoielilor

sterile.

Poate că n-ar fi trăit cu atâta acuitate stările acestea tulburi, senzaţia aceasta de gol irespirabil grefată pe o reală greaţă fizică, dacă turneul nu i-ar fi impus să poposească pentru *c*âteva *s*pectacole aici*,* la Braşov, în oraşul ei de baştină, unde nu puţini erau cei care îşi aminteau de vedeta de odinioară a liceului, de marea speranţă artistică a oraşului, cea menită — după prorociri care acum îi aduceau pe buze un zâmbet de milă — să devină o „falā a scenei româneşti". Scena românească a fost dezmoştenită prin ea de o virtuală falā şi nu s-ar putea spune că i-a păsat cumva mai mult decât de scorojirea unui decor după al treisutelea spectacol.

Mai mult de o oră trecuse de la căderea cortinei şi Adriana abia îşi masa, cu o lentoare vlăguită, pometii obrajilor, înlăturând ultimele rămăşiţe ale stratului gros de fard ocru. Cabina se golise de mult, cele două ingenue ale trupei cu care o împărţea — proaspete absolvente de institut — se grăbiseră, gălăgioase, spre locul de întâlnire cu nişte „cunoscuţi" clujeni, pare-se barul sau restaurantul elegantului hotel din centru. O invitaseră şi pe ea, formal şi ironic, convinse că vor primi un refuz plictisit, iar după ce previziunea li se confirmă, o zbughiseră pe uşă chicotind. Acum îşi dădea seama că o clipă se simţise tentată să primească — doar aşa, ca să le strice voioşia găunoasă măcar o seară — dar sentimentul de lehamite cu care ieşise de pe scenă o făcuse să renunţe. La ce bun această răzbunare meschină şi pe ce anume — pe chicotitul lor neruşinat sau pe neruşinata lor tinereţe ?

Oglinda, cu luciul uşor aburit, îi dezvăluia încetul cu încetul, pe măsură ce dispăreau vestigiile grimei, un chip

prelung şi ascuţit, aproape fără rotunjimi, cu pielea încă netedă, păstrând încăpăţânat pigmenţii de creolă ai celor zece zile petrecute pe litoral, cu sferele imense şi negre ale pupilelor sclipind stins, obosit, în cercurile concentrice ale cearcănelor. Meşe rebele ale părului tuns băieţeşte şi vopsit într-un „bleu-argent“ artificios de metalic îi cădeau neglijent pe fruntea îmbrobonată. Rămase câteva clipe imobilă, contemplându-şi detaşat imaginea din oglindă de parcă ar fi fost fotografia unei străine (îşi aminti, de altfel, că în ultimii trei-patru ani evitase să se mai fotografieze, ocolind sub diferite pretexte până şi obligatoriile fotografii de reclamă ale „generalelor"). O izbi neplăcut asprimea nefirească a trăsăturilor, neîndulcite acum de savantele dozaje ale fardurilor. Marcate crud de violenţa luminii fluorescente, contururile feţei purtam însemnele unei tensiuni aproape ireale, care alungase fără urme asimetriile feline şi voluptuoase ale chipului de odinioară. Totul era acum excesiv de riguros, ca într-o geometrie pură şi inumană. Parcă un misterios cataclism biologic calcinase vechile trăsături, înlocuise vechiul chip cu altul, care nu mai e al ei. Sau poate chipul de altădată fusese doar o mască şi cel pe care i-l relevă acum necruţătorul luciu al oglinzii este cel real, adevărata Adriana Jacotă ?

În momentul acela se întâmplă ceva de care se temuse toată seara, de care simţea, totuşi, că până la urmă nu va putea să se elibereze : prezenţa lui Bartolomeu — la care de câteva zile refuza să se mai gândească — o cotropi, covârşitoare şi difuză, bizară simbioză de imagini răvăşite, frânturi de fraze întretăiate, gesturi dezordonate. Îl simţea teribil de concret, aproape palpabil, în preajma ei, ar fi jurat că fumează în fotoliul din colţul cabinei cu scrumul presărat

neglijent pe revere, dacă n-ar fi ştiut precis că poate tocmai în această clipă perorează, patetic şi asudat, la tribuna unui congres ştiinţific din nu ştiu care oraş elveţian. El era acela care-i aruncase acum câteva săptămâni o vorbă în treacăt despre „sinceritatea schimbării măştilor ca unicul coordonat autentic al eternului feminin". Hohotul de râs cu care Bartolomeu îşi însoţise remarca, amalgamul de fleacuri şi lucruri realmente serioase în care înecase conversaţia, toată atmosfera de badinerie bonomă pe care o degaja în juru-i o făcuse să nu dea nici o importanţă acestei fraze, socotind-o un paradox frivol şi ieftin.

Iată însă că paradoxul exprima o realitate şi, poate mai mult, era o explicaţie a înstrăinării din ce în ce mai vădite a omului acesta, de care continua să-şi lege, cu o disperare absurdă, speranţe secrete şi fără noimă. Trăia de zece ani, din seara când îl cunoscuse la o petrecere niţel boemă, niţel deocheată, într-un cerc de prieteni comuni din Cluj, mirajul precar al unui sentiment greu de definit: se amestecau în el dorinţa banală de a fi dominată şi protejată de un bărbat atât de mare şi puternic cu impulsul nemărturisit de a domina ea însăşi această forţă haotică şi agresivă, tandreţea plina de idilice duioşii pentru slăbiciunile şi descurajările lui de adolescent întârziat, pentru frondele şi teribilismele lui care i se păreau necoapte, puşteşti, cu indignarea faţă de incapacitatea acestui om de a-şi pune în lumină şi a-şi valorifica practic descoperiri cu care alţii ar fi făcut un tam-tam publicitar asurzitor (nu ştia exact în ce constă aceste descoperiri — Bartolomeu devenea extrem de sibilinic când venea vorba despre laboratorul unde-şi petrecea uneori săptămâni de-a rândul fără întrerupere — dar ea aflase de la asistentul lui,

Ovidiu Horja, că „revoluţionau toate reprezentările de până acum cu privire la memorie şi, cine ştie, poate îşi vor pune amprenta asupra întregii istorii viitoare a omului"). Era atât de neglijent cu asemenea „fleacuri" cum e renumele ştiinţific, încât fusese nevoie de presiunile stăruitoare ale profesorului Manciu ca să se ducă la congresul acela unde se afla acum.

Deşi era înclinată să spună altora că legătura lor se deteriorase abia în ultimii doi-trei ani, Adriana trebuia să-şi mărturisească, barem în asemenea clipe de confruntare lucidă cu sine însăşi, că, de fapt, nu avusese niciodată certitudinea că sentimentul ei este împărtăşit. Fără îndoială, de asta era sigură, Bartolomeu era întotdeauna tulburat de prezenţa ei, o tulburare fizică, pe care căuta s-o stăpânească şi s-o mascheze printr-o degajare pozată, uşor infantilă, ca a adolescenţilor care fumează întâia oară în faţa părinţilor sau pe stradă, în văzul lumii. Rarele lor nopţi de dragoste — din ce în ce mai rare în anii din urmă — declanşau în el adevărate frenezii amoroase, un şuvoi de senzualitate îndelung frânată, consumată scurt şi mistuitor.

Urma apoi o toropeală placidă, un soi de melancolie plictisită, fără nimic din efuziunile caline cu care alţi bărbaţi căutau să umple inexplicabila jenă a dorinţelor satisfăcute. Dincolo însă de aceste dezlănţuiri pasionale — încheiate atât de echivoc — nu se plămădise între ei în aceşti ani nici una, sau aproape nici una, dintre acele misterioase punţi care transformă scânteierea de o clipă, orbitoare, a simţurilor într-o văpaie calmă, egală, durabilă. Ba chiar, de un timp încoace, avea senzaţia că el — în pofida persistenţei ostentative de a părea la fel de degajat şi teribilist ca înainte — se înfăşură tot mai adesea în firele

unei crisalide impenetrabile de tăceri şi absenţe.

Femeia din oglindă o privea pe Adriana cu o oarecare crispare în geometria riguroasă a trăsăturilor. Buzele i se subţiaseră şi mai mult, adunate într-un rictus spre colţul sting. Braţul cu care îşi sprijinea bărbia se lăsă inert pe măsuţa aglomerată de flacoane şi borcănaşe. Îşi aminti nişte versuri de Blaga pe care le recitase cândva, nu mai ştia nici ea când, poate la intrarea în institut:

Orice ridicare a mâinii
nu e decât o îndoială mai mult.
Durerile se cer
spre taina joasă a ţărânii.

Răsunară două bătăi discrete în uşă. Nu tresări. I se părea că le aşteaptă, deşi habar n-avea cine-i dincolo de prag. Poate că le primise în auz cu un fel de uşurare. Spuse un : „Intraţi!“ scurt, neutru şi nici nu întoarse capul în clipa când uşa se deschise. Îl văzu în oglindă pe Ovidiu Horja strecurându-şi întâi dentiţia perfectă, dezvăluită de un surâs lăţit până la urechile mari, depărtate, apoi trupul firav, cu umerii uşor aplecaţi, ca al oamenilor care îşi petrec cea mai importantă parte a vieţii curbaţi peste masa de lucru.

— Mă ierţi, Adriana, dar te aştept de o oră şi jumătate la poartă. Am urcat sus doar la insistenţele portarului, care era cam îngrijorat de întârzierea ta, însă nu îndrăznea să-şi părăsească loja...

— Ce vânt te-a adus la Braşov ? întrebă Adriana, ştergându-şi nepăsătoare, cu un prosop ud, vaselina cu care dizolvase ultimele rămăşiţe de grimă.

— Un rest de concediu şi... (o clipă de ezitare, apoi cu dezinvoltură)... şi ştirea citită într-un ziar că vei fi aici în

turneu.

—Da ? se miră ea de complezenţă şi pe undeva iritată de don-juanismul neîndemânatic al acestui tânăr şters, flasc, pe care niciodată nu-l luase prea în serios. Nu ştiam -— continuă la fel de subliniat indiferentă — că te pasionează teatrul...

—Teatrul mă lasă rece, ba aş spune chiar că mă plictiseşte — îi plăti el cu aceeaşi monedă, azvârlindu-şi neglijent pălăria pe un scaun şi tolănindu-se comod în fotoliu. Am venit numai pentru că am aflat că joci tu. Nici nu mă interesa în ce piesă joci — de altfel, trebuie să-ţi mărturisesc, piesa e destul de tâmpită, cam la nivelul anilor 60...

Adriana zâmbi pentru întâia oară în seara aceea : o amuza mica, perfida răzbunare a lui Ovidiu, care-i contracara indiferenţa cu acest atac la orgoliul profesiunii : cum s-ar spune, ai ajuns să joci în piese de-astea deoarece nu prea mai eşti în stare mătăluţă să faci faţă unor roluri mai grele, mai complexe.

Începu să se schimbe în faţa lui fără nici o jenă, de parcă nici nu i-ar fi remarcat prezenţa în cabină. Ar fi putut să-l invite câteva minute pe coridor sau cel puţin să ridice vetustul paravan cu motive orientale uitat într-un colţ. N-o făcu, şi asta premeditat, deoarece îi simţea privirea libidinoasă a ochilor mici, verzi, scufundaţi în orbite, căţărându-i-se pe trup ca o insectă, cu paşi greoi, lenţi, cleioşi. Îşi scoase halatul, apoi furoul, îşi contemplă o clipă în oglindă trupul încă bine format, cu pielea fină, arămie păstrând încă ceva din irizările nisipului de pe litoral, cu coapsele armonios cambrate. Căută să distingă în rotunjimile trupului viitoarele muchii şi unghiuri care îl vor

ascuţi şi geometriza, răpindu-i din feminitatea lascivă cu care îi tulbura pe bărbaţii din jur. I se păru că întrezăreşte o asemenea geometrizare a sânilor, care parcă deveniseră mai mici, mai uscaţi, sau poate era numai o impresie părelnică, fantoma gândurilor care o copleşiseră când îşi examinase figura în oglindă. Spre a-şi izgoni aceste obsesii, începu să-şi întindă ciorapul cu arabescuri multicolore pe piciorul stâng, alungindu-l cu gesturi mlădioase pe gamba înaltă, uşor musculoasă, apoi deasupra genunchiului, pe coapsa treptat lărgită, ca un evantai, până ce o scurtă atingere rece pe piele, ca o pişcătură, marcă contactul cu clapa metalică a jartierei.

Ritualul îmbrăcatului şi al pieptănatului fu dinadins prelungit: altă dată în zece minute era gata, acum dură de patru ori pe-atâta. Când ultima cută a rochiei simple de vară se orândui pedant lângă celelalte, când ultima buclă îşi desenă precis conturul pe frunte, catadicsi să arunce o privire spre fotoliul în care se tolănise Ovidiu. Acesta nu mai era. Dispăruse cu dentiţie şi cu pălărie cu tot. Lăsase în urma sa doar un buchet imens de crini. Unde-l ţinuse ascuns ? Dădu din umeri, despături buchetul, căută din ochi o vază şi, până la urmă, negăsind-o, aruncă florile neglijent lângă oglindă. Poate ca o secretă şi naivă răzbunare pe revelaţiile din această seară.

Era pe scări când îl zări lângă loja portarului. Îşi ascunsese faţa într-un ziar. Şi-o ridică doar când îi auzi paşii în imediată apropiere. Ochii i se făcuseră şi mai mici, faţa palidă se încreţise ca un pergament. Avea aerul unui om care abia ieşise din spital după o violentă scuturătură de paludism. Schiţă cu greu un zâmbet:

— Iartă-mă, te rog, am ieşit să iau puţin aer. Nu m-am

simţit bine, ştii, oboseala... Apoi, în şoaptă, rupându-şi anevoie cuvintele : Nu, n-are rost să te mint, n-am rezistat, ce vrei, nu sunt de piatră, dac-aş fi rămas încă un minut, sunt sigur că înnebuneam... După o tăcere, punctată distinct de paşii lor care răsunau, cu ecouri ritmate, pe caldarâmul străzii pustii: De ce-ai făcut asta, Adriana ?

—Ce-am făcut ? se minună ea candid. Cred că nu te-a speriat spectacolul banal al îmbrăcării unei femei. Sau, poate, până acum ai fost deprins să vezi femeile numai dezbrăcându-se ? Mare deosebire nu e, te asigur*;* totul à rebours, ca-ntr-un film rulat de-a-ndoaselea...

Ovidiu înălţă privirea căutând să-i surprindă pe figură, în ochi, lucirea perversă a ironiei. Nu descoperi decât o seninătate gravă, dezabuzată, aceeaşi mască de indiferenţă cu care îl întâmpinase de la intrarea în cabină.

Îşi continuară drumul pe străzi luminate clorotic de ciorchinii neonului, care păreau, în chip bizar, atârnaţi prin frunzişuri de tei sau platani. Adriana acceptase de-acum ideea că se va lăsa condusă de Ovidiu până în pragul hotelului, după care îi va spune un „rămas bun“ cât mai politicos şi mai fără speranţă. Părea că, printr-un consens firesc, nu vor mai scoate o vorbă până la sfârşitul acestei plimbări penibile prin oraşul adormit. Pe neaşteptate însă, vocea lui Ovidiu răscoli tăcerea cu un icnet strident, smuls din coşul pieptului :

—Trebuie, Adriana, să m-asculţi până la capăt, nu-ţi îngădui — mă auzi ? — nu-ţi îngădui să te culci liniştită până nu vei înţelege şi nu vei lua o hotărâre... Văzând că ea îi aruncă de astă dată o privire făţiş ironică, revărsă şi mai precipitat rafala cuvintelor : Degeaba aerul ăsta orgolios, de divă asediată, să ştii că n-am venit nici să te cuceresc,

nici să te răpesc lui Bartolomeu, ştiu, sunt perfect conştient că eşti, în pofida mutrelor tale de stea extragalactică, îndrăgostită până peste urechi de cretinul ăla patent, care acum, poate chiar la ora asta, ţine adunăturii aceleia de flecari de la Geneva un spici miorlăit, dezvăluindu-le secrete de pe urma cărora am putea câştiga miliarde, ce zic miliarde, puterea şi supremaţia terestră, poate chiar universală...

Adriana se opri şi-l scrută îndelung — pentru întâia oară în seara asta. Trăsăturile i se dilataseră, ochii aveau tendinţa să iasă din orbite, inundaţi de lava unui teribil crater interior. El nu se simţi cercetat şi îşi urmă peroraţia, învârtindu-se ca o sfârlează în jurul ei, pradă unei autentice crize de isterie a grandoarei.

-— Nu m-ai crezut, sper, când ţi-am spus că am venit aici să te văd în spectacol. Îmi pasă mie de spectacolele voastre, de toată excrocheria asta cu pasiuni grimate şi răcnite, cât îi pasă istoriei de bietele râme umane care suntem noi. Asta mă scoate, în schimb, din sărite, inconştienţa noastră de a ne lăsa la remorca acestui ciclon orb, acestei gigantice maşini de tocat energii şi ambiţii, pe care o mai şi glorificăm indolent cu majusculă : Istoria. Maiestatea Sa Istoria !

Respiră adânc, se chirci şi mai mult între umerii curbaţi, apoi scuipă cuvintele cu viteza unei mitraliere :

— Putem să desfiinţăm istoria, Adriana ! Putem să născocim istoria care ne va conveni cel mai bine nouă, celor puţini, care am pus stăpânire pe taina desfiinţării şi reinventării ei. Putem să lichidăm durata, în sensul vechilor filozofii ale deznădejdii, ca un progres continuu al trecutului care roade viitorul şi care creşte ca o pecingine, să realizăm

o durată nouă, sinonimă exclusiv cu viitorul, cu un viitor aşa cum îl vom considera noi mai raţional, mai demn de strălucirea minţilor noastre, un viitor care să elibereze instinctele omului de povara înrobitoare a unei civilizaţii care şi-a pierdut sensul de a fi...

Fără a-l mai privi — nu vroia să recunoască, dar începuse să-i fie teamă de dentiţia prea perfectă între încreţiturile gălbui şi mobile ale pergamentului facial — Adriana rezista din ce în ce mai greu fascinaţiei pe care o exercita convulsia acesta sonoră, gâlgâitul de bulboană ăl ideilor în strâmtoarea cuvintelor.

— Ce este istoria altceva decât memoria colectivă a seminţiilor umane, decât expresia acestei supreme invalidităţi a omului, care reprezintă şi inferioritatea sa inexorabilă faţă de toate celelalte regnuri — incapacitatea de a uita ? Animalele uită, plantele uită, mineralele uită, tot ce e natură autentică, necontrafăcută uită, trăieşte în vastul imperiu al uitării, trăieşte fără istorie, fără măririle şi decadenţele ei, fără orgoliile ei nemăsurate şi catastroficele gâlcevi pe care le produc aceste orgolii. Numai noi nu uităm, numai noi, oamenii, avem memorie şi, izvorâte din ea ca puroiul din cangrenă, cele mai abjecte sentimente umane — mândria şi umilinţa, ruşinea şi remuşcarea, ura şi iubirea, invidia şi pofta de răzbunare. Afurisita de memorie face din unii profitori de o viaţă întreagă ai unor merite iluzorii, din alţii hamali împovăraţi de-a lungul existenţei cu vini de o clipă. Şi ceea ce e valabil la scara individului capătă proporţii incomensurabile la scara speţei. Memoria devenită istorie — iată uriaşa groapă comună a umanităţii. Şi iată că nouă, Adriana, ne incumbă acum datoria de a salva, în sfârşit, umanitatea din ghearele duşmanului ei cel

mai cumplit: memoria !

Ultimele cuvinte fură subliniate teatral de rostogolirea neaşteptată a bătăilor unui orologiu care vestea miezul nopţii. În alte împrejurări pe Adriana ar fi umflat-o un râs violent, nestăpânit, în faţa unei coincidenţe atât de grosolane. De astă dată o fulgeră un tremur rece prin toate încheieturile. Era orologiul din bătrânul turn al Sfatului Breslelor, ale cărui paşnice sonorităţi n-o mai impresionau de mult, din copilărie, dar care acum i se părură un clocot multiplicat de bolovani năruiţi de pe toţi munţii dimprejur.

Nici nu-şi dăduse seama că a străbătut aproape jumătate din oraş în tovărăşia acestei făpturi care pentru ea pierduse orice consistenţă umană, transformându-se într-o halucinantă vibraţie a aerului. Iată şi colosul de umbră al Bisericii Negre, parcă înclinat ameninţător asupra lor. Tremurul i se accentuă, din ce în ce mai agresiv, din creştet până în picioare. I se părea însă că nu ţâşneşte din propriul ei trup, ci din zvâcnetul ameţitor de rapid al aripilor unei imense păsări invizibile. O stăpânea pentru întâia oară în viaţă senzaţia stupidă a evaporării graniţelor dintre concret şi imaginar, dintre viaţă şi vis. Nu mai avea nici una din certitudinile comode şi intangibile care îi defineau până în prezent ritmul uniform al traiului cotidian.

Dar mai presus de toate creştea în ea, sugrumându-i orice rezistenţă raţională, un presentiment ce i se păru singura realitate efectivă, nedizolvată în aburii visului: ştia, simţea că în clipele acestea Bartolomeu trece printr-o primejdie mortală. N-ar fi putut spune în ce constă această primejdie, dar era mai sigură decât de propria ei existenţă că undeva lui Bartolomeu i se pregăteşte un sinistru steag îndoliat.

Ovidiu Horja se oprise din peroraţie doar atât cât să se risipească ecoul celor douăsprezece bătăi ale orologiului. Îl irita întreruperea, dar, în acelaşi timp, îi amintea că duşmanul acela ireductibil se află nu numai în om, ci şi în ziduri, orologii, pânze, în toate perfidele subterfugii prin care istoria s-a strecurat în viaţa de zi cu zi.

— Şi acum ajung la scopul venirii mele în Braşov — continuă fără să arunce măcar o privire spre femeia de lângă el. De ani şi ani ne zbatem în laboratorul lui Bartolomeu să dezghiocăm şi să transplantăm neuronii memoriei de la un individ la altul. Dar iată că aici, încă de la sfârşitul secolului trecut, a existat un om, pare-se medic, care a fabricat — da, a fabricat, nu te mira — o memorie artificială, care a dăruit cuiva un al doilea trecut. Mi-a atras atenţia asupra acestui fapt un prieten, istoric, care a descoperit o notiţă prizărită în nu ştiu ce ziar al vremii vorbind despre asta ca despre o şarlatanie ordinară de bâlci. Imbecilii ! Nu bănuiau că au la îndemână miraculosul elixir de salvare a speţei din holocaustul istoriei ! Ce făcea Ilarie Lupşa — aşa îl chema pe misteriosul medic — nu se ştie, mărturii n-au rămas sau cel puţin aşa se pare. Nu-mi vine mie însă să cred că nu s-a găsit nimeni mai cu cap care să fi consemnat, măcar din pură curiozitate, experienţele individului aceluia...

Un ţipăt scurt, mai mult un şuierat, i se zvârcoli o clipă în auz. Nu-i dădu nici o importanţă, vru să continue, dar în clipa următoare deveni conştient că Adriana era aceea care ţipase. Întoarse capul sperând să-i întâlnească privirea. Adriana însă dispăruse, devorată de umbra Bisericii Negre.

III. Cupa cu Dézaley şi convorbirea cu umbrele

În seara aceea Bartolomeu Cubleşan apăru cu oarecare întârziere în eleganta şi intima „vizuină" gastronomică a „corsarului" Dédé Noirot. Germaine, care tocmai servea, cu un zâmbet profesional îngheţat în colţul buzelor, o masă zgomotoasă de turişti americani, se îmbujoră brusc la faţa, respiră uşurată, alungind din priviri o ciudată temere, şi-i făcu un semn discret şi afectuos de salut. Bartolomeu răspunse distrat, risipit, cu un gest pierdut undeva, în faşa unei bune intenţii.

Rătăcise până la ora aceea fără ţintă prin oraşul care închidea neverosimil de devreme pleoapele obloanelor şi perdelelor. Căutase să-şi strângă la un loc gândurile, să le treacă prin flacăra albastră a lucidităţii, să le purifice de excrescenţe şi corpuri străine. Tot urcând uliţele vechiului oraş ajunsese în spatele unui zid de fortăreaţă, pe promenade des Bastions, la poalele celor patru imense statui de piatră ale eroilor genevezi ai Reformei. Privirea îi alunecase îndelung pe trăsăturile caracteristice, de crenele şi metereze fizionomice, ale lui Calvin, Farel, Bèze, Knox, dar nu s-ar putea spune că i-a rămas gravată în vreo firidă a memoriei măcar una din aceste figuri.

Seara văzută de aici, de pe anacronicele bastioane, părea un magistral decor de teatru, o întretăiere de planuri multicolore, de o dură, aparent căutată simetrie. Lui Bartolomeu — căruia nu-i plăcea în natură simetria, confecţionarea, organizarea ostentativă — asemenea privelişti i se păreau de o dulcegărie greţoasă, ca într-un magazin ilustrat de pe vremea bunicilor. Chiar dacă n-avea

nici o urmă de dubiu că mâna omului nu trecuse pe acolo, un peisaj prea simetric îi zgâria retina ca o profanare adusă esenţei prime şi imuabile, a naturii. Îl sorbise cândva cu nesaţ pe Wilde, se distrase cu paradoxurile amuzante ale acestui bufon inteligent şi monden, dar îi devenise dintr-o dată profund antipatic din clipa când citise cunoscutul aforism : „Parfumul unei flori mă incintă exclusiv în măsura în care îmi aduce aminte de un cunoscut parfum parizian". Şi acest asfinţit perfect ordonat, cu o arcuire de nori încununând un semicerc de soare portocaliu, cu stelele explodând una după alta, ritmic, ca într-o reclamă de neon, îl sâcâia prin artificiozitatea lui de parc-ar fi fost parfumul lui Wilde.

Făcuse de câteva ori efortul de a uita, de a se abstrage din avalanşa de senzaţii care-l năpădeau simultan şi confuz, de a se concentra în perimetrul de câţiva centimetri pătraţi al cărţuliei legate în piele de cangur, dar nu izbutise. Abia descifra sensul unui paragraf, că literele începeau să se rânduiască după altă logică decât cea obişnuită şi degetele îi erau atrase ca de un magnet spre pagina de garda cu inscripţia încheiată abrupt, printr-o evadare hârţuită a condeiului către marginea de sus a hârtiei : „Domnului doctor Bartolomeu Cubleşan, cu încrede...“ La un moment dat i se păru că inscripţia dispare, topită în neantul palid, dar i-a fost de ajuns să închidă şi să redeschidă ochii ca s-o redescopere la fel de proaspătă şi enigmatică. Cine oare l-o fi cunoscând în oraşul acesta unde poposise abia în urmă cu trei zile şi, mai ales, cine putea şti că întâmplarea îl va aduce pe rue Grenus, în faţa anticariatului domnului Stiefter junior ? Sau poate numai i se păruse că a fost o întâmplare ? Poate că întreaga succesiune de „întâmplări" a

acestei după-amieze fusese un grand-guignol cu minuţiozitate regizat de un „hazard" cu cel mai insipid chip uman, care râde acum batjocoritor de bietul lui efort de a înţelege ? De a înţelege, bine, dar ce să înţeleagă ? Şi cine anume ar fi avut interesul să se joace atât de stupid de-a hazardul ?

Germaine îi pusese de câteva clipe în faţă pitorescul castron nesmălţuit, cu o porţie serioasă de „fondue“ încă sfârâind de la foc şi degajând un abur ameţitor, în care se amestecau difuz mireasma uşor putredă a Gruyère-ului cu buchetul tare de sâmburi de caise zdrobiţi al Dézaley-ului. Înfipsese maşinal furculiţa în coca vineţie şi moale, pregătindu-se să ducă îmbucătura aburindă la buze, când i se păru că fata îi vorbeşte, şi încă pe un ton care nu semăna cu obişnuitul ei ciripit de minigeneveză. Se strădui să fie cât se poate de atent la sensul cuvintelor, pe care ea le repeta cu oarecare iritare :

— Domnul acela vă întreabă dacă-i permiteţi să se aşeze la masa dumneavoastră... Apoi şoptit, fără nici o tranziţie : Toată seara s-a interesat un individ de ora la care veniţi de obicei la cină... Revenind la interogaţia ostentativ profesională, dar cu un iz de alarmă în glas care nu-i scăpă : Ce răspuns să-i transmit ? Din nou şoptit: Nu, nu acela e individul curios, altul, a dispărut...

Nici nu apucă Bartolomeu să-şi răsucească gâtul în direcţia spre care erau aţintiţi frumoşii ochi de lapislazuli ai domnişoarei Germaine, că exact deasupra capului său răsună o voce baritonală în cea mai perfectă românească :

— Îngăduiţi-mi să mă recomand : Justin Racolţea. Maşinimport, Prodexport etc., etc. Tot ce se importă şi se exportă între ţara noastră şi prodigioasa confederaţie

helvetică trece dacă nu prin mâna mea, în orice caz, prin creierul meu. Eu sunt unul dintre acei anonimi al căror nume e omis din articolele festive despre inaugurarea noilor uzine, dar a căror contribuţie — permiteţi-mi s-o afirm cu toată modestia — e, pe coordonate specifice, la fel de importantă ca a proiectanţilor şi constructorilor. Auzind de la maître Dédé că mai există un compatriot care-i apreciază incomparabila artă culinară, m-am gândit că n-ar fi o exagerată îndrăzneală din partea-mi să mă aşez la masa lui, ca să ne împărtăşim frăţeşte din deliciile gastronomice ale bătrânului corsar. Mai ales că, vorba cunoscutului proverb — pe care domnii de aici, spre ruşinea lor, îl ignoră — unde-s doi, puterea creşte...

Cascada aceasta verbală se revărsa dintre buzele larg răsfrânte într-un zâmbet jumătate maliţios, jumătate bonom ale unei făpturi total asimetrice, care iradia însă în jur un aer irezistibil de simpatică sinceritate. Tipul avea un cap mic şi pleşuv înşurubat, pare-se, direct, aproape fără mijlocirea gâtului, într-un trup lăbărţat, cu convexitatea abundentă a pântecului arborată orgolios, ca un drapel de luptă, întru asaltul gastronomiei romande. Singura armonie în aceste scandaloase disproporţii o reprezentau cei doi tăciuni mocniţi ai ochilor, arzând egal, blajin, cu o liniştitoare compasiune pentru marile şi micile slăbiciuni omeneşti.

Bartolomeu nu-şi ascunsese niciodată repulsia organică faţă de cei pe care îi califica drept „invadatori ai unor teritorii sufleteşti străine", faţă de imixtiunea mitocănească a „volubililor de profesie" între graniţele atât de rare şi, totodată, atât de necesare ale singurătăţii omului confruntat cu intimitatea sa cea mai secretă. De data

aceasta însă simţi că e vorba de altceva decât de obişnuita logoree a chefliului ahtiat să-şi găsească neapărat un companion de pahar. Nici el nu-şi dădea seama de ce, dar omul care surâdea cu o uşoară undă de sarcasm peste masa lui i se păru mai curând doritor de o jovială evadare în comun din crusta singurătăţii.

— Poftiţi ! îl invită simplu, fără protocol inutil, şi o rugă pe Germaine să umple încă o cupă cu Dézaley.

— Mademoiselle Germaine — făcu oaspetele, delectându-se cu aburii ispititori ai mâncării — dacă nu vă e prea greu, aş dori şi eu un acord din această rapsodie gastronomică. Fireşte, un acord mai amplu, pe măsura receptivităţii mele crescute faţă de acest stil muzical.

Exact în clipa când Justin Racolţea se lăsă greoi pe un scaun şi când Germaine îi umplu paharul, Bartolomeu avu aceeaşi senzaţie pe care o încercase în cursul după-amiezii pe rue du Rhône : i se păru că o foreză electrică subţire i se adânceşte subtil în ceafă, la rădăcina creierului mic. Întoarse fulgerător capul spre intrarea în restaurant şi fu sigur că zăreşte dispărând în strada inundată de lumină fluorescentă o pereche de ochi albaştri-apoşi, ca de vietate marină.

— Individul care v-a căutat — murmură Germaine cu privirea cotropită subit de un nou val de nelinişte. A intrat şi a ieşit fulgerător, ca o umbră...

— Ce-s misterele astea, stimate ? chicoti Racolţea admirând scânteierile de bronz topit ale Dézaley-ului. Nu cumva te urmăreşte vreo jună miliardară de peste ocean, îndrăgostită până peste cap de dumneata ? Vezi, ai grijă, cu astea nu-i de glumă ; am auzit că s-au cam înmulţit răpirile amoroase, să nu te pomeneşti aşa, pe nepusă masă,

legănat de valurile oceanului, pe vreun iaht, cu verigheta-n deget şi-mbrobodit pentru vecie...

Se întâmplă ceva la care Bartolomeu nu se aşteptase : în mod bizar, cuvintele grăsunului acestuia cu capul ca un pepenaş de Turkestan avură darul să-i alunge ca prin farmec starea de alarmă halucinatorie. În clipa următoare izbucni într-un râs homeric de se cutremurară toate ferestrele locandei. Germaine îi privi un moment pe amândoi îngrijorată, apoi râse şi ea, fără să ştie prea bine de ce.

Într-un acces de nestăpânită veselie, Bartolomeu ciocni cu grăsunul cupa de licoare puternic înmiresmată şi o dădu pe gât până la fund.

— Noroc, tovarăşe Racolţea, şi să ştii că-mi placi ! Nu ştiu cum reuşeşti cu exporturile şi importurile dumitale, dar în mine află că ţi-ai câştigat un prieten. De altfel, te rog să mă scuzi, am şi uitat de obligaţia elementară de a mă recomanda : Bartolomeu Cubleşan, doctor în medicină, preocupat acum până peste vârful urechilor de cea mai aridă ramură a ştiinţei creierului, aşa-numita neurologie a memoriei...

Justin Racolţea se arătă interesat de acest misterios domeniu al cunoaşterii umane, sau cel puţin aşa i se păru lui Bartolomeu, bucuros să găsească la ora aceasta un om — şi încă un compatriot — cu care să schimbe câteva cuvinte în legătură cu problemele şi îndoielile ce începuseră să-l roadă din clipa descoperirii volumaşului în piele violacee de cangur.

— Poate că ceea ce am să-ţi spun acum o să ţi se pară de pe tărâmul celei mai pure fantezii (grăsunul clătină energic din cap, semn că lui, ca unuia trecut prin ciur şi prin

dârmon, călătorit pe toate mările şi oceanele şi uns cu toate alifiile, nimic nu i se mai poate părea ieşit din comun), află însă, iubite tovarăşe Racolţea, că până acum trei ore mă consideram un adevărat descoperitor de continente necunoscute, un soi de Columb al memoriei umane, dar de când mi-a căzut în mâini cărţulia asta am început să mă cred un biet novice bâjbâind undeva, pe la periferia problemelor autentice ale materiei în care mă socoteam asul aşilor...

Gestul abrupt cu care smulse din buzunarul de la piept cărţulia pentru a o întinde paşnicului comesean ar fi stârnit în orice altă împrejurare un zâmbet uşor condescendent, uşor sarcastic, dar de data asta Racolţea îl contemplă cu o mină aproape gravă, cântărind parcă din ochi mandibulele enorme ale pasiunii care-l devora pe uriaşul blond din faţa sa. Ajungând la concluzia că omul e iremediabil pierdut, începu să răsfoiască mai mult din complezenţă broşura.

— Unde ai găsit-o, stimate ? Nu cumva te-ai cărat cu ea din ţară pentru istoricul problemei ?

— Aici e toată buba, că am descoperit-o nici mai mult, nici mai puţin decât în vitrina unui anticariat genevez, de pe rue Grenus, la firma „Otto Stiefter et Fils“. Ca să nu mai vorbim de împrejurarea cu totul stranie în care mi-a ieşit în cale...

— O împrejurare stranie ? Racolţea nu se mai putu stăpâni să nu surâdă. Fii serios, dragul meu, nu cumva, fără voia dumitale, eşti cam pus pe exagerări ?

— Dacă scena nu s-ar fi repetat aidoma aici, în local, nu mai devreme decât acum cinci minute, aş fi fost şi eu dispus să cred, exact ca şi dumneata, că totul nu e decât un joc al imaginaţiei mele, o exagerare ticluită de nervii mei

obosiţi pe temeiul unor simple coincidenţe mai mult decât stupide. Dar faptul s-a repetat şi sunt nevoit să conchid că cineva mă urmăreşte pas cu pas, că are interesul să cunoască cu precizie ce fac şi unde mă aflu în fiecare clipă...

Racolţea nu mai surâdea. Îşi ţinea căpşorul pleşuv cu mâinile mari, butucănoase, de parcă s-ar fi temut să nu i se rostogolească în castronul cu „fondue“ abia adus de Germaine. Părea cufundat în gânduri, dar nu puteai şti dacă nu aspiră cumva cu nesaţ aburul apetisant.

— Bine, să zicem că ai fi urmărit — mormăi greoi într-un târziu. Dar de cine şi cu ce scop ? Cine ar avea interesul să te ţină atât de minuţios sub observaţie ? Sau, ca să fiu mai explicit, pentru cine prezintă interes descoperirea dumitale ? Bănuieşti cumva că ar fi la mijloc o mafie interesată să te înlăture din arenă ca să-şi aroge ulterior dreptul la o îndoielnică prioritate ? S-au mai văzut de-astea, nu zic nu, dar în special printre rechinii brevetelor tehnice. Or, după câte înţeleg, nu e vorba, stimate, de vreun domeniu tehnic...

— Nu ştiu — accentua Bartolomeu pe fiecare silabă. Mi-am răscolit şi eu creierul cu tot felul de presupuneri, dar pot să-ţi spun că plutesc în aceeaşi totală ignoranţă şi incertitudine. Ai dreptate, domeniul meu de activitate n-are nici o legătură cu acele noutăţi senzaţionale de ordin tehnic, care stârnesc de obicei marile ciocniri ale concurenţelor fără scrupule. Sau poate — îşi mărturisi pentru întâia dată lui însuşi o îndoială care începuse să-l roadă încă din timpul după-amiezii — am atins, fără intenţie şi fără măcar să bănuiesc, vreun teritoriu dinamitat de interese contradictorii ? Dacă aş şti...

Grăsunul parcă uitase cu totul de mâncarea care se răcea vertiginos în castron. Fălcile i se mişcau ritmic (un tic al momentelor de mare concentrare, după cum avea să remarce mai târziu Bartolomeu), dar era vădit că mestecă nu „fondue“, ci nişte gânduri tainice, anevoie descifrabile chiar pentru sine. Într-un târziu, îşi udă gâtlejul cu un pahar de vin sorbit îndelung, apoi îşi înfipse cu hotărâre furculiţa în brânza savant preparată, adresându-se pe un ton de o imperativă nonşalanţă comeseanului acestuia frământat de atâtea curioase întrebări:

— Ia explică-mi şi mie, stimate, ce năzdrăvănie a născut scăfârlia aia a dumitale ! Dar aşa, ca pentru profani, să nu fac astenie...

Ochii mari, niţel copilăroşi, ai lui Bartolomeu, cu irişii de un verde vegetal, căpătând în lumina crudă a becurilor reflexe opalescente, rătăciră câteva clipe, descumpăniţi, pe trăsăturile fizionomiei grăsunului, căutând să-şi dea seama dacă vorbeşte serios sau numai aşa, într-o doară, ca să se afle în treabă. I se păru că, în pofida tonului degajat, Justin Racolţea se pregăteşte să-l asculte cu o autentică şi gravă concentrare, vădită, de altfel, şi în acea abia perceptibilă, ritmică mişcare a fălcilor.

— Să nu mă învinovăţeşti pe mine, tovarăşe Racolţea, că ţi-ai omorât seara cu nişte probleme aride, care altora le dau, de un secol încoace, coşmare. Dumneata ai vrut-o. Eu, bunăoară, îţi mărturisesc cu toată sinceritatea că n-aş fi în stare să te ascult nici cinci minute vorbindu-mi chiar şi despre cele mai pasionante lucruri din domeniul import-exportului. O să încerc să fiu cât se poate de lapidar şi, pe cât posibil, să nu te astenizez. Dacă vei avea însă eventuale tulburări, să ştii că ai un loc asigurat în clinica noastră...

Eventualitatea aceasta, evident, nu-i prea surâse interlocutorului, care schiţă o grimasă comică de suferinţă.

-— Uite despre ce e vorba — continuă Bartolomeu, prea obsedat de zbuciumul lui ca să se mai amuze de această grimasă. Povestea începe demult, dar n-o s-o iau chiar de la tata Noe, căci risc să nu termin nici până mâine dimineaţă, când începe congresul. Cert e că, încă de pe vremea lui Asklepios şi a primilor magi babilonieni ce făceau trepanaţii pe craniul omenesc, s-au găsit spirite răzvrătite împotriva răspunsurilor „divine" la bietele frământări ale omului, care şi-au mistuit liniştea lăuntrică şi dreptul de intrare în rai, demistificând esenţa dumnezeiască a sufletului şi compartimentând circumvoluțiunile bietului amalgam de materie ascuns între oasele craniului după feluritele funcţii ale inteligenţei şi sensibilităţii umane. Înţelegi, iubite Justin Racolţea, ce luptă corp la corp cu atotputernicia necunoscutului reprezenta această cutezătoare şi atât de naivă străduinţă ? Trebuie să fi zăbovit îndelung, ca mine, în aceasta ocnă sumbră a misterelor, care e creierul omenesc, pentru a înţelege cu adevărat toată poezia şi grandoarea unor asemenea lovituri date drept la plex teroarei malefice în faţa divinităţii! Ce păcat că n-am la mine un desen făcut în plin despotism al scolasticii medievale de un alsacian pe nume Reich care, în magnific de ingenua lui îndrăzneală, înfruntând cine ştie ce blasfemii şi, poate, ruguri inchizitoriale, identifica fiecare dintre cei patru ventriculi cerebrali cunoscuţi la timpul respectiv cu câte una dintre facultăţile pe care el le considera dominante în ansamblul vieţii spirituale a omului : imaginaţia, bunul simţ, gândirea şi memoria...

— Bunul simţ... Bunul simţ... repetă în şoaptă, cu ochii

micşoraţi, parcă aţintiţi spre un punct nevăzut, Racolţea. Apoi, brusc, pe un ton ironic-zgândăritor : N-ai să-mi spui acum, doctore Cubleşan, că ai descoperit cumva metoda de a infuza omenirii surplusul atât de necesar de bun simţ ? Zău, ce haz ar mai avea ştiinţa asta dacă ar răpi omului farmecul inconştienţei şi al datului în gropi?!

— Fii liniştit, tovarăşe Racolţea, eu n-am descoperit decât metoda de a transplanta memoria dintr-un creier într-altul. La drept vorbind, nu ştiu, e mai mult, e mai puţin ?

— Şi cum faci asta ? se interesă grăsunul, cu desăvârşire liniştit în ce priveşte cuantumul de bun simţ pe centimetrul cub de creier omenesc.

— Tot chichirezul aici e, în acest : cum ? Vezi, dumneata, de un veac şi jumătate se duce o bătălie acerbă în neuropsihiatrie între fiziologiştii „localizatori“, descendenţi spirituali ai lui Gali şi Bouillaud, care, cu cunoştinţele anatomice relativ avansate din prima jumătate a secolului trecut, s-au străduit să precizeze exact porţiunea sistemului nervos unde este localizată fiecare din multiplele relaţii statornicite între spiritul uman şi lumea înconjurătoare, şi neurologii „asamblatori“, care nu suportau ideea dezintegrării şi considerau viaţa lăuntrică a omului ca un tot la care ia parte întregul creier şi toate ramificaţiile nervoase pe care le dirijează. Trebuie să pricepi, tovarăşe Racolţea, că aceasta e o schemă simplificată, că bătălia s-a desfăşurat şi se mai desfăşoară încă în tranşee mult mai nuanţate, uneori până la deosebiri infinitezimale...

Se opri ca să-şi toarne un pahar cu vin şi, mai ales, să-şi dea seama dacă e urmărit cu atenţia cuvenită. Justin îşi trăsese şi mai mult pleoapele, încât pupilele păreau acum

două puncte negre la rădăcina imensei chelii. Licărul din adâncul lor îl asigură însă că interlocutorul este pas cu pas pe urmele gândurilor lui.

—Îţi mai aminteşti oare — continuă Bartolomeu — de ştirea care a făcut mare vâlvă prin presa anilor 67—68 cu privire la experienţele unui grup de neurologi şi psihologi de la universitatea din California sub conducerea faimosului doctor Jacobson ?

Racolţea clătina uşor, abia perceptibil, din cap, semn că habar n-are de celebritatea aceasta neuropsihiatrică, dar nu întredeschise ochii şi mestecă mai departe cu fălcile nişte bucate imaginare.

—Ce au făcut acest doctor şi asistenţii lui ? Au scos dintr-un creier, cu ajutorul unei tehnici speciale, întreaga cantitate de acid ribonucleic şi au injectat-o în alt creier, în felul acesta, ei au realizat, într-adevăr, o „transplantare de amintiri", deoarece biochimia a demonstrat că această substanţă este acel „releu“ care stochează întreaga cantitate de percepţii, imagini, deprinderi în sistemul nervos.

Numai că „memoria injectată" n-a rezistat decât douăzeci şi patru de ore, neputând fi întreţinută din pricina mediului neprielnic. De la această experienţă, preţioasă în pofida nereuşitei — cine a spus oare că există înfrângeri în ştiinţă care valorează mai mult decât izbânzile ? — am pornit noi, în laboratorul pe care-l conduc la clinica profesorului Manciu. De la ea, ca şi de la experienţele doctorului Holger Hyden, directorul institutului de neurobiologie din Göteborg, sau ale unor neurociberneticieni ca Galambos, Clifford, Anohin, George, Nachmansohn, Tasaki, Morell şi atâţia alţii...

Zâmbetul blajin-maliţios reapăru în colţul buzelor răsfrânte ale grăsunului la auzul torentului acestuia de nume sonore. Îşi roti o clipă ochii uşor întredeschişi prin sala intimă a restaurantului, căutând parcă pe cineva din priviri : nu găsi, dar văzu că lumea de la celelalte mese, inclusiv gălăgioşii turişti americani, contemplă din când în când, intrigată, această masă la care se ţine o prelegere într-o limbă stranie.

— Mai calm, doctore,— îl întrerupse el neceremonios pe Bartolomeu — şi, dacă s-ar putea, mai la obiect, că ne apucă ziua. Uite ce ochi au holbat toţi ăştia când te-au auzit înşirând numele acelea ! Cine ştie, or fi crezând că eşti vreun trustman care vrei să înghiţi nişte bieţi concurenţi paşnici...

— Pe scurt, iubite tovarăşe Racolţea, — continuă netulburat Bartolomeu — noi am reuşit, cu adevărat, să transplantăm memoria, dar nu pornind de la substanţa care o stochează, ci de la întreg complexul de celule nervoase, de neuroni, în care acţionează această substanţă în rolul ei primordial. Acest sistem de relee neuronice, mergând din regiunea circumvoluţiei frontale şi până la celulele nervoase de la baza creierului, din aşa-numita zonă hipotalamică, noi l-am desprins printr-o operaţie extrem de fină, cu ajutorul bisturiului cu ultrasunete, şi l-am transplantat de câteva ori, subliniez, în mod reuşit !

Ultimele cuvinte Bartolomeu le rosti atât de violent, încât izbiră auzul celor din sala restaurantului aproape ca un strigăt. Fără să-şi dea seama că a devenit centrul atenţiei clienţilor domnului Noirot, Bartolomeu avea senzaţia că se află în faţa unui uriaş auditoriu pe care trebuia neapărat să-l smulgă din inerţia unor reprezentări şi

convingeri învechite, demne de cel mai autentic dispreţ.

— Aţi realizat operaţia asta pe creierul uman ? îl întrebă, de astă dată cu ochii larg deschişi, Racolţea. Aţi găsit cumva cobaiul omenesc care să-şi pună creierul la dispoziţia ştiinţei spre a i se transplanta o memorie şi, deci, o viaţă şi o soartă străine ?

—Îţi mărturisesc, tovarăşe Racolţea, că nici n-am fi cutezat să aplicăm această operaţie la om. Ne-am mărginit la mamiferele superioare cele mai apropiate, la maimuţe. Transplantarea „memoriei" a însemnat la ele mutaţii gigantice în instincte, în comportamente. Poate s-ar fi găsit cobai voluntari şi printre oameni — sunt sigur că s-ar fi găsit — dar ne-a cuprins o teamă teribilă în faţa necunoscutului, poate, în fond, o imensă frică de răspundere în faţa enigmaticului sfinx pe care îl reprezintă destinul omului, şi al speţei...

—Complexul lui Leonardo — mormăi Racolţea, închizând din nou ochii până la dimensiunea unei gămălii de chibrit. Da, stimate, aş spune că acesta a devenit complexul fundamental al ştiinţei secolului nostru de la Hiroshima încoace. Ştii de ce şi-a îngropat Leonardo da Vinci în fundul unei lăzi planurile perfect calculate ale primului submarin din istorie ? Pentru că socotea, în sărmana lui naivitate, că ar fi neloial să atace un adversar fără a înălţa drapelul pe cel mai înalt dintre catarge ! Şi dumneata, doctore Cubleşan, eşti, în fond, un obsedat de coşmarul care s-a perpetuat de la Leonardo până la Oppenheimer — acea „ştiinţă fără conştiinţă" care nu vă lasă să dormiţi în linişte şi onor. Dacă stai să te gândeşti mai bine, e o laşitate să refuzi bătălia cu cel mai cumplit duşman al omului, acest sfinx zevzec şi orb care e destinul.

Dar nu e deloc în intenţia mea să te judec, cine ştie, poate că, dacă m-aş fi aflat eu în locul dumitale, n-aş fi fost mai breaz în povestea asta cu scrupulele, aş fi refuzat şi eu să atac duşmanul prin surprindere, fără să-i vâr drapelul în ochi...

Justin Racolţea îşi scutură pepenaşul de Turkestan de parcă ar fi vrut să alunge gândul unei asemenea răspunderi capitale. Bartolomeu îl privi câteva clipe absent, cu chipul omului pe lângă care cuvintele trec asemenea unei pale de vânt, fără a lăsa urme. Ridică apoi în mână cărţulia în piele de cangur, uitată pe un colţ de masă, păru a o cântări cu năduf şi o azvârli înapoi oftând zgomotos :

— Dacă nu mi-ar fi apărut în cale blestemul ăsta ! Nu ştiu, uneori am impresia că cineva a tipărit-o special, a legat-o în pielea asta neobişnuită de cangur şi a pus-o acolo, în vitrină, ca să-mi fărâme toate certitudinile. E o tâmpenie ce spun, ştiu, dar nu mă pot opri să fabulez tot felul de aiureli. Înţelege, tovarăşe Racolţea, e vorba de douăzeci de ani de muncă duşi pe apa sâmbetei !

— Iartă-mă, doctore, — spuse Racolţea, răsfoind într-o doară cărţulia, parcă ferind filele fragile de atingerea degetelor noduroase — dar nu pricep în ruptul capului cum a putut să te neliniştească această elucubraţie compusă pentru uzul său şi al familiei de unul dintre acei negustoraşi din mahalalele Bucureștiului care ţineau neapărat, pe la începutul secolului, să dovedească celor din jur de ce înalte preocupări sunt capabile domniile lor ! Fii serios, stimate, doar n-ai vrea să mă convingi cu o broşurică semidoctă că acest kir Pantazoglu al dumitale avea habar de neurologie şi psihiatrie !

— El nu şi, de altfel, după câte mi-am dat seama citind

câteva pasaje pe sărite, nici n-avea asemenea veleităţi. Era pur şi simplu o minte ascuţită asupra căreia a produs o puternică impresie un fapt ieşit din comun, întâlnit într-una din obişnuitele lui călătorii negustoreşti dincolo de Carpaţi. Scrie aici negru pe alb că el, Grigore Pantazoglu, l-a văzut personal pe omul acela care, datorită unei misterioase inoculări cu o anume substanţă în creier, a uitat tot trecutul lui de până atunci şi a dobândit un nou trecut, căpătând, totodată, credinţa că, de fapt, e născut prin anul 2100 şi având chiar imagini şi reprezentări extrem de concrete despre acest trecut... viitor. Înţelegi, tovarăşe Racolţea, o substanţă care i-a dăruit o nouă memorie, dar nu una obişnuită, ci plasată nici mai mult, nici mai puţin decât cu două secole mai târziu !

— Şi cum îl chema pe acest aventurier al viitorului ? se interesă Racolţea pe cel mai serios ton cu putinţă.

— Numele lui nu-i pomenit în broşură, în schimb se vorbeşte despre doctorul care i-a făcut operaţia, un anume Ilarie Lupşa...

Racolţea păru că se cufundă într-un abis de gânduri, cu căpşorul strâns din nou între palmele mari, ca într-un teasc.

— Lupşa, Lupşa, Lupşa... mormăi el într-un târziu. Numele mi-e foarte cunoscut. Cred că l-am întâlnit nu demult, şi încă aici, pe meleagurile helvetice... A, da, acuma ştiu, un pictor, Florian Lupşa, trăieşte nu departe de Geneva, tot pe malurile Lémanului, la Lausanne. Cu un an în urmă i-am vizitat o expoziţie personală într-o galerie cam ponosită, la periferia oraşului. Idei puţine, cam trăsnite. Talent însă are, fără îndoială, şi încă cu carul... Dar ce văd ? Cine a scris astă aici ? arătă Racolţea spre inscripţia de pe pagina de gardă, care-i căzuse tocmai acum sub priviri.

—Dac-aş şti — înălţă Bartolomeu neputincios din umeri — n-aş fi atât de năucit! Nu ţi se pare şi dumitale că lanţul coincidenţelor depăşeşte întrucâtva cuantumul admis ?

—Pare proaspătă — îşi continuă Racolţea firul gândurilor — nu cred să fie mai veche de două sau trei zile. Şi-mi pun capul dacă n-a fost întreruptă în urma unui act de violenţă !

—Eşti familiarizat şi cu grafologia, după câte se vede, iubite tovarăşe, — admiră Bartolomeu încă una dintre multiplele calităţi ale noului său prieten.

—În tinereţe m-am ocupat şi cu treburi d-astea— aruncă în treacăt grăsunul. Deveni apoi dintr-o dată foarte atent şi îşi apropie mult pagina de ochi : Scrisul e feminin şi aparţine unei persoane foarte tinere... „Cu încrede..." Ia spune-mi, rogu-te, doctore, — îşi înălţă ochii lucind de maliţie de pe pagină — ce ravagii ai făcut în inima acestei biete geneveze că s-a apucat să-nveţe în trei zile româneşte ?

Bartolomeu izbucni într-un hohot de râs atât de năprasnic, încât toată lumea din local avu impresia că s-a îmbătat de-a binelea. Nu numai Germaine, dar şi tatăl ei îşi făcură apariţia lângă masa românilor acestora turbulenţi, care treceau prin asemenea nefireşti alternanţe, de la gravitatea cea mai sumbră la cea mai dezlănţuită şi nepotolită veselie.

—Cu ce vă pot fi de folos, m'sieur ? se interesă îngrijorat şi asudat „maître" Dédé Noirot.

—O, aţi picat la vreme, domnule Noirot — i se adresă Bartolomeu, abia stăpânindu-şi convulsiile interioare ale râsului. Încă două porţii din această mirobolantă „fondue“ şi, fireşte, încă o butelcuţă, la fel de spirituală ca şi prima,

cu Dézaley...

Patronul locandei, satisfăcut de faptul că preparatele sale s-au bucurat de un succes atât de evident, dispunându-i într-un asemenea grad pe cei doi clienţi, îi făcu semn lui Germaine să execute imediat comanda şi se retrase cu un potop de amabilităţi.

— Am senzaţia, dragul meu, — continuă Bartolomeu, aplecându-se, într-un acces de exuberanţă aproape isterică, spre vecinul său de masă — că de câteva ore m-am angrenat în cea mai sinistră farsă posibilă, într-un adevărat dialog cu umbrele. Mă înconjoară din toate părţile, umbre din trecut, umbre din viitor, un paranoic univers de umbre...

Grăsunul deschise în clipa aceea ochii mari, nefiresc de mari pentru căpşorul lui rotund, şi, cu o agilitate în mişcări pe care cu greu ai fi bănuit-o unei făpturi atât de pântecoase, sări din trei paşi până la uşa restaurantului. Nici n-apucă Bartolomeu să se dezmeticească din uimire că-l şi văzu dispărând în noaptea arsă de fluorescentele incendii ale reclamelor. După câteva clipe însă reapăru, cu tăciunii ochilor din nou abia mijiţi între pleoape şi ţinând în mâini neglijent, ca pe un trofeu care nu merită atenţie, mâneca unei haine dintr-o stofă uşoară, de culoarea vişinei putrede.

— Era, presupun, individul care te tot urmăreşte — aruncă mâneca pe masă cu un gest de scârbă. La faţă n-am putut să-l văd, dar l-am simţit în pumni — e mic, osos, slab şi sprinten ca un ţipar. Mi s-a smuls din mâini ca un apucat, lăsându-mi cadou mâneca asta...

Îşi turnă repede un pahar din butelcuţă cu care Germaine rămăsese încremenită lângă masa lor şi-l sorbi dintr-o suflare. Apoi se prăbuşi greoi pe scaun şi mormăi

clătinând din cap :

—Ştii ceva, doctore ? Mi se pare mie că dialogul acela cu umbrele, de care vorbeai adineauri, e de-abia la-nceput...

IV. Torenţiala ploaie de stele

Senzaţia cu care se trezi Adriana era aceea a unei ploi torenţiale de stele pe un cer alb, lăptos, parcă văruit. Un fel de joc de artificii, dar nu pe bolta nocturnă, cum mai văzuse la serbările populare, ci într-un univers igienic şi imaculat. Stele multe — verzi, stacojii, albastre, violete, cafenii, în nuanţe uluitor de diverse, unele neîntâlnite în spectrul newtonian.

De-abia într-un târziu îşi simţi trupul : întâi mâinile, umerii, apoi picioarele, trunchiul şi, după un răstimp, a cărui scurgere i se păru extrem de lentă, muşchii obrajilor, buzele, nările, iar la urmă de tot, într-un ultim efort de voinţă, pleoapele. Ridicarea pleoapelor o osteni de parcă s-ar fi opintit îndelung într-o uşă greoaie de plumb, care rezistase înverşunat la firava ei presiune. Lăsă din nou pleoapele să cadă, odihnindu-le după această trudă încordată, apoi le întredeschise treptat spre a deprinde pe îndelete retina cu contururile lumii reale. Când izbuti, în sfârşit, să ţină câteva clipe ochii deschişi, ca prin farmec stelele dispărură, parcă înghiţite de cerul alb al visului.

Pereţii odăii în care se afla erau, de altfel, la fel de albi ca şi coşmarul imaculat din care abia se desprinsese. Albi şi goi, fără nici o podoabă, nici un mobilier. Lumina era difuză, egală, plăcută, dar nu-şi dădea seama de unde izvorăşte. Ferestre nu se vedeau, cel puţin nu în zona accesibilă privirii sale. În orice caz, lumina nu avea nimic din irizările razelor solare, fiind, vădit, artificială, însă de o artificiozitate nesupărătoare.

Făcu un nou efort de concentrare pentru a se orienta pe tărâmul concret şi, totuşi, încă ciudat de ireal al stării de

trezie. Singurul obiect care i se păru consistent şi autentic era patul pe, care se deşteptase. Un pat simplu şi comod de spital, din metal vopsit în acelaşi atotprezent alb. O pată de culoare aducea numai cuvertura vişinie, mototolită, probabil, de zvârcolirile ei dinaintea trezirii.

Întâia dorinţă care o cuprinse, cu o tărie aproape dureroasă, fu aceea de a se privi într-o oglindă. Nici ea nu ştia de ce, poate pur şi simplu din nevoia absurdă de a verifica dacă propriul ei chip a rămas acelaşi, dacă toate trăsăturile sunt la locul lor, dacă nu cumva s-a trezit cu un alt chip, cu o altă înfăţişare, străină de ea însăşi, de aceea care se numise, cândva, poate în altă viaţă, Adriana Jacotă.

Cu presimţirea unei dureri acute în tot trupul, se strădui, totuşi, să se ridice în capul oaselor. Mişcarea, articulată brusc, îi dădu, într-adevăr, senzaţia unei dezagregări totale, de parcă mădularele i s-ar fi rupt fărâme. Se sprijini direct de tăblia patului şi simţi pe ceafă răceala înviorătoare a metalului, care-i strecură un fior plăcut din creştet până-n tălpi.

Roti întâi uşor capul spre dreapta : privirea i se opri, dezamăgită, pe un perete la fel de imaculat, neted, fără nici un punct de sprijin, de orientare. Un perete impersonal, indiferent. Aceeaşi rotire lentă spre stânga. Întâlnind acelaşi alb stupid, îndărătnic, era gata să renunţe la mişcările acestea, care o costau torturi fizice insuportabile, când, deodată, un ţipăt — mai mult un gâlgâit lăuntric, fără puterea de a evada prin intermediul coardelor vocale — îi înţepeni în gâtlej. Ochii, smulşi parcă din orbite, i se aţintiseră pe silueta neagră a unui bărbat care, întors cu spatele la ea, meşterea în genunchi la un aparat aşezat pe un scaun.

Stăpânindu-şi tremurul nervos iscat de această neaşteptată prezenţă, încercă să se ţină în frâu şi, cu o sforţare anevoioasă de a fi lucidă, să distingă figura omului care, în chip vizibil, îi veghease orele sau, poate, chiar zilele de somn tulburat de coşmare. Prima tentaţie fu de a confrunta statura şi ţinuta bărbatului cu acelea ale ultimului om cu care vorbise înainte de pierderea cunoştinţei, Ovidiu Horja. Deosebirile erau însă atât de flagrante, încât alungă, după numai câteva clipe, gândul unei astfel de asemuiri : omul care îi întorcea cu încăpăţânare spatele era, ce-i drept, mic de statură, cărunt, dar musculos, atletic, cu braţe neobişnuit de lungi.

Zadarnice îi fură strădaniile de a atrage atenţia omului şi a-l face să-şi întoarcă faţa spre ea : oftă zgomotos, ba chiar, la un moment dat, izbuti să scoată din gâtlej un mic strigăt, mai mult un miorlăit anemic. Spinarea bărbatului nici măcar nu tresări. Îi zărea în continuare numai pantalonul şi flanela de un negru contrastând violent cu albul pereţilor, ceea ce conferea întregii siluete profilate pe zid aspectul unei umbre fantomatice. Şi, totuşi, era un bărbat viu, în carne şi oase, care făcea nişte mişcări foarte precise, ai căror sens însă îi fu greu, deocamdată, să-l descifreze. Ce fel de aparat era acela la care meşterea bărbatul, Adriana nu putea să vadă. Rămase cu ochii fixaţi asupra acestui punct al odăii în speranţa că o mişcare mai amplă a omului în negru îi va dezvălui obiectul unei preocupări ce-i devenise aproape obsedantă.

Nu o mişcare, ci un zgomot fu sursa revelaţiei : un hârșâit uşor, apoi o clipocire stridentă de sunete. Trecură câteva clipe până-şi dădu seama despre ce e vorba : un magnetofon. Da, asta era, cel mai simplu, mai banal

magnetofon cu putinţă. Un magnetofon portativ, cu tranzistori, fiindcă nu se vedea nici un cablu, nici o priză. Era, probabil, miniatural, deoarece statura destul de subţire a bărbatului îl ascundea cu totul.

La început nu distinse nimic altceva decât susurul egal al unei voci umane. Nu percepea cuvinte, ci sunete ; era, desigur, prea obosită de eforturile acestor câteva minute şi, pe deasupra, starea de trezie nu biruise încă amorţeala letargică din care abia se desprinsese.

O clipă se simţi tentată să renunţe : în definitiv, ce o privea pe ea acest magnetofon, cu enigmele sale sonore?! Mai bine ar căuta să atragă atenţia bărbatului în negru, să-l oblige într-un fel să-şi îndrepte privirile spre ea. Tocmai când se pregătea să-şi încerce din nou coardele vocale, i se păru că vocea de pe banda de magnetofon are anume tonalităţi cunoscute.

Îşi încordă cât putu atenţia, cu preţul unui nou val de senzaţii dureroase răspândite din cutia craniană de-a lungul întregului trup. Aşteptarea care urmă nu se putea măsura cu nici un fel de durată omenească : se poate să fi fost numai câteva secunde sau, cine ştie, câteva zile. De altfel, pentru ea noţiunea de durată îşi pierduse orice importanţă.

Sunetele se legară la un moment dat în cuvinte, apoi cuvintele încetară să se mai ciocnească între ele, după sinuoasele capricii ale hazardului, ca într-un caleidoscop, ci începură să capete o anume cursivitate logică, un sens. Ajunsese chiar să distingă frânturi coerente de fraze : „...Acesta e adevărul adevărat, dragul meu... Oamenii care ţi l-au adus la cunoştinţă nu exagerează cu nimic... Viaţa mea atârnă în clipele acestea numai şi numai de voinţa şi hotărârea ta de a-i ajuta în tot ceea ce îţi vor cere... Dacă

pui oarecare preţ nu pe dragostea mea, ci măcar pe existenţa mea fizică..."

Pierdu şirul cuvintelor. O cuprinsese o teribilă repulsie faţă de tonul acesta melodramatic, de o ostentaţie paroxistică, total lipsit de gust. Îi suna totul în urechi asemeni unor replici cretine dintr-o piesă radiofonică în care jucase cândva, la începutul carierei teatrale. Oare cine mai putea fi în stare astăzi, la sfârşitul deceniului al optulea al secolului XX, să debiteze astfel de baliverne, şi încă pe tonul acesta,?

Asocierea frânturilor de fraze abia auzite cu textul acelei îndepărtate imprimări radiofonice o fulgeră cu forţa unui şoc electric : bine, dar vocea, vocea aceasta care îi provocase cumplita senzaţie de oroare, era chiar... vocea ei.

Bruscheţea revelaţiei îi inundă trupul într-un lac de sudoare. Era pe deplin conştientă că se prăbuşeşte din nou în neantul acela alb, năpădit de ploaia torenţială a stelelor multicolore, dar nu se putu împotrivi. Nu mai era în stare să se împotrivească.

Şedinţa de deschidere a congresului mondial de neuropatologia memoriei se desfăşură exact cum anticipase Bartolomeu : într-o atmosferă scrobită şi plicticoasă, cu o regie perfectă, de parc-ar fi rulat un film de cinematecă la care toţi cad în extaz deoarece aşa se cuvine. Primarul oraşului vorbi scurt, parcă supărat el însuşi de convenţionalismul acestor saluturi protocolare, apoi se grăbi la treburi mai urgente şi, evident, mai importante. Urmă un discurs lung de câteva ore al preşedintelui nu ştiu cărei asociaţii medicale internaţionale, care ţinu neapărat

să convingă onorata adunare de măreţia şi nobleţea incomensurabilă a menirii ce incumbă tămăduitorului de boli ale trupului şi sufletului, de uriaşele sacrificii pe care le implică „spiritul misionar al exercitării profesiunii noastre, domnilor şi doamnelor".

Onorata adunare îşi ascundea cu eforturi supraomeneşti crizele colective de căscat. Noroc de ritmicele valuri de răcoare răspândite în vasta sală a congreselor din Palatul Naţiunilor de ultramodernele instalaţii de ventilaţie : oricum, înăuntru era mai plăcut decât afară, unde zăpuşeala uscată făcea aerul irespirabil.

În primele minute, Bartolomeu se amuză făcând nişte diletantissime studii de fizionomistică. Privirea îi aluneca fără grabă pe chipurile congresiştilor, căutând să-i încadreze în cele trei mari categorii socotite de el definitorii pentru lumea oamenilor de ştiinţă : cei ce au venit *să* asculte, cei ce au venit *să se* asculte şi cei ce au venit pur şi simplu ca să se afle în treabă. Cei din urmă i se păreau mai puţin nocivi decât penultimii, deoarece, sărmanii, n-aveau nici măcar veleităţi.

Recunoscu şi câteva figuri pe care le mai întâlnise, unele la Bucureşti, altele în puţinele călătorii de studii pe care le făcuse în străinătate. Printre ei îi produse o deosebită plăcere să regăsească pe venerabilul profesor Laurent Ravussin, psihiatru de renume de la facultatea de medicină din Grenoble, şi pe tânărul neurobiolog Mihailo Babici, de la universitatea din Zagreb, ale cărui cercetări se desfăşuraseră o vreme paralel cu ale sale şi cu care avusese nişte dispute de mare răsunet în periodicele de specialitate.

— Ce-am auzit, domnule ? îl luă în primire la pauză

Babici, cu mustăţile-i groase şi răsfrânte, de Taras Bulba, fluturând agresive către toate punctele cardinale. Se zice pe culoare că pregăteşti cea mai senzaţională lovitură de la Pavlov şi Freud încoace. Ravussin spunea că din toată babilonia asta nu-l interesează efectiv decât comunicarea dumitale. Ăsta-i mare lucru, domnule ! O fi ştiind ceva bătrâna vulpe grenobleză, că altfel nu s-ar hazarda în asemenea pronosticuri...

— Sau poate e numai o exagerare, îl ştii pe Ravussin cât e de exaltat — încercă Bartolomeu să se eschiveze surâzând.

— Lasă-te, domnule, de goangele astea cu modestia, că nu fac de oameni serioşi — explodă Babici. Când prezinţi comunicarea ?

— Dacă totul decurge după programul iniţial, chiar mâine ! Numai să nu fi intervenit ceva pe parcurs...

— Fii serios, domnule, ce să intervină ? Doar n-o să ne pună să ascultăm încă un discurs leşinat şi lung cât o zi de post ca al ramolitului de adineauri... Spune-mi, unde mănânci la prânz ?

Bartolomeu avu un moment de ezitare : îl tenta mult o „întâlnire pe teren “ cu acest campion al gurmandismului sârbo-croat care era Babici, pe lângă toate şi mare băutor, exuberant companion de pahar şi cunoscător „la bani mărunţi" al tuturor bârfelor mari şi mici din lumea ştiinţifică. Numai că îşi dăduse întâlnire la terminarea şedinţei de dimineaţă — de altfel, singura şedinţă în ziua aceea inaugurală — cu Justin Racolţea pentru o mică excursie ce avea, poate, după promisiunile grăsunului, să elucideze măcar o parte din încurcatele întâmplări ale zilei de ieri. Babici îl văzu şovăind şi râse cu gura până la

urechi :

—Ei, lasă, nu te mai chinui atâta să inventezi vreo minciună convenţională. Înţeleg şi eu, ce dracu, suntem între bărbaţi...

Uluit, Bartolomeu se întrebă de unde până unde i se trage această aură de „coureur“ inveterat. Aseară Racolţea, azi mustăciosul din Zagreb... Dar, în lipsă de alt pretext mai bun, preferă să zâmbească complice, semn că perspicacele Babici nimerise drept la ţintă.

Partea a doua a şedinţei dură puţin, rezumându-se la anume formalităţi obligatorii, pe care toţi se străduiau să le lichideze cât mai repede cu putinţă : era „momentul electoral" al congresului, amuzant pentru dârdora care îi cuprinsese pe unii — mai ales din „categoria a doua şi a treia", conform clasificării lui Bartolomeu — capabili de o întreagă strategie complicată de culise spre a se vedea aleşi în prezidiu, secretariat sau în cine ştie ce comisii insignifiante. Ca de obicei, fură aleşi cei ce se zbătuseră mai mult în această direcţie, spre mulţumirea lor şi satisfacţia generală.

Ieşind în hol după încheierea acestor ore terne, de moţăială abia reprimată, Bartolomeu visa de-acum şuvoiul proaspăt al duşului îmbrăţişându-l înviorător. Dar la barul de lângă intrare îl zări pe Justin Racolţea căţărat caraghios pe scaunul înalt, cu cravata şi gulerul larg desfăcute pentru a da putinţă pâraielor de năduşeală de pe pieptul păros să se usuce la boarea de aer condiţionat.

—Hai, stimate, — răsună glasul lui, în mod straniu revigorat de căldură — n-avem timp de pierdut, am comandat un taxi care ne aşteaptă, cred, de o jumătate de oră...

Fără să mai îngăduie replică, îl luă cu un gest energic de braţ, îl conduse pe peronul din faţa Palatului Naţiunilor şi îl urcă în taxiul care, într-adevăr, aştepta docil la parcaj.

În câteva minute străbătuseră toată Geneva, amorţită sub ceaunul încins al cerului torid. Se aflau acum pe Quai du Montblanc, lângă pod, în zona încăpătorului port genevez. Grăsunul i-o luă înainte şi coborî rapid treptele de bazalt ale scării monumentale care lega faleza de rada portului. Urmându-l cu paşi moleşiţi de căldură, Bartolomeu îl văzu cum discută agitat cu o femeie prăbuşită într-un jilţ la umbra unui ghişeu şi apoi cum scoate portmoneul, numără câteva monede şi înhaţă grăbit două bilete. Făcându-i semn să-şi iuţească paşii, Racolţea se caţără neverosimil de rapid pe treptele unei pasarele care urca spre unul din vaporaşele albe ancorate în radă. Bartolomeu se căţără şi el, fără prea mare grabă, citind din mers, amuzat, numele emfatic al. simpaticei ambarcaţiuni: „Le château“. Era un obişnuit vaporaş de promenadă, cu o punte ticsită de şezlonguri şi cu o cabină-bar în care un tonomat icnea, parcă vlăguit şi el de arşiţă, un ritm la modă.

— Am ajuns la timp, peste trei minute pleacă — se bucură grăsunul, tolănindu-se pe un şezlong, la umbră, şi aruncând în treacăt, prin uşa întredeschisă, fetei de la bar o comandă de băuturi răcoritoare.

Puntea era aproape goală : doar trei şezlonguri mai erau ocupate de nişte englezoaice sau americane de vârste nedefinite, în care lui Bartolomeu i se păru a recunoaşte pe acele scandalizate ladies cărora le făcuse o reverenţă ieri, înainte de a întoarce colţul la rue du Rhône.

Nici cabina-bar nu era mai plină : două perechi de tineri,

de undeva de prin Scandinavia, în costume estivale mai mult decât sumare, sorbeau în tăcere cocteiluri din pahare aburite de cuburile străvezii abia scoase din frigider.

Grăsunul avusese dreptate : nici nu apucase fata de la bar — îmbrăcată şi ea într-o uniforma de sezon, un soi de minişort şi o bluză asemănătoare mai curând cu un sutien de baie — să depună pe o măsuţă, în faţa şezlongurilor, paharele cu răcoritoare, că ambarcaţiunea se şi desprinse, cu un zvâcnet scurt, din radă.

Bartolomeu se desfătă cu senzaţia aceea plăcută a ridicării în văzduh pe care o dăruiau la plecare ambarcaţiunile pe pernă de aer. Vaporaşul luă viteză şi peste câteva secunde trecură ca fulgerul prin faţa uriaşului jet de apă care, depăşind în înălţime zgârie-norii de pe mal, marchează simbolic intrarea în golful genevez.

Respirau cu plămânii parcă eliberaţi din chingile arşiţei şi îşi cufundau privirile ca într-un miraj în priveliştea albită de zăpezi a Alpilor profilaţi pe orizont. Piramida de nea a Montblancului, de o parte, şi siluetele golaşe, parcă mai familiare, ale lanţului muntos al Salevei, de cealaltă, se desenau ca o fantasmagorică chemare la urcuş abrupt, fără o ţintă anume, descătuşat de povara cotidiană a măruntelor preocupări şi enigme omeneşti.

— E două fără un sfert — întrerupse Racolţea reveria niţel desuetă a lui Bartolomeu. Peste vreo oră suntem la Lausanne, unde-ţi propun să luăm prânzul; ştiu eu acolo un restaurant mic, ţinut de un grec, Ferekidis, care a avut cândva cârciumă în port, la Constanţa. Face o tuzlama băiatul ăsta să te lingi pe buze, nu alta. Nici nu se compară cu corsarul dumitale genevez ! Şi pe urmă ciorba lui piperată, cu ardeiul plutind pe ea ca vaporul nostru pe

Leman, o să-ţi provoace, parcă văd, un dor teribil după meleagurile natale. După aceea... vedem noi mai departe — încheie el cu un zâmbet atât de torturat-enigmatic, încât Bartolomeu abia se reţinu să nu izbucnească în râs.

— Mă las în voia dumitale, Justine, — rosti el pentru întâia oară prenumele grăsunului, cu o nuanţă afectuoasă care-i făcu acestuia, în chip vădit, plăcere. Îşi răcori apoi buzele cu sucul proaspăt de ananas, reluând contemplarea ţărmurilor înverzite ale lacului.

Atât în dreapta, pe malul francez, cât şi în stânga, pe cel elveţian, localităţile se ţineau lanţ, intercalate doar cu câţiva kilometri de vie sau de parc bine îngrijit, geometric orânduit, de acea simetrie artificială care lui Bartolomeu îi producea arsuri pe retină. Natura părea într-atât de grijuliu coafată, cu ondulele atât de minuţios aranjate, încât, în mod ciudat, se dezumanizase, părea un fel de robot electronic menit să producă impresii-standard, pe gustul unor anume turişti. Această senzaţie o stârnea mai ales malul elveţian, unde până şi faimosul castel de la Coppet, în care trăise cândva Madame de Staël, sau castelele din Nyon şi Rolle îşi pierdeau de la depărtare nimbul romantic, părând un decor teatral confecţionat din scânduri şi pânză colorată. Localităţile franceze — Thonon-les-bains, Évian-les-bains şi alte „les bains" nu mai puţin sonore — se înscriau în peisaj mai dezordonat şi mai firesc, cu un nu ştiu ce de umor jemanfişist în arhitectură, care le conferea, cel puţin în ochii lui Bartolomeu, un aer mai simpatic.

Se surprinse făcând nişte asocieri nu lipsite de anume savoare între caracteristicile peisajului de pe cele două maluri şi trăsăturile definitorii ale şcolilor picturale. Într-adevăr, ce putea oare sugera mai expresiv simetriile reci,

parcă descinse din rigorile protestante, ale peisajului romand, decât geometrismul abstract, de o uscăciune metafizică, al tablourilor acelui mare helvet care a fost Paul Klee ? Şi, în acelaşi timp, oare rafinata degringoladă urbanistică a orăşelelor franţuzeşti, cu amestecul lor subtil de stiluri, cu aerul uşor boem al porturilor, în care se întâlneau laolaltă cele mai moderne iahturi cu cele mai anacronice bărci pescăreşti, nu părea desprinsă dintr-o galerie de tablouri fauviste, din picturile unui Marquet sau Derain ?

— Iată-ne ajunşi la Lausanne — răsună deasupra lui vocea uşor voalată a lui Racolţea, care sărise de-acum, cu neobişnuita-i agilitate, din şezlong, aşteptând cu nerăbdare ancorarea vaporaşului.

Lausanne creştea din lac ca un pom ciudat, cu rădăcinile înfipte în apă şi cu o coroană stufos revărsată pe coline. Ce bizară imagine prezenta dinspre Leman acest oraş înălţat în trepte şi tăiat drept la mijloc, ca de o imensă secţiune în verticală, de o vale înverzită, cu acoperişuri de olane stacojii, ţâşnind ţuguiate până sub paşii trecătorilor pe Marele Pod metalic !

Bartolomeu avu senzaţia că a nimerit în aceeaşi lume de geometrii neînsufleţite, dar întoarse pe dos sau, mai bine zis, dominate de o voinţă nu mai puţin artificială de a părea „naturale". Totul respira acelaşi aer drăgălaş de diapozitiv turistic sau de poză pentru coperta unui magazin ilustrat.

Încetinind simţitor viteza, vaporaşul pătrunse într-un intrând desenat riguros, ca un chenar de diguri, la al cărui capăt se putea citi o inscripţie cu litere imense : „Port-Ouchy“. Bartolomeu zâmbi ironic, gândindu-se la orgoliul

nemăsurat al părinţilor acestei urbe care botezaseră atât de somptuos adăpostul de piatră al ambarcaţiunilor de tipul „Castelului" lor turistic pe pernă de aer.

Racolţea abia aşteptă să se azvârle pasarela până la mal că se şi rostogoli vertiginos, ca o minge, pe trepte. Când Bartolomeu îl ajunse din urmă, grăsunul o şi luase pe o ulicioară strâmtă care oferea, între case, perspectiva unei largi întinderi de nisip — renumita Vidy-Plage, cea mai elegantă vitrină de trupuri bronzate şi de costume de baie ultraalambicate de pe ambele maluri ale Lémanului. Racolţea îşi scosese haina, îşi desprinsese butonii de la cămaşă şi acum mânecile îi fluturau de parcă şi-ar fi făcut vânt cu ele.

— De ce te grăbeşti în halul ăsta, Justine ? gâfâi Bartolomeu, abia izbutind să ţină pasul cu marşul forţat al grăsunului.

— N-avem timp de pierdut, stimate, — repetă Racolţea un refren care-i devenise în ziua aceea obsedant. Şi pe urmă, nu mi-ai spus că te laşi în voia mea ?

Acestea fiind spuse, socoti explicaţiile încheiate şi se închise într-un mutism misterios. Îşi ştergea din când în când cu batista broboanele enorme de sudoare care i se adunau la încheietura sprâncenelor şi îşi făcea loc cu osârdie prin valurile de zăpuşeală, lăsând în urmă o zonă apreciabilă de umbră, pe care se străduia s-o folosească strategic sărmanul Bartolomeu. La un moment dat Racolţea se opri atât de precipitat, încât Bartolomeu fu cât pe-aci să-şi ciocnească din viteză capul cu pepenaşul de Turkestan. Accidentul fu evitat numai datorită manevrei dibace a grăsunului, care o cârmise pe o stradelă laterală, din belşug potopită de umbra unor bătrâni platani. După încă vreo

zece metri de mers grăsunul se opri victorios în faţa unei căsuţe cu aspect de vilă, deasupra căreia sclipea o modestă firmă metalică : „À la greque“.

Făcându-i semn să-l urmeze, Racolţea nu urcă treptele spre modesta intrare a localului, ci ocoli vila deschizând o portiţă şi pătrunzând sub baldachinul umbros al unei grădiniţe cu mese risipite în cele mai balcanice boschete cu putinţă. Bartolomeu se crezu descins, prin nu se ştie ce minune, într-una din acele fermecătoare cârciumioare din Obor, pe care nu le mai apucase, dar despre care îi povestiseră, cu lux de amănunte romanţioase, colegii mai vârstnici.

Era vădit că Justin Racolţea se simţea aici ca acasă. Nici nu apucaseră să se aşeze bine la o masă că-şi făcu apariţia din fundul grădinii un bărbat pirpiriu şi firav, a cărui faţă oacheşă, cu o mustăcioară abia iţită sub nări, părea turtită sub o uriaşă calotă aibă de bucătar.

— Mii de bombe şi sarmale-n foi de viţă — tună pirpiriul cu o voce de bas care ţâşnea parcă de undeva, din pământ, că din trupul slăbănog nu prea avea cum să răsară. Mă tot întrebam eu în ultimul timp unde a dispărut domnul Racolţea şi-mi tot spuneam că, probabil, se ocupă cu exporturile şi importurile pe undeva, prin Noua Zeelandă sau Canada, că dac-ar fi fost în Europa nu se putea să nu nimerească de-atâta vreme pe la noi...

— Ia te uită la el — se stropşi comic Racolţea. Nu cumva te crezi, grecule, singurul cârciumar cinstit din toată Confederaţia voastră helvetică ? Dumnealui — i se adresă de astă dată lui Bartolomeu — este domnul Kostas Ferekidis, dar să ştii că-i face o nespusă plăcere să i se spună ca pe vremuri, la Constanţa, nea Costică ! Ascultă,

nea Costică, — se întoarse din nou spre patronul localului — sper că n-ai uitat sa prepari ciorba aia teribilă de burtă şi tuzlamaua aia ardeiată că-ţi muşti limba după ea ! Şi cred că mai ai vreo câteva sticluţe din Cotnarul pe care ţi l-am furnizat luna trecută... Nu de alta, dar să-i dăm amicului nostru aici de faţă, doctorului Bartolomeu Cubleşan, formidabila senzaţie că s-a trezit pentru o oră la Bucureşti…

Lui Bartolomeu i se păru că, la auzul numelui său, oacheşul Ferekidis tresărise şi deschisese ochii meduzaţi mai largi, căutând parcă să distingă în trăsăturile comeseanului lui Racolţea ceva numai de el ştiut, dezlegarea unei anumite taine.

— Îndată, domnule Racolţea, — se grăbi pirpiriul cu calotă, nescăpându-l nici o clipă din ochi pe Bartolomeu. Tuzlamaua e gata preparată, că doar la noi se înfruptă toată peninsula Balcanică aflată în trecere pe malul Lémanului, iar cât priveşte ciorba de burtă, în zece minute o veţi avea aburind pe masă. Mii de trăsnete în mii de sticle, să ştiţi că din tot Cotnarul nu mi-au rămas decât vreo cinci-şase litri...

— Ne-ajung, nu-i aşa, doctore ?! hotărî Racolţea cu un gest fără drept de apel. Numai că uite ce e, nea Costică, bagă-n viteză tot personalul tavernei tale dacă vrei să ne păstrezi de clienţi...

Grecul îl mai scrută o dată pe Bartolomeu cu o curiozitate un pic jenată, apoi dispăru în fundul grădinii de unde se auziră imediat nişte comenzi scurte, urmate de o forfotă ca la asaltul unei redute. Într-un minut un picolo, care semăna grozav cu patronul, minus mustăcioara, făcu să apară, ca un prestidigitator, pe masa la care se aşezaseră cei doi, farfurii, tacâmuri, pahare. Lângă pahare

răsări ca din pământ şi o carafă aburită cu grasă de Cotnar, iar în boschet, la îndemâna mesenilor, o baterie cu încă două sticle de vin şi câteva sifoane la gheaţă.

— Ei, ce zici ? se interesă Racolţea, turnând în pahare o primă doză de licoare moldovenească.

— Serviciul ireproşabil, atmosfera ca acasă, numai că nea Costică ăsta al dumitale se uită la mine cam ciudat — observă Bartolomeu.

—Păi exact despre asta te întrebam şi eu — îşi miji grăsunul ochii cu aerul acela enigmatic pe care-l arborase încă din prima clipă a reîntâlnirii lor. Crezi că mă interesa opinia dumitale despre serviciul lui Ferekidis ? Aş fi făcut pariu că grecul o să holbeze ochii mari cât cepele când o să afle pe cine i-am adus ca oaspete...

Bartolomeu nu apucă să-l întrebe de unde această certitudine atât de solidă că pe masă apărură două farfurii cu ciorbă îmbălsămate cu toate aromele apetisante ale bucătăriei balcanice. Le adusese însuşi patronul, oficiind parcă un ales ceremonial gastronomic, după un protocol savuros. Din când în când însă nu se putea abţine şi mai arunca o privire tainică — amestec de uluială şi bizară înfrigurare — spre namila aceea blondă care poposise în localul lui.

—Fii bun, stimate, şi spune-mi — îl luă, pe neaşteptate, în primire Racolţea — ce te tot holbezi într-una la doctorul Cubleşan ? Ce-ai găsit la el că mi-l măsori aşa cu privirea ?

Calota albă încremeni în aer şi pirpiriul oacheş care o purta rămase cu un polonic enorm bălăngănindu-i-se pe lângă şold ca o spadă caraghioasă, fără folosinţă. Câteva clipe păru pironit în loc de surpriza întrebării, apoi începu să se agite mutându-şi privirea de la unul la altul în încercarea

de a încropi o justificare.

—Nici nu vă închipuiţi ce plăcere mi-a făcut să am ca musafir în localul meu o somitate atât de cunoscută a ştiinţei mondiale — se strădui într-un târziu să scape cu faţa curată, din încurcătura în care îl vârâse inocenta întrebare a grăsunului.

—Ia spune-mi, nea Costică, — nu-l lăsă Racolţea să răsufle — a mai fost cumva prin taverna ta pictorul acela cam zănatic, Lupşa mi se pare că-i zice, ăla care se îmbăta aici pe veresie şi-ţi lăsa amanet nişte tablouri ?

Grecul primi această a doua lovitură drept la plex şi o vreme rămase desfiinţat, cu buzele întredeschise, căutând parcă o boare de aer proaspăt. Lui Bartolomeu tot acest interogatoriu, aparent nevinovat, i se părea de un ridicol fără margini, dar, în acelaşi timp, îşi dădea seama că Racolţea urmăreşte ceva care-i scapă printre degete. Simţea tentaţia să-i ofere lui Ferekidis un pahar cu vin ca să-şi mai revină în fire. Îşi reţinu gestul de teama de a nu se angaja şi el în acest joc pe cât de stupid, pe atât de straniu.

—Domnul Florian Lupşa ? întrebă Ferekidis, umplându-şi de câteva ori plămânii cu aer. Apoi, revenind la agitaţia gastronomică spre a-şi alunga tulburarea : Vine tot mai rar de o vreme-ncoace... Nu l-am mai servit de vreo două luni...

Racolţea se răsturnă în scaunul de paie, îşi înfundă ochii adânc în orbite, acoperindu-i cu pleoapele de parcă s-ar fi scufundat într-un somn letargic, apoi sări deodată ca împins de un resort şi înhăţă braţele pirpiriului ca într-un cleşte :

—Uite ce e, m'sieur Ferekidis, — îl apostrofă pe un ton ameninţător-oficial — ciorba de burtă şi tuzlamaua-s una şi adevăru-i alta, eu nu le confund şi te sfătuiesc şi pe

dumneata să faci la fel!

—Zău, domnule Racolţea, am spus numai adevărul, ce interes aş avea să vă mint, păcatele mele ?! se smiorcăi pirpiriul, căutând să-şi salveze braţele din strânsoarea acerbă a degetelor grăsunului.

—Ştii ceva, nea Costică ? îl luă Racolţea mai familiar, dar neslăbindu-l din strânsoare. Eu aş fi în stare să pariez cu tine pe o mie de franci că nu mai devreme decât acum trei-patru zile ai auzit cu urechile tale, într-unul din boschetele astea, poate chiar la masa asta, vorbindu-se despre amicul nostru Cubleşan. Şi aş paria pe încă o mie de franci că nu departe de masa respectivă, cine ştie, poate chiar la ea, se afla şi acel Florian Lupşa...

Bartolomeu se aştepta ca la auzul acestei gogonate născociri a grăsunului — Ferekidis să izbucnească într-o explozie de proteste indignate, dar nu mică-i fu mirarea când grecul se imobiliza, îl scrută lung pe Racolţea, apoi răpăi ca o mitralieră nişte sunete pe care le puteai lua şi drept suspine sacadate, dar care nu erau decât hohotele unui râs cascadat, isteric.

—Eşti formidabil, domnule Racolţea, pe toate le ştii, nimic nu-i în stare omul să-ţi ascundă...

—Lasă-te de fleacuri, stimate, — îl slăbi Racolţea din strânsoare — mai bine şezi aici, lângă noi, la un şpriţ, şi cât timp lichidăm noi tuzlamaua, că mi s-a cam făcut, drept să-ţi spun, foame, deşartă-ţi mătăluţă sacul cu noutăţi...

Prin urmare, se gândi Bartolomeu, grăsunul nu se lăudase când îi făgăduise o după-amiază cu surprize. Se pare că de aici, de la Lausanne, din vila asta ascunsă între platani, deasupra elegantei plaje Vidy, se ramifică unele nervuri ciudate care pot avea, pe undeva, vreo interferenţă

cu tainele ce-l înconjoară în ultimele zile. Crezu că Ferekidis va da imediat curs invitaţiei grăsunului, dar se înşelă. Grecul turnă tacticos vin în pahare, apoi sifon şi, în clipa când se aplecă să pună sticla înapoi în baterie, îi şopti ceva la ureche lui Justin Racolţea. După ce se mai foi câteva clipe prin jurul lor, dispăru în fundul grădinii.

Racolţea nu se nelinişti de fel de această dispariţie şi îi făcu semn lui Bartolomeu că nu e cazul să se neliniştească nici el, că totul merge cum nu se poate mai bine şi că lucrul cel mai sănătos e să se desfete deocamdată cu preparatele gastronomice ale lui „nea Costică". Ceea ce se şi grăbi să facă, încercând să nu-şi strice digestia cu probleme cărora şi aşa nu putea să le dea de capăt.

Grădiniţa era la ora aceea aproape pustie, doar într-un boschet mai îndepărtat se zăreau nişte domni măslinii şi gravi — oameni de afaceri de prin vreo ţară orientală, îi categorisi Bartolomeu — care luau prânzul cu o solemnitate şi o distincţie într-un perfect contrast cu atmosfera uşor boemă a restaurantului. Cu toată pustietatea din jur, Racolţea îi făcu semn că ar fi mai bine să se ospăteze în tăcere, deoarece — gestul fu extrem de elocvent — „cine ştie, şi boschetele pot avea urechi". Mâncară, deci, în linişte, ciocniră câteva pahare de Cotnar, apoi, spre marea surprindere a lui Bartolomeu, grăsunul sări sprinten de la masă, îndemnându-l din priviri să-l urmeze. Nu se îndreptară spre fundul grădinii, cum ar fi fost de aşteptat, ci ieşiră pe poartă şi ocoliră toată clădirea ; nu intrară nici pe uşa principală a restaurantului, ci mai merseră câţiva paşi până la ungherul opus al vilei, unde o uşă răpănoasă, ce părea a da în pivniţă, era uşor întredeschisă.

Cu o agilă mlădiere a trupului rotund ca o bute,

Racolţea se strecură pe uşă, iar când Bartolomeu ajunse în prag îl văzu dispărând printr-un scurt coridor întunecos. Păşind pe urmele lui nimeri, la capătul coridorului, într-o mică şi spaţioasă încăpere, cu lambriuri metalice ultramoderne, cu un mic bar ocupând una dintre laturi şi cu câteva fotolii în jurul unei măsuţe comode din aluminiu.

—E un colţişor liniştit unde putem discuta la adăpost de urechi indiscrete — răsună vocea lui Ferekidis, care-i aştepta meşterind nişte cocteiluri la bar, cu nelipsita-i calotă dată pe ceafă.

— Te ascultăm, stimate, — oftă îndelung Racolţea, tolănindu-se într-un fotoliu.

Ferekidis le aduse întâi cocteilurile, le oferi dintr-o cutie metalici, ornamentată cu motive decorative orientale, ţigări de foi greceşti, apoi închise cu grijă o uşă groasă, despre care Bartolomeu îşi zise că este, probabil, izolată fonic.

—Să ştiţi că mare lucru n-am să vă spun — vorbi el cu un glas atât de susurat, încât aducea mai curând a şoapta. Dar dacă o să vă fie cumva de folos şi mie n-o să-mi atragă ponoase, credeţi-mă, n-o să-mi pară de loc rău...

— Bine, să zicem că introducerea s-a sleit — mormăi plictisit Racolţea. Treci la chestiune !

—Întâmplarea cu pricina a avut loc exact acum trei seri — reluă pirpiriul cu calotă, parcă şi mai şoptit decât prima oară. S-au aşezat la o masă în grădină trei tipi, dintre care numai de unul mi-aduc aminte cum arăta : un bătrânel cu ochelari în ramă de aur, foarte distins la înfăţişare, care a venit şchiopătând şi sprijinindu-se într-un baston solid cu mâner de os. La început nu mi-au atras prin nimic atenţia : comandaseră o cină obişnuită şi nişte băuturi tari. Mi-am zis c-or fi nişte onorabili profesori universitari veniţi să se

odihnească la Lausanne după truda unui an întreg cu studenţii. Vorbeau într-o limbă cunoscută, mai târziu mi-am dat seama că era italiana. La un moment dat mi s-a părut că un nume revenea des în convorbirea lor, un nume cu rezonanţe româneşti : Cubleşan. De câteva ori v-au rostit numele, domnule doctor — se adresă de astă dată direct lui Bartolomeu — şi cu un interes ce depăşea tonul unei conversaţii obişnuite. Am avut chiar impresia că disting şi o referire la nu ştiu ce operaţie... După vreo jumătate de oră de când se aşezaseră la masă şi-a făcut apariţia şi domnul Lupşa care, spre deosebire de alte dăţi, când vine la mine să mă roage să-i mai dau de băut pe datorie, s-a îndreptat glonţ spre masa lor...

— Lupşa îi cunoştea, deci, dinainte — ţinu să precizeze Racolţea, cu aerul că faptul acesta i se părea cel mai firesc cu putinţă.

— Desigur — susură mai departe grecul. Nu cred că pe toţi, dar pe unul dintre ei, un individ atletic, care stătea cu spatele, nu încape îndoială că-l cunoştea. Domnul Lupşa părea foarte amărât şi parcă se scuza într-una de pierderea nu ştiu cărui document de familie...

— Pierdere ? ! se miră Bartolomeu, gândindu-se imediat la cărţulia în piele de cangur cumpărată cu o zi înainte de la anticariatul lui Stiefter junior. Poate era vorba de o vânzare ?

— Nu, domnule Cubleşan, asta am reţinut precis, se tot plângea de formidabilul lui ghinion, că tocmai acum, când putea să pună şi el mâna pe o sumă frumuşică, uite ce i s-a întâmplat...

— Şi mai departe ? îi zori Racolţea, cu aceeaşi mutră, care începuse să devină sâcâitoare, de om pentru care

lucrurile astea nu reprezintă nici o surpriză.

— Mai departe nu s-a întâmplat nimic... sau aproape nimic — ezită o clipă Ferekidis. De un singur lucru, de fapt, îmi mai amintesc, şi anume că bătrânelul acela distins, privindu-l cu un total dispreţ pe Lupşa, le-a spus celorlalţi tipi că vor fi nevoiţi să recurgă, în cazul acesta, la prima variantă. A hohotit apoi, spunându-le : „Băieţi, vă aşteaptă o treabă grea“, pe urmă a dat pe gât un pahar de whisky, a făcut plata şi a dispărut împreună cu ceilalţi doi, cu care venise...

Racolţea, cu ochii închişi, părea doborât de somn. Bartolomeu se obişnuise cu figura aceasta a lui din momentele de mare concentrare, dar grecul îl privea intrigat pe grăsun, parcă temându-se că l-a plictisit.

— Ce-a făcut Lupşa după aceea ? întredeschise ochii grăsunul, trăgând un fum din ţigara de foi pe care o uitase aprinsă în scrumieră.

— Lupşa ? ! se strădui să-şi amintească Ferekidis. A, da, a golit o sticlă de whisky rămasă neterminată pe masă, apoi s-a ridicat şi a pornit spre ieşire cu o mutră tare abătută, de parcă i s-ar fi înecat toate corăbiile. M-am mirat chiar că nu mi-a mai cerut o sticlă...

— Fugi de-aici, nea Costică, nu-i mai ardea lui la ora aia de nici un whisky — ricană Racolţea, cuprins de o ciudată veselie. Hai, doctore, — sări cu aceeaşi caraghioasă sprinteneală din fotoliu — ne aşteaptă încă nişte treburi importante prin oraşul ăsta... Spune-mi, te rog, — se întoarse către Ferekidis — nu ştii cumva pe unde mai locuieşte Lupşa ăsta ?

Grecul îşi înălţă calota pe frunte, se scarpină pe ceafă, îşi strâmbă de câteva ori chipul oacheş, ca şi cum şi-ar fi

chinuit creierul să-şi aducă aminte adresa, apoi, văzând privirea ameninţătoare pe care i-o aruncă grăsunul, şopti abia inteligibil :

— Pe undeva, prin cartierul de sus, în preajma gării, pe o stradă Montchoisy... Numărul, uite, să mă tăiaţi în bucăţi că tot nu-l ştiu...

...Abia la căderea nopţii Bartolomeu se întâlni din nou cu Racolţea. Până atunci grăsunul îl lăsase pe plaja de la Vidy, zicând că are de rezolvat nişte treburi de-ale lui, de export-import, legate de niscaiva aparate de precizie. Bartolomeu făcu baie în lac şi se prăji la soare fără a-şi pune întrebări inutile. În definitiv, omul o fi având şi el treburile lui şi n-avea de ce să-i dea socoteală...

Înşelătoarea imensitate a Limanului se acoperea de-acum cu o pojghiţă dură de întuneric când cei doi amici urcară în cabina comodă a funicularului care face legătura între port şi gară, mai precis între cartierul de jos şi cel de sus al oraşului. Cabina, asemănătoare în interior cu un vagon de tramvai, începu să lunece încet pe cablu ca un minuscul dirijabil plutind lin deasupra unei mirifice Căi Lactee de lumini fluorescente şi reclame multicolore.

Contemplând constelaţiile din înălţimi şi cele din adâncuri, Bartolomeu încercă senzaţia unei contopiri, unei osmoze. Prin vinele invizibile ale universului circula la ora aceea un sânge stelar.

V. Răpirea sabinei, care n-a avut loc...

Tulburată de descoperirea pe care o făcuse, Adriana Jacotă nu îndrăzni nici măcar degetele să şi le mişte. I se părea că, prin nu ştiu ce transfer de imagini între coşmar şi realitate, s-a trezit din nou în lumea reală pe care o părăsise de... dar parcă ştia de cât timp ? Avu subita revelaţie a şubrezeniei acestui fin releu dintre individ şi viaţă, dintre individ şi lumea înconjurătoare, pe care îl constituie timpul.

Senzaţia copleşitoare a restabilirii unor contacte pierdute i-o dăruise acel obiect pe care şi-l dorise atât de dureros la prima trezire : oglinda. Era, de fapt, o oglinjoară ieftină, pătrată, nu mai mare decât o copertă de carte, atârnată de tăblia de la picioarele patului. O oglindă care nu-i dezvăluia decât o frântură de obraz, un ochi, o ureche, nasul, gâtul, care-i descompunea chipul în acele zeci de infime detalii asupra cărora ochiul alunecă de obicei grăbit, căutând să surprindă imaginea de ansamblu.

Asemenea unui fascicul de raze X, privirea Adrianei fora intens în pielea palidă a obrajilor, explorând modificările, chiar infinitezimale, pe care i le-ar fi imprimat în trăsături starea aceea bizară, de prag labil între halucinaţie şi realitate, prin care trecea într-una de când se afla în încăperea albă, fără ferestre, ca o sală mortuară. Ciudat lucru, dar i se părea că zilele — sau, poate, săptămânile ? — petrecute aici se scurseseră fără urme şi, dacă n-ar fi fost transparenţa figurii, ar fi dat neîndoielnic impresia unui om bine odihnit, la capătul unei perioade de binefăcător repaos.

Experienţa primei treziri o făcu, de data asta, să se

mişte cu mai multă prudenţă, să evite eforturile inutile, cruţându-se pentru eventualele revelaţii pe care — era convinsă, dar nici ea nu ştia de ce — i le rezerva o cercetare mai atentă a camerei. Constată însă, spre marea ei surprindere, că dispăruse aproape cu totul senzaţia de durere pe care o resimţea înainte la fiecare deplasare a capului pe umeri. Încercă o mişcare mai bruscă — se aplecă şi luă oglinjoara lângă ea — dar n-o răzbi nici un fel de suferinţă ; doar atât — o mare şi plăcută osteneală revărsată în flux discontinuu prin întregul trup.

În clipa aceea îşi aminti de silueta neagră profilată *atunci,* la prima deşteptare, pe peretele din stingă patului ; un scurt frison i se arcui de-a lungul spinării, dar şi-l stăpâni cu o uşurinţă care o miră. Deveni conştientă că *n-o mai îngrozeşte* prezenţa aceea misterioasă şi tăcută. Ba chiar, în singurătatea albă a odăii, i-ar fi făcut bine această prezenţă.

Dorinţa acută de a-l regăsi pe omul în negru, de a încerca să între în vorbă cu el, să afle sensul acestei odăi şi mai ales rostul prezenţei ei în universul alb, expugnat de orice obiect omenesc, o făcu să întoarcă brusc capul spre peretele din stânga. Omul în negru nu mai era acolo. Nici o siluetă nu mai macula cu umbra ei albeaţa peretelui.

N-avu timp să se mire de această neaşteptată absenţă, căci atenţia îi fusese atrasă de un obiect aşezat la unghiul celor doi pereţi: obiectul la care, probabil, meşterise omul în negru şi pe care ea îl crezuse un magnetofon. Era acum destul de lucidă ca să-şi dea seama că nu putea fi un magnetofon : avea mai curând aspectul unui dulăpior, unei servante de sufragerie, în orice caz se asemăna cu ceva atât de domestic şi inofensiv, încât în orice altă încăpere şi

în oricare altă împrejurare ar fi trecut pe lângă el cu indiferenţă.

Tocmai aspectul obişnuit pe acest fundal neobişnuit o intrigă cel mai mult şi îi trezi dorinţa de a-l vedea îndeaproape, de a-l pipăi, de a-i descifra rostul — căci nu putea să-şi imagineze că ar fi aici fără un rost precis, şi anume unul intim legat de ea, de prezenţa ei în această lume stranie.

Cu mişcări lente, îndelung premeditate, de parcă ar fi trecut o prăpastie pe o coardă subţire, înlătură pătura, puse picioarele pe podea, se ridică şi făcu cei câţiva paşi care o despărţeau de obiect.

Întâia şi cea mai firească reacţie, în starea în care se afla acum, a fost de a încerca să se sprijine de inofensivul dulăpior. Se gândi însă fulgerător că, atâta timp cât nu ştie ce reprezintă, ar fi o imbecilitate din partea-i să-l atingă în vreun fel. De aceea se mulţumi doar să-l examineze de ia mică distanţă, cu atenţie, centimetru cu centimetru.

Peste câteva secunde descoperi pe latura îngustă a dulăpiorului, în partea de jos, o inscripţie cu litere minuscule: „Sonaform". Iar alături un desen imprimat direct pe lemnul dulăpiorului. Se înclină spre a distinge mai bine desenul. Îşi dădu seama că, de fapt, e un colaj din felurite frânturi de ilustraţii decupate din reviste sau din ziare. Un colaj bizar în care un personaj îmbrăcat în frac, cu un cap de pasăre, asemenea celebrului Judex, îşi înlănţuia braţele în jurul unei dansatoare goale, cu ochii acoperiţi de un bandaj, cu inima smulsă din piept şi azvârlită la pământ, iar deasupra lor o figură demoniacă de faun devora tacticos un trup de prunc, învârtind, totodată, greaua roată metalică a unui orologiu de tipul aceluia conceput de Galileu pentru

familia de Medici. Se întrebă chiar cum de s-au putut înghesui atâtea imagini pe numai câţiva centimetri pătraţi.

Fără voie, gândul i se fixă mai ales asupra mecanismului complicat al orologiului. Pe senzaţia acută a destrămării punţilor temporale ce o legau cu lumea exterioară se calca acum, cu o pregnanţă nebănuită, această simbolică învârtire a roţilor de către marele devorator de puritate şi candoare care e timpul. Simţea nevoia sa dialogheze, fie şi cu această naivă reprezentare a timpului :

— Ei bine, domnul meu, mult a fost, puţin a rămas. O să ai de-a face cu cineva care o să-ţi vină, în sfârşit, de hac. Devoratorul devorat, ce titlu sublim de roman foileton...

Avu pe dată impresia că în interiorul ciudatei mobile s-a pus ceva în funcţiune. N-ar fi putut spune pe ce se întemeiază această impresie, deoarece, aparent, nimic nu se clintise. Deodată tresări auzind un glas. Un glas care-i răspundea batjocoritor la apostrofă :

— Ideea voastră fixă, de când aţi coborât din copaci, este de a vă ucide părintele. De aceea l-aţi născocit şi pe Zeus, paricidul, cel care v-a dat, prima oară, satisfacţia revoltei izbutite împotriva lui Cronos. Aţi vrea să fiţi toţi câte, un Zeus, dar nu sunteţi decât nişte gângănii fricoase, la cheremul capriciilor şi al hatârurilor mele. Iluzia că veţi reuşi, cândva, să mă devoraţi este, poate, sensul existenţei voastre terestre, şi, de aceea, vă şi îngădui s-o nutriţi, ca să-mi fiţi victime mai sigure. Cum, încă n-aţi observat că victimele cele mai sigure sunt cele legănate în iluzii ?

Răspunsul suna atât de intim, de cotidian, fără nici o tonalitate teatrală, încât Adriana nu se putu elibera câteva clipe de senzaţia că, în fond, era o iluzie auditivă, că totul

se desfăşura nu în încăperea albă, că era un colocviu lăuntric şi atât. Mai ales că glasul cu care-i răspunsese timpul, zugrăvit pe delirantul colaj de pe dulăpior, era şi de data asta... însuşi glasul ei. Uşor metamorfozat, ca atunci când te asculţi vorbind de pe o bandă de magnetofon, dar, totuşi, fără putinţă de tăgadă, glasul ei.

Şocul revelaţiei fu mult mai puţin intens ca prima oară, probabil amortizat din pricina repetării. Se întoarse către pat de-a-ndaratelea, cu ochii aţintiţi spre ciudata mobilă. Tulburarea, firească, nu-i întunecă însă raţiunea, nu-i frână efortul de luciditate. Încerca, febril, să înţeleagă.

În clipa aceea îşi aminti brusc de inscripţia care însoţea colajul de pe dulăpior : „Sonaform". Da, asta trebuia să fie : un aparat de formare a sunetelor, a fonemelor vorbirii umane, cu funcţionare programată. Fusese dinainte programat să formeze întocmai sunetele glasului ei, să-i imite exact vorbirea.

Bine, dar de unde această batjocoritoare logică, această extremă precizie a răspunsului, menit să izbească exact în ţinta întrebării lansate ? Era oare atât de perfecţionat aparatul, încât putea să declanşeze răspunsuri precise la toate întrebările posibile ? Nu putu rezista tentaţiei de a mai pune o dată la încercare „inteligenţa" aparatului, lansându-i sfidător :

— Unde mă aflu ? Dacă eşti atât de deştept, răspunde-mi la această întrebare : unde mă aflu ?

Se lăsă o linişte grea. Adriana îşi numără distinct bătăile inimii. Apoi, deodată, încăperea se umplu de valurile succesive ale unor puternice hohote de râs.

Hohotele însă nu mai erau ale ei. Aveau un timbru, vădit, străin. Aparţineau unui bărbat. Şi nu-şi aveau sursa în

dulăpior.

Durdulia señora Pepita, portăreasa imobilului de pe strada Montchoisy, numărul 11 bis, era în seara aceea mai îmbufnată ca de obicei. E drept că nici în alte zile faţa ei rotundă şi măslinie, cu doi negi păroşi la rădăcinile pometţilor, nu strălucea de prea multă veselie, fapt care îl făcuse pe un student cam obraznic, cu cameră mobilată la parter, s-o strige din când în când „doña Pepitosa“, ceea ce înseamnă, în bună limbă de la sud de Pirinei, ceva cam în sensul „găină bolnavă de ţâfnă“. De data asta însă avea un motiv deosebit să fie amărâtă şi indignată, să se simtă atinsă în onoarea şi orgoliul ei iberic. De zece ani de când, rămânând văduvă, plecase din mărunta aşezare de pescari de lângă Bilbao în căutarea unei slujbe prin Europa, nu i se întâmplase aşa ceva. La fiecare zece cuvinte o auzeai azvârlind printre dinţi un : „Qué barbaridad !“, ceea ce pentru dânsa, persoană cu maniere şlefuite, echivala cu cea mai sinistră ofensă.

Omul care o adusese într-o asemenea stare era pictorul acela cam ţicnit de la mansardă, pe care nu-l putuse suferi din ziua când fusese angajată ca portăreasă a imobilului. Un beţiv, un coate-goale care — auzi dumneata ! — îndrăzneşte s-o acuze pe ea, cea mai demnă şi mai onestă „concierge“ din Lausanne, că i-ar fi furat nu ştiu ce cărţulie prăpădită pe care ar fi putut încasa o groază de bani. Cum s-ar zice, i-a furat-o special ca să nu se mai poată îmbăta dumnealui criţă prin toate bistrourile ! Auzi ce neruşinare ! Păcat numai de biata señorita Sabina, care trebuie să-i suporte îngereşte bruftuluielile...

Tocmai lansa, respirând din greu, al o sută douăzeci şi

patrulea „Qué barbaridad !“ când îşi făcură apariţia în faţa ferestrei doi bărbaţi pe care nu-i mai văzuse niciodată până atunci. Ce-or mai fi vrând şi aceşti necunoscuţi — se întrebă furioasă, blestemându-şi zilele pentru că soarta a azvârlit-o într-un asemenea loc unde trebuie să fie la cheremul tuturor nepoftiţilor. Conştiinciozitatea profesională şi, mai ales, teama de a nu-şi pierde pâinea o făcură, totuşi, să întredeschidă geamlâcul şi să arunce străinilor, pe un ton care nu prevestea nimic bun, un : „Pe cine căutaţi ?“.

Unul dintre ei, cel pântecos şi cu capul ca o bilă lucie, îi zâmbi dulce întrebând-o :

— Spuneţi-mi, vă rog, stimată doamnă, nu ştiţi la ce etaj şi la ce apartament locuieşte pictorul Florian Lupşa ?

Inocenta întrebare a grăsunului îi reaminti de altercaţia cu beţivanul de pictor şi o făcu să-şi rostogolească pupilele cu atâta furie în albul ochilor, încât cei doi ramaseră perplecşi, interogându-se din priviri asupra pricinei unei atât de iritate primiri.

— Pictor ? Care pictor, domnule ? Ăsta-i pictor ? Un şarlatan, un neisprăvit, un coate-goale şi, pe deasupra, cel mai mare mincinos, cel mai neobrăzat calomniator. Dac-a veţi bani de azvârlit în gârlă, n-aveţi decât să-i daţi lui o comandă, c-o s-o vedeţi gata la paştele cailor ori la judecata de apoi. Au mai păţit-o şi alţii, vă avertizez...

Cascada aceasta verbală, stropşită printre dinţi cu abundenţă salivară, păru s-o mai calmeze. Văzând mutrele nedumerite ale străinilor, se gândi că, în definitiv, e treaba lor, că, dacă au teşchereaua atât de plină, încât îşi pot permite să facă banii zob, n-au decât, fiecare să-şi toace avutul cum îl taie capul. Adăugă, cu neascuns dispreţ :

— Luaţi-o pe scări, că liftu-i stricat ! La mansardă, prima

pe stânga — şi trânti geamlâcul cu năduf, semn că discuţia s-a încheiat.

Bartolomeu izbucni în râs văzând figura contrariată a grăsunului. Poate că Justin ar mai fi întrebat-o ceva pe señora Pepita, încercând s-o descoase în legătură cu cei ce l-au frecventat în ultima vreme pe pictor, dar râsul uşor ironic al prietenului său îl făcu să se simtă oarecum ridicol şi-l dezarmă. Cu un gest expresiv — las-o-n plata domnului, nu vezi că-i cam zurlie ? — Bartolomeu îl invită să-l urmeze voiniceşte pe scări.

Ajunseseră gâfâind în dreptul palierului de la etajul patru când, de sus, dinspre mansardă, le parveniră în urechi nişte zbierete cumplite însoţite de bufnituri care făceau să vibreze pereţii ca la un cutremur. Rotiră privirile în jur, crezând că toate cele şase uşi de pe palier se vor deschide imediat, lăsând să se întrevadă chipuri speriate sau revoltate. Nu se deschise nici o uşă. Oamenii erau, desigur, atât de obişnuiţi cu zgomotele astea, încât încetaseră de mult să le mai dea vreo importanţă.

Nu se desluşea nimic din potopul de zbierete revărsat de la mansardă. Bufniturile păreau ale unor obiecte aruncate cu sălbăticie pe duşumea... La un moment dat li se păru că aud, în haosul acela de zgomote felurite, firul unui glas de femeie. Totul dură numai câteva secunde : ca la un semnal, torentul sonor încetă brusc. Atât de brusc, încât Bartolomeu avu senzaţia că s-a rupt o bandă de magnetofon. Tăcerea ce se aşternu li se impregnă în auz la fel de nefiresc, de asurzitor ca şi zgomotele anterioare.

— Poate că nu-i momentul cel mai propice pentru o conversaţie cu Lupşa — şopti Bartolomeu, ezitând să urce mai departe scările.

—Fii serios, stimate, nu te lua după fleacuri d-astea, doar n-oi fi crezând că ai de-a face c-un anahoret... îşi continuă Justin, gâfâind la fel de vârtos, urcuşul.

În capul scărilor se pomeniră în faţa unei porţi batante din fier forjat, care s-ar fi potrivit infinit mai bine la un solid edificiu public decât la nişte încăperi pipernicite, cele mai tipice magherniţe de boemă mansardată pe care şi le-ar fi putut imagina. Între arabescurile înflorate ale grilelor, o tablă groasă, primitivă, ferea interiorul locuinţei de priviri indiscrete.

Le-ar fi fost de ajuns să împingă una din greoaiele batante metalice ca să pătrundă în sanctuarul boem al lui Florian Lupşa. Dar Justin, cu un aer de ceremonial ironic, bătu solemn în poartă, făcând să se audă un gong prelung, ca într-un castel prăfuit, anacronic.

Trecură vreo două minute de aşteptare — Bartolomeu, nerăbdător, era cât pe ce să dea deoparte batantele — până când, de foarte, aproape, se auzi o voce hârâită, molfăind sunetele între două violente accese de tuse : „Cine-i acolo ?“.

— Nişte colecţionari, domnule Lupşa — rosti Racolţea, cu cea mai îmbietoare voce cu putinţă. Am fost trimişi de la galeriile de artă Yerly să vedem ultimele dumneavoastră tablouri...

Un minut, două, trei — lungi, nespus de lungi. Dinăuntru nici o şoaptă, nici un murmur. Într-un târziu, vocea hârâită bolborosi un cuvânt ce li se păru extrem de melodios : „Intraţi !“. Nu mai aşteptară a doua invitaţie.

Deschizând cele două laturi ale grilajului, crezură că vor păşi într-o dezordine delirantă de obiecte azvârlite care încotro, dezordine pe care le-o evocase cataclismul sonor

de adineauri. Rămaseră însă încremeniţi descoperind o cameră destul de largă, ordonat aranjată, cu mobile de diferite stiluri, dar a căror îmbinare vădea un gust sigur, ba chiar o anume înclinaţie spre lux. Ansamblul dădea impresia unui salon, cu pluşul fotoliilor cam ros, e drept, dar păstrându-şi încă nuanţa de violet stins, şters, care-i conferise cândva nota de superbă distincţie. Câteva trepte urcau spre o despărţitură a încăperii, ascunsă vederii de o perdea groasă din macat. Singurul amănunt oarecum boem era un radiator cu infraroșii, plasat în mijlocul încăperii şi care se vedea limpede că-i pus în priză, în pofida zăpuşitoarei arşiţe a zilei, nedomolită încă de înserare.

Bartolomeu încercă să descopere în penumbra acestei încăperi, cu un aer, în ciuda simplităţii, destul de straniu, acele detalii care sugerează de obicei prezenţa artiştilor. Pereţii însă, dintre care unul ocupat de o imensă fereastră cu vederea spre ţuguiatele acoperişuri ale străzii, erau golaşi, fără urmă de tablou, şi nicăieri în odaie nu se zăreau obiecte de artă.

Poate că nici n-ar fi descoperit existenţa unui şevalet lângă fereastră, în partea de unde începeau treptele spre acel episcenium învăluit în macat, dacă Racolţea nu s-ar fi îndreptat direct către ungherul respectiv şi n-ar fi ridicat, cu un gest decis, cortina de catifea violetă care-l acoperea. Li se dezvălui privirilor un bizar vălmăşag de curbe în nuanţe indefinite, cu o predominanţă însă de auriu şi de negru, într-o încleştare contorsionată, de parcă s-ar fi dat o aspră bătălie, fără învins şi învingător.

— Indiscreţia, domnilor, n-are nimic comun cu pasiunea pentru artă — răsună din nou vocea hârâită, ultimul cuvânt curmându-se într-un vehement acces de tuse.

Abia acum zăriră, lângă peretele opus ferestrei, o umbră ce încerca să se ridice de pe o sofa minusculă, făcând evidente sforţări să se ţină dreaptă. Obişnuindu-şi încetul cu încetul ochii cu penumbra, Bartolomeu desluşi chipul omului : fălcile căzute, nasul coroiat ca un cioc de acvilă, sprâncene groase deasupra unei priviri spălăcite, fruntea neverosimil de înaltă sub o claie imensă de păr negru.

— Nici nu mi-aş fi închipuit, domnule Lupşa, — exclamă Racolţea cu ingenuitatea marilor revelaţii — că pictezi pe fundalul sonor al zgomotelor imprimate pe bandă de magnetofon. (Într-adevăr, la picioarele treptelor din fund licărea slab ochiul magic al unui magnetofon portativ). Aşa se explică, iubite prietene, — de astă dată se adresa lui Bartolomeu — acea fascinaţie a haosului, acea magie cu reverberaţii sonore, care ne tulburaseră într-atâta pe amândoi în timp ce admiram tablourile domnului Lupşa din galeria Yerly...

Florian Lupşa se mişcă de lângă sofa cu ezitări, şi poticneli, se opri lângă micul radiator cu infraroşii şi îşi întinse braţele tremurând, de parcă s-ar fi încălzit la vâlvătăile unui vast crater. Un rictus nervos îi schimonosi faţa până la nerecunoaştere. Ceva i se rostogolea în gâtlej, dibuind înveşmântarea în vocabule cât de cât coerente. Vocea îi căpătase acum modulaţii de bulboană prăvălită pe bolovanii unei stânci dinamitate :

— Cum de-ţi permiţi, domnule, să murdăreşti cu bocancii dumitale primitivi (şi aruncă o privire fugară spre încălţămintea interlocutorului, într-adevăr cam butucănoasă, deoarece Justin îşi menaja cu grijă picioarele de incomodităţi) sfânta sfintelor unui artist, sacra lui

cameră de tortură, câmpul bătăliei lui zilnice cu îngerul şi cu diavolul, cu toţi îngerii şi diavolii ? (Văzând că Justin se uită curios în jur, rânji cu dispreţ.) E vorba nu de această încăpere, domnule, ci de inspiraţia artistului, de spaţiul acela cosmic fără margini, pe care nu-l pot cuprinde nici un fel de ziduri...

Tirada aceasta delirantă i-ar fi provocat altă dată lui Bartolomeu o repriză de râs dezlănţuit. Acum însă nu se simţea în stare, şi nu din considerente protocolare sau tactice, ci pur şi simplu pentru că omul din faţa lui — deşi se afla, vădit, sub stăpânirea unei băuturi puternice sau, cine ştie, a unei doze de stupefiant — trăia cu o rară intensitate fiecare cuvânt, fiecare silabă rostită.

Justin, imperturbabil, îl privi cu interes pe Lupşa, ca şi cum ar fi încercat să între în posesia pietrei filozofale, apoi îşi întoarse ochii, micşoraţi până la dimensiunile unor bumbi, spre şevalet:

— Îţi înţeleg indignarea, domnule Lupşa, dar caută să-i înţelegi şi dumneata pe nişte colecţionari care se străduiesc să desluşească sensul unei opere picturale atât de profunde, mai ales când au de gând să plaseze sume importante în tablouri...

— E o preocupare, veţi recunoaşte, domnule Lupşa, întru totul firească — interveni şi Bartolomeu, socotind că e de a sa datorie să vină în ajutorul grăsunului. Avem senzaţia acută că ne aflăm în faţa unui fenomen artistic cu totul ieşit din comun, dar nu ne putem permite să ne riscăm banii şi prestigiul de colecţionari în lucrări al căror sens scapă înţelegerii noastre.

Pictorului — era evident — nu-i displăcură aceste referiri limpezi şi concrete la anume valori pe care nu le

dispreţuia.

—Sensul ? ! hârâi vocea lui, uşor domolită, în timp ce se îndrepta, cu paşi la fel de şovăielnici ca şi înainte, către şevalet. Ce vă interesează pe dumneavoastră sensul ? Astea-s mofturi, ambiţii mărunte, orgolii meschine de oameni cu seiful plin, dornici să facă impresie lansând observaţii rafinate în insipide conversaţii de salon. Pe dumneata, domnule, te lasă, în fond, rece dacă-ţi spun că în tabloul ăsta am pictat un stol de cocostârci sau mitul lui Sisif. Cu cât adaugă sau scade preţul tabloului ? Singurul pe care-l priveşte cu adevărat dacă are ori nu un sens sunt eu, cel care m-am chinuit, asurzindu-mi timpanul, să surprind ceva, ceva numai de mine ştiut, numai de mine năzuit, numai de mine...

Glasul îi clacă într-un nou acces, şi mai violent, de tuse. O clipă se clătină ca secerat de o durere năprasnică. Bartolomeu sări să-l sprijine, dar Lupşa, revenindu-şi brusc, îi respinse braţul. Justin păru că nici nu remarcă scena, cu privirea cufundată în bizarul vârtej de curbe al pânzei de pe şevalet. Într-un târziu întrebă cu aceeaşi serafică ingenuitate:

—Şi ce aţi intenţionat să surprindeţi aici, stimate domnule Lupşa ? îmi îngăduiţi să încerc o deducţie de diletant salonard fără pretenţii ? (Pe neaşteptate — chiar şi Bartolomeu deschise ochii mari de uluială — trecu de la franceză, în care se desfăşurase până atunci convorbirea, la româneasca cea mai pură şi de la tonul deferent la unul de apostrofă directă.) De ani de zile, dragă Florian Lupşa, te torturezi, în eforturi disperate, să degaji din nebuloasele informe pe care le azvârli pe pânză nişte imagini ale altei lumi, ale altui univers uman, pe care memoria ta le-a

secretat cândva, dar pe care, astăzi, înecată în aburii de whisky şi de heroină cu care te-ai intoxicat, nu mai e capabilă să şi le amintească. Şi, de fiecare dată, te cuprinde o furie nebunească, o isterie a neputinţei ! Nu magnetofonul ăsta produce zgomotele alea sinistre, ci tu, Lupşa, în izbucnirile tale demente...

Cu un gest hotărât, grăsunul smulse perdeaua de macat care ocrotea despărţitura din fundul încăperii şi dezvălui vederii un talmeş-balmeş de cioburi, de obiecte trântite şi răvăşite — toată haotica dezordine pe care le-o sugerase cataclismul sonor auzit de ei din capul scărilor.

Lupşa de astă dată nu se mai clătină ; rămăsese imobil în faţa şevaletului, cu privirea îngheţată, cu fălcile şi mai prăbuşite, cu obrajii albiţi de parcă tot sângele i s-ar fi scurs în podea.

— Nu heroina şi nici whiskyul conţin formula chimică a memoriei pe care ai pierdut-o, Florian Lupşa ! reluă Justin, cu o brutalitate liniştită, metodică. Omul inteligent nu distruge decât atunci când are cu ce înlocui. Or, dumneata nu te-ai dovedit prea inteligent, ba aş afirma chiar, cu mâna pe inimă, c-ai fost imbecilul imbecililor. Să iroseşti şansa unică de a avea memoria viitorului, de a poseda amintirea unor evenimente care se vor desfăşura cândva, deprinderi şi cunoştinţe ale celor ce vor trăi după noi — uite ce e, stimate, pentru asta ai merita să fii spânzurat! Hai, spune repede, când ţi-a injectat ultima oară ilustrul dumitale tată, Ilarie Lupşa, din substanţa aceea secretă a cărei formulă o descoperise încă în timpul şederii la Braşov ? De ce taci ? Te-aş sfătui să fii ceva mai volubil... cel puţin tot atât de volubil ca şi cu prietenii dumitale, aceia cărora le-ai promis că le vinzi volumaşul legat în piele de

cangur !

Spre marea uimire a lui Bartolomeu, pictorul nici nu explodă într-un acces de isterie, nici nu se prăbuşi covârşit de senzaţionalele dezvăluiri ale lui Racolţea. Dimpotrivă, trăsăturile i se destinseră, obrajii i se colorară din nou, recăpătă încetul cu încetul un ciudat echilibru pierdut. Sloiurile de gheaţă, care-i prefăcuseră înainte ochii în inexpresive pojghiţe străvezii, începuseră să se topească ; undeva, în adâncuri, creştea un hohot tăcut şi orgolios, şfichiuitor şi rău.

— Eşti bine informat, domnule, grozav de bine informat ! Cum de nu ştii atunci că fiul lui Ilarie Lupşa n-avea nevoie de nici un fel de injecţie ca să aibă altă memorie decât a voastră ? *El a moştenit-o,* domnule, o dată cu carnea şi sângele, cu mâinile şi picioarele, cu ochii şi, mai ales, cu creierul... (Hohotul izbucni din temniţa pieptului, abrupt, gâlgâitor, apoi se întrerupse brusc.) Şi ce te interesează pe dumneata dac-am pierdut-o ? Puteam s-o toc la cărţi, s-o depun amanet, s-o vând diavolului, să fac ce vreau cu ea, era a mea, n-am să dau socoteală nimănui de ea ! (Pentru întâia oară în glasul lui răzbătu un ton de sinceră amărăciune omenească.) îţi aminteşti ce i-a zis Thomas John lui Peter Schlemihl, cel care şi-a vândut umbra ? „Justo judicio Dei judicatus sum ; justo judicio Dei condemnatus sum“[1]. E şi lozinca mea, domnule...

Făcu o pauză ca să respire lung, de parcă ar fi înghiţit o bună îmbucătură de aer, apoi se întoarse spre Bartolomeu :

— În ce priveşte volumaşul, să nu credeţi că nu ştiu acum cine mi l-a furat. (Hârâitul se transformă iar într-un

[1] „După dreapta judecată a lui Dumnezeu am fost judecat ; după dreapta judecată a lui Dumnezeu am fost condamnat."

răcnet.) *Voi!* Voi, mieluşeilor inocenţi, voi cu banda voastră ! (Un rânjet îi schimonosi figura, zugrăvind din nou o imagine a delirului, a unui delir victorios, debordând de sentimentul unei stranii superiorităţi.) Dar vă asigur că aţi încasat cea mai teribilă cacialma din cariera voastră : vă lipseşte esenţialul, fără de care cărţulia bietului Pantazoglu e o inepţie inutilă şi ineficace. *Vă lipseşte formula!*

Şi acuma hai, căraţi-vă, m-aţi plictisit destul! Foutez le câmp ! (îşi însoţi această expresie de argou al bistrourilor cu un potop de înjurături piperate, intercalate cu reprize scurte de tuse.)

Justin îl ascultase pe Lupşa calm, mutându-şi numai din când în când privirea de la tablou la chipul pictorului. Singurul amănunt care îi dezvălui lui Bartolomeu tensiunea pe care o trăia grăsunul fu revenirea ticului cu mestecatul imaginar. Fălcile se mişcau ritmic, uneori caraghios de repede, alteori lent, lenevos, ca şi cum şi-ar fi opintit anevoie maxilarele.

Un minut Justin şi Lupşa se priviră în ochi cu o curiozitate care parcă abolise orice fel de înverşunare. A fost un minut de studiu, ca al boxerilor la începutul primului round. Numai că acum roundul era pe sfârşite.

Cu un gest brusc spre Bartolomeu — „să-l lăsăm în plata domnului !“ — Racolţea îi întoarse spatele pictorului şi se îndreptă glonţ spre ieşire. Bartolomeu, care nu se putea încă dumiri asupra turnurii ciudate pe oare o luase întâlnirea lor cu Lupşa, schiţă un salut jenat şi îşi urmă prietenul.

Pe scări, cam pe la etajul doi, în dreptul unui bec mai puternic, Justin se opri la fel de neaşteptat cum pornise. Ajungându-l din urmă, Bartolomeu îi zări buzele răsfrânte în

zâmbetul acela jumătate maliţios, jumătate bonom care marca pe figura prietenului său unele secrete satisfacţii.

Becul lumina suficient ca să se poată distinge clar ce ţinea Justin în mâna întinsă demonstrativ, cu palma larg deschisă : *un petic de stofă ruptă.* Apropiindu-şi privirea, Bartolomeu îşi dădu seama că era din aceeaşi ţesătură şi în aceeaşi nuanţă, de vişină putredă, ca şi mâneca de haină ce rămăsese aseară, trofeu, în pumnii grăsunului.

Fără un cuvânt, Justin Racolţea vârî minuscula bucată de stofă în buzunar şi îşi continuă coborâşul pe scări. Bartolomeu ar fi vrut să-l întrebe unde a găsit peticul şi ce semnificaţie atribuie acestei descoperiri, dar scârţâitul unei uşi ce se deschidea la etajul superior îl determină să renunţe.

Se aflau aproape în dreptul ferestrei señorei Pepita când le ieşi în cale un tânăr înalt şi osos, care se cam clătina pe picioare, ca omul care băuse în seara aceea ceva mai mult. Nu i-ar fi acordat nici o atenţie dacă tânărul, chiar în faţa lor, nu s-ar fi împleticit, căzând cât era de lung. În timp ce-i ajutau să se ridice, vlăjganul murmură abia susurat, dar destul de inteligibili:

— Aşteptaţi câteva secunde, apoi urmaţi-mă ! Intraţi după mine pe ultima uşă de la parter...

Tânărul se înălţă cu greu la verticală, apoi, clătinându-se la fel de vârtos, se îndreptă cu cel mai autentic mers de beţiv spre uşa indicată adineauri.

Intrigată la culme, señora Pepita urmărea de la fereastra ei de conştiincioasă „concierge“ această scenă. Rostogolindu-şi ameţitor pupilele în albul ochilor, ciupindu-şi nervoasă păroşii negi de la rădăcinile, pometţilor, îi văzu pe cei doi străini stând în cumpănă câteva clipe, schimbând

câteva cuvinte în şoaptă, apoi păşind cu oarecare fereală către uşa camerei mobilate în care locuia studentul. Căci vlăjganul care se împleticise în faţa străinilor nu era altcineva decât neobrăzatul care-i născocise porecla aceea incalificabilă de „doña Pepitosa“.

Deschizând ultima uşă de la parter, Justin şi Bartolomeu nimeriră într-o încăpere lungă şi îngustă, semănând mai mult a coridor, şi în care principalul „mobilier" îl reprezentau teancurile de cărţi înălţate pretutindeni ca nişte obstacole de slalom.

Zgomotul scurt şi sec al unui zăvor închis îi făcu pe Bartolomeu să tresară. Ochii lui Justin se deschiseră mari, nefiresc de mari pentru pepenaşul de Turkestan, şi Bartolomeu îl simţi încordându-şi muşchii, de parcă s-ar fi pregătit să sară asupra oricui ar fi îndrăznit să-i atace. Nu-i atacă însă nimeni. Vlăjganul, care adineauri abia se ţinea pe picioare, le zâmbea acum cu o anume candoare tristă şi lucidă, scuzându-se parcă de faptul că i-a inoportunat pe nepusă masă. Încăperea era luminată slab, de o veioză ascunsă după un vraf de cărţi, iar în fund o fereastră cu storul pe jumătate tras lăsa să se strecoare şuvoaie zebrate din lumina lăptoasă a străzii.

În dreptul ferestrei zăriră o făptură feminină scundă şi fragilă — creştetul capului nu-i ajungea nici măcar la rama de la mijlocul geamului, remarcă Bartolomeu — care îşi pieptăna, cu spatele spre ei, parul lung, cu reflexe de jeratic mocnit. Gestul molatec şi calm, ca un ritual, al pieptănatului avu un efect neaşteptat asupra lui Bartolomeu : îl linişti, îi dădu senzaţia stupidităţii acelei stări de continuă alarmă în care se complăcea de două zile.

— Sper că scuzele mele vor fi de prisos, domnilor —

vorbi tânărul tărăgănat, punând pauze mari între cuvinte — când veţi afla adevăratul motiv pentru care v-am rugat să mă urmaţi. Cât priveşte zăvorul, e mai bine să nu fim deranjaţi, nu-i aşa ?

Băiatul nu mai zâmbea. Făcea eforturi vădite să-şi încremenească trăsăturile într-un aer grav, plin de importanţa destăinuirilor ce urmau să fie ascultate de cei doi străini :

— Iertaţi-mă că n-am început cu începutul : noi vă cunoaştem pe dumneavoastră — nu ne întrebaţi de unde, nu vă vom spune — dar n-am avut încă timpul să ne prezentăm...

— Şi ar cam fi cazul, tinere, mai ales după teatrul acela cam nesărat cu beţia — mormăi Justin, părând profund nemulţumit de misterul care înconjurase invitarea lor în această încăpere.

— Dacă n-ar fi fost nevoie, credeţi-mă, nu m-aş fi pretat la o scenă de un gust atât de derizoriu — surâse din nou tânărul, cu aceeaşi jenă dezarmantă. Apoi, fără tranziţie, reveni la tonul grav : Numele meu e Christophe Tavernier. Un nume care nu vă spune, desigur, nimic, cum, de altfel, îmi îngădui să observ, nici un nume din lumea asta nu spune nimănui nimic. E o convenţie la fel de artificială, dacă nu la fel de nesărată, ca şi scena beţiei de adineauri...

— Zău aşa, domnule Tavernier, — interveni Bartolomeu pe un ton de o politeţe oarecum ironică — poate că în alte împrejurări ne-ar fi stârnit un real interes concepţia dumitale originală în ce priveşte filozofia numelui, dar acum...

— Aceasta e marota mea, domnilor, face parte din sfera studiilor mele — accentuă ostentativ tânărul, ca un fel de

scuză tranşantă. Îmi prepar licenţa în filozofie despre ocultism, magie şi relaţiile lor cu ştiinţele moderne, lucru care nu prezintă, fără îndoială, nici un interes pentru dumneavoastră, domnule Cubleşan, (numele îl pronunţase clar, fără să se încurce, de unde reieşea că-i este familiar) deşi, în însuşi interesul cercetărilor formidabile pe care le-aţi întreprins, ar fi fost bine să nu ignoraţi acest domeniu, mai ales importanţa semnelor, a hieroglifelor senzoriale pentru evoluţia memoriei umane. Dar nu despre mine şi nici despre preocupările mele e vorba, cu toate că, fără aceste preocupări, n-aş fi venit în contact cu problema şi cu faptele pe oare doresc să vi le aduc la cunoştinţă. Cum vă spuneam, e vorba de altcineva, şi anume, de domnişoara Sabina Lupşa...

Un simplu nume — acea convenţie sonoră despre care vorbise adineauri cu atât dispreţ filozofic Christophe Tavernier — se dovedi capabil să declanşeze un şir de reacţii în lanţ, ca o fisurare nucleară. Asocierea aceasta de vocabule — Sabina Lupşa — îl tulbură pe Bartolomeu atât de puternic, încât avu din nou senzaţia aceea neplăcută din clipele când fusese urmărit de individul cu ochii albaştri-bulbucaţi, ca de vietate marină. O privea nemişcat pe fata din dreptul ferestrei, care nu se mai pieptăna şi îşi lăsase mâinile jos, parcă fără vlagă, de-a lungul trupului firav. Până şi Justin Racolţea nu se putu stăpâni, renunţând la aerul de indiferenţă totală pe care îl arborase şi zugrăvindu-şi pe chip un rictus comic de perplexitate.

— Hai, Sabina, — răsună cu o anume gingăşie mângâioasă vocea tânărului -— spune domnilor tot ce ai pe suflet, doar pentru tine i-am adus aici…

Era vizibil că fata ezită, cuprinsă de o ciudată panică. O

clipă numai dură ezitarea, apoi se întoarse brusc şi înaintă spre ei, hotărâtă parcă să urce o Golgotă.

Bartolomeu simţi în clipa aceea dorinţa irezistibilă de a ridica mâna şi a o pune scut în faţa ochilor. Îşi înfrână însă la timp gestul, cu un efort teribil de voinţă. Chipul fetei avea în el ceva de mască a suferinţei: trăsăturile, cândva rotunde şi pure, aproape adolescentine, se întreţeseau cu scrijelituri adânci, de răni abia cicatrizate, într-un relief bizar de volume, dăltuind parcă o dublă imagine, ca în fotografiile nereuşite, cu contururi jucate.

Fata îşi mişcă buzele, încercând să articuleze sunete, dar nu izbuti. În clipa următoare trăsăturile i se contractară spasmodic şi un nezăgăzuit torent de lacrimi i se scurse din ochii cu sprâncene arse.

Justin — simţind că fata e pe punctul să se prăbuşească — sări cu agilitatea sa elefantină s-o sprijine. Cu gesturi de duioşie paternă, pe care Bartolomeu nu i le-ar fi bănuit în ruptul capului, grăsunul o mângâie pe frunte, pe păr, străduindu-se parcă să-i transfere un fluid secret de linişte lăuntrică, atât de necesară. Christophe şi Bartolomeu priveau dezorientaţi această scenă, ambii la fel de surprinşi de efectul terapeutic al mângâierilor grăsunului.

—Se poate, domnişoară, — îi susura Justin la ureche fetei — să te laşi doborâtă tocmai acum, când poţi să-ţi descarci sufletul în voie, în faţa unor oameni care-ţi vor binele ? N-ai de ce să-ţi ascunzi faţa, nu e greu de presupus la ce maltratări sălbatice te supune omul care şi-a maltratat propria memorie, care şi-a sufocat propria creaţie, în fuga disperată de sine însuşi. Se spune că suferinţa înfrumuseţează, dar dumitale n-are ce să-ţi adauge, dumneata *eşti* frumoasă...

Izvorul abundent al lacrimilor încetul cu încetul secă şi Sabina Lupşa ridică spre necunoscutul de lângă ea o privire neîncrezătoare, temându-se parcă să nu fie obiectul unei complezente ironii. Zărind căpşorul rotund şi chel, cu ochii micşoraţi, schiţă un zâmbet de recunoştinţă şi lui Bartolomeu i se năzări că din imaginea tremurată, dublă, din jocul contorsionat de linii, iese la suprafaţă chipul rotund, tânăr.

—Dacă ştiam, Sabina... începu Christophe, descumpănit, o frază pe care o lăsă însă neterminată.

—Nu-i nimic, Christophe, n-ai de ce să ai remuşcări — izbuti, în sfârşit, fata să vorbească, pronunţând cuvintele cu modulaţii firave, copilăreşti.

Păru că-şi adună gândurile şi puterile, respiră adânc, apoi se lăsă în voia unei confesiuni abrupte, toride, întortocheate, cu reveniri obsedante, cu opinteli şi opriri, ca o pânză de apă subterană care de mult bate la porţile pământului ca să răzbească la lumină.

Bartolomeu şi Justin făceau eforturi evidente să încropească din înlănţuirea haotică a frazelor, din izbucnirile, şi tăcerile spovedaniei o înşiruire cât de cât coerentă, un fir logic al întâmplărilor petrecute recent sub acoperişul imobilului de pe strada Montchoisy 11 bis.

Faptele erau acestea : în urmă cu patru zile, Sabina aflase că Geneva va găzdui un congres mondial al memoriei, la care şi-a anunţat participarea şi un savant din acea legendară, mirifică Românie, pe care o ştia din auzite ca ţara de baştină a familiei sale.

Când a citit în ziar ştirea şi-a amintit, printr-o explicabilă asociere, de o cărţulie într-o legătură zgrunţuroasă, de un roşu sumbru, violaceu, al cărei titlu românesc i-l tradusese

cândva, într-unul din rarele sale momente de luciditate îşi neguroase nostalgii, Florian Lupşa. Era un titlu tare lung, care vorbea despre nu ştiu ce ciudată întâmplare a cuiva care avusese amintiri dintr-o a doua viaţă. A cotrobăit îndelung printre vechiturile azvârlite într-o cămară a mansardei până a găsit cartea şi a alergat cu ea, după un sfat, la bunul ei prieten, vlăjganul de la parter, care studia filozofia. Au decis împreună ca volumaşul trebuie să ajungă neapărat în mâinile acelui necunoscut doctor Bartolomeu Cubleșan, din Bucureşti, despre care unele ziare lansaseră zvonul că ar fi făcut cercetări de mare valoare în privinţa transplantării memoriei.

Tocmai scria, în seara următoare, o dedicaţie pe volum către doctorul necunoscut — taică-său nu era acasă, se îmbăta probabil în vreun bistrou — când i s-a întâmplat ceva straniu, încât nici acum nu îşi poate reveni din uluială. Şi-a simţit mâinile apucate parcă de nişte menghine de fier, pe ochi i s-a aplicat fulgerător o fâşie de pânză neagră şi cartea i-a fost smulsă dintre degete. A încercat să se apere, s-a zbătut câteva clipe, dar şi-a dat seama că o ţineau strâns doi bărbaţi puternici, cărora nu le putea opune o rezistenţă adevărată. De altfel, totul n-a durat decât cel mult un minut; după aceea şi-a simţit mâinile eliberate şi, când şi-a smuls fâşia neagră de pe ochi, în încăpere nu mai era absolut nimeni. Volumaşul însă dispăruse.

— Deci petecul acesta de haină, domnişoară Sabina — spuse vesel grăsunul, scoţând din buzunar minuscula bucată de stofă găsită în mansarda pictorului — este rezultatul luptei dumitale cu atacatorii misterioşi. Să ştii că ai putere, domnişoară, putere nu glumă !

Pe chipul fetei era vizibilă strădania de a înjgheba ceva

ce semăna a surâs. Teroarea amintirilor îi crispă însă din nou trăsăturile. Nu era nevoie să-şi continue spovedania ; Bartolomeu şi Justin îşi dădeau seama cât o costase dispariţia cărţii, cât de cumplit se răzbunase pe ea Florian Lupşa aflând ce s-a întâmplat, cât de adânc i se încrustase Sabinei în memorie coşmarul acestor zile şi acestor nopţi.

— Nu cumva acesta-i volumaşul cu pricina ? întrebă Bartolomeu întinzând spre lumina slabă a veiozei cartea cumpărată cu o zi înainte la anticariatul „Otto Stiefter et Fils“.

— Ba chiar ăsta-i ! strigă tânărul cercetător al magiei şi ocultismului, uitând de toate precauţiile. Bine, dar... dar nu-mi explic cum a ajuns în mâinile dumneavoastră ? !

Fata privi cartea cu ochi imenşi, de parcă i s-ar fi ivit în cale o fantomă. Căută apoi să-şi agaţe privirea de o imagine, un cât de mărunt detaliu care să-i limpezească negurile adunate în adâncuri. Apoi, cu o mişcare bruscă, îşi întoarse faţa spre geam.

VI. Miracole personale între matineu şi seara

Chiar dacă ar fi aflat acum ce oră e, ce zi şi ce lună a anului arată calendarul, Adrianei Jacotă i-ar fi fost profund indiferent. Era conştientă de această indiferenţă, uneori chiar o îngrozea, dar pur şi simplu n-avea ce face.

Nu mai putea birui această stare de totală amorţire a sensibilităţii faţă de trecerea timpului. Nici nu făcea vreo încercare s-o biruie.

Odinioară avea senzaţia că timpul o biciuieşte în plină faţă, ca un uragan invizibil, dar cu atât mai violent. Fiecare zi, fiecare ceas, fiecare minut i se părea un pas, o porţiune de drum câştigată în eterna luptă omenească cu dezlănţuitele lui rafale. Acuma timpul curgea undeva, departe, şi Adriana nu-l mai simţea nici măcar cât adierile unei brize în fapt de seară. Monotona opintire a minutarului pe cadran fusese abolită.

Realitatea care n-o părăsise era aceea a spaţiului. Printr-un soi de compensaţie poate, spaţiul devenise o obsesie omniprezentă. Din clipa când se trezea până se prăbuşea din nou în starea de abulie care echivala pentru ea cu somnul, imaginea încăperii ireal de albe, cu mobila aparent casnică şi inofensivă din colţ, îi invada toate simţurile, ascuţindu-le la maximum. Ochii percepeau acum fiecare striaţie, cât de infimă, de pe pereţii imaculaţi, urechile — fiecare zvâcnet, altădată insesizabil, al parchetului. Spaţiul din jur, imuabil şi uniform, lipsit de dimensiunea timpului, de senzaţia curgerii minutelor, orelor, zilelor, părea ştirbit de relief, ca o imagine proiectată pe un ecran neted, pe care viaţa şi sângele nu

lasă urme, pe care graniţa dintre lumini şi tenebre s-a şters şi precizia realului a îmbrăcat toate atributele visului.

Simţea din când în când nevoia imperioasă să se audă vorbind. Începea în clipele acelea un dialog lung şi absurd cu dulăpiorul instalat la câţiva paşi de pat. „Sonaformul" răspundea exact şi docil la întrebări, uneori intrând în detalii pedante, alteori manifestând o anume condescendenţă ironică. Ba chiar, odată, încercă să-şi amintească nişte replici dintr-o piesă în care jucase ; le lansă cu timiditate, dar dulăpiorul îi răspunse fără greş, dându-l senzaţia unui partener bine exersat.

La un moment dat, nici ea nu-şi dădu seama cum, i se păru că cel mai urgent lucru pe care-l are de făcut este să-i adreseze un mesaj lui Bartolomeu. Până atunci nu se prea gândise la el, preocupată cum era să nu-şi irosească în van bruma de luciditate, atâta cât îi mai rămăsese, ci s-o utilizeze mai bine ca să descifreze sensul celor întâmplate. Acum însă prezenţa lui Bartolomeu — nu atât ca făptură fizică, ci mai mult ca dat spiritual al existenţei — îi inundase universul lăuntric, de undeva, din afara timpului, din afara evenimentelor trăite şi a aerului respirat în comun. O apăsa dorinţa irezistibilă de a-i vorbi, i se rostogoleau pe buze cuvinte a căror avalanşă n-o putea opri — totul grefat pe senzaţia tulburătoare a primejdiei ce planează asupra lui, întocmai ca în seara aceea, lângă Biserica Neagră.

— Nu te lăsa amăgit, omule, de nici o teamă şi de nici un orgoliu, ca să rezişti trebuie să le înfrângi, să nu te gândeşti la ele, să-ţi închipui că nici n-au existat vreodată în sufletul omenesc asemenea sentimente barbare... Ştiu, iubitule (trecerea la tonul de gingăşie calină se petrecu firesc, deşi niciodată nu i se adresase astfel, nici măcar în

nopţile lor de fervoare erotică), ştiu cât de greu îţi este în clipele astea, singur, în ţară străină, înconjurat de primejdii poate nu atât pentru viaţa ta, cât pentru ceea ce s-a confundat în ultimii ani cu sensul acestei vieţi... N-aş putea să-ţi spun care anume sunt aceste primejdii, unde se ascund, de unde provin, şi poate asta mă doare mai mult ca orice... Dacă ar fi cu putinţă să te imunizez împotriva lor, să te fac inaccesibil tuturor otrăvurilor de pe lumea asta, m-aş simţi mai împlinită decât cu o mie de succese...

Aşteptă câteva secunde, cu o bizară îmbinare de curiozitate şi frică. Va primi, oare, şi de data asta replica inteligentă şi batjocoritoare a dulăpiorului ? „Sonaformul“ însă tăcea. Se miră puţin de strania discreţie, atât de neobişnuită pentru „manierele" aparatului, dar obsedanta nevoie de a vorbi o făcu să continue :

— Poate mai mult ca de orice mi-e teamă — uite, ţi-o spun deschis, cu riscul de a părea că n-am încredere în tine — de cine ştie ce trufii imbecile de descoperitor al panaceului universal împotriva relelor omenirii... (glasul îi căpătă modulaţii ascuţite, o oarecare doză de teatralism, pe care în alte împrejurări şi-ar fi cenzurat-o tăios, cu dezgust). Lasă, Bartolomeu, destinul omenirii-n pace, omenirea are exact destinul ce i se cuvine... Ei da, vezi bine, mi-e teamă să nu te laşi prins de vârtejul aiurărilor absurde, iresponsabile ale acelui cretin iremediabil care e bunul tău amic Ovidiu Horja...

În clipa când rosti numele asistentului lui Bartolomeu, i se păru că aude clocotul multiplicat, de bolovani năruiţi, al orologiului din Turnul Breslelor şi că zăreşte dentiţia perfectă, dezvăluită de surâsul lăţit caraghios între urechi. Retrăi înzecit, într-o fulgerare, toate emoţiile contradictorii

ale nopţii braşovene în care i se tăiaseră punţile care o legau de lume, de viaţa trăită până atunci.

Bine — se pomeni punându-şi o întrebare pe care o simţea stupidă — dar de ce oare Ovidiu Horja nu-i şi el aici ? Unde a dispărut de parcă l-ar fi înghiţit pământul ? Unde-şi mai perorează acum freneticele năbădăi ? Ce s-a întâmplat cu el ?

Horja, în momentele acelea, îşi apleca violent trupul, şi aşa destul de curbat, peste biroul maiorului Dan Neagoe de la miliţia oraşului Braşov, expediind pentru a cincea oară în decursul ultimelor două zile aceeaşi rafală de cuvinte indignate :

— Spune, tovarăşe, mă crezi chiar nebun ? Cu ce scop ţi-aş îndruga, eu, om serios, nişte baliverne despre o dispariţie senzaţională ? Sau ai cumva impresia că am căzut în doaga copiilor să inventez cine ştie ce istorii misterioase ca să fac pe interesantul ? !

Neagoe, exagerându-şi miopia, îşi apropie şi mai mult de ochelari o hârtie cu un scris perfect descifrabil şi de la distanţă. În realitate abia îşi stăpânea tentaţia de a izbucni în râs, iar hârtia îi îngăduia să-şi mascheze pentru câteva clipe zâmbetul care-i flutura pe buze fără voie. Era greu să se mai frâneze văzând pentru a cincea oară pergamentul facial al tânărului schimonosindu-şi încreţiturile gălbui într-un tic de un comic irezistibil.

— Zău aşa, parc-ar fi o discuţie între surzi — vorbi cât putu de calm din spatele hârtiei. Ţi-am mai spus-o şi ţi-o repet : fii fără grijă, Adriana Jacotă e bine sănătoasă...

— Asta-i bună — se prăbuşi Horja pe scaun. Eu îţi spun într-una c-a dispărut de sub ochii mei acum două seri, lângă

Biserica Neagră, şi dumneata ţii morţiş să mă convingi că-i bine sănătoasă. De unde ştii, ai văzut-o cu ochii dumitale ?

Filându-şi parcă replica, Neagoe îşi trase încet hârtia din dreptul feţei, în aşa fel, încât Horja putu să-i vadă chipul convulsionat de hohotele ce nu se mai lăsau zăgăzuite.

— Întocmai, tinere — bolborosi maiorul, râzând cu sughiţuri — am văzut-o cu ochii mei astăzi, în matineu, la teatru, jucând cu cea mai mare dezinvoltură în melodrama aia cam neghioabă ! Să ştii că şi desearǎ joacă, o poţi vedea şi dumneata, dacă rezişti, bine-nţeles...

Maiorul îşi scoase ochelarii, agitându-i, într-un acces zgomotos de veselie, prin faţa privirii lui Horja. Părea un flăcău pus pe şotii, în pofida calviţiei avansate şi a căruntetii rarelor smocuri de păr ce mai aminteau de leonina podoabă capilară de odinioară.

...Horja rătăci în seara aceea în jurul teatrului, nedecis dacă să între sau nu. Biletul şi-l cumpărase încă de la începutul amiezii, dar minusculul patrulater de hârtie ajunsese aproape de nerecunoscut, de aprig ce-l mototolise între degete. Îi mai tamburina încă nervii râsul absurd în jovialitatea lui al maiorului Neagoe.

Căuta să se convingă, printr-o psihodramă pe care şi-o juca semilucid, că starea de nervozitate care nu-l mai părăsea de două zile se datora nu dispariţiei în sine, ci năruirii unor anume planuri legate de prezenţa Adrianei, de rolul ei în viaţa lui Bartolomeu Cubleşan. Până la urmă fu nevoit să-şi mărturisească, e drept, cu greu, că la mijloc era şi altceva, poate o atracţie autentică pentru femeia asta de o lascivitate crepusculară, ca un ultim zvâcnet solar înaintea asfinţitului. Îşi lepădă rapid obsesiile erotice, zicându-şi că, în fond, e o frumuseţe provocătoare şi niţel

trivială, care nu merită un interes atât de acaparant. În definitiv, nu-i dădea pace pur şi simplu ideea că un om a dispărut de lângă el, înghiţit de beznă, de parcă nici n-ar fi existat.

Undeva îl rodea însă şi o altă îndoială, poate cea mai grea din toate : se întreba dacă a fost suficient de inspirat şi lucid în seara aceea când i-a destăinuit Adrianei vrute şi nevrute, într-un acces demenţial pe care acum îl repudia de parc-ar fi fost al unui străin. Oare n-a obţinut exact contrariul a ceea ce sperase — declanşarea unor forţe paralele, care vor ajunge însă la ţel cu mult înaintea lui, fiind dotate cu un plus de voinţă şi un minus de limbuţie ? Se sili să-şi alunge din cap gândul ăsta, care făcea să-i lunece pe spinare degetele reci ale spaimei şi-i dădea o aspră senzaţie de prăbuşire şi vomă.

Intrarea teatrului lucea stins printre platanii cu coroane încremenite în echilibrul precar al unei înserări înăbuşitoare, fără palele obişnuite de vânt rostogolite de pe Tâmpa. Contemplă o vreme nemişcat uşa masivă de stejar şi avu impresia că o învăluie o fină pulbere luminiscentă, care-i amintea de acea „lumină zodiacală" evocată într-o carte de astronomie răsfoită cândva. O lumină care îl imobiliza, îl fascina, îl împiedica să se îndepărteze.

Abia când ajunse în sală îşi dădu seama că făcuse zeci de mişcări şi gesturi parcă sub imperiul hipnozei. Nu-şi mai amintea exact ce fel de gesturi şi mişcări, nici succesiunea lor, dar, văzând că păstrează în mână doar o frântură mototolită de bilet, îşi imagină, firesc, că întinsese biletul unui controlor, că acesta îl rupsese, că...

Era pe la sfârşitul ultimului act. Scena, cufundată într-un întuneric cu vagi şi naive pâlpâiri stelare (acţiunea se

petrecea pe o staţie cosmică) fu măturată brusc şi violent de trâmbele unui puternic reflector, care desprindea din beznă când o figură, când alta, scrijelindu-le ca într-o xilo gravură pe un fundal neguros. Actorii rosteau pe rând câte un monolog alarmat despre soarta îndoielnică a unei expediţii rătăcite undeva, în spaţiul interplanetar. Totul era o mixtură uşor ridicolă de grave filozofări despre destin omenesc şi imprecaţii lacrimogene la adresa cruzimii Cosmosului infinit şi nepătruns.

Ovidiu se oprise cam în mijlocul sălii, unde găsise, chiar la capătul unui rând de fotolii, un loc liber. Privi câteva minute, plictisit, chipurile spectatorilor din jur, căutând să distingă în jocul abia perceptibil al fizionomiilor efectele emoţionale ale reprezentaţiei. Schiţă o grimasă de dezgust zărind un cuplu de tineri, aproape adolescenţi, care urmăreau îmbrăţişaţi, cu sufletul la gură, încrucişarea stelarelor replici.

Întorcând distrat privirea către scenă, avu o tresărire. Reflectorul tocmai gravase, cu un snop de raze albe iscate parcă dintr-o zonă ireală, profilul cunoscut al Adrianei. O Adriană vaporoasă şi telurică, reflexivă şi vulcanică, exact ca acum două seri, când îl impresionase nemărturisit de adânc capacitatea ei de a înfrunta cu dezinvoltură rolul atât de ingrat al îndrăgostitei care suspină metafizic după făptura iubită aflată în ghearele primejdiilor galactice.

Monologul Adrianei îi sună în urechi nu mai convingător decât la primul spectacol, în pofida dăruirii ei generoase, a văditelor eforturi de a-i insufla un plus de umanitate, dincolo de limitele fragile ale textului. Toată comportarea ei pe scenă i se păru de un firesc autentic, necontrafăcut — desigur, firescul convenţional al teatrului, şi încă într-un rol

cu o doză atât de vădită de artificiozitate — iar glasul, mişcările, gesturile nu aveau nici ele nimic neobişnuit.

Şi totuşi... Poate că era, de fapt, un simplu joc al imaginaţiei sale bolnave, împovărate încă de vedeniile acelei nopți, dar i se păru la un moment dat că e ceva în ţinuta, în figura Adrianei, care nu se calchează pe imaginea cu care plecase de la întâia reprezentaţie.

Revelaţia îl zgudui, ca descărcarea unui acumulator de emoţii: acel ceva erau *ochii.* Ochii care, în urmă cu două seri, chiar în cursul desfăşurării acestei scene, îl impresionaseră cu fantastica lor mobilitate, erau acum parcă paralizaţi de o fixitate stranie. Trăirile personajului mulau expresiv fiecare contur al chipului, se imprimau în zbuciumatele mişcări ale corpului, dar *ochii rămâneau imobili,* mari, negri, neatinşi de furtunile patimilor mimate pe scenă.

Se simţi tentat să strige, să lanseze spre scenă un cuvânt, o chemare, aşa cum faci cu un lunatic când vrei să-l readuci la starea obişnuită. Dar la fel cum, în cazul somnambulului, ţi-e teamă ca trezirea bruscă să nu producă un şoc, o cădere de pe acoperiş sau de pe pervazul ferestrei, aşa şi lui i se făcu o teribilă frică să n-o azvârle, printr-o perturbare necugetată, în cine ştie ce genuni nebănuite.

Tot atât de neaşteptat cum se aprinsese, reflectorul îşi mistui lucirea crudă într-o beznă subliniată de un vălmăşag de acorduri voit dramatice şi confecţionat cosmice, punctând grandilocvent şi rece sfârşitul actului. Bezna se prelungi câteva momente şi după ce încetară contorsionările sonore ale vibrafoanelor, pentru ca, dintr-o dată, sala să fie inundată în lumina surselor de neon

tăinuite în podea. Răsunară aplauze răzleţe, de o condescendenţă izbitoare chiar şi pentru un profan într-ale teatrului. Singurii care aplaudau zgomotos, cu o sinceră şi candidă dorinţă de a scoate actorii la rampă, erau cei doi tineri care abia se desprinseseră din îmbrăţişare, dar cortina nu se mai ridică.

Oamenii ieşeau din sală nu în acea tăcere meditativă pe care o impune creaţia artistică superioară, ci sporovăind destins şi amabil, parcă ar fi asistat la cea mai bonomă comedie bulevardieră şi nu la o dramă cosmică scăldată într-o atmosferă atât de sfâşietoare.

Urmărit încă de privirea aceea neclintită, tulburătoare tocmai prin inexpresivitatea ei în mijlocul unor trăsături atât de mobile, Ovidiu trecu neatent printre cele câteva zeci de spectatori care se grăbeau spre ieşire. Iuţi şi el pasul cu gândul să ajungă cât mai repede în cabina Adrianei, oricâtă repulsie îi trezea amintirea acelui loc.

Abia întoarse colțul, luând-o pe aleea oare ducea spre intrarea artiştilor, că rămase încremenit: uşa slab luminată — aceeaşi uşă lângă care o pândise pe Adriana cu două seri înainte — se deschise ca împinsă de o rafală violentă şi femeia pe care în urmă cu câteva clipe o văzuse pe scenă coborî valvârtej treptele peronului, azvârlindu-se într-o maşină ce demară brusc, pierzându-se în noapte. Totul se petrecuse atât de fulgerător, încât nu avusese răgazul să vadă decât că era îmbrăcată în costumul de scenă, cu o mantie subţire aruncată pe umeri.

— Ei, ai văzut-o ? răsună în secunda următoare, din spate, vocea maiorului Neagoe. Era sau nu era ea ?

Nici măcar nu tresări, într-atât i se păru de firesc ca la această scenă să fi asistat şi ofiţerul mărunt, bondoc şi chel

care îl iritase în ultimele zile cu incredulitatea lui. Probabil că maiorul venise special la teatru ca să se amuze pe socoteala zăpăcelii lui în faţa unei realităţi atât de evidente.

— Dacă vrei neapărat un răspuns, tovarăşe maior, apoi iată-l : era şi nu era Adriana Jacotă...

Îl privi abia acum în faţă pe maior : se aştepta să-i vadă măcar ochii mijiţi a zâmbet, dar spre marea lui surprindere Neagoe îl contempla cu o mină îngândurată, cu încreţiturile feţei strânse ca în jurul unui ax spre buzele uşor ţuguiate.

— Poate că ai dreptate, tinere. E pentru întâia oară când îţi dau dreptate. Astă-seară am avut şi eu impresia certă că ceva e... nu aşa cum ar trebui să fie... Mă rog, om trăi şi-om vedea — conchise el enigmatic şi îşi luă un rămas bun exagerat de ceremonios de la tânărul savant bucureştean.

Ovidiu se desprinse cu greu de pe aleea unde rămăsese înfipt ca al nu ştiu câtelea platan dintr-un lung şirag luminat clorotic de fluorescenţii ciorchini ai lampadarelor.

A doua zi dimineaţă, Ovidiu Horja se înfiinţă în biroul administratorului celei mai vechi clinici de neurochirurgie din Braşov.

— Bună ziua, tovarăşe Enăşoiu, eu sunt cel care v-a telefonat ieri în legătură cu...

— Cu activitatea desfăşurată în cadrul clinicii noastre de doctorul Ilarie Lupşa în primii ani ai acestui secol — îl întrerupse agitat şi plin de importanţă tânărul administrator. Apoi, ridicându-se solemn, de parcă s-ar fi pregătit să ţină un discurs, adăugă : Tovarăşe Horja, arhivele noastre vă stau la dispoziţie. Să ştiţi însă că n-are rost să vă pierdeţi timpul examinându-le pe toate. După câte am constatat noi (şi apăsă niţel emfatic pe *noi),* doctorul Lupşa, venit aici de la Viena, a făcut operaţii pe

creier doar în decursul câtorva luni din anii 1908—1909. Prin iunie 1909 a dispărut din Braşov fără urmă...

Enăşoiu adresă apoi o scurtă comandă prin telefon arhivei şi peste trei minute Ovidiu avu în faţă câteva registre subţiri, cu filele îngălbenite, răspândind în jur un pătrunzător iz de mucegai. Pe coperte, cu un scris gotic migălos, erau aşternute, în nemţeşte, numele de atunci al spitalului şi anii.

Retrăgându-se în încăperea alăturată, pe care administratorul i-o puse la dispoziţie, cu gesturi seniorale, ca şi cum i-ar fi acordat un preţios privilegiu, Ovidiu se adânci în studierea registrelor.

Îl frapă de la început puţinătatea bolnavilor operaţi de Ilarie Lupşa. Avu chiar impresia că proaspătul venit de la Viena şi-i alegea pe sprânceană, după anumite criterii numai de el ştiute. Se frământă ore în şir să descopere logica interioară, firul călăuzitor al acestor misterioase criterii. Un lucru i se păru cert: doctorul Lupşa manifesta o predilecţie vădită — şi explicabilă — pentru maladiile centrilor nervoşi ai memoriei. Dar această constatare nu oferea încă, nici pe departe, cheia enigmei. Încercă să stabilească diagrame şi tabele comparative, sperând că, în felul acesta, alăturând sau opunând datele, vor ieşi la iveală nişte situaţii semnificative. Dar şi metoda asta dădu greş. Nimic nu indica existenţa unui anume sistem de selecţie. Poate doar un amănunt : printre cei operaţi se găseau mulţi copii.

Până la urmă se hotărî să-şi însemne pe o hârtie numele celor ale căror operaţii i se părură mai complexe. Din vreo treizeci de persoane operate în decurs de şapte luni — din decembrie 1908 până în iunie 1909 — înscrise pe

listă opt:

Hentsch Ernest, 38 ani, Mălurean Ioan, 10 ani, Szentpaly Ana, 12 ani, Zlătariu Florian, *9* ani, Pfenninger Bruno, 8 ani, Ulfer Hans, 18 ani, Cangu Romulus, 6 ani, Jeglensky Maria, 21 ani. În dreptul fiecărui nume notă, în limbajul sec al registrului, diagnosticul şi rezultatul operaţiei. Copiind aceste rezultate, deveni deodată atent : la toţi scria „dobândit memoria". Deci nu „redobândit", ci „dobândit“ ! Ce putea să însemne asta ? Oare nu tocmai faptul că au „dobândit" o nouă memorie ?

Ostenit, ridică privirea de pe vraful de registre. Abia acum îşi dădu seama că se înserase. O mână grijulie aprinsese o lumină discretă deasupra mesei de lucru, înlesnindu-i munca asta stupidă, fără sens. Prin urmare, o zi întreagă, de dimineaţă până seara, irosită asupra acestor registre mucegăite.

Le azvârli cu un gest de iritare neputincioasă si porni prin coridoarele goale ale clinicii. La ieşire mormăi ceva unei surori ieşite în cale despre mulţumirile pe care o roagă să le transmită tovarăşului Enăşoiu pentru marea sa gentileţe.

Cu paşi lenţi, trudiţi, cu umerii şi mai prăbuşiţi ca de obicei, cu mâinile atârnând pe lângă trup, se îndreptă spre parcajul de la marginea oraşului, unde-şi lăsase maşina dimineaţă.

Se simţea cumplit de obosit, cu muşchii şi oasele zdrobite, de parc-ar fi străbătut zeci de kilometri pe jos sau ar fi întreprins escaladarea Everestului. Vidul total din creier i se păru odihnitor după încordarea chinuitoare a acestei zile. Aprinse farurile maşinii, apoi trase spre el o manetă, care declanşă o scurtă vibraţie a motorului, şi modernul

vehicul pe pernă de aer demară lin, înălţându-se la cei câţiva centimetri reglementari deasupra caldarâmului. O scurtă apăsare pe un buton şi din aparatul de radio răzbătu un acord prelung de violină, susurând liniştitor în auz. Cufundat în baia de moliciuni şi candori a melodiei şi bizuindu-se pe microradarul ce avea să semnaleze prin şuierături stridente orice obstacol ivit în cale pe şosea, Ovidiu se lăsă în voia unei somnolenţe golite de gânduri şi obsesii. Dacă i-ar fi pomenit cineva, în clipele acelea, despre existenţa unei anume actriţe Adriana Jacotă, ar fi ridicat spre el o privire mirată.

Un detaliu aparent fără importanţă îl deşteptă subit din somnolenţă. La o cotitură a şoselei i se păru că a luat-o pe un drum greşit şi deveni brusc atent. Aprinse farul de siguranţă la luminozitatea maximă şi mătură cu razele sale peisajul întunecat de afară. Primul lucru care-l izbi fu relieful locului: în locul serpentinelor Predealului, căţărate pe povârnişuri abrupte, un şes întins, cu holde cutreierate de un vânt molatic. În loc s-o apuce, deci spre sud, aşa cum intenţionase, ca să ajungă la un motel de lângă Predeal, pornise pe una din şoselele care duceau spre nord. Surâse amuzat, dând vina pe oboseala cumplită ce-l cotropise.

În deplină luciditate, vru să ridice mâna ca să apese pe claviatura care direcţiona mersul maşinii. O ciudată amorţeală porunci mai mult mâinii decât creierului, poticnind gestul în stadiul incipient al intenţiei. Făcu un nou efort de voinţă, care i se păru la fel de teribil ca la ridicarea unei haltere. Fruntea i se îmbrobonă, muşchii erau atât de încordaţi, încât avea senzaţia că încă o secundă-două şi se vor destrăma ca nişte zgârciuri, dar nu putu mişca nici un deget măcar. Îl fulgeră din creştet până-n tălpi, rece,

terifiantă, teama că a paralizat.

Gândirea îi funcţiona însă impecabil, cu o limpezime şi o rapiditate parcă mai mari ca oricând. Febrilitatea încordării nu-i diminuă facultatea de a analiza situaţia sub toate aspectele. Ceea ce i se păru cu deosebire straniu fu senzaţia că mişcările îi sunt paralizate nu datorită unei neputinţe lăuntrice, ci prin acţiunea unei extraordinare forţe din afară. O forţă pe care nu şi-o putu explica până când nu-i răzbi în auz, acoperind melodia din aparat, un torent de sunete sacadate, care nu puteau fi altceva decât hohote de râs.

Da, asta trebuia să fie ! Se afla sub dominarea unei stranii forţe acţionând chiar din maşină, din spatele său. Încercă să mişte capul, dar gâtlejul îi rămase imobil. Nici nu se mai strădui să-şi încordeze puterile, dându-şi seama că e inutil. Ar fi vrut să ştie numai atâta, şi asta mai mult din curiozitate rece, ştiinţifică : forţa care îl imobilizase aparţinea unui aparat sau unei priviri omeneşti înzestrate cu o rară capacitate fascinatorie ?

La un moment dat simţi nevoia imperioasă de a întinde din nou mâna spre claviatura pupitrului de comandă. De data asta muşchii i se descleştară şi degetele ţâşniră ca împinse de un resort. Numai că apăsară nu pe butoanele care comandau manevrele de întoarcere a vehiculului, ci pe maneta frânei.

Maşina se aşeză brusc pe asfaltul şoselei. Cu aceleaşi gesturi mecanice, dictate evident de forţa aceea exterioară, Ovidiu deschise portiera. Ieşind din maşină, zări în faţa sa, pe câmp, la slaba, fantomatica lumină a stelelor, un elicopter. Era o maşină de zbor miniaturală, având gabaritul pe jumătate cât al elicopterelor obişnuite, dar, după câte îşi

dădu seama, destul de încăpătoare. Cabina avea o uşoară lucire fosforescentă, care o făcea vizibilă în bezna câmpului.

Paşii i se îndreptară fără voie către aparatul în jurul căruia nu se zărea ţipenie de om. Ca un somnambul, urcă încet treptele scării. În clipa când păşi în interiorul elicopterului, uşa se trânti în urma lui şi aparatul luă înălţime.

VII. Sechestratul şi madona

Exact în ziua când Ovidiu Horja trăia asemenea întâmplări ieşite din comun, la Geneva ziarele de seară apăruseră în ediţii speciale, cu manşete de o şchioapă : „Formidabila răpire de la Congresul mondial al neurologilor !“, „Un om dispare dintr-o sală cu o mie de congresişti !“, „Delegatul român — victima unei răpiri senzaţionale !“, „O bandă de gangsteri sau un descreierat ?“ etc., etc. Gazeta luminoasă de pe frontispiciul monumentalei clădiri „Banque de Genève“ mitralia şi ea cupola nopţii cu astfel de titluri explozive.

Ziarele nu exagerau de astă dată nici cu o iotă. Niciodată simandicoasa sală a congreselor din Palatul Naţiunilor nu cunoscuse o asemenea rumoare. La câteva minute după ce se deschisese şedinţa de dimineaţă, tocmai în clipa când venerabilul Laurent Ravussin anunţa că va lua cuvântul, spre a-şi susţine comunicarea, delegatul României, domnul Bartolomeu Cubleşan, luminile sălii se stinseră brusc, se auzi un strigăt scurt, parcă înăbuşit de o mână puternică, apoi luminile se reaprinseră, dar vorbitorul — pe care toată lumea l-a văzut urcând treptele tribunei — dispăruse. Oamenii aceştia, de obicei atât de sobri şi reţinuţi în manifestări, fură cuprinşi de o agitaţie şi o panică furibunde. Lucrările, fireşte, se întrerupseră : cui îi mai ardea acum de neuropatologia memoriei ? În acelaşi timp însă, nimeni nu cuteza să părăsească incinta Palatului Naţiunilor. Cu toate că nu vroiau să-şi mărturisească, aici se simţeau mai în siguranţă.

Agresivul Babici îşi repezea vârfurile ameninţătoare ale mustăţilor când spre un grup, când spre altul, proferând

nişte înjurături care ar fi făcut să roşească întreagă onorabila adunare dacă n-ar fi fost rostite într-un jargon sârbo-croat greu accesibil.

—Bine, domnilor — peroră el către Ravussin, White, Hodlacek, Papadopoulos şi alte somităţi ce fuseseră alese în prezidiul congresului — aveţi de gând sa staţi cu braţele încrucişate, să nu reacţionaţi în faţa acestei... acestei întâmplări fără precedent în analele congreselor internaţionale ?

—Şi ce propui dumneata să facem ? Să ne înarmăm cu pistoale şi să pornim în căutarea făptaşilor ? ripostă ironic costelivul american White, care, dintre toţi, îşi păstrase o oarecare doză de calm.

—Uite ce e, domnule White — se burzului la el Babici — la dumneavoastră, la Chicago, „întâmplările“ astea or fi normale, de aceea nici nu mai reacţionaţi în faţa lor, dar aici, în Europa, ne-am păstrat bunul simţ de a le considera ieşite din comun şi dreptul de a ne înfuria împotriva lor...

—Ţi-a interzis cineva să te înfurii, domnule Babici ? nu-şi pierdu cumpătul flegmaticul mister White. Numai că nu-mi prea dau seama la ce serveşte furia într-o asemenea împrejurare...

—Zău aşa, domnilor — interveni şi bătrânul Ravussin, care zăcea prăbuşit într-un fotoliu — nu văd rostul acestei discuţii, ba chiar vă mărturisesc că mi se pare într-o măsură... stupidă ! Mai bine ne-am gândi la ce-am putea face pentru colegul nostru aflat în primejdie...

—Mai întrebaţi ce-am putea face ? ! se revoltă Babici încă o dată, pus pe harţă. Bine, domnilor, dar măcar să ne facem auzit glasul ! Să formăm imediat o delegaţie şi să prezentăm autorităţilor municipale protestul nostru ferm şi

apăsat, însoţit de cerinţa ca poliţia geneveză, ce zic geneveză ?, toate poliţiile europene şi (ezită o clipă, apoi pronunţă din vârful buzelor către White) chiar şi cea americană să acţioneze neîntârziat şi cu cea mai mare eficienţă pentru elucidarea misterului şi salvarea lui Cubleşan. Nu putem să îngăduim, domnilor, un asemenea afront la adresa ştiinţei mondiale !

Fără a trezi iluzii exagerate, ideea lui Babici fu acceptată (chiar şi de scepticul White) şi se constitui imediat o delegaţie reprezentativă spre a se înfăţişa municipalităţii oraşului.

Justin Racolţea se afla tocmai în cabinetul directorului unei firme cu care trata o tranzacţie tergiversată luni de-a rândul, când îi căzu privirea pe un ziar de seară, unde, cu litere butucănoase, sărind în ochi, era anunţată senzaţionala răpire a lui Bartolomeu Cubleşan, petrecută în condiţii atât de stranii, în mijlocul unei săli arhipline şi stupefiate de congresişti.

Prima sa reacţie fu să sară de pe scaun şi să se rostogolească asemeni unui bolid pe scări, până la maşina care-l aştepta la intrare. Se stăpâni însă, străduindu-se să continue conversaţia de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic deosebit. Tulburarea i-o trăda numai ritmica, abia perceptibila mişcare a fălcilor.

Auzi în continuare doar frânturi de replici despre greutăţile întâmpinate pe piaţă cu plasarea unui anume tip de maşini şi aparate, lansă la rându-i câteva apropouri evazive despre marile avantaje ale contractului propus, dar, gândul nemaifiindu-i concentrat la toate amănuntele tranzacţiei, tratativele se încheiară fără nici un rezultat

palpabil.

Se pomeni în stradă aproape fără să-şi dea seama când şi-a luat (sau măcar dacă şi-a luat) rămas bun de la gazdă. Zărind taxiul, care-l aştepta docil, avu un moment de ezitare. Se hotărî apoi să-l plătească şi să meargă câteva minute pe jos — mai ales că seara răcorise oraşul — pentru a judeca în toată luciditatea situaţia creată prin răpirea prietenului său.

Dacă cineva ar fi avut, în acele clipe, putinţa să asculte, printr-un fantezist cornet acustic, mişcarea gândurilor lui Racolţea transformată în vibraţii sonore, ar fi fost asurzit de un tumult de uragane încrucişate, o suprapunere de teribile erupţii vulcanice. Se înfundase, fără să-şi dea seama, pe nişte stradele lăturalnice, cu acele vechi şi comode case geneveze, oblonite de la căderea nopţii pentru a împiedica invazia privirilor indiscrete, şi se certa furibund cu indiferenţa bonomă şi blazată a celor adăpostiţi în spatele obloanelor, cu impermeabilitatea pietrificată a zidurilor, cu triunghiurile de neon care luminau la distanţe regulate luciul trotuarelor, dar mai ales se certa cu sine însuşi.

Nu-şi putea ierta că nu l-a prevenit cu suficientă tărie pe Bartolomeu de primejdiile care-l pândesc în acest indiciu angrenaj de enigme nedesluşite în care se zbăteau de două zile. Ar fi trebuit să-i atragă atenţia, pe un ton mai alarmat, că urmăritorii vor, fără îndoială, ceva mai mult decât să ştie exact unde se află la cutare oră din noapte sau zi. El, Justin Racolţea, cunoştea mai bine dedesubturile vieţii internaţionale decât uriaşul ăsta blond, pierdut în sferele acaparatoare ale descoperirilor acelora ciudate, şi ar fi fost de datoria lui să-l păzească, să-l ajute să scape din năvodul viclean care — acum era limpede — se strânsese tot mai

implacabil.

Unde l-au putut duce ? Şi cu ce scop ? Ce legătură avea răpirea cu descoperirile lui Cubleşan în domeniul memoriei ? Şi ce relaţii existau între toate acestea şi povestea cărţuliei legate în strania piele violacee de cangur ! Şi care putea fi, în acest abracadabrant labirint de întâmplări, rolul lui Florian Lupşa ?

Întrebările rămâneau fără răspuns, ca nişte porţi solid zăvorâte, iar creierul continua să fiarbă asemeni unui cazan supus la presiuni de mii de atmosfere.

Şi, totuşi, din nebuloasa incandescentă începu parcă să se închege ceva, din amalgamul de gânduri răvăşite să se alcătuiască un nucleu cu oarecari aparenţe logice, din haosul de sub frunte să se înalţe la verticală axul unei supoziţii cu anume temeiuri de plauzibilitate.

Grăbi pasul, ajunse la o staţie de taxiuri, se azvârli în primul dintre ele şi, în câteva minute, deschise uşa clădirii unde îşi avea sediul agenţia economică. Îi fu suficientă o ochire rapidă ca să-şi dea seama că, nu cu multă vreme înainte, cele trei încăperi ale agenţiei fuseseră vizitate şi cercetate pe îndelete. Oaspeţii depuseseră vădite eforturi să nu lase urme, dar unui ochi familiarizat cu toate cotloanele odăilor nu-i puteau scăpa unele mărunte detalii care trădau trecerea lor intempestivă.

I se păru absurd să sesizeze poliţia într-o asemenea împrejurare. Dădu din umeri, se aşeză pe scaunul din faţa. telexului, ceru legătura urgentă cu Bucureştiul şi ţăcăni apoi, concentrat, pe claviatura neagră un mesaj menit a ajunge la prima oră a dimineţii pe biroul direcţiei institutului de neuropatologia memoriei.

Bartolomeu nu avu senzaţia obişnuită a trezirii dintr-un somn letargic. Dezmeticirea fusese atât de bruscă, încât acum avea impresia că se află de când lumea în salonaşul acesta cochet, tapisat într-un mov elegant, puţin cam sumbru, cu mobilier baroc de un desuet rafinament, că şade de o bucată de vreme în fotoliul acesta moale, comod, cu braţe migălos sculptate. Totul avea un aer atât de familiar şi firesc, încât până şi prezenţa celor doi bărbaţi, care discutau cu glas abia perceptibil într-un colţ al încăperii, în faţa unui decorativ şemineu mozaicat, aproape că nu-l contrarie. Chiar şi atunci când le distinse trăsăturile şi recunoscu, într-unul dintre ei, cel mai tânăr, pe domnul Stiefter junior, jovialul anticar de pe rue Grenus, nu avu nici cea mai mică tresărire.

Era evident că nici cei doi — dintre care cel bătrân îşi mângâia cu mişcări uşoare, de o rară distincţie, o barbă impozantă, cu fire albe — nu păreau în vreun fel jenaţi de existenţa lui, deşi era la fel de evident că-l văzuseră trezindu-se. Numai Fredy Stiefter îi azvârli o privire de o clipă cu ochii săi căprui, ascunşi de ochelarii cu rame groase, profesorale. Sau doar i se păruse ?

Nu încercă să reconstituie itinerarul de întâmplări, de o ciudăţenie frizând absurdul, prin care ajunsese aici. Preferă să se amăgească conştient, lucid, cu ideea că a fost invitat, într-una din pauzele congresului, să ia parte la un ceai într-un salon rafinat ai cine ştie cărei celebrităţi geneveze.

O întrebare se înfipse însă pe neaşteptate, ca un scormonitor sfredel, drept în inima reflecţiilor sale liniştitoare: se mai afla, într-adevăr, la Geneva ? Poate că, de fapt, clădirea asta nu era nici măcar prea departe de sala unde trebuia să prezinte multaşteptata sa

comunicare ? !

Pentru întâia oară de când se trezise îşi dădu seama că încăperea are o fereastră, care ocupă aproape o jumătate din peretele de la dreapta sa. O fereastră cu arcadă în semicerc, acoperită de faldurile unei somptuoase draperii de catifea mov, în ton cu tapiseria mobilei baroce.

Zadarnic încercă să despice cu privirea faldurile draperiei, care se suprapuneau de parcă ar fi fost sudate. Nu pătrundea înăuntru nici măcar umbra vreunei imagini din lumea de afară. Parcă i-ar fi ghicit dorinţa, Stiefter junior se îndreptă agale spre fereastră, trăgând cu un gest lent perdeaua. Nemailăsându-i nici o speranţă şi parcă ironizându-i brutal amăgirile naive, gestul anticarului îi dezvălui, ca prin ridicarea unei cortine pe un simulacru de scenă, un magnific peisaj montan într-un asfinţit de cromolitografie, cu piscuri aprinzându-se, ca îndepărtate luminări, de la jarul unui soare de-acum invizibil, cu zăpezi scânteind albastru-diamantin undeva, foarte departe şi foarte aproape, cu vaste procesiuni de conifere urcând solemn pe coastele golaşe, spre vârfuri.

În clipa când se împăca tocmai cu gândul că Geneva n-a fost, poate, decât o iluzie, un joc al închipuirii, şi că adevărata realitate e aceasta, aşezată la o cotă tainică, undeva între cer şi pământ, încercă o senzaţie asemănătoare celei care-l fulgerase în momentul când întorsese colţul la rue du Rhône : senzaţia sâcâitoare, paralizantă, că e scrutat intens de aceeaşi pereche de ochi albaștri-apoși de vietate marină. Obrajii îşi pierdură culoarea, de parcă tot sângele i s-ar fi scurs, prin paratrăsnetul venelor, în pământ.

Bătrânul şi tânărul priviră în momentul acela cu un aer

obedient-adorativ spre un punct situat în spatele fotoliului, unde Bartolomeu trecea prin stări atât de tulburi. Pe feţele lor expresia de indiferenţă uşor cinică, mondenă, se prefăcuse brusc într-una de prostraţie cvasiidolatră.

Strunindu-şi cât putu nervii, Bartolomeu îşi înfrână pornirea de a întoarce capul spre locul în care erau aţintite privirile celor doi. Simţi, nici el nu ştia de ce, nevoia de a-i sfida măcar prin acest erzaţ de nepăsare greu disimulată.

Un glas de femeie, uşor voalat, dar cu moliciuni de studiată gingăşie, răsună exact din spatele fotoliului. Un glas fără lascivităţi provocatoare, dar, în acelaşi timp, nu lipsit de feminitate :

— Nădăjduiesc că scumpul nostru oaspete se simte bine aici, în mijlocul unei naturi atât de generoase şi unei societăţi atât de binevoitoare şi simpatice…

Lui Bartolomeu nu-i venea să-şi creadă urechilor : glasul nu era, nu putea fi decât al... Sabinei Lupşa.

Aproape uitase de prezenţa ochilor albaştri-apoşi, fiind torturat acum de o întrebare ce-i răscolea hăţişurile şi aşa încâlcite de sub frunte: ce căuta aici fiica pictorului cocainoman din Lausanne ? Oare chiar ei i se adresa omagiul de o incredibilă smerenie al celor doi din faţa sa ?

Fredy Stiefter se grăbi, cu o umilinţă gravă, să tragă un scaun spre mijlocul încăperii. Era un scaun mic şi comod care, dacă n-ar fi avut spătar, ar fi semănat mai curând cu un taburet.

Pe lângă fotoliul în care şedea Bartolomeu se strecură o făptură subţire, parcă trefilată, înveşmântată într-o rochie vaporoasă de dantelă şi înălţată pe tocuri care, prin dimensiunile lor, păreau nişte picioroange. Nu mai încăpea nici o îndoială : era însăşi fiica lui Florian Lupşa, cu bizarul

relief al feţei scrijelit de cicatrice, ca un monstruos peisaj răvăşit de un cutremur. Numai că, de data asta, o anume siguranţă de sine, expresia unei tării de voinţă, pe care nu i-ar fi bănuit-o în ruptul capului, ascundea şi mai în adâncul chipului rotunjimile delicate care-l impresionaseră în seara aceea, la Lausanne.

Împreună cu Sabina îşi făcură apariţia, tot din dosul fotoliului, şi alte două personaje. Unul dintre ei îi era bine cunoscut lui Bartolomeu — studentul de pe strada Montchoisy din Lausanne, Christophe Tavernier, cu aceeaşi candoare tristă şi lucidă, transparând într-un zâmbet fugar. Celuilalt nu-i văzuse, la început, decât spatele : era scund, sfrijit, ciolănos, avu chiar impresia că prin textura pulovărului negru i se pot număra coastele. O presimţire stranie îl făcu să aştepte cu înfrigurare momentul când necunoscutul se va întoarce cu faţa către el.

Şocul fusese amortizat de această aşteptare : nu-l mai surprinse deci să descopere, în clipa când necunoscutul îşi roti lent capul spre fereastră, ochii aceia albaştri-apoşi care deveniseră coşmarul ultimelor sale zile. Ochii erau scufundaţi în căldările unor orbite adânci, gălbui, ca după frisoanele unui icter. Un amănunt îl zgudui : fixitatea privirii. Avu chiar senzaţia că individul e orb. Dar îşi dădu seama că se înşeală : în pofida fixităţii, privirea avea în ea o concentrare, o veghe, o pândă încordată.

Nu se mai simţi invadat de senzaţia aceea bezmetică a prăbuşirii în abis : numai un uşor tremur la încheieturi şi apoi un calm absurd, aproape o uşurare. Cineva îi spusese odată că primejdia cunoscută e doar pe jumătate primejdie. Nu voise să-l creadă pentru că nu înţelegea semnificaţia reală a afirmaţiei. Acum n-o înţelegea, o trăia.

— Bună seara, domnule Cubleşan, — se strădui să schiţeze un simulacru de surâs Sabina Lupşa. Ne veţi ierta, desigur, pentru această reîntâlnire intempestivă şi puţin obişnuită. Am fost obligaţi să recurgem la un procedeu poate nu tocmai dintre cele mai politicoase pentru a vă avea ca oaspete în mijlocul nostru. Dar mai întâi permiteţi-mi prezentările de rigoare : pe domnul Christophe Tavernier îl cunoaşteţi, la fel, se pare, şi pe domnul Fredy Stiefter. Mai rămâne să vi-l prezint pe tatăl lui Fredy, domnul Otto Stiefter (bătrânul cu barba impozantă se înclină scorţos) şi pe bunul nostru amic, îngerul dumneavoastră păzitor, Amen (ochii de vietate marină ai purtătorului de nume liturgic nici nu se întoarseră măcar de la priveliştea universului montan contemplată pe fereastră).

Zadarnică fu strădania lui Bartolomeu de a se stăpâni, de a nu-şi da frâu liber emoţiilor, ca să nu-şi dezvăluiască aici şi acum omeneasca frică în faţa zonelor de umbră ale necunoscutului. Până la urmă nervii cedară şi izbucni :

— Ce vreţi de la mine ? Pentru ce m-aţi adus aici ? Cum vă permiteţi o asemenea încălcare a drepturilor sfinte ale oricărei făpturi omeneşti ?

Pe măsură ce cuvintele ţâşneau abrupte din adâncul furiei sale neputincioase, devenea tot mai conştient de postura ridicolă în care îl plasa această revărsare, cu găunoasa ei emfază.

Dar societatea selectă din jurul său nu catadicsea nici măcar să zâmbească. Erau, desigur, prea deprinşi cu asemenea izbucniri, pe cele mai diverse tonuri cu putinţă, ca să le mai acorde vreo importanţă. Şi nici nu păreau cu deosebire preocupaţi de rezolvarea urgentă a unei probleme atât de delicate cum e aceea a drepturilor

omului.

— Fiţi convins, domnule doctor, că aici nimeni nu vă vrea răul — îi răspunse cu accentuată gravitate Sabina. Iar în ce priveşte eventualele daune ştiinţifice sau de altă natură provocate de lipsa dumneavoastră de la venerabila adunare de savanţi, mă grăbesc să vă asigur că veţi primi despăgubirile cuvenite...

Grava aluzie la despăgubiri, fluturarea, chiar şi abstractă, a unui cec într-o situaţie ca aceasta, i se păru lui Bartolomeu deosebit de trivială şi îl înfurie şi mai mult. Drept cine-l luau şi, mai ales, ce vroiau de la el ?

Însă de data asta furia şi-o consumă în tăcere, închizându-se în sine, cu gândul de a refuza ostentativ să mai vorbească. Îşi făcea, la drept vorbind, socoteala că, poate, în felul acesta îi va determina să dezvăluie intenţiile cu care l-au adus aici.

Aşteptarea îi fu însă şi acum înşelată. Sabina şi bărbaţii din încăpere îi întoarseră spatele şi se cufundară într-o foarte animată conversaţie în semivoce, al cărei sens nu i-l putură releva rarele frânturi de fraze care-i ajungeau ia urechi. Mai ales că vorbeau într-un soi de argou de tip esperantist, cu combinaţii inedite de cuvinte franţuzeşti, nemţeşti, englezeşti, italieneşti, spaniole, topite într-o retortă lingvistică ciudată, care necesita probabil folosirea unui lexicon special. Într-un târziu, majoritatea celor de faţa ieşiră din salon pe o uşă din fund, care îi scăpase până atunci spiritului de observaţie (calitate pe care Bartolomeu şi-o considerase infailibilă). După vocile care continuau să se audă în surdină şi după umbrele profilate când şi când în dreptul ferestrei, îşi dădu seama că au ieşit pe o terasă ce tivea peretele exterior al încăperii până la jumătate. În

salon mai rămăseseră doar Sabina şi Amen.

— N-am vrea să existe nici un *malentendu* între noi, domnule Cubleşan, — reluă Sabina, de parcă discuţia nu s-ar fi întrerupt nici o clipă. Noi dorim *formula,* dumneavoastră fixaţi preţul. Să ştiţi, suntem firmă serioasă, nu ne place să tergiversăm tranzacţiile...

Expresia aceasta — *formula* — îl ului în asemenea grad pe Bartolomeu, încât, chiar dac-ar fi vrut, tot n-ar fi fost în stare să scoată o vorbă. Privind-o pe tânăra asta, care numai cu o seară înainte părea atât de neajutorată, de prăbuşită sub vicisitudinile vieţii, şi care acum trata cu atâta dezinvoltură o *tranzacţie* cu privire la o *formulă*, i se părea că pluteşte în plină halucinaţie. Şi, cu toate că ar fi trebuit să se obişnuiască în aceste două zile cu tranziţiile acestea bruşte de la cotidianul cel mai banal la cele mai insolite întâmplări, avea senzaţia că, până la urmă, se va găsi cineva să-l ciupească zdravăn şi să-l deştepte din somn. Căci unde altundeva decât în somn se pot petrece astfel de vertiginoase interferări cu insolitul în forma cea mai firească cu putinţă ?

Mintea îi lucra, totuşi, cu febrilitate, căutând să restabilească unele legături logice (sau măcar aparent logice) între întâmplările petrecute în ultimele zile şi cuvântul ăsta afurisit, *formulă.* Unde îl mai auzise, şi încă de foarte curând?

O scânteie voltaică şi legătura se înfiripă parcă de la sine : bine, dar însuşi tatăl acestei domnişoare rostise cu vocea sa hârâită, aseară, cuvântul *formulă!* Da, da, însuşi descreieratul de Florian Lupşa, îşi amintea exact scena şi contextul, îi ciocăneau în timpan cuvintele : „...vă lipseşte esenţialul, fără de care cărţulia bietului Pantazoglu e o

inepţie inutilă şi ineficace. *Vă lipseşte formula!“* Atunci nu se întrebase cu prea multă stăruinţă despre sensul acestor cuvinte, i se păreau o aiurare sub imperiul, poate, al unui stupefiant, în orice caz ceva care nu merita atenţie.

Lăsându-se în voia inspiraţiei de moment, care îl salvase nu o dată din încurcături, se decise să schimbe tactica şi să între în jocul acestei tranzacţii, care începu să ia în ochii lui aspecte de un comic nebănuit.

—Bine, domnişoară Lupşa — se destinse el, după marea încordare a clipelor anterioare, şi se întinse neceremonios, cât era de lung şi de lat, în fotoliu — să zicem că aş accepta să tratez afacerea cu dumneata, dar ce garanţii îmi prezinţi? Cine sunteţi, pe cine reprezentaţi ? Mă înţelegi, desigur, situaţia mea specială nu-mi permite, să tratez o asemenea tranzacţie cu oricine...

Argumentul i se păru Sabinei Lupşa atât de firesc şi, mai ales, doveditor al unui început de înfrângere a cerbiciei interlocutorului, încât îşi trase imediat scaunul-taburet mai aproape de fotoliul în care se trezise Bartolomeu.

—Spune-mi, domnule Cubleşan, chiar n-ai auzit niciodată până acum de trustul „Psycho“ ?

Drept răspuns, Bartolomeu clătină nedumerit din cap, ceea ce o indispuse vizibil pe Sabina Lupşa. Ochii ei păreau a spune : „ori e, într-adevăr, un naiv fără pereche, ori îşi bate joc de mine, şi atunci ar merita o lecţie să mă ţină minte !“

Nu ştia nici ea de ce — poate pentru că-i era prizonier, poate în amintirea serii aceleia când îl văzuse teribil de impresionat de imensa cicatrice respingătoare pe care o reprezenta chipul ei — dar hotărî că la mijloc e naivitatea, o naivitate de un fel ciudat, care merită o atenţie specială,

dar, totuşi, nimic altceva. Ezită câteva momente, apoi reluă pe un ton binevoitor-explicativ :

— În definitiv, ai dreptate : o problemă atât de esenţială nu se poate trata decât în deplină cunoştinţă de cauză. Trustul „Psycho", domnul meu, este... (Se opri brusc, în clipa în care individul ciolănos cu nume liturgic ieşi din încremenirea impasibil-contemplativă dinainte şi o mătură cu o privire aparent fugară.) Nu ceea ce este trustul „Psycho“ te interesează, domnule Cubleşan, ci ceea ce vrea de la dumneata. E suficient să ştii că ai de-a face cu oameni serioşi, de cuvânt, pentru care milioanele nu contează când vor cu tot dinadinsul să obţină ceva. Şi nu numai milioanele...

Modificarea subită a tonului şi, mai ales, subtila nuanţă ameninţătoare de la sfârşit îi relevă, neaşteptat, că femeia aceasta, pe care totul îl determinase s-o creadă stăpână absolută a locului şi a împrejurării, se teme la rândul ei, şi poate nu atât de individul cu ochi apoşi, cât de altceva sau de altcineva, încă absent din jocul dramatic şi ridicol în care devenise actor fără voie.

Fără să se mai piardă în speculaţii absurde, decise să continue conversaţia pe un diapazon strict „de afaceri" :

— Permiteţi-mi măcar să aflu la ce v-ar servi cunoaşterea formulei respective ?

Sabina Lupşa schimbă o privire scurtă cu tipul de lângă fereastră, apoi izbucni într-un hohot de râs degajat, parcă eliberat de teama dinainte, hohot care-i îndulci trăsăturile :

— Cum, domnule doctor, chiar vrei să ne faci să credem că nu-ţi dai seama de importanţa formulei biochimice care îngăduie modelarea după voie a memoriei omeneşti ? Naivitatea are şi ea o margine credibilă, dumneata trebuie

s-o ştii la fel de bine ca şi noi,,.

Un fascicul — e drept, încă palid — de lumină începu să-i descâlcească lui Bartolomeu ghemul învălmăşit de gânduri. Deci o formulă... Biochimică... O formulă biochimică a memoriei... Aceea despre care pomenise, desigur, şi Florian Lupşa, în relaţie directă, nemijlocită cu broşura cumpărată la „Otto Stiefter et Fils“... Broşură pe care i-o aduseseră, ca o nadă, în cale această stranie domnişoară şi acoliţii ei... Bine, dar în cărţulia lui Kir Pantazoglu era vorba de o substanţă care dăruia celui supus inoculării o nouă memorie, plasată cu secole mai târziu... O formulă care conferea omului un nou destin, o nouă traiectorie prin ceea ce obişnuim a numi viaţă...

Era rândul lui să se dezlănţuie într-un râs cascadat, homeric, care dură minute-n şir, aducându-i lacrimi în ochi. Prin urmare domnii aceştia, trustul „Psycho“ sau cum dracul şi-or mai fi zicând, îl credeau posesorul magicei formule a destinului!?! Ei nu, asta era prea de tot...

Deşi totul i se părea de un caraghioslâc copleşitor, ca într-un grand-guignol de ultimă speţă, făcu o sforţare să se ţină în frâu, să judece situaţia la rece, cu maximum de luciditate de care era capabil.

Încă scuturat de spasmele râsului, scrută chipurile interlocutorilor săi, dorind parcă să întrezărească şi ceea ce se ascundea dincolo de ciudata propunere ce i se făcuse. Nu era oare la mijloc o batjocoritoare capcană, menită să-i accentueze senzaţia că trăieşte un coşmar şi să-l aducă la capătul rezistenţei nervoase ?

Nu părea să transpară nici o intenţie de genul acesta din atitudinea celor doi. Dacă ar fi fost să te iei exclusiv după aşteptarea uşor mirată cu care-l fixa de câteva

minute această „madonă schilodită" („madona schilodită“, expresia i se păru de o vulgaritate sugestivă, în ton cu guignolul pe care îl juca), apoi era limpede că de răspunsul său atârna ceva de hotărâtoare însemnătate, ceva ce nu putea fi sesizat decât pătrunzând mai adânc în misterioasele afaceri ale domnilor acestora...

Fu ispitit să continue jocul stupid de-a „hoţii şi vardiştii“ ca să scoată la iveală barem o fărâmă din dedesubturile interesului subit al Sabinei Lupşa şi al prietenilor ei pentru investigaţiile şi rezultatele obţinute de el în neuropatologia memoriei. Ispita nu dură mai mult de o clipă, copleşită fiind de o acută stare de lehamite. La ce bun ? Niciodată nu se simţise în pielea vreunui Sherlock Holmes ori Simon Templer, ba chiar, atunci când Justin Racolţea îl târâse după el prin Lausanne, avusese, în câteva rânduri, senzaţia că s-a plasat singur în ipostaze de un iremediabil ridicol.

Hotărî brusc să renunțe la această farsă fără sens. Poate va afla mai multe jucând deschis, cu cărţile pe faţă.

— Sunt dezolat, domnişoară Lupşa, dar mi se pare că aţi greşit adresa. Nu m-am ocupat niciodată de nici o formulă biochimică. Domeniul meu de cercetări este cu totul altul: transplantarea centrilor nervoşi ai acelei activităţi a creierului pe care obişnuim s-o numim memorie... (ultimele cuvinte le rostise cu pedanterie ironică, schiţând chiar un uşor zâmbet condescendent).

Efectul se dovedi cel scontat : trăsnetul să fi căzut în mijlocul încăperii şi tot nu i-ar fi zguduit mai puternic pe reprezentanţii acestui enigmatic conglomerat de nu mai puţin enigmatice interese, intitulat atât de pompos: trustul „Psycho“.

Cei doi interlocutori ai lui Bartolomeu schimbară între ei

priviri scurte şi alarmante. Apoi, fără un cuvânt, fără a-şi exprima în vreun fel dezamăgirea sau furia, părăsiră camera. Bartolomeu le zări, după câteva clipe, umbrele pe terasă, amestecate cu ale celorlalţi.

VIII. „Psycho” îşi modifică intenţiile...

Grăbindu-se să despăturească prima dintre cele două telegrame găsite în cutia de scrisori a agenţiei, Justin Racolţea uită să închidă uşa masivă de la intrare. Citi febril conţinutul misivei : „Aflat de dispariţia lui Cubleşan. Între timp, dispărut asistentul lui, Ovidiu Horja. Legătură posibilă. Profund intrigaţi şi îngrijoraţi. Nu ne este clar ţelul urmărit. Şi aici se fac investigaţii. Rugăm ţineţi la curent. Profesor Manciu“. O parcurse rapid şi pe cea de-a doua : „Cercetat toată starea civilă. Nu se cunoaşte ca doctorul Ilarie Lupşa să fi avut descendenţi. Primăria Braşov“.

O abia perceptibilă mişcare a aerului, chiar mai puţin decât atât: o uşoară modificare a temperaturii în încăpere, îl făcu pe Justin să întoarcă într-o clipă capul. Uşa era deschisă larg şi o făptură păru să lunece fără zgomot prin penumbra coridorului. Alergă cu căpşorul rotund şi pleşuv înfipt vijelios înainte, dar coridorul era cufundat în pustia somnolenţă obişnuită pentru orele după-amiezii.

Deschise, cu un gest brusc, uşa dinspre stradă. Întâi îl orbi torentul luminii crude a acelei zile de vară, apoi, deprinzându-şi ochii, putu să desluşească, în capătul scărilor, o figură descompusă de groaza, ca sub imperiul unei recente şi nemaipomenite halucinaţii. Era Florian Lupşa.

— Bine, domnule, — exclamă, cu aerul că nimic pe lume nu i se părea mai firesc la ora asta decât vizita pictorului — de ce aştepţi aici, de ce nu intri în birou ?

Lupşa nu-i răspunse. Privirea spălăcită, de sub sprâncenele groase, continua să fixeze, cu o expresie pe care Justin n-o putu califica altfel decât tâmpă, o imagine

topită probabil, ca o fata morgana, undeva, în depărtările străzii.

— Spune-mi şi mie, domnule Lupşa — îi tună în urechi Justin — pe cine scrutezi cu atâta atenţie ?

De l-ar fi zgâlţâit cu violenţă de umeri şi tot n-ar fi izbutit să-l readucă, cu mai mult succes, la realitate. Lupşa îşi scutură claia de păr negru, din care o meşă rebelă îi căzu neglijent pe ochi, apoi, numărându-şi parcă bătăile inimii, murmură :

— Nu scrutez pe nimeni, domnule Racolţea, ţi s-a năzărit dumitale... (Apoi, fără nici o tranziţie, luându-l pe Justin de braţ şi aproape împingându-l pe coridor.) Hai !

Când ajunseră în birou, Racolţea avu grijă, de astă dată, să închidă bine uşa, verificând zăvorul de două ori. Pe Florian Lupşa îl năpădi un obişnuit acces de tuse, ca un răpăit înfundat de tobe. După ce îşi trase sufletul, izbucni cu un glas paroxistic, amestec de şoapte hârâite şi urlete iute înăbuşite :

— Mi-a spus Ferekidis că mă căutaţi, ştiu despre ce este vorba, am rămas şi eu consternat de răpirea doctorului Bartolomeu Cubleşan, şi pe mine mă urmăresc, vor şi pe mine să mă răpească... M-au pândit chiar şi aici, ştiau că voi veni... Noroc însă că ai apărut dumneata la timp... Era omul acela cu ochi de peşte... (în timp ce Justin îşi vârî, involuntar, mâna în buzunar să pipăie, ca pe un talisman, peticul de stofă, smuls cu câteva seri înainte din haina necunoscutului, interlocutorul său, aproape fără tranziţie, explodă.) Ştiu cine l-a răpit pe prietenul dumitale !

— Ei, nu zău ! grimasă Justin cu blajină ironie, mascând prin scepticismul ostentativ al replicii interesul real pentru revelaţiile eventuale ale pictorului.

Lupşa nu avea timp de subtilităţi, era vizibil presat de o mare, urgentă nevoie de a se descărca, de a se elibera de un coşmar care nu-i dădea pace :

— Ai lui Alberotti, ăştia l-au răpit... îi rostogoli răsuflarea dogoritoare în urechi.

Numele pronunţat de pictor i se păru lui Racolţea cunoscut, deşi n-ar fi putut, în ruptul capului, preciza unde anume îl mai auzise. Cert era însă numai faptul că nu de mult îi trecuse pe la urechi (sau, cine ştie, poate îl citise undeva ? !). Mormăi mijindu-şi ochii a indiferenţă :

— Uite ce e, domnule Lupşa, un singur lucru mi-a fost odios în viaţă : să fiu socotit mai neghiob decât sunt. Iluziile unora — efemere, desigur — că-şi bat joc de Justin Racolţea s-au soldat, întotdeauna, cu câte o zgâlţâitură zdravănă până ce au fost readuşi la realitate...

— Cum, nu mă crezi ? deschise ochii mari a uimire pictorul. Bine, domnule, dar ce interes aş avea să te mint ? Alberotti şi ai lui au vrut mai întâi să afle secretul *formulei* de la mine...

— Străinii care ţi-au dat să bei în seara aceea la Ferekidis — răsună ca un ecou vocea înăbuşită a lui Justin — de ei e vorba, nu ?

— Exact, domnule Racolţea, vedeţi că nu vă mint ? După ce i-am dezamăgit, spunându-le că nu mai am cărţulia, au început să pună tot felul de întrebări în legătură cu un anume doctor Bartolomeu Cubleşan din România şi cu nu ştiu ce operaţii senzaţionale pe care le-ar face acesta asupra centrilor nervoşi ai memoriei...

Încetul cu încetul Justin îşi reaminti unele detalii ale întâlnirii dintre Lupşa şi cei trei bărbaţi, aşa cum i le relatase oacheşul restaurator din Lausanne.

—Şi care dintre ei era Alberotti al dumitale ? întrebă el parcă într-o doară, lăsându-se cu voluptate în fotoliu.

— Un tip spătos, cu o cicatrice adâncă, întinsă de la urechea stângă până la buze, de parcă s-ar fi ras cu un glonte de revolver...

Justin îşi ascunse ochii mici în spatele pleoapelor enorme, vădit dezamăgit de răspunsul pictorului : se aşteptase ca Alberotti să fi fost bătrânelul distins, cu ochelarii în ramă de aur. În orice caz, era limpede că Lupşa, de astă dată, nu minte. Unele amănunte pe care i le comunicase coincideau cu propriile sale informaţii.

Dacă pictorul ar fi fost, în acele clipe, un pic mai lucid, ar fi observat, desigur, că de la o vreme Justin Racolţea privea ca hipnotizat spre telefon. Aştepta cu din ce în ce mai mare nerăbdare să audă glasul unui anume domn Rolf Karstens de la Inspectoratul General al Poliţiei din Berna. Când răsună, în sfârşit, ţârâitul prelung, repetat, insistent, nu se grăbi să ridice receptorul. Îl evacuă întâi din sediul agenţiei, fără multă ceremonie, pe pictor.

Nimic nu i s-ar fi părut Adrianei Jacotă, în situaţia ei, mai ridicol şi mai lipsit de sens decât revolta. În primul rând, din cauza lipsei de obiect. Împotriva cui să se revolte ? Împotriva celor patru pereţi imaculaţi care o înconjurau ? Împotriva ciudatei mobile cu întruchiparea demoniacă a timpului devorându-şi pruncii ? Împotriva iluziilor care o ameţiseră în primele zile — că dispariţia ei va fi remarcată, că se vor pune în mişcare nişte forţe ca s-o salveze ? Şi poate că nu atât inutilitatea aşteptării, cât această vădită lipsă de sens şi obiect a revoltei îi anihilase până şi ultimele rezerve de rezistenţă interioară, cufundând-o într-o stare de

placiditate vecină cu somnul perpetuu. Clipele de luciditate ajunseseră extrem de rare străfulgerări între două reprize de prăbuşire, de pierdere a oricărui contact cu ambiguitatea monotonă a realităţii.

Chiar şi nevoia de a conversa cu acel straniu interlocutor din măruntaiele „Sonaformului", care-i răspundea cu propriul ei glas, se dizolva în apa tulbure, leşioasă a cotidianului. Persistau numai — sau, mai degrabă, îi tamburinau uneori timpanele — nişte zgomote în care desluşea, ca printr-o ciudată lupă auditivă, ecoul vag al unor aplauze răzleţe. De unde veneau, când anume i se înşurubaseră în auz, nu putea — şi nici nu voia — să-şi amintească.

Până când, într-o zi, nu le-a mai auzit. Trezindu-se din obişnuita stare letargică, avu senzaţia acută a unei schimbări. Nu-şi dădea seama în ce constă. Pereţii imaculaţi erau la locul lor, patul metalic la fel. Chiar şi dulăpiorul cu emblema grotescă a timpului, şi oglinjoara modestă din capul patului. Şi, totuşi, undeva — n-ar fi fost în stare să spună unde — se ivise ceva insesizabil, dar pregnant până la covârşirea simţurilor. Era, pur şi simplu, inundată de această schimbare, a cărei natură nu putea însă s-o descifreze.

Revelaţia fu bruscă şi întâmplătoare. Afundându-şi capul în pernă, îşi acoperi, involuntar, pentru numai câteva clipe, nările. Senzaţia i se topi imediat. Ridicând din nou capul de pe pernă, îşi dădu seama că era vorba de un miros aparte, persistent. În tot răstimpul de când i se rupseseră punţile cu lumea, îşi exersase, zilnic, simţurile, mai mult ca să-şi poată dovedi, sieşi, că există. Cu o singură excepţie : încăperea albă nu-i oferise nici o senzaţie olfactivă. Trăise

într-un univers aseptizat, fără mirosuri. Acum — pentru întâia oară după nu se ştie câtă vreme — nările ei percepeau un iz straniu, de spital sau de morgă. Un amestec de duhoare degajată dintr-un stârv în putrefacţie şi de vapori ai unor chimicale.

Şocul acesta olfactiv, care altă dată i-ar fi dat o stare de ameţeală şi vomă, o făcu de data asta să regăsească încă un contact pierdut cu viaţa anterioară. Rămase îndelung în capul oaselor, cu nările dilatate, pipăind parcă fiecare moleculă a aerului.

Bartolomeu se afla din nou în salonaşul mov, cu desuetul mobilier baroc, cu fereastra deschisă larg spre vastităţile peisajului alpin, luminat acum din plin de soarele unei dimineţi cu mii de taine şi ispite. Cine a spus că taina este apanajul exclusiv al nopţii ? Nimic nu i se părea lui Bartolomeu mai învăluit în mister ca albăstrimile de o violentă puritate, ca acest soare orbitor care făcea să explodeze în ţăndări diamantine fiecare colţişor de umbră.

— Sper că te-ai odihnit bine, domnule doctor, — îl întâmpină Sabina Lupşa din dreptul ferestrei, cu acelaşi ton de banală convorbire salonardă, care însă nu-l mai putea înşela.

Erau singuri. Zadarnic îşi roti privirile, căutându-l măcar pe individul ciolănos cu ochii de vietate marină la pândă. Nimeni nu le tulbura matinala întrevedere.

— Ţi-e teamă de această întâlnire fără martori ? îl ironiză Sabina, fofilând un surâs, mai mult bănuit, printre gorganele stacojii ale obrajilor scrijeliţi.

Înălţă din umeri drept răspuns la ironie. Îi dispăruse până şi ultima urmă de compasiune faţă de fiinţa din faţa

lui, cu chipul ei de madonă tumefiată. Chiar aseară, poate, ar mai fi fost dispus să-i acorde un credit naiv în contul cine ştie cărei ascunse suferinţe. Dar noaptea, care i se păruse cea mai lungă din toate miile de nopţi ale existenţei sale, îl limpezise total şi fără regrete (sau, cel puţin, aşa credea) de absurda zgură a candorilor.

— De data asta — reluă reprezentanta enigmaticului trust „Psycho" — îţi facem o propunere în legătură nemijlocită cu însuşi obiectul cercetărilor dumitale...

Gestul dinadins prelungit cu care Sabina îşi aprinse ţigara nu avu darul să-l irite pe Bartolomeu, nici să creeze acea stare de suspense pe care, atât de vădit, o dorea interlocutoarea.

— E o iluzie să credeţi că modestele mele cunoştinţe v-ar putea fi de folos — răspunse într-un târziu Bartolomeu cu voce albă, indiferentă, parcă nici n-ar fi fost vorba de el.

— Trustul „Psycho“ nu se hrăneşte cu iluzii, domnul meu. Cu iluzii ar fi dat de mult faliment. Şi, deocamdată, slavă domnului, vezi bine că trăieşte şi prosperă...

Accentele surde de enervare care răzbăteau în glasul femeii îi sporeau, ciudat, lui Bartolomeu un abia înfiripat sentiment de securitate. Nimic din ce i s-ar fi putut întâmpla mai departe nu i se părea, într-adevăr, primejdios. În definitiv — îşi făcu o socoteală ultrabanală în simplitatea ei — atâta timp cât el sau cunoştinţele lui prezentau un interes pentru aceşti domni, ce rost ar fi avut să-i fie frică sau măcar să se frământe ?

— Şi apoi, nu e vorba numai de trustul „Psycho", doctore Cubleşan, ci şi de dumneata, aş spune că în primul rând de dumneata — continuă Sabina Lupşa plecând de la fereastră şi aşezându-se pe minusculul fotoliu-taburet din

mijlocul salonului. Spune-mi şi mie, care savant autentic ar refuza posibilităţile formidabile, la drept vorbind nelimitate, pe care le oferim noi pentru a-şi realiza în practică ideea căreia şi-a consacrat o viaţă întreagă de cercetări ? Doar n-o să mă faci să cred că te-ai chinuit zile şi nopţi în laborator, că ai făcut sute de experienţe izbutite pe animale, numai de dragul acelei biete comunicări la o reuniune internaţională de ramoliţi ! Haida de, doctore, suntem oameni în toată firea, ce dracu !

Bartolomeu contempla distrat priveliştea întrezărită pe fereastră, cu o nepăsare aproape agresivă. Nu c-ar fi vrut cu tot dinadinsul s-o scoată din sărite pe domnişoara asta, care începuse să-l cam sâcâie cu gargariselile ei infatuate, dar, efectiv, nu-l mai interesa decât scopul urmărit de Sabina. Ce se ascundea în spatele acestor târcoale diplomatice ? Unde intenţiona să ajungă ? Ce dorea să obţină de la el ? Cu formula aceea misterioasă dăduseră greş, în definitiv acum ce mai voiau ?

— Înţelegem, doctore, că-ţi vine greu, e un anume prag psihologic ce trebuie trecut. Şi nu se lasă uşor trecut, ştim asta. Te vom ajuta noi să-l depăşeşti. Desigur, una e să faci operaţii experimentale pe maimuţe şi alta o operaţie adevărată *pe om...*

Ultimele cuvinte fuseseră rostite simplu, în treacăt, de parcă nu *aici* s-ar fi aflat cheia, raţiunea reală, a întregii mascarade matinale — şi poate că tocmai acest ton de badinerie, ca şi cum ar fi fost vorba de un lucru fără importanţă, îl făcu deodată atent.

— Să nu-ţi imaginezi cumva — se grăbi Sabina Lupşa să se agaţe de firul încă fragil al interesului pe care începuse să-l manifeste interlocutorul — că dorim să-ţi industrializăm

descoperirea, că intenţionăm să facem din ea obiect de speculaţii bursiere, ca într-o caricatură de prost gust. Ne dăm şi noi prea bine seama că o asemenea descoperire merită o soartă mai bună, că riscă să-şi piardă tot sensul, toată valoarea dacă nu-i găsim o aplicare cu maximă eficienţă, care să ne aducă un profit superior celui imediat, bănesc...

„Melc, melc, codobelc..." simţi Bartolomeu nevoia să fredoneze, aşa, ca în copilărie, când melcul abia începea să împungă cu cornițele aerul rece al dimineţii. Căci şi acum plăpânda vietate a adevărului răzbătea cu greu, opintit, din labirintul cochiliei, la zi.

— Nu pricep în ruptul capului, domnişoară Lupşa, — se miră el teatral, lăsând fredonatul pentru altă dată. Folosiţi nişte termeni care nu mi se par a avea vreo relaţie cu profesia mea, nici cu obiectul investigaţiilor mele. Ce legătură au toate astea cu speculaţiile bursiere, cu eficienţa, cu profitul ?

— Fără îndoială, doctore, tocmai asta spuneam şi eu, nu au nici o legătură, şi intenţionăm să le ferim de invazia abjectă şi, dacă n-am exista noi, inevitabilă a afacerismului care întinează până şi cele mai nobile cuceriri ale spiritului uman...

— Bine, bine, astea sunt vorbe, dar *practic* prin ce s-ar traduce toată povestea pe care mi-o spui dumneata ? întrebă Bartolomeu cu o sfântă candoare ce ar fi scos din sărite şi un arhiepiscop.

Tumefacţiile de pe obrajii domnişoarei Sabina Lupşa deveniră şi mai stacojii, semn că reprezentanta trustului „Psycho" rezista tot mai anevoie tentaţiei de a lichida violent această convorbire care-i dădea senzaţia că e ţinta

unei dispreţuitoare batjocuri. Se stăpâni, totuşi, întrezărind în însăşi ironia sfidătoare a acestui tip deşirat şi cam prea sigur de sine o punte posibilă de tratative. În orice caz, era de o mie de ori preferabilă muţeniei indiferente arborate cu ostentaţie mai înainte.

— Uite ce e, doctore Cubleşan, jocul ăsta de-a nepriceperea întrece nişte limite şi încetează să mă mai amuze. E limpede ca bună ziua : îţi oferim suma pe care o fixezi dumneata, fără nici o tocmeală, şi îţi punem la dispoziţie absolut tot ce ai nevoie ca să realizezi prima operaţie de transplantare a memoriei umane...

— Cum, chiar aveţi de gând să investiţi o avere în treaba asta atât de riscantă ? se miră Bartolomeu.

— E ridicol să porţi dumneata de grijă investiţiilor pe care le face „Psycho“ ! Ţi-am mai spus-o : nu urmărim profitul bănesc...

— Permite-mi să-ţi atrag atenţia, domnişoară Lupşa, că orice transpunere a unui experiment de pe cobai pe om comporta riscul inevitabil al tragediei...

— Ştiu, doctore Cubleşan ! Ce vrei, ignoranţa mea are şi unele lacune... Nu cumva îţi închipui că, atunci când ne-am decis să purtăm aceste tratative, nu ne erau clare toate consecinţele şi implicaţiile posibile ?

— Absolut toate ? îmi îngădui să mă cam îndoiesc. Una, desigur, aţi ignorat-o. Sau, poate, aţi socotit-o de mâna a doua, fără prea mare însemnătate...

Sabina tăcu descumpănită. Nu voia să se compromită punând cine ştie ce întrebare prostească. Observând că ţigara i s-a stins, aproape nefumată, în scrumieră, îşi aprinse cu gesturi prelungite, alta.

— Una singură, dar esenţială, domnişoară Lupşa — reluă

Bartolomeu, din ce în ce mai cufundat într-un incomod dialog interior şi acordând din ce în ce mai puţină atenţie reacţiilor interlocutoarei sale. E vorba de atitudinea, de starea sufletească a omului pe care l-aţi făcut prizonier ca să-i impuneţi realizarea acestei operaţii. Căci, oricât de încântătoare ar fi această vilă, nu mă vei împiedica să constat că toate intrările şi căile de acces spre ea sunt cu străşnicie păzite. Fiecare mişcare, fiecare gest îmi sunt urmărite de ochi aparent invizibili, dar nu mai puţin indecenţi şi obositori în stăruinţa lor absurdă. Da, ăsta e elementul pe care l-aţi omis din ecuaţie...

—Iluzia libertăţii, vrei să zici ? Mirajul liberului arbitru ? Senzaţia atât de plăcută pentru confortul dumitale intelectual că hotărăşti singur când şi cum să-ţi aplici descoperirea ? Mă faci să râd ! Zău aşa, doctore Cubleşan, nu-i frumos să continui jocul ăsta stupid de-a naivitatea. Nu te prinde ! Ca şi cum n-ai ştii că nu există invenţie sau descoperire a ultimelor decenii care să nu se fi născut şi să nu se fi aplicat fără o comandă precisă, indiferent de unde venea... A trecut, doctore, de mult vremea inventatorilor solitari şi geniali, cu ciudăţenii caraghioase, menite să înveselească pe cititorii gazetelor duminicale. Azi inventatorii sunt şi ei oameni respectabili, cu conturi solide la bănci, gata să-şi valorifice scump ideile... În loc să apreciezi cum se cuvine lipsa noastră de ipocrizie, procedeul nostru, e drept, cam nepoliticos, dar sincer, direct, de a te pune în faţa unei oferte mai mult decât avantajoase, dumneata ţi-ai găsit să ne faci reproşuri fără sens !

Nimic din ce-i spunea femeia cu faţa tumefiată nu era, în fond, neadevărat — trebui să-şi mărturisească

Bartolomeu. Şi, totuşi, ceva în adâncul fiinţei sale se revolta, o revoltă obscură, insesizabilă, oarbă. Care era obiectul acestei revolte ? Greu de spus. Poate cinismul monstruos, în rigoarea sa logică, a acelui torent de argumente ; dar de ce e oare atât de labilă graniţa între cinism şi sinceritate ? Poate că, de fapt, revolta era îndreptată împotriva sa însuşi, a scrupulelor sale imbecile, a indeciziei sale incorigibile ?! Ar fi fost o slăbiciune de neiertat să-şi dea frâu liber sentimentelor şi emoţiilor de moment, de aceea se mulţumi să constate :

— Mă îndoiesc şi de altceva, domnişoară Lupşa. Şi anume că s-ar găsi cobai umani care să se supună de bună voie — precizez, *de bună voie !*— unei operaţii atât de riscante...

Pe buzele Sabinei Lupşa lunecă o înfiripare de zâmbet : era, vădit, mulţumită că uriaşul ăsta blond şi cam nărăvaş de felul lui începe să cedeze fără a fi nevoie de o înfruntare pe terenul unor argumente mai puţin plăcute.

— Aceeaşi obsesie maladivă a liberului arbitru care, chipurile, rezolvă automat toate problemele conştiinţei — îl ironiză ea, dar de data asta cu o familiaritate binevoitoare. Fii liniştit, doctore Cubleşan, vei avea la dispoziţie cei mai voluntari cobai umani, care să nu-ţi provoace nici un fel de insomnii dramatice...

Grimasa cu care întâmpină Bartolomeu aceste cuvinte exprima atâta neîncredere, încât Sabina simţi că, dacă nu va aduce chiar în clipa aceea o confirmare indubitabilă a afirmaţiei de adineauri, va pierde prosteşte şi puţinul pe care se amăgea că-l câştigase. Îl privi o frântură de secundă cu un soi de triumf dispreţuitor, apoi se ridică şi deschise uşa din fund a salonaşului.

—Fii bun, dragul meu Christophe, e momentul să intervii în conversaţia noastră cu toată autoritatea prezenţei tale...

La invitaţia Sabinei Lupşa îşi făcu imediat apariţia — de parcă abia ar fi aşteptat să fie chemat — vlăjganul de pe rue Montchoisy, cu zâmbetul dezarmant, de melancolică luciditate, care-i dădea un aer de detaşare de cele lumeşti.

—Bine, domnişoară Lupşa, — izbucni Bartolomeu — dar eu nu ţi-am cerut un plus de argumente, pe care domnul Tavernier, sunt sigur, mi le va aduce din domeniul magiei şi al ştiinţelor oculte. Ţi-am pus o întrebare simplă şi directă : cine sunt cobaii umani care acceptă de bună voie să se supună acestei operaţii ?

—Eu, bunăoară, dacă nu vă este cu supărare, domnule doctor Cubleşan — răspunse senin, chiar voios Christophe Tavernier, surâzându-i cu o privire zăpăcitor de ingenuă.

Sabina, rămasă în prag, savura în tăcere impresia pe care o produseseră aceste câteva cuvinte asupra îndărătnicului partener de tratative. Surpriza fusese bine calculată, dar avea încă îndoieli dacă efectele ei vor fi realmente cel scontate.

Cufundat în fotoliu ca într-un fel de refugiu împotriva tentaculelor halucinaţiei, Bartolomeu îl scruta, cu pupilele dilatate, pe tânărul care, câteva clipe mai înainte, declarase cu atâta degajare că e gata să înfrunte riscurile celui mai îndrăzneţ experiment al chirurgiei moderne. Poate nu atât oferta lui Tavernier îl impresionase atât de puternic cât calmul şi seninătatea cu care o lansase, fantastica inconștiență pe care o vădea acest gest.

Un gând începu însă să foreze undeva, în adânc, ca un picamer care înaintează lent în roca dură : dacă totul nu era

decât o manevră menită să-i anihileze îndoielile, o sinistră farsă pusă la cale ca să-i înfrângă şi ultimele rezistenţe ? În definitiv, pentru *ei* esenţialul era să-i smulgă acordul de principiu, să-l câştige la ideea transpunerii în practică, *aici* şi *acum,* a descoperirilor sale teoretice. Restul se va vedea mai târziu...

Totuşi, era ceva în tânărul acesta care te putea împinge la orice presupuneri, la orice suspiciuni, numai nu la învinuirea de nesinceritate. Obrajii albi, angelici, ochii căprui inundaţi de melancolie puteau ascunde cele mai funambuleşti coşmaruri, cele mai descreierate aspiraţii. Un singur lucru i se părea lui Bartolomeu anevoie de crezut: că tânărul minte...

— Iată, deci, şi primul cobai — mormăi el într-un târziu, scrutându-l pe tânăr la fel de intens, de parcă voia să-i descopere în privire nucleul unei explicaţii. Nu ai senzaţia, domnule Tavernier, că te aventurezi pe un drum pândit de cele mai teribile primejdii, printre care moartea e cea mai blândă ?

— Dacă nu mi-e teamă de moarte — şi, sincer vă spun, perspectiva asta mă lasă rece — nu văd de ce altceva aş putea să mă tem, doctore Cubleşan...

Zâmbetul acela ciudat, care nu părăsea nici o clipă figura lui Christophe, începuse să-i dea frisoane lui Bartolomeu. Era în el o nonşalanţă, dacă nu cretină, atunci vecină cu disperarea.

— Nu-ţi dai seama, tinere — ţâşni Bartolomeu din fotoliu aproape strigând — că transplantarea centrilor neroşi ai memoriei înseamnă mult mai mult decât o operaţie chirurgicală oarecare, că nu e vorba de o simplă transformare estetică, de repararea unui organ sau unui

ţesut ? Când s-a făcut pentru întâia oară transplantarea unei inimi dintr-un corp omenesc într-altul era vorba pur şi simplu de un organ, poate mai important decât altele, dar care nu atingea esenţa umanului. Pe când acum e vorba de funcţia fundamentală a conştiinţei — mă înţelegi, omule ? — *a conştiinţei...* şi îl zgâlţâi pe Christophe de parc-ar fi vrut să-l trezească din somnul greu, letargic al inconştienţei.

Christophe Tavernier, la fel de înalt, dar mai suplu decât Bartolomeu, se degajă cu o mişcare uşoară, elegantă din strânsoarea mâinilor acestuia. Surâsul i se prefăcuse într-un hohot amuzat :

— Uite ce e, doctore Cubleşan, la drept vorbind riscul principal mi-l asum eu, nu dumneata. Ştiu foarte bine la ce să mă aştept, nu-mi fac iluzii inutile nici în privinţa morţii, nici în legătură cu celelalte eventualităţi. Pot să te informez că am studiat îndelung filozofia indiană, că sunt la curent cu toate problemele transhumanţei sufletelor şi că experimentul dumitale nu mi se pare cu nimic mai grozav decât ceea ce făceau maeştrii yoga acum o mie de ani, şi poate mai mult...

— Te visezi sau, mai bine zis, te vrei un yoga ? Un yoga modern, care-şi mută sufletul în alt trup printr-o operaţie de chirurgie a sistemului nervos ?! exclamă Bartolomeu. Bine, dar ce legătură au toate aceste... aiurări de intelectual sclifosit cu trustul ăla al dumitale, domnişoară Lupşa ?

Pe Sabina Lupşa, care urmărise cu o anume atenţie înfrigurată dialogul violent al celor doi bărbaţi, întrebarea o luase, vădit, prin surprindere şi o găsise nepregătită.

— Oare ne e interzis — învinse ea ezitarea primei clipe — să finanţăm un experiment cu semnificaţii pur spirituale ? Nu văd ce e rău în asta ! V-am prevenit, de

altfel, că nu urmărim să obţinem profituri materiale...

Această nouă aluzie la „dezinteresul" trustului „Psycho* nu izbuti decât să încingă şi mai mult aţâţarea lui Bartolomeu. În fond, dacă-l socoteau partener într-o afacere — şi asta era vizibil din însuşi stilul ofertei, din accentul pe care-l puneau pe recompensa materială a serviciilor ce le va face — de ce toată ipocrizia imbecilă a „dezinteresului" ?

— Zău aşa, domnişoară Lupşa — vorbi el cu glas stăpânit, ignorând voit prezenţa lui Tavernier — n-aş vrea în ruptul capului să părăsesc tonul civilizat şi să vă fac, în pofida modalităţii cel puţin ciudate în care m-am trezit aici, impresia unui tip prost crescut. Mi se pare însă că a mă considera un cretin nu e, din partea dumneavoastră, chiar cea mai elocventă dovadă de politeţe...

Sabina schimbă priviri fugare cu Christophe, care schiţă un gest plictisit fără a abandona surâsul ingenuu şi trist. Dialogul fără cuvinte al celor doi, care în alte împrejurări l-ar fi lăsat indiferent pe Bartolomeu, îi dădu de data asta senzaţia continuării unei comedii stupide cu conspiratori, în centrul căreia rolul lui i se părea cu deosebire ridicol.

— Doctorul Cubleşan are, în fond, dreptate — interveni, senin şi înţelegător, Christophe. În definitiv, ce-l privesc pe dânsul mobilurile noastre, sensul lor nobil ? Ca om de ştiinţă nu este şi nu poate fi interesat decât de un singur lucru : cât de serioasă este propunerea noastră, cât de decişi suntem să ne realizăm angajamentul de a-l ajuta să-şi transpună în practică rezultatele cercetărilor sale ştiinţifice. Restul sunt vorbe. Domnule doctor, o dovadă clară aveţi în faţă : devotatul dumneavoastră servitor...

— Bine, să presupunem că aş accepta-o — mormăi Bartolomeu căutând să-i cuprindă într-o unică privire pe cei

doi. După cum se ştie însă, orice operaţie de transplant implică nu un singur cobai, ci doi. Unde este al doilea ?

Întrebarea fusese, fără îndoială, aşteptată de mult, aşa că nici răspunsul nu întârzie :

—Omul care îşi oferă creierul pentru această operaţie nu este încă aici. Îl veţi cunoaşte în ziua operaţiei. Vă cerem o infimă doză de încredere...

—Cum, domnule, — îl scrută Bartolomeu pe Tavernier cu o privire încărcată de oroare — dumneata nu vrei să-ţi muţi memoria într-un trup străin, ci să primeşti memoria altcuiva în trupul dumitale ? Să-ţi trăieşti restul vieţii cu o biografie împrumutată, cu amintiri care nu-ţi aparţin ?

— Nu-i acelaşi lucru ? îl copleşi Christophe cu ingenuitatea zâmbetului său.

— Acelaşi lucru ? îmi face impresia, tinere, că nu-ţi dai seama ce vorbeşti ! Nu, hotărât, creierul dumitale solicită nu o operaţie de transplant, ci altceva, poate o îngrijire îndelungată într-un sanatoriu psihiatric...

—Să zicem că aşa ar fi — reluă Christophe imperturbabil. Să admitem că aş fi un dement, un sinucigaş iresponsabil, deşi, vă asigur, cel mai exigent examen psihiatric ar dovedi contrariul. Spuneţi-mi, însă, cu ce ar schimba asta situaţia ? Ar interveni oare ceva cu adevărat nou şi hotărâtor în *esenţa problemei ?* Absolut nimic ! Din punct de vedere ştiinţific, singurul care se cuvine să vă intereseze, datele rămân aceleaşi. În consecinţă, vă e totuna...

—De unde ştii dumneata ce se cuvine şi ce nu se cuvine să mă intereseze ? se înfurie Bartolomeu la culme, poate nu atât de impertinenţa, cât de logica strânsă a răspunsului. Nu ţi se pare, tinere, că-ţi arogi nişte drepturi

bizare ? Drepturi care intră în conflict cu însuşi acordul pe care vreţi să-l obţineţi de la mine ?

Îşi potoli întâi bătăile accelerate ale inimii, apoi se strădui să continue pe un ton calm şi cât se poate de decis :

— Ei bine, domnilor, răspunsul meu la mult prea avantajoasa ofertă a trustului vostru este un *nu* categoric !

Rostind această frază simplă respiră uşurat, de parcă s-ar fi eliberat de o povară : avu pe dată revelaţia că hotărârea o luase, în fapt, de mult, poate chiar de la începutul conversaţiei cu Sabina Lupşa. De ce se lăsase atunci antrenat în zigzagurile ei obositor de absurde ? De ce amânase atâta vreme o frază care trebuia — cel puţin aşa credea — să-l scutească de insistenţele sâcâitoare ale acestor domni atât de logici în stupiditatea lor ? Fu nevoit să-şi mărturisească acum, după ce se descărcase de tensiunea acumulată, că îl mânase în meandrele discuţiei o curiozitate infantilă, o pasiune prostească de a descoperi cu tot dinadinsul resorturile psihice ale comportamentelor umane. Era, în fond, aceeaşi nocivă, iluzie, de care nu se putea dezbăra, că omul ar putea fi explicat altfel decât prin faptele sale. Şi poate nici prin ele...

Categoricul său refuz nu avu însă darul — aşa cum se aştepta — să-i descumpănească pe cei doi interlocutori. Christophe râse amuzat, în timp ce Sabina, cu obrajii ei de mască diformă, subţiaţi într-un rictus ironic, îl măsură cu o privire ce i se păru un straniu amestec de sfidare şi compătimire.

— Poate v-ar mai fi, totuşi, necesar un răgaz de gândire — sugeră reprezentanta trustului „Psycho" cu marcată bunăvoinţă.

— Zadarnic, domnişoară Lupşa, — apăsă Bartolomeu pe

fiecare silabă, vrând să sublinieze ca hotărârea sa e de nestrămutat.

—Mă văd atunci obligată, doctore Cubleşan, să va atrag atenţia că, în general, „Psycho" nu discută. „Psycho" pune condiţii. Cu dumneavoastră s-a făcut o excepţie, poate pentru că ne-aţi inspirat simpatie şi v-am fi dorit — de ce să n-o spunem ? — mai curând un colaborator, chiar un asociat, decât un simplu executant al dispoziţiilor noastre. Recunosc că ne-am înşelat. Ia aminte, doctore — vocea ei brusc ameninţătoare — ne-ai silit pur şi simplu sa recurgem la un procedeu care ne repugnă...

Surâzând cu aceeaşi angelică melancolie, Christophe Tavernier se înclină uşor spre urechea lui Bartolomeu, ca şi cum ar fi fost vorba de o conversaţie frivolă, ca între bărbaţi :

— Fără îndoială că nu vă este necunoscut numele unei anume domnişoare, Adriana Jacotă. Actriţă, mi se pare. La Cluj, dacă nu mă înşală memoria. Sper că nu ne-o veţi lua în nume de rău dacă vă vom informa că respectiva domnişoară se află în mâinile noastre !

Lui Bartolomeu i se păru atât de neverosimilă, de inimaginabilă această poveste — o sinistră gogoriţă, un bluff de ultima clipă ! — încât izbucni într-un râs violent, nestăpânit. Bine, dar drept cine-l luau ? O secundă mai târziu însă hohotele îi fură subit retezate-n gâtlej, ca de o ghilotină sonoră. Asupra lui se revărsa, din toate cotloanele încăperii, împresurându-l cu un păienjeniş dens, zăpăcitor, de sunete, o voce cu modulaţii cunoscute, răvăşită de accentele unei teribile disperări:

„Acesta este adevărul adevărat, dragul meu. Oamenii care ţi l-au adus la cunoştinţă nu exagerează cu nimic.

Sunt, într-adevăr, prizoniera lor, mai bine zis zălogul înduplecării tale. Te cunosc, ştiu că în momentul ăsta ai senzaţia că eşti victima unei farse ieftine, cu iz melodramatic. Te înţeleg, ţi se pare incredibil, îţi vine greu să admiţi că s-a putut întâmpla, dar faptul e fapt şi dacă ai avut şi ai cât de puţină încredere în mine, dă-ţi seama, cât mai e timp, cât mai poţi interveni, că viaţa mea atârnă, în clipele acestea, numai şi numai de voinţa şi de hotărârea ta de a-i ajuta în tot ceea ce îţi vor cere ! Dacă pui oarecare preţ nu pe dragostea mea, ci măcar pe existenţa mea fizică, renunţă la orice scrupule absurde, la orgoliul lipsit de sens, şi acceptă să lucrezi. O faci pentru salvarea mea !“

Poate c-ar fi rezistat, cu o ultimă fărâmă de luciditate, şi acestei cotropitoare avalanşe de sunete, dacă-n clipa aceea n-ar fi răsunat, exact din spatele fotoliului, o altă voce cunoscută :

— E zadarnic să ne împotrivim, bietul meu prieten. Sunt cu mult mai puternici decât ai putea crede...

Întoarse capul cu o smucire bruscă, aproape dureroasă. Prin uşa secretă a salonului apăruse Ovidiu Horja.

IX. Noaptea doctorului Bartolomeu

Diligenţele repetate pe care le făcuse Justin Racolţea la forurile competente pentru a căpăta informaţii mai ample cu privire la acel misterios Alberotti începuseră să se soldeze cu unele rezultate. Deocamdată, ce-i drept, cam sumare, cu o tentă senzaţională care lui Racolţea i se părea infectată de maniera gazetărească de a prezenta aceste medii.

— Bineînţeles, stimate domnule Racolţea, că nici noi nu suntem dispuşi să acordăm credit înclinaţiei mitomane a unora — îl asigurase, cu obişnuitul său ton profesoral, „imbatabilul roşcovan", cum era poreclit în cercurile poliţieneşti inspectorul Rolf Karstens, de la poliţia federală din Berna. Nu încape îndoială că în jurul acestui Alberotti şi al bandei sale s-au ţesut mult prea multe legende, unele poate cu intenţia precisă de a intimida sau a deruta, iar altele pur şi simplu pentru că nicăieri nu se complace mai bine natura umană ca în nebuloasa legendelor. Cert e un singur lucru, şi anume, că tipul are o anume anvergură, loviturile lui pe piaţa internaţională a stupefiantelor, în special a mescalinei, fiind întemeiate pe şocul surprizei şi mergând nu o dată până la distrugerea fără scrupule a adversarilor. În ultima vreme, după uite suntem informaţi, grupul Alberotti a întâlnit, în acest domeniu în care părea că a cucerit de-acum supremaţia absolută, o rezistenţă mai bine organizată din partea altei bande, cu o reputaţie destul de confuză, al cărei centru diriguitor n-a putut fi încă depistat, în ciuda eforturilor depuse de unii dintre aşii noştri. Ce vreţi, domnule Racolţea, piaţa drogurilor ne dă încă mare bătaie de cap pentru că aici avem de-a face cu

cea mai profundă dezarticulare a maşinăriei umane !

Justin se pregătea tocmai să-şi ia rămas bun de la „imbatabilul roşcovan", cam plictisit de aerul „ex cathedra“ al poliţistului filosof, când intră în încăpere un subaltern al lui Karstens, întinzându-i acestuia o notă dactilografiată.

— Sunt în măsură, domnule Racolţea, — spuse inspectorul după ce citi nota — să-ţi dau o veste de ultimă oră în legătură cu problema ce te interesează. Onorabilul Hugo Alberotti a dispărut de câteva zile în mod misterios, spre marea uimire a întregii lumi interlope. Banda lui îl caută acum furibund peste tot...

— Ce semnificaţie s-ar putea atribui acestui fapt şi în ce relaţie s-ar putea afla cu nu mai puţin misterioasa dispariţie a prietenului meu, doctorul Cubleşan ? ridică Justin, nedumerit, tăciunii mocniţi ai ochilor spre inspector.

„Imbatabilul roşcovan" nu răspunse, desenând din trăsături repezi de creion nişte ciudate hexagoane pe hârtia de unde aflase ultimul „comunicat" de pe frontul stupefiantelor. Tăcerea, punctată de hârşâitul din ce în ce mai agresiv al creionului pe hârtie, fu întreruptă de ţârâitul telefonului. Karstens ridică receptorul şi schimbă câteva replici scurte, aproape monosilabice, cu un interlocutor ce se găsea, după cum deduse Justin, în alt oraş. Nici nu apucă să se întrebe de ce inspectorul nu folosise şi instalaţia video a telefonului, că Rolf Karstens se şi afla în prag :

— Mă văd silit să vă părăsesc, domnule Racolţea. Înţelegeţi, treburi urgente... Sper că în două-trei zile voi fi în măsură să vă comunic lucruri mai esenţiale. În orice caz, ceea ce vă pot spune de pe-acum e că prietenul dumneavoastră n-a fost răpit de banda lui Alberotti. Asta complică sau, poate, simplifică problema...

Rătăcind, câteva minute mai târziu, pe străzile Bernei, Justin se văzu nevoit să-şi mărturisească — a câta oară ? — că n-ar fi putut în ruptul capului să locuiască într-un asemenea oraş. Şi nu pentru că ar fi fost lipsit de pitoresc : cu clădirile sale miniaturale, cuminţi şi strălucitoare, cu podurile de jucărie aruncate capricios peste spumele burzuluite ale Aarului, cu Turnul Orologiului atrăgând câţiva gură cască la ore fixe pentru a contempla sarabanda unor urşi minusculi de ceară, Berna se lăfăia la soare, ou pascal din zahăr colorat împodobit cu funde şi fundiţe. Pitorescul era însă, ca şi la alte oraşe helvete, facil şi fabricat, prea mirosea totul a vopsea proaspătă, a lac şi smalţ, prea se înscria lin, ordonat, fără asperităţi, în peisaj. Nu, hotărât lucru, nu se putea împăca nici măcar în vis cu gândul că ar putea trăi mai mult decât câteva zile într-un asemenea conglomerat dulceag de case şi străzi, care — culmea ! — Îşi mai zicea şi capitală, deşi nu depăşea proporţiile şi, îndeosebi, modul de viaţă al celei mai stereotipe aşezări provinciale.

Păşea, aparent fără ţintă, pe sub arcadele umbroase ale palatului federal, căutând în zadar să-şi concentreze întreaga putere de gândire asupra celor aflate de la Karstens. Nu reuşea deoarece liniştea asta molcomă, somnolenţa solemnă şi decorativă îl călca pe nervi, îi distrăgea atenţia.

Nu se putea, de altminteri, niciodată concentra decât în mijlocul celei mai agitate cascade de zgomote, celui mai febril ritm citadin.

O luă pe Gerechtigkeitgasse, apoi pe Junkerngasse şi ar fi continuat, poate, să hoinărească aşa, într-o doară, dacă nu i-ar fi apărut în faţă clădirea unui mic şi cochet oficiu,

telefonic. Ramase câteva clipe pe gânduri, apoi se hotărî şi intră. Răsfoi o carte de telefon cu numerele abonaţilor din Lausanne, îşi notă în carnet câteva dintre ele şi se îndreptă spre cabina „video". Introduse monedele necesare, apoi formă un număr. În difuzor se auzi şuieratul prelung şi repetat al chemării, pe ecranul minuscul se hârjoniră nişte spirale, dar nimeni nu răspunse şi nici nu se arătă în imagine. Contrariat, Justin îşi consultă încă o dată carnetul şi formă un alt număr din cele notate. De data asta nu se scurse nici o secundă şi se auzi declicul care semnala începutul convorbirii. Dispărură de pe ecran spiralele şi se ivi, în schimb, faţa rotundă şi măslinie, cu cei doi negi păroşi la rădăcinile pometţilor, a durduliei señora Pepita, portăreasa imobilului din Lausanne, strada Montchoisy, 11 bis.

— Bună ziua, señora, — se strădui Justin să emită cele mai dulci vocabule cu putinţă, însoţite de un zâmbet cât mai telegenic. Vă mai amintiţi, sper, de mine : am îndrăznit să vă tulbur într-una din serile trecute când l-am căutat, împreună cu un amic, pe chiriaşul dumneavoastră, domnul Florian Lupşa...

La fel de ţâfnoasă ca şi prima oară, señora Pepita nici nu catadicsi să-şi azvârle privirea pe ecranul de lângă ea ca să-l vadă la faţă pe intempestivul interlocutor. De altfel, Justin avu impresia certă că o deranjase din lectura unei scrisori, sosită probabil din aşezarea natală de pescari de lângă Bilbao.

Nu cumva îţi închipui că-mi chinui creierul ca să-i ţin minte pe toţi zurbagiii care-l caută pe neisprăvitul ăla de pictor ? îl repezi ea pe un ton atât de agresiv, încât Justin se strâmbă ca după înghiţirea unui hap amar.

— Fiţi amabilă, totuşi, să-mi spuneţi dacă domnul Lupşa este acasă — continuă el, ca şi cum n-ar fi observat ostentativa lipsă de bunăvoinţă a femeii.

— Domnul Lupşa... stropşi ea cuvintele printre dinţi şi mai iritată. Ei bine, află că domnul Lupşa ăsta al dumitale este un pezevenghi şi jumătate, un escroc ordinar. A dispărut de trei zile şi a lăsat chiria neplătită...

Ştirea asta nu-l miră pe Justin. O aştepta ca pe o confirmare. El însuşi îl sfătuise pe pictor să se facă nevăzut pentru un timp. Voise numai să se convingă că Lupşa îi urmase, într-adevăr, sfatul. Era cât pe-aci să închidă aparatul, când o inspiraţie neaşteptată îl făcu să lanseze într-o doară întrebarea :

— Ce mai face studentul acela din fundul curţii, Christophe Tavernier mi se pare că-i spune ?

Pe chipul señorei Pepita se lăţi o grimasă de batjocoritoare satisfacţie. Răspunse tărăgănat, de parc-ar fi degustat pe îndelete fiecare cuvânt, fiecare silabă :

— Există, domnule, află de la mine, un dumnezeu în ceruri care pe toate le vede şi le cântăreşte şi nu lasă nepedepsită nici o faptă ce nu-i e pe plac ! Că şi domnul ăsta Tavernier era o poamă bună, ce să zic, să nu-i păşească nimeni pe urme... Îşi umplu apoi plămânii cu o cantitate mare de aer ca să poată răcni din toate băierile în microfon : S-a curăţat, domnule, a avut un accident mortal de automobil la Braunwald, în munţi, undeva, lângă Zürich...

Lui Justin îi scăpă o înjurătură atât de cumplită c-ar fi roşit şi un birjar la auzul ei.

— De unde ştii ? tună vocea lui, în timp ce broboane uriaşe de sudoare i se scurgeau de pe chelia pepenaşului.

Nu te sfătuiesc, señora, să-mi torni baliverne, că figuri de-astea nu-nghit şi nu e bine să ai de-a face cu mine după o poveste ca asta !

— Zău că nu mint, pe crucea mea, domnule, — se bâlbâi, subit intimidată, portăreasa. Mi-a telefonat azi-dimineaţă, plângând în hohote, nenorocita aia de Sabina Lupşa, care fugise cu el...

Fără să mai spuie un cuvânt şi închizând violent aparatul, Justin ieşi ca un bolid din cabină şi apoi din clădirea oficiului telefonic. Alerga pe străzile somnolente ale Bernei estivale gesticulând cu furie şi speriind rarii trecători, care priveau în urma lui clătinând compătimitor din cap. Simţea că trebuie să acţioneze, şi încă fără întârziere, dar gândurile, care de obicei i se orânduiau atât de docil în sertăraşe logice, refuzau acum să i se mai supună, o luau razna într-un galop frenetic. Şi măcar dac-ar fi fost de găsit roşcovanul ăla de inspector, imbatabil sau nu, dracul să-l ia...

— Mi-ar veni extrem de greu să-ţi relatez, dragul meu Bartolomeu, cum am ajuns aici. Lucrurile s-au petrecut atât de fantastic şi, totuşi, dacă mă gândesc mai bine, atât de simplu, încât nu mă pot încă dumiri dacă nu mă mişc pe tărâmul unei teribile halucinaţii. Am uneori dorinţa irezistibilă să mă zgârii, să mă izbesc cu un obiect contondent, să fac orice numai să recapăt senzaţia realului. Mi-e tare teamă, scumpul meu prieten, că senzaţia asta am pierdut-o pentru totdeauna şi că zadarnic ne zbuciumăm ca să reintrăm în posesia ei. Ce s-a pierdut e bun pierdut şi, poate, cel mai cuminte din partea noastră ar fi, dacă nu vrem să-nnebunim cu totul, o împăcare cu situaţia dată,

chiar o încercare de *modus vivendi*...

Cei doi bărbaţi se găseau în seara aceleiaşi zile când avusese loc neaşteptata lor reîntâlnire — într-o încăpere de la primul etaj al vilei unde fuseseră „găzduiţi". Toată ziua o petrecuseră în odăi separate de la parter, bine păziţi, de data asta fără nici o reticenţă ipocrită, ba chiar cu o anume ostentaţie care, aşa cum presupunea Bartolomeu, era menită să le izgonească orice eventuală aspiraţie nebunească de evadare. Seara însă, tipul cu ochii de vietate marină îi conduse în acest *living-room* spaţios, mobilat cu un bun gust evident şi înconjurat de vitrinele unei biblioteci destul de bogate, deşi de o alcătuire cam eclectică. În mijlocul camerei, pe o masă ovală, îi aştepta o cină copioasă, nelipsind nici câteva sticle de vin.

Bartolomeu abia aşteptase ca mutul şi dezgustătorul paznic să dispară şi să se audă zgomotul sec al zăvorului tras — da, chiar acel zgomot care înainte îi dădea frisoane, dar pe care acum îl simţise în tot trupul ca pe o uşurare — pentru a-l asalta pe Ovidiu Horja cu o avalanşă de întrebări, la care acesta abia pridideа să răspundă. În câteva minute izbutise, totuşi, să-l pună la curent pe înfriguratul doctor Cubleşan cu întâmplările petrecute la Braşov, mai ales cu bizara dispariţie a Adrianei Jacotă, aproape sub ochii lui, neuitând însă să adauge şi nu mai puţin bizara descoperire pe care o făcuse, şi anume, că Adriana — sau poate o sosie de o asemănare pur şi simplu uluitoare — continuă să... joace în spectacolele turneului.

Răvăşit de această ameţitoare cascadă de istorii, desfăşurate într-un răstimp atât de scurt, Bartolomeu uitase că el însuşi fusese în aceste zile jucăria unui uragan atât de zăpăcitor de întâmplări aflate la hotarul fragil al

neverosimilului. Îl asculta pe Horja, îi urmărea fascinat dentiţia perfectă percutând cravaşat cuvintele şi făcea un efort chinuitor, dureros, să înţeleagă, să găsească un drum în labirintul pe care fiecare nouă clipă venea parcă să-l bifurce, să-l întunece, să-l adâncească.

După ce, la început, îl întrerupsese pe Horja cu tot felul de întrebări suplimentare, căutând să se agaţe de cea mai prizărită rază care ar fi putut să lumineze faptele — nu desfăşurarea, ci corelarea, logica lor lăuntrică — acum renunţase şi privea tăcut înstelatul cer alpin întrezărit prin fereastra zăbrelită.

Simţea, de altfel, cum pas cu pas un angrenaj tainic, o maşinărie imperceptibilă îi macină voinţa, curiozitatea, până şi elementarul simţ de veghe, de autoconservare. Se întrebase chiar, la un moment dat, dacă această slăbire a forţelor lăuntrice nu era influenţată şi pe alte căi, mai brutale, bunăoară prin infuzarea subtilă a unor substanţe speciale în mâncare sau în băutură. Totul începuse să i se pară cu putinţă în această lume ale cărei mecanisme îi scăpaseră tot mai mult de sub controlul lucidităţii. Făcea tot mai mari eforturi ca să se concentreze — şi poate tocmai acest surplus de încordare îl ducea de la muţenii prelungite la stări exagerate de agitaţie şi exaltare.

Îl smulse din tăcere doar concluzia ciudată a spuselor lui Horja, ideea acelei împăcări cu situaţia dată, dar mai ales curioasa dezabuzare cu care o spusese, mai bine zis nu dezabuzare, ci participare, începutul unei angajări pe un drum care lui i se părea nu numai inadmisibil, dar de-a dreptul de neconceput. Niciodată nu pusese mare preţ pe curajul acestui om, prea firav, după părerea lui, şi pe deasupra complexat de nişte inferiorităţi fizice parte reale,

parte imaginare, dar îi venea greu să accepte ideea că Horja ar putea fi de acord să lucreze pentru *ei.*

— Un *modus vivendi* zici ? întoarse Bartolomeu privirea de la fereastră, scrutând faţa pergamentoidă a bunului său colaborator şi amic. Bine, dar tu nu pricepi, Ovidiule, că în ochii lor singurul *modus vivendi* admisibil este să ne punem descoperirea, rodul zilelor şi nopţilor noastre de bâjbâieli, torturi, înfrângeri, îndârjiri, în care fiecare pas a fost cucerit cu sudoare şi sânge, la dispoziţia unor interese şi scopuri învăluite în nebuloasa celui mai abominabil mister ?! Ce ştim noi despre acest trust „Psycho“, ce ştim despre scopurile sale reale ? Un singur lucru ştim : că urmăresc realizarea acestor scopuri prin cele mai odioase mijloace cu putinţă, iar pentru mine acest lucru e suficient.

— Sunt de acord, dragul meu — ăi înfruntă Ovidiu, cu o abia sesizabilă umbră de ironie, privirea — dar atunci cum rămâne cu Adriana ? E în mâinile lor, ai auzit ca şi mine, şi domnii aceştia, fii convins, nu se joacă cu ameninţările. Ţi-e oare chiar atât de indiferentă soarta ei ?

Pusă atât de brutal, această întrebare, de care Bartolomeu se temea cel mai mult, îl azvârli din nou în întortocherile de bezne convulsionate ale labirintului căruia nu-i vedea capătul. Refuză să se mai întrebe steril dacă faptul e adevărat sau nu — speranţa că e doar un bluff se spulberase o dată cu povestirea lui Ovidiu — şi căută să privească deschis, în faţă, bărbăteşte realitatea căreia omul de lângă el nu făcuse decât să-i sugereze, fără menajamente infantile, autenticele dimensiuni.

Fireşte, prima reacţie, ca în faţa oricărui şantaj, oricărei încercări de a-ţi silui voinţa, de a-ţi determina o hotărâre esenţială prin punerea în faţa unei alternative fără echivoc,

fusese cabrarea furioasă, cu dinţii adânc înfipţi în zăbale. Din nou îşi mărturisi, cu amară autoironie, că nimic nu-l revoltă mai mult pe om ca lipsa de echivoc, că, în fapt, acel faimos liber arbitru, cu care ne împăunăm atât de orgolios, nu înseamnă altceva decât trista libertate de a pluti în echivoc, în norişorii călduţi şi înmiresmaţi ai incertitudinii. Clamăm pe toate drumurile setea noastră dogoritoare de certitudini, dar tocmai certitudinea — înţeleasă, desigur, nu la modul naiv, al filozofiei de două parale, exclusiv ca siguranţă a împlinirilor — generează în noi şocurile cele mai aspre, stările cele mai acute de nefericire.

Iată-l şi pe el, acum, în faţa acestei noi situaţii, în care nu numai el, nu numai viaţa sau moartea lui, dar şi o altă fiinţă umană, cu viaţa şi moartea ei, depindeau exclusiv de un cuvânt, un singur cuvânt, pe care-l poate rosti ca pe o izbăvire sau un blestem. Da, asta era, sentimentul răspunderii, acel înfricoşător sentiment că de tine, de acţiunile tale atârnă ceva care nu-ţi aparţine, pentru că numai când faptele tale implică sau se repercutează în destinele altora se poate vorbi cu adevărat de acest sentiment care, prin stereotipia şi abundenţa repetării formulei, şi-a cam tocit de un timp semnificaţia. Ca şi anumite medicamente care, folosite cu exces, imunizează viruşii împotriva eventualei lor acţiuni binefăcătoare.

Zadarnic se străduia să abstractizeze, să esenţializeze situaţia, s-o ridice la gradul de problemă, în fond, de ce să *se* mintă, de ce să fie făţarnic cu sine însuşi, nu era vorba de un om oarecare, de o generalitate, ci de Adriana, de femeia alături de care trăise cândva dacă nu revelaţia marii iubiri — erau prea lucizi amândoi pentru asemenea trăiri revelatoare — cel puţin senzaţia unei comuniuni, mai bine

zis unei comunicări, unui minimum de confort lăuntric, fără de care poate că i-ar fi devenit imposibil echilibrul atât de necesar realizării sale în planul ştiinţei.

Ocolise încăperea de câteva ori, cu o privire absentă, ignorând prezenţa lui Ovidiu care, cufundat într-un fotoliu, îl contempla detaşat, parcă studiind evoluţia unui caz clinic.

La un moment dat se opri brusc în faţa bibliotecii, fascinat de titlul care sclipea, auriu, pe cotorul unei cărţi : „La toge éthique". Avu chiar senzaţia că titlul, zărit întâmplător, sună ca o replică în dialogul acesta interior. Toga etică ! Într-adevăr, şi în cazul lui mobilul concesiei putea fi înveşmântat în cea mai nobilă togă etică. Ce togă mai sublimă, ce piedestal mai magnific s-ar putea imagina decât salvarea unei vieţi omeneşti sau, şi mai patetic, sacrificiul în numele dragostei ? Dar oare dragoste se putea numi ceea ce fusese între el şi Adriana Jacotă ? Nu, n-are rost să se îmbete cu apă rece — şi azvârli, instinctiv, o privire aproape furioasă spre sticlele de vin ce tronau sfidător în mijlocul mesei — nu de dragoste putea fi vorba într-o legătură pe care el însuşi o definise în atâtea rânduri, cu voioşie cvasicinică, drept confort, comoditate, orice, numai nu ceva care să aducă măcar pe departe a sentimentalism desuet.

În clipa aceea, fără voia lui, aproape împotriva voinţei, de parcă un aparat din adâncuri i-ar fi proiectat spre straturile superioare ale conştiinţei un film pe care l-ar fi vrut îngropat, se pomeni gândindu-se intens, chinuitor de intens, la Adriana. Imaginile fulgerau abrupt, ca în filmele vechi, cu mişcări dezarticulate, dar care, curios lucru, nu-i dădeau o impresie de hilar, ci îl făceau să retrăiască, fără nici o cronologie, momente amestecate, întâlniri lungi sau

numai de o clipă, scăldate însă într-o lumină caldă, de vis nostalgic, de ameţitoare reverie. Adriana trăia acum alături de el, în el, o existenţă nimbată de aureola frumuseţii fără durată, fără vreun ax temporal, cum o cunoscuse în tinereţe, cu asimetriile feline şi voluptuoase ale chipului nemarcate de trecerea timpului, ca într-o eternitate magică şi copleşitoare. Nu, nu era o Adriana a amintirilor, vaporoasă şi ireală, plutind în ceţuri serafice, ci Adriana cea vie, extraordinar de vie, mai vie decât o simţise chiar în momentele celor mai pasionale îmbrăţişări. Dar dacă, în fond, tocmai asta era dragostea, dacă trăise fără să ştie — ca ridicolul erou molieresc — sentimentul acela pe care, teoretic, îl repudia, de care fugise, pe care şi-l refuzase cu încăpăţânare ca pe un impediment, ca pe o frână ? !

Şi totuşi — se scutură ca şi cum s-ar fi simţit invadat de dulcea moleşeală a unui leşin — şi totuşi, chiar dac-ar fi aşa, avea oare dreptul să abdice de la nişte principii pe care le socotise sacrosancte, avea dreptul să facă o tranzacţie atât de odioasă cu tot ceea ce i se păruse până acum întruchiparea cea mai penibilă a indignităţii umane ?

— Da, dragul meu, ştiu, e greu, e teribil de greu, e cea mai afurisită situaţie în care poate fi azvârlit un om, un bărbat, dar n-ai ce face, hotărârea trebuie luată, şi fără tergiversări — îi întrerupse Ovidiu şirul haotic, zbuciumat al gândurilor.

Bartolomeu mai făcu câţiva paşi, de parcă inerţia mişcării nu-şi consumase ultimele rezerve, apoi se opri, se propti cu toată greutatea trupului pe picioare şi rămase înţepenit, cu spatele la Ovidiu, nu pentru că s-ar fi temut să-i înfrunte privirea, ci din necesitatea lăuntrică de a face abstracţie de orice prezenţă omenească în momentul

acesta, de supremă concentrare.

—Hotărârea mea rămâne neschimbată — pronunţă el sacadat, păstrând în vorbire ritmul mersului abia frânat. Te rog să mă înţelegi, Ovidiule — reluă după câteva clipe, dar cu glasul străbătut de curenţii unei febre pe care nu mai putea şi nu mai voia s-o stăpânească — gândesc în perfectă luciditate, nu e vorba de o încăpăţânare stupidă, nici de o alegere patetică între dragoste şi datorie, ştii foarte bine cât de mult îmi repugnă cuvintele de paradă, pozele marţiale, dar până la ora actuală nu există argument, logic sau sentimental, să mă convingă că am moralmente dreptul să pun în mâinile unor indivizi periculoşi, fără scrupule, o descoperire care ar putea fi utilizată ulterior ca armă cu puteri necunoscute cu efecte şi rază de acţiune incalculabile...

— O armă ? râse Ovidiu cu un râs mărunt, forţat, dezagreabil, care-i dădu lui Bartolomeu senzaţia neplăcută a unei mâncărimi pe ceafă. Dragul meu, înţeleg că evenimentele ultimelor zile te-au tulburat adânc, dar n-aş fi crezut în ruptul capului c-au fost în stare să-ţi anuleze simţul ridicolului. Bine, măi omule, cum ar putea deveni armă sau mai ştiu eu ce altceva de genul ăsta o oarecare operaţie chirurgicală, fie ea şi de transplantare ?

Bartolomeu se întoarse brusc din călcâie, încercând să descifreze privirea ochilor mari, verzi, scufundaţi în orbite..

—Aici e buba : aşa cum ştii şi tu, nu e vorba de o operaţie oarecare. Nu-ţi aduci aminte de discuţiile noastre nesfârşite cu profesorul Manciu în legătură cu dificultăţile şi complicaţiile morale, mai ales morale, pe care le implică, transpunerea unor asemenea experienţe de la animal la om ?

— Implicaţii morale ! pufni Ovidiu, chircindu-se greoi în fundul fotoliului. În definitiv, condiţia principală, asupra căreia căzuserăm toţi de acord, pentru realizarea transplantului de memorie la om, era voluntariatul. În privinţa asta situaţia de aici e cum nu se poate mai clară. Ai văzut şi tu că cei ce vor fi supuşi operaţiei o fac numai şi numai pe baza voinţei proprii, nesiliţi de nimeni. Cred că n-ai nici un motiv să pui la îndoială exercitarea liberului lor arbitru !

— Numai a unuia dintre ei, pe celălalt nu l-am văzut — ripostă violent Bartolomeu. Şi apoi, să admitem că ambii ar fi la fel de zevzeci să se angajeze într-o asemenea aventură în necunoscut cu bună ştiinţă şi pe baza celui mai pur voluntariat. Pe mine mă interesează mobilul acestei angajări, ce ţeluri urmăresc prin ea, care e adevăratul substrat al întregii maşinaţii...

— Mobil, ţeluri, substrat ! Foloseşti o terminologie culeasă dintr-o literatură de proastă speţă, să mă ierţi că ţi-o spun. Şi de ce oare nu poţi tu concepe că oamenii ăştia sunt gata să se supună acestei operaţii tocmai de dragul aventurii, unei aventuri gratuite, fără mobiluri şi substraturi ?...

— De dragul aventurii ? Mă faci să râd ! Ce amestec are atunci în... gratuitatea acestei aventuri trustul „Psycho", de unde până unde interesul lui subit, oferta lui atât de generoasă ? Drept să-ţi spun, de trusturi care să finanţeze experienţe ştiinţifice pure, aventuri gratuite, n-am prea auzit!

Luând tăcerea concentrată a lui Ovidiu drept dovada epuizării argumentelor acestuia, Bartolomeu conchise cu o notă de amară satisfacţie în glas :

— Sper că te-ai convins şi tu, Ovidiule, că orice am face şi oricum am drege-o, nu ne putem dispensa de balanţa severă a moralei, a moralei fără majuscule, a moralei omeneşti, pur şi simplu...

Ovidiu ridică ochii brusc, cu o mişcare bizară a capului, parcă împins de un resort şi Bartolomeu avu senzaţia apăsătoare că întrezăreşte în pupilele verzui, micşorate, până acum inexpresive, un straniu avertisment, nu, mai degrabă o sentinţă, o condamnare crudă, fără drept de apel. Buzele lui Ovidiu se lăţiseră într-un simulacru de zâmbet, dezvăluindu-i din nou cele două şiraguri albe, dentiţia aceea perfectă şi agresivă, care pentru prima oară i se păru lui Bartolomeu izbitor de asemănătoare cu a unui carnivor înfometat, la pândă, gata să se arunce asupra prăzii.

— Iar gargariseşti tirade despre morală — ricană Ovidiu. Nu faci decât să-mi confirmi, dragul meu, părerea mai veche că morala e obsesia, panaceul universal al laşilor şi — de ce să nu ţi-o spun ? — al profitorilor celei mai crase imoralităţi. Tu şi morala în ştiinţă ? Tu şi morala omenească ? Ei nu zău, prea e de râs, şi dacă n-ar fi situaţia asta, uite, m-aş prăvăli pe podea în hohote. Unde eşti, profesore Manciu, să-l auzi pe ciracul dumitale perorând patetic despre morală, să-l admiri în postura cutremurătoare de erou şi martir al moralităţii ? ! Poate c-ai izbuti să-l trezeşti la realitate cu o istorioară foarte morală despre o anume operaţie care i-a spălat frumos conştiinţa şi i-a călcat-o elegant, la dungă, să nu se mai vadă nici o cută...

— Ce tot vorbeşti acolo, Ovidiule ? îl scrută Bartolomeu, străduindu-se să-i descopere în privire lucirea aceea fixă, tiranică, morbidă, pe care psihiatrii o consideră simptomul

indubitabil al demenţei. Nu-ţi dai seama c-ai început s-o iei razna, să fantazezi stupid şi iresponsabil ? Vino-ţi în fire, omule, nu-mi arde la ora asta de glume neghioabe ! Şi pe urmă, sunt lucruri cu care nu pot permite nimănui şi la nici o oră să glumească...

— Glume ? Dar ce, mie-mi arde de glume ? înfruntă Ovidiu uitătura scormonitoare a lui Bartolomeu, dar nu cu înfrigurare dementă, ci mai curând cu calcul rece, lucid. Poate că te-aş fi scutit de tot ce vei auzi dacă te-ai fi dovedit mai rezonabil, dacă nu te-ai fi plasat în ipostaza asta lamentabil de caraghioasă a infailibilului apărător de principii morale imuabile. Păi, dacă-i aşa, ascultă de la mine, stimate, istorioara pe care ar fi trebuit să ţi-o povestească profesorul Manciu. Într-o bună zi, să tot fie trei ani de-atunci,tovarăşul nostru iubit şi ridicat în slăvi, doctorul Bartolomeu Cubleşan, pleacă la vânătoare cu câţiva amici, printre care şi bunul, nedespărţitul său prieten, inginerul Şerban Danielescu. Nu ştiu cum se făcu, dar a doua zi am rămas cu toţii înmărmuriţi la vestea că brunetul ăla zurbagiu, craidonul de Şerbănică, a pierit în urma unui cam prea misterios accident de vânătoare. Un glonte imprudent din propria sa armă l-a nimerit din senin şi i-a curmat zilele în floarea vârstei...

— E adevărat — îl întrerupse Bartolomeu — toată lumea ştie, Şerban a murit stupid, dintr-un accident, la o vânătoare la care am luat şi eu parte. Ei, şi ce-i cu asta ?

Neslăbindu-l din ochi, de parcă şi-ar fi adulmecat cu nesaţ prada, Ovidiu scuipă cuvintele printre dinţii albi:

— Tu l-ai omorât, Bartolomeu Cubleşan ! Da, da, ăsta-i adevărul, degeaba te uiţi la mine ca un apucat. Glontele acela enigmatic din puşca ta a pornit şi, fie-mi permis să

fac o modestă presupunere, nu se poate şti dacă a fost întâmplător, deoarece toată lumea vorbea că brunetul îi cam făcea de o vreme ochi dulci Adrianei Jacotă...

În clipa aceea Bartolomeu simţi tentaţia irezistibilă de a-şi repezi pumnul în dentiţia perfectă ce lucea fascinant în faţa privirii sale. Reuşi însă să se ţină-n frâu.

— Şi cum se face, domnule Horja, că nu mă aflu, la ora asta, în închisoare pentru omucidere ?

— Logica, după cum văd, nu te părăseşte în nici o împrejurare a vieţii, dragul meu Bartolomeu. Logica şi morala ! Ei bine, abia acum începe pasionanta istorioară pe care ţi-am promis-o. Oamenii bănuiau, fireşte, doar nu sunt proşti, că nu putea fi vorba de nici un accident deoarece Şerbănică Danielescu era un mânuitor de elită al armei de vânătoare. Deşi le venea oarecum greu să creadă, totuşi suspiciunile se îndreptau spre o singură persoană, pe numele ei Bartolomeu Cubleşan. Numai că dovezi palpabile nu existau, armele erau de acelaşi calibru, gloanţele de acelaşi tip.

Ridicându-se din fotoliu şi arcuindu-şi şi mai mult spinarea ca să-şi apropie faţa de chipul crispat de dezgust al lui Bartolomeu, Ovidiu mişca buzele cu o încetineală fantomatică :

— Unica dovadă era... însăşi mărturisirea isterică, descreierată pe care i-o făcuse doctorul Cubleșan a doua zi profesorului Manciu în cabinetul acestuia. Vezi dumneata, pe domnul doctor îl răscoleau nişte remuşcări târzii, care în nici un caz nu-l mai puteau învia pe bietul Şerbănică ! Şi atunci, profesorul Manciu s-a gândit nu la interesele justiţiei, nici ale moralei, ci la cele pe care le considera superioare tuturor acestor baliverne de adormit copiii, la

interesele ştiinţei, şi, poate, de, oameni suntem, şi la cele mai limitate ale institutului său. Nu concepea în ruptul capului să piardă într-un mod atât de absurd un cercetător de talia lui Bartolomeu Cubleşan, responsabilul uneia dintre cele mai importante probleme înscrise în planul institutului. Ce crezi că a făcut ? Pun pariu că n-ai să ghiceşti ! L-a convins pe doctorul Cubleşan — şi, te asigur, nu cu prea multe stăruinţe — să se supună faimosului tratament de hipnoză şi sugestie Manciu, care i-a adus gloria în lumea medicală, tratament folosit, după cum prea bine ştii, pentru „ştergerea" de pe scoarţa cerebrală a urmelor unor amintiri şi obsesii în cazuri de psihoze obsesive de o anumită gravitate. Tratamentul i l-a aplicat el însuşi, în vila sa de la Snagov, iar după două luni doctorul Cubleşan, care plecase intempestiv în concediul său anual de odihnă, s-a întors în institut cu o conştiinţă virginală, de nou-născut. Amintirea vinovăţiei sale dispăruse fără urme, era mai convins ca nimeni altul că nefericitul de Şerban murise în cel mai stupid accident cu putinţă !

Deşi simţea o nelinişte difuză urcând greoi, învălmăşit, din adâncuri, Bartolomeu se grăbi să atribuie toată această stare oboselii şi tensiunii din ultimele zile. Refuza cu îndărătnicie s-o pună în vreo legătură cu ceea ce îi povestise Ovidiu. „Istorioara" i se părea atât de fantezistă, de cusută cu aţă albă (îl fulgeră la un moment dat chiar gândul să-l întrebe pe cel ce i-o relata dacă o inventase pe loc sau o pregătise mai de mult), încât nici nu făcu eforturi deosebite s-o urmărească până la capăt. Cu toate că unele detalii concordau, se înghiocau ca nişte şuruburi în ghivente bine unse, ansamblul mirosea prea flagrant a senzaţional guignolesc destinat să-i clatine rezistenţa prin

insuflarea conştiinţei apăsătoare a unei vini imaginare. Psihologic, trebui să recunoască, întreg calculul fusese bine gândit, căci nimic nu uşurează mai temeinic calea spre complicitate decât sentimentul culpabilităţii.

— Mărturisesc că te-am subapreciat, Ovidiu Horja — îl contemplă el cu o curiozitate ostentativ ironică. Nu-ţi bănuiam o fantezie atât de debordantă. Căci minţi, fostul meu prieten, minţi odios, la un grad de neruşinare rar întâlnit ! Spune-mi, mă, cu ce te-au putut droga în asemenea hal noii tăi amici, încât să fii în stare de aşa ceva ?

Hohotele de râs cu care îi întâmpină Ovidiu strădania de a fi ironic îi arseră timpanele.

— Eu mint ? Eu înşel lumea, infailibilule !? La drept vorbind, mă aşteptam la reacţia asta idioată ! Am însă dovada care o să te dea de-a berbeleacul de pe piedestalul moralităţii tale fără cusur. Cât n-ar fi dat procurorul care a anchetat împrejurările morţii misterioase a lui Şerban Danielescu să pună mâna pe ea ! Dar era prea naiv ca să ştie unde s-o caute. Eu însă am găsit-o. Pentru c-am ştiut unde s-o caut. Mi-am închipuit că tembelul de Manciu, care a proclamat cu atâta ardoare principiul voluntariatului, nu s-ar fi apucat să-ţi aplice tratamentul lui fără să-i semnezi o declaraţie, o hârtie, ceva prin care să te declari de acord. Şi tu ai semnat-o, nu puteai să-l refuzi. N-are rost să-ţi relatez peripeţiile prin care am trecut până am dat de ea. De ce m-a interesat atât de mult ? Aşa sunt eu, curios din fire... Iat-o !

În prima clipă Bartolomeu se retrase cu un pas, refuzând instinctiv să-şi arunce privirea asupra hârtiei pe care Ovidiu i-o împingea aproape violent în faţa ochilor.

Ceea ce-l făcu, totuşi, să i-o smulgă din mână fu nu atât oroarea infantilă de a părea laş, cât şocul pe care-l simţi când văzu iscălitura. Nu, era cu neputinţă să se-nşele, asta nu putea fi decât iscălitura lui. Nimeni nu era capabil să imite atât de desăvârşit „l“-ul şi „e“-ul lui zvâcnite nervos din condei, semănând între ele până la confuzie.

„Sunt întru totul de acord — sunau rândurile aşternute deasupra semnăturii cu un scris care, nu se mai îndoi nici o clipă, îi aparţinea — să mi se aplice tratamentul psihoterapeutic, cunoscut sub titulatura „tratament prof. dr. Mancin“.

— Fii atent — îi incendia din nou auzul glasul precipitat al lui Ovidiu — data pe care ai scris-o acolo cu mânuşiţele tale inocente corespunde întocmai cu a doua zi după asasinarea lui Şerban Danielescu. Căci de asasinat a fost vorba, Bartolomeu Cubleşan, de un asasinat, cum spui tu de obicei, odios !

Lovitura finală îşi atinse pe deplin ţinta. Prăbuşit sub povara acestui lanţ strâns de coincidenţe — atât de închegat, de fără fisuri, încât îi dizolvase cu apa tare a revelaţiilor întreg spiritul critic — Bartolomeu avu în primul moment o dorinţă nebună de a fugi, de a sparge pereţii acestei temniţe confortabile, de a alerga cât l-or ţine puterile prin munţii ăştia împurpuraţi de pâlpâirea unui răsărit abia bănuit, neverosimil, care nu putea fi real, cum nu fusese reală existenţa lui din ultimii trei ani, cum nu e şi nu poate fi reală existenţa lumii, şi a oamenilor, şi a principiilor lor imuabile, şi a moralei lor inumane. Trăia chinuitor de intens senzaţia fugii, fugea de-acum, era în plină goană, încerca să scape de urmărirea drăcească a pupilelor mici, verzui şi a dentiţiei de carnivor la pândă,

încerca mai ales să scape de urmărirea unor ochi din adânc, măriţi de groază, tulburători în mobilitatea lor intolerantă, ochi-gloanțe, ochi-şrapnele, ochi-obuze, care-i zguduiau tot trupul cu explozii colosale.

Şi apoi, ca la sfârşitul unei bătălii, încheiată la fel de haotic şi absurd cum începuse, fu învăluit de o linişte totală, de parcă şi aerul din încăpere încremenise, de parcă întreg universul, mortificat de forţa exploziilor sale interioare, s-ar fi acoperit cu linţoliul triumfător al tăcerii.

Râse încet, mai mult un hohot lăuntric, simţind nevoia acută să alunge cu ceva liniştea teribilă, care i se păru mai cumplită decât bubuiturile infernale de adineauri. Şi râsul ăsta straniu, torturat, îl aduse treptat la realitate, dar nu realitatea de acum un an, de acum o zi, nici măcar de acum o oră, căci realitatea aceea nu mai putea exista, se întâmplase ceva esenţial care o anulase, o prefăcuse în scrum, un scrum acru, fumegos şi trist îngropat în el ca într-o urnă funerară, îl aduse la o altă realitate, cu contururile încă imprecise, dar concretă, palpabilă, dură, fără menajamente. Realitatea dentiţiei perfecte a lui Ovidiu Horja, a surâsului angelic al lui Christophe Tavernier, a feţei scrijelite de tumefacţii a Sabinei Lupşa. Realitatea pe care o simbolizau cele două cuvinte cu rezonanţă magică : Trustul „Psycho".

— Poţi comunica amicilor tăi, Ovidiule — spuse el pe un ton egal, stors de ultimul strop de emoţie — că accept oferta şi sunt gata să execut la orice oră operaţia...

X. Un salt în gol

În trenul electric aerian care-i purta cu aproape două sute de kilometri pe oră de la Berna la Zürich, Justin îl privea cu o crescândă simpatie pe inspectorul Rolf Karstens. Începuse să-i placă felul uşor profesoral de a fi al „imbatabilului roşcovan", chiar şi ticurile lui de meticulozitate şi pedanterie care înainte îl cam călcau pe nervi. Îşi spuse însă maliţios că simpatia izbucneşte mai ales între două vanităţi care nu s-au ciocnit încă.

După ce învârtiseră din nou pe toate feţele aspectele pe care le luase în ultimele douăzeci şi patru de ore afacerea răpirii lui Bartolomeu Cubleşan, căutând conexiunile posibile cu succesiunea de dispariţii misterioase, tăcuseră amândoi, Karstens cufundat în contemplarea peisajelor montane derulate rapid pe ecranul ferestrei, Racolţea cu spatele la fereastră, într-un soi de protest mut împotriva vitezei ce macera detaliile priveliştii. La un moment dat Justin tresări, se bătu cu palma peste proeminenţa lucioasă a pepenaşului de Turkestan şi exclamă :

— Era să uit, inspectore, o chestiune care pentru dumneata poate să prezinte, cine ştie, oarecare importanţă. Aseară, trecând pe la sediul agenţiei din Geneva, am găsit un plic expediat alaltăieri din ţară în care se afla o fotocopie după un document cel puţin ciudat. Eu, drept să-ţi spun, n-am înţeles mare lucru din el. E vorba de un soi de listă de nume, întocmită la cea mai veche clinică de neurochirurgie din Braşov, chiar în seara dispariţiei sale, de Ovidiu Horja, cel mai bun colaborator şi prieten al lui Cubleşan...

Scotocindu-se îndelung prin buzunare, Justin izbuti până

la urmă să scoată la iveală un plic boţit din care, cu un gest enervat, smulse fotocopia cu pricina. O netezi întâi cu grijă, apoi o întinse triumfător lui Karstens.

— Aş fi curios să văd dacă dumneata înţelegi ceva, inspectore ! În scrisoarea care însoţeşte fotocopia se dă, e drept, un amănunt destul de curios, şi anume, că doctorul Horja ceruse în după-amiaza aceea administraţiei spitalului să-i pună la dispoziţie, din arhive, registrele cu operaţiile efectuate aici în anii 1908—1909 de Ilarie Lupşa, prezumtivul tată al pictorului acela din Lausanne despre care vă povestisem zilele trecute. E de presupus, îmi scriu trimiţătorii fotocopiei, că numele astea au fost culese de Horja din respectivele registre şi ca şi-a uitat la plecare notele în clinică.

Inspectorul cercetă minuţios fotocopia, apoi citi cu glas tare numele, silabisindu-le pe acelea ce i se păreau mai dificil de pronunţat : Hentsch Ernest... Mălurean Ioan... Szent- paly Ana... Zlătariu Florian... Pfenninger Bruno... Ulfer Hans... Cangu Romulus... Jeglenski Maria... Ridicând întrebător privirea de pe hârtie, Karstens rămase surprins văzându-l pe grăsunul de Racolţea cuprins de o neobişnuită agitaţie : pleoapele îi clipeau des, fălcile i se mişcau în ritm rapid, de pare-ar fi mestecat în mare grabă gânduri care luminau nişte tainice cotloane interioare.

—Hei, dar cum de nu mi-a trecut prin cap ! bolborosi el surescitat. Zău, inspectore, nu te supăra pe mine dacă te rog să citeşti încă o dată numele astea afurisite !

Fireşte, Karstens nu se supără şi repetă lectura numelor, căutând în zadar să descopere ce putuse genera starea bruscă de agitaţie a simpaticului său companion de călătorie.

— Cum, inspectore, chiar nu remarci nimic ? îşi repezi înainte Justin convexitatea abundentă a pântecului. Da, am uitat, nu ştii româneşte şi jocul ăsta de cuvinte nu poate fi observat decât de un cunoscător al limbii noastre. Fii atent la penultimul nume de pe listă : *Cangu Romulus.* Dacă păstrăm numai iniţiala prenumelui, rămâne frumuşel cuvântul *cangur!* Uite, să fi fost hârtia asta sub un milion de reflectoare şi tot n-aş fi sesizat nimic dacă nu te-aş fi auzit pe dumneata citind rar fiecare nume-n parte...

Rolf Karstens, care vorbea binişor italiana, pronunţă de câteva ori : canguro... canguro... apoi izbucni :

— Bine, dar din piele de cangur era confecţionată legătura broşurii aceleia misterioase pe care a găsit-o doctorul Cubleşan la anticariatul din Geneva !

— Exact, inspectore Karstens, aşa e ! clamă Justin, de parcă descoperirea aceasta ar fi deschis o cale sigură pentru găsirea prietenului său dispărut.

Mai experimentat în asemenea treburi, „imbatabilul roşcovan" clătină sceptic din cap, cercetând mai departe fotocopia şi încercând să descifreze în scrisul acela mărunt, contorsionat, abrupt un indiciu cât decât mai precis.

— Drept să-ţi spun, domnule Racolţea, povestea asta, deşi interesantă în sine, nu prea văd cu ce ne poate ajuta în elucidarea enigmei noastre. Şi pe urmă, un lucru încă nu mi-e clar : ce urmărea Horja prin transcrierea acestor nume din nişte registre vechi ?

— Poate că doctorul Horja, îngrijorat de răpirea amicului său, căuta la rândul lui vreo urmă — încercă Justin o timidă explicaţie pentru acest fapt, care-l intriga şi pe el la culme.

— Uiţi un singur lucru, domnule Racolţea — ripostă inspectorul — şi anume că *dispariţia lui Ovidiu Horja a avut*

loc exact în ziua când a fost răpit Bartolomeu Cubleşan! Prin urmare era absolut exclus ca el să fi ştiut ceva de această răpire atunci când întreprindea curioasele sale investigaţii de arhivă...

Inspectorul închise câteva clipe ochii, ca şi cum ar fi căutat firul explicaţiei într-o dezbatere cu sine însuşi :

— Numai dacă nu cumva... murmură el, dar se întrerupse brusc, cufundându-se în muţenie.

Justin, descurajat, împături aproape cu furie blestemata aceea de fotocopie vârând-o în fundul buzunarului. Se pomeni însă repetând, obsedat, numele care i se păruse făgăduiala unei limpeziri : Cangu Romulus, Romulus Cangu... Încercă să şi-l alunge din gând, însă nu-i fu cu putinţă până la intrarea trenului în gara Zürich.

Bartolomeu străbătea alene, cu un mers lipsit de vlaga, aleea din jurul vilei. Era prima oară când i se îngăduise să iasă dintre pereţii clădirii şi să-şi dezmorţească oasele sub soarele rece al după-amiezii alpine. Îşi făcea, cum s-ar zice, siesta. Nu avu chef nici măcar să zâmbească la acest gând stupid. În primele zile visase la momentul când va putea să-şi umple plămânii în voie cu aerul îmbălsămat al munţilor care se tolăniseră, ca nişte urşi enormi, sub blana sclipitoare a zăpezii. Acum însă se plimba indiferent, fără nici o bucurie sau tristeţe, ca şi cum ar fi făcut ocolul camerei pe care o ocupa în interiorul vilei. Simulacrul de libertate ce i se acordase — şi ştia bine că-i doar un simulacru, deoarece îşi simţea fiecare mişcare spionată de ochi nevăzuţi — nici măcar nu-l indignă, cum, poate, i s-ar fi întâmplat altădată. Indiferenţa era totală, la hotarul abuliei, al refuzului de a gândi.

Şi dacă unele imagini discontinui — de o incoerenţă nu haotică, ci cârmuită de legile unei logici tainice — îi jucau prin faţa ochilor, era, poate, pentru că nu avea destulă putere să se opună invaziei lor tulburi. Deşi ţâşneau din el, avea senzaţia că este un martor pasiv al dansului lor bezmetic. Trăia cu indiferenţă această frenezie de viziuni, acest joc orgiac de oglinzi lăuntrice, sparte şi recompuse mereu, fără întrerupere.

Avalanşa de imagini nu era altceva decât retrăirea, ca într-un coşmar, a tot ce văzuse şi simţise în dimineaţa aceea, de când fusese adus în sala de operaţii, situată în cea mai bine păzită aripă a vilei, şi până la încheierea operaţiei.

O sacadată cavalcadă de alb, pereţi albi, imenşi pereţi albi, apoi luciul rece al instrumentarului medical, apoi firul molatic de apă care-i înfăşură palmele, dar cu un zgomot asurzitor de Niagară — totul amplificat bizar, totul la intensitate maximă, cu dimensiuni şi ecouri enorme, de parc-ar fi încercat să răzbească cu încăpăţânate prin carapacea nepăsării sale.

I s-a părut firesc că Ovidiu îl aştepta, cu halatul îmbrăcat, cu mănuşile trase, gata să-l secondeze, după cum nici o clipă măcar nu şi-a pus întrebarea cine sunt cele trei sau patru infirmiere care-i întindeau tăcute, ghicindu-l din priviri, tot ce avea nevoie.

Nici măcar ochii de vietate marină ai individului ciolănos, cu pulover negru — ochii aceia care altădată îi dădeau frisoane doar la simpla apropiere — nu i s-au părut ieşiţi din comun. Îi umblau acum prin faţa privirilor, dar nu-şi mai putea aminti exact în ce loc al sălii de operaţii era plasat individul, poate că, de fapt, nici nu fusese acolo, dar

lui i se părea la fel de normal să fie, ca şi întreaga ambianţă halucinantă din jur, ca şi însuşi faptul că el era şi că se pregătea să execute simplu, fără emoţii, ca pe o oarecare extirpare de apendice, operaţia pentru care îşi exersase creierul şi muşchii şi nervii aproape jumătate din viaţă.

Două chipuri îi tremură acum în faţa ochilor, se alipesc, refuză să se rupă, ba chiar se suprapun, apoi brusc unul se topeşte ca fumul absorbit de cer, iar celălalt rămâne pregnant, batjocoritor în concreteţea lui. Pe cel dizolvat în fum îl recunoaşte, poartă masca de angelică melancolie, surâsul candid şi ironic al lui Christophe Tavernier, pe celalalt nu l-a mai văzut niciodată, are trăsături dure, cioplite din muchii şi colţuri, şi o cicatrice adâncă de la urechea stingă până la buza superioară, ca şi cum s-ar fi ras cu un glonte de revolver. Nu l-a uimit nici apariţia acestui necunoscut pe una din mesele de operaţie, nici n-a încercat, de altfel, să-l întrebe, înainte de narcoză, dacă e de acord cu transplantul — tipul părea cufundat într-un soi de transă, ţinea ochii deschişi, dar era limpede că nu vedea, că nu e conştient de ce se petrece în jurul său. I s-a părut firească şi directiva primită în ultima clipă, prin intermediul lui Ovidiu, de a schimba sensul operaţiei, de a efectua transplantul nu aşa cum credea — şi cum reieşise din discuţia cu Tavernier — ci exact invers. N-a stat să se interogheze dacă la mijloc a fost efectiv o schimbare de hotărâre sau, de fapt, tânărul student într-ale ocultismului îşi bătuse în mod sinistru joc de el în seara aceea de pomină. În definitiv, de ce n-ar fi avut dreptate Tavernier, ce importanţă prezenta pentru ştiinţă în trupul cărui cobai va funcţiona creierul celuilalt ?

Poate doar o singură tresărire, un singur fior, într-o

fracţiune de secundă, i-a clătinat impasibilitatea lucidă, indiferenţa de mecanism declanşat — atunci când bisturiul său cu laser a pătruns în pielea craniului tuns chilug al lui Christophe Tavernier. Uite, retrăieşte şi acum cu aceeaşi pregnanţă fiorul acela unic, indefinit, reflexul unei bucurii amestecată cu groază, fior pe care şi l-a reprimat, de altminteri, fără pic de efort, la fel de uşor cum îl azvârle şi acum undeva, în adânc, sau poate în afara lui, cât mai departe, dincolo de ceea ce înseamnă pentru el, acum, aici, viaţă.

Şi apoi totul a decurs normal, a lucrat rapid şi sigur, fără ezitări, de parcă ar fi executat operaţia pe om în nenumărate rânduri — la drept vorbind, nici nu mai era pe deplin convins că a fost primul transplant al unei părţi din creierul uman din istoria medicinii, i se părea că l-a mai făcut, chiar în această sală cu imenşi pereţi albi, că pe mesele acestea de operaţii, sub bisturiul acesta cu tăiş invizibil, a trecut o bună parte a omenirii, infinite cortegii umane, cu feţe schimonosite de spaimă, cu ţipete încremenite-n gâtlej. Pe toţi i-a operat, tuturor le-a efectuat magicul transplant, le-a dăruit câte o nouă memorie, un nou destin, le-a schimbat decisiv traiectoria vieţii, îndreptând-o pe căile statornicite de capriciile voinţei sale, asemeni unui demiurg care schimbă după poftă orbitele aştrilor prin Cosmos.

Unde au rămas scrupulele idioate de odinioară, obsesia aceea absurdă a „ştiinţei fără conştiinţă", teama că descoperirea lui ar putea aduce imprevizibile perturbări în viaţa omenirii ? Nu se sinchisi să dea vreun răspuns acestei întrebări, care-l fulgerase doar o clipă, i se păru la fel de fără noimă ca şi toate întrebările care-l frământau altădată.

Nimic nu mai are acum importanţa pe care o căpăta în ochii lui, pe vremuri; semnificaţiile şi chiar contururile lucrurilor s-au înceţoşat definitiv şi iremediabil, tot ce avea înainte transparenţa pură a cristalului a devenit mat, opac, impenetrabil.

Îşi înfunda nepăsător călcâiele în pietrişul aleii, cu senzaţia că însăşi deplasarea paşilor săi este doar o iluzie, face parte din dezlănţuirea cravaşată de viziuni care-i asediază calmul, echilibrul, indiferenţa. Şi totuşi, continua să meargă, cu paşi apăsaţi, egali, ca să-şi dovedească sie însuşi că nimic nu-l poate clinti, că indiferenţa nu e mască efemeră, ci o realitate solidă, rezistentă, substanţa întregii sale vieţi sufleteşti de acum înainte.

O voce cunoscută răsună din imediata sa apropiere, dar nici nu se osteni să întoarcă ochii. De altminteri, o recunoscuse, era şi greu să nu recunoască gâlgâitul cu inflexiuni insinuante.

— Te felicit, dragul meu, ai fost magnific — îi vorbea Ovidiu de la nici un metru depărtare, răsărit intempestiv în spatele său. Da, aşa e, să ştii că nu exagerez nici cu o iotă, îmi pare numai rău că n-am putut să ţi-o spun la sfârşitul operaţiei, dar şi tu, ce mai om, te-ai grăbit ca un apucat, nici nu mai ştiu când te-ai spălat, când ai aruncat halatul, când ai dispărut în odaia ta. Bine, mă Bartolomeu, dar un succes ca ăsta trebuia să-l cinstim şi noi cum se cuvine, să destupăm o sticlă de şampanie, că doar nu în fiecare zi se petrece pe globul nostru blestemat un eveniment atât de crucial, cu urme atât de profunde în istoria ştiinţei...

— Mai bine spune-mi care e starea pacientului, că doar ţi l-am lăsat în grijă — îl întrerupse Bartolomeu, continuându-şi plimbarea în acelaşi ritm egal, netulburat.

—Aha, domnul Tavernier-Alberotti, mai bine zis Alberotti-Tavernier sau, pur şi simplu, Alberotti, căci Christophe Tavernier a murit, nu mai există, trupul lui cu mutra desfigurată se află la ora asta întins pe o masă la morga din Braunwald... râse Ovidiu ca de o farsă plină de haz. Totul e-n regulă, doarme un somn adânc, tensiunea e zece cu şapte, pulsul şaizeci. I s-a introdus în somn hrana pe care ai prescris-o şi organismul a recepţionat-o normal...

Bartolomeu ascultă comunicarea la fel de detaşat ca, odinioară, informaţiile despre starea câinilor sau maimuţelor pe care îşi realiza experienţele. Simplă curiozitate ştiinţifică, purificată de orice alt considerent, în nici un fel înrâurită de ideea că de data asta fusese vorba de nişte făpturi umane. Nici măcar nu-i reţinu atenţia numele acela pe care acum îl auzea pentru întâia oară, Alberotti. Un nume oarecare, putea să-l cheme oricum, nu merită să-şi încarce memoria cu lucruri inutile. Surâse numai la gândul că acest yoga modern, pe nume Christophe Tavernier, nu renunţase până la urmă la ideea de a transhuma într-un trup străin, dar de ce alesese tocmai trupul acestui Alberotti, chipul lui lipsit de orice atribute ale frumuseţii, nu mai făcu efortul să se întrebe. În definitiv, de ce n-ar avea oamenii dreptul să-şi schimbe după plac haina asta, şi aşa îngrozitor de strâmtă, din piele, oase, muşchi, cartilagii ?

— Spune-mi, dragul meu — îl acostă din nou Ovidiu, plantându-i-se drept în faţă şi împiedicându-l să mai înainteze — ai auzit sau ai citit cumva vreodată despre un neurochirurg braşovean cunoscut sub numele Ilarie Lupşa ?

Întâia reacţie a lui Bartolomeu a fost să-l dea la o parte pe individul curbat în faţa lui ca un bizar semn de întrebare.

Simţea o dorinţă acută să treacă pe lângă el fără să-i răspundă. La drept vorbind, n-avea nici o poftă să-şi mai amintească de cărţulia legată în piele de cangur, de zilele acelea de la Geneva şi Lausanne, care i se păreau atât de îndepărtate în timp de parcă ar fi fost dintr-o altă viaţă. Instinctiv, îi era teamă că proaspăta crustă cu care se străduise să-şi baricadeze echilibrul precar nu va fi capabilă să reziste la un asalt declanşat din altă zonă a amintirilor.

— Poate c-ar fi mai bine să-ţi adresezi întrebarea înseşi nepoatei acelui domn — răspunse, totuşi, cu un gest de lehamite.

—Nepoată ? se miră sincer Ovidiu. Cine e această nepoată şi de unde ţi s-a năzărit că aş cunoaşte-o ? Mi se pare că-ţi cam baţi joc de mine...

—Eu îmi bat joc ? avu Bartolomeu o ciudată satisfacţie. Îmi face impresia că alţii s-au purtat cel puţin nepoliticos cu dumneata, doctore Horja. Cum ? Prea simpatica exponentă a şi mai simpaticului trust „Psycho“ nici măcar nu s-a recomandat, ca să ştii cu cine ai de-a face ? Haida-de, mi se pare că nu-ţi prea arată încrederea ce se cuvine unui colaborator atât de leal ! O cheamă Sabina Lupşa, dacă ţii cu tot dinadinsul să afli…

Ovidiu se chirci şi mai adânc între umerii gheboşaţi, iar buzele, schimonosite într-o grimasă ce evoca mai mult decât stupoarea, dezvăluiră numai pe jumătate şirul dinţilor albi şi feroci.

—Cum ? Făptura aceea cu mutră de focă abia scăpată dintr-un incendiu este nepoata lui ?… bolborosi el năucit.

Hotărât să curme această discuţie care, dincolo de satisfacţia derizorie şi crudă încercată adineauri, ameninţa să-l antreneze pe o pantă ce nu-i făcea nici o plăcere,

Bartolomeu vru să-şi reia paşnica plimbare pe alee. Dar nu făcu nici doi paşi că se pomeni cu mâna nervoasă, parcă scuturată de spasme, a lui Ovidiu pe umeri.

— Bine, dar atunci — îi spuse acesta aproape ţipând — înseamnă că domnişoara Lupşa cunoaşte secretul operaţiilor pe care le făcea bunicul său la Braşov ! ? Tu n-ai de unde să fi auzit, eu însumi am aflat de ele cu totul întâmplător şi am căutat să găsesc o cât de infimă sursă, dar mi-a fost imposibil. Până şi hârtia pe care copiasem numele câtorva dintre cei operaţi mi-a dispărut...

— Fii calm, doctore Horja, exact atâta cât ştii dumneata ştiu şi eu, şi am să te dezamăgesc spunându-ţi că nici agreabila descendentă a lui Ilarie Lupşa nu ştie mare lucru. Poate că taică-său, pictorul, o fi ştiind ceva mai mult, dracu să-i pieptene, mie prea puţin îmi pasă, cert e numai că le lipseşte esenţialul, nu ştiu ce formulă, erau siguri la început că m-aş afla eu în posesia ei...

Surescitat, întretăindu-şi din când în când frazele cu mici hohote sughiţate, Ovidiu Horja începu o dezarticulată sarabandă în jurul lui Bartolomeu, ale cărui repetate tentative de evadare fură mereu anihilate prin câte o zgâlţâială isterică :

— Mă Bartolomeu, mă, eşti cel mai sinistru cretinoid din câţi a zămislit planeta, plus restul sistemului solar, dacă nu-ţi dai seama ce reprezintă asta pentru noi! Benchetuiesc acum domnii ăştia, crezând că suntem în mâinile lor, că ne-au transformat în roboţi, gata să lucrăm la infinit pentru cecul pe care ni l-au promis. Ei nu ştiu că, de fapt, *noi suntem adevăraţii stăpâni ai trustului „Psycho“ !* Da, degeaba faci mutra asta de căzut din Lună, aşa e cum îţi spun eu, numai de noi depinde ca în următoarele câteva

luni, poate un an, să-i facem să joace tontoroiul după muzica noastră. Şi nu numai pe ei, ci întreaga suflare a globului...

—Nu bănuiam că ai şi mania grandoarei, doctore, — încercă Bartolomeu să glumească. Dacă te mai ascult câteva clipe, mi-e teamă ca nu cumva delirul dumitale să ia proporţii cosmice...

—Proporţii cosmice ?! Şi de ce nu ? gâlgâi mai departe vocea precipitată-n bizare cataracte sonore. Îţi iert, dragul meu, ironiile scălâmbe, causticitatea asta de duzină, ţi le iert deoarece sunt convins, cum te văd şi mă vezi, că va fi suficient să-ţi aeriseşti un pic creierii ca să-nţelegi că tot ce spun eu nu e balivernă de adormit copiii, ci *cea mai reala şi mai concretă perspectivă posibilă,* cu condiţia să nu stăm cu braţele-ncrucişate, pică pară mălăiaţă, ci să acţionăm, şi încă fără întârziere. Formula aceea afurisită, după care aleargă ăştia ca disperaţii, noi putem, cu experienţa şi cunoştinţele noastre, unindu-ne forţele, *pur şi simplu s-o reinventăm, s-o redescoperim !*

Deşi i-ar fi fost lesne, fiind mai solid şi mai vânjos, să-l înlăture cu un simplu brânci din calea sa, Bartolomeu n-o făcu. Şi nu pentru că l-ar fi fascinat peroraţia ce ţâşnea ca un gheizer din gheţarul orbitor al dentiţiei - perfecte, ci din simplul motiv că-şi descoperise, mulţumit, o alergie aproape fără fisuri la această dezlănţuire de pasiuni absurde.

—Îţi dai tu seama, Bartolomeu Cubleşan — continuă Ovidiu sarabanda bezmetică de mişcări şi sunete — ce putere formidabilă ne va da formula biochimică a memoriei ? O putere care va face să pălească până şi cele mai ameţitoare aspiraţii ale tuturor Cezarilor şi Napoleonilor

! Nişte bieţi amărâți care cucereau cu uriaşe hecatombe de cadavre câţiva kilometri pătraţi şi se credeau predestinaţi să conducă destinele lumii ! Vezi, mă Bartolomeu, niciodată nu mi-am putut explica de ce oamenii s-au îmbătat atâtea milenii cu apa chioară a iluziei că, stăpânind teritorii, sunt şi stăpânii situaţiei. Până şi indivizi cărora nu li se poate contesta inteligenţa au căzut în greşeala asta fatală. Uite, nu mai departe decât acum câţiva ani, când s-a înteţit cursa cosmică, îţi mai aduci aminte ce bătălie se dădea pentru fiecare colţ nefericit de Lună, pentru fiecare petec calcinat de Marte ?! Ca şi cum astea ar fi însemnat altceva decât nişte îngrămădiri de roci pierdute sub un soare parşiv, care lucea viclean şi rece, lăsându-i pe sărmanii ambiţioşi pradă frigului sinistru. Pe când noi, iubitule, nu pe nişte teritorii vom fi stăpâni, ci pe singurul tărâm cu adevărat hotărâtor, pe unica realitate fundamentală a omului : *pe istorie...*

Ultima frază Ovidiu aproape o răcnise, încât Bartolomeu avu impresia că i se zbate în auz şi ecoul ei, amplificat şi reverberat de piscurile şi văgăunile munţilor. În clipa aceea Ovidiu ridică privirea spre ferestrele vilei şi, părându-i-se că zăreşte o umbră în cadrul uneia dintre ele, se întrerupse brusc. Făcu o mişcare de parc-ar fi vrut să se retragă, dar într-o fracţiune de secundă se răzgândi înălţând din umeri batjocoritor. Bartolomeu nu se putea descotorosi de senzaţia că, în pofida acestui paroxistic acces de megalomanie, în pofida gesturilor şi vorbelor cu o evidentă tentă demenţială, omul din faţa lui este infinit mai calculat decât pare, că mintea lui, stăpânită poate de o obsesie bolnavă, lucrează pe unele lungimi de undă cu o rară intensitate.

— Se tem de noi, dragul meu, — jubilă Ovidiu, punându-şi, totuşi, o prudentă surdină în voce. Uite, până şi faptul că monstrul ăla cu fustă stă la fereastră şi ne pândeşte, ce demonstrează altceva decât că nu noi suntem sclavii lor, ci ei sunt sclavii noştri virtuali, şi ştiu asta, şi i-a cuprins o spaimă nebună ! ? Ehe, habar n-aveţi, domnii mei, ce surprize vă mai aşteaptă î Fă un mic efort de imaginaţie, mă Bartolomeu, şi gândeşte-te la momentul când, în laboratoarele noastre, vom putea prepara, după formula doar de noi ştiută, acele combinaţii de amintiri pe care le vom socoti cele mai prielnice speţei umane. Ce înseamnă să muţi celulele care înmagazinează memoria dintr-un corp într-altul ? Un fleac, o jucărie, un gungurit ştiinţific ! Ce-mi pasă mie care-i învelişul, memoria veche tot rămâne, această târfă abjectă care poartă pe ea stigmatul lugubru al tuturor păcatelor omenirii ! Rămâne cu tot bagajul ei de cunoştinţe, digerate prin stomacul pervertit al şcolilor şi bibliotecilor, cu toate apucăturile şi năravurile, transmise prin cea mai teribilă ereditate, aceea a moralei, a codurilor şi decaloagelor ei demagogice. Noi vom distruge — mă înţelegi ? — această memorie, de care omului, crede-mă, i s-a făcut de mult lehamite, şi vom anula, implicit, cea mai mare calamitate, cea mai sinistră povară pe care o poartă umanitatea, *istoria.* Combinând în laborator amintirile oamenilor, noi le vom crea şi o nouă istorie, fără războaie de o lună, un an sau o sută de ani, fără holocausturi sângeroase, fără uri milenare, fără intrigi diplomatice, fără toată ţesătura aceea sublimă de vanităţi şi orgolii care se transmit din generaţie în generaţie şi zăpăcesc minţile, şi torturează conştiinţele. Îţi dai seama, Bartolomeu Cubleşan, oamenii ne vor ridica statui la toate răspântiile, căci i-am

eliberat de cea mai îngrozitoare tară cu care i-a putut înzestra natura, de *sentimentul descendenţei şi al trecutului ? !* Nimic nu e mai înspăimântător — pricepi ? — decât sentimentul ăsta absurd, idiot, că depinzi de un trecut pe care nu ţi l-ai ales...

— Ce vei face cu bibliotecile, cu muzeele, cu toate celelalte depozite ale memoriei omenirii ? întrebă Bartolomeu cu un glas alb, inexpresiv, făcând o încercare disperată de a-şi salva liniştea, abia cucerită, de această nouă agresiune a coşmarului.

Ochii lui Ovidiu, până atunci aproape invizibili sub perdeaua vineţie a pleoapelor, îl inundară cu scăpărări stranii.

— M-am gândit şi la asta, n-avea grijă — îşi rostogoli el şoaptele, care aveau, în timpanele lui Bartolomeu, rezonanţe asurzitoare. Există, dragul meu, şi pentru ele un leac, poate cel mai inteligent din câte au născocit oamenii. Focul ! Câteva incendii frumuşele vor fi suficiente ca să reducem la tăcere şi aceste ultime vestigii, aceste glasuri hodorogite ale trecutului…

Aproape fără voie, Bartolomeu simţi că-i urcă pe buze un strigăt de revoltă care pentru el reprezenta spulberarea celei din urmă cazemate a indiferenţei, atât de aprig apărate.

— E vorba, prin urmare, nu numai de distrugerea sentimentului istoriei, ci şi de pulverizarea simţului de răspundere al omului pentru tot ce a reprezentat şi reprezintă sensul esenţial al prezenţei sale pe această planetă şi în univers ? Căci ştii la fel de bine ca şi mine, doctore Horja, că, dacă rupi lanţul într-un singur loc, se fac praf şi pulbere toate verigile lui. Nu-ţi dai seama că, fără

sentimentul continuităţii în timp, omul se va osândi singur la autonimicire treptată prin inactivitate ? Ce mobiluri îl vor mai face să muncească, să creeze, bine sau rău, genial sau mizerabil, trainic sau derizoriu, dar să creeze ? Lichidând prezenţa trecutului în conştiinţa lui, îl vei stimula să repete, într-o superbă inconştienţă, toate acele cumplite flagele pe care le blamai cu atâta vehemenţă înainte ! Fără sentimentul că asupra lui grevează marile datorii contractate de predecesori, îl vei lipsi de simţul răspunderii pentru ce datorează el urmaşilor, îl vei degaja de însăşi răspunderea pentru destinul speţei ! Şi ce va urma ? Nu moartea termică a universului, cu care ne ameninţă fizicienii şi astronomii, nu moartea informaţională, cu care ne ameninţă sociologii, ci ceva infinit mai criminal şi mai stupid, *moartea omenirii prin amnezie !*

Descumpănit de această izbucnire neaşteptată, de ieşirea lui Bartolomeu din albia muţeniei abulice, Ovidiu îl scrută câteva clipe căutând parcă o explicaţie. Renunţă ca în faţa unui efort inutil. Râse doar amuzat, sticlindu-şi din nou dentiţia perfectă.

— Zău aşa, dragul meu, cum mă poţi crede în halul ăsta de neprevăzător, încât să-mi scape un amănunt atât de esenţial ? Cum o să lipsesc omul de marele, profundul extaz al muncii ? Nu, iubitule, oamenii vor munci în continuare, căci n-avem nici un interes să provocăm degradarea speţei umane. Dar îşi vor canaliza energiile exclusiv în direcţiile pe care le vom socoti noi de cuviinţă, vor face doar ceea ce noua lor memorie le va îngădui să facă, fără acea inhibiţie paralizantă care e rutina, senzaţia că repeţi nişte gesturi şi mişcări pe care le-au făcut atâţia alţii înaintea ta...

— Nişte roboţi umani — murmură Bartolomeu, cu ochii închişi, ca în vis — nişte făpturi în carne şi oase, cu deprinderi codificate, cu mişcări programate, cu gesturi reglate, cu atitudini previzibile, angrenaje perfecte la ordinele noastre...

Făcu o sforţare să-şi imagineze cum va arăta lumea născută de delirul logic al lui Ovidiu Horja, dar îi fu imposibil. O repulsie organică îl împiedicase dintotdeauna să gândească inumanul, monstruosul. Îi dădeau o ameţeală asemănătoare aceleia încercare în copilărie, când traversa un pod sau când privea genunile abisurilor de la mare înălţime. Căută apoi să analizeze de unde ţâşniseră aceste imagini funambuleşti în creierul lui Ovidiu. Avusese cândva iluzia că, îl cunoaşte bine, dar uite că în adâncul lui vieţuiau, sublimate, larvare, acoperite de pojghiţa gesturilor şi cuvintelor cotidiene, tendinţe schizoide — un întreg univers *autist,* cum spun psihanaliştii — pe care nici în cele mai suspicioase presupuneri nu şi le-ar fi putut închipui. Dar degeaba, toate analizele sunt inutile...

Trăi o clipă senzaţia dureroasă a unui sinistru salt în gol. Îşi adună puterile, se întoarse şi porni aproape în goană spre vilă. Ovidiu strigă ceva nedesluşit în urma lui, dar nu-l mai auzi. Cu un ultim efort deschise uşa vilei şi urcă scările.

...În zilele următoare, Bartolomeu nu-l mai întâlni pe Horja decât spre orele prânzului, când îl vizitau împreună pe cel operat. Starea acestuia era mai mult decât satisfăcătoare. Bartolomeu avu chiar impresia că zăreşte pe chipul colţuros urma surâsului lucid şi candid al lui Christophe Tavernier. Vru să-şi alunge cu un gest ceea ce i se părea a fi o halucinaţie. Nu izbuti.

Până ce, la o săptămână de la operaţie, nu-l mai găsiră

pe pacient în odaia albă.

Cerură explicaţii. Pe chipul tumefiat al Sabinei Lupşa juca o clipă umbra unui zâmbet evaziv. N-au mai insistat.

XI. Ziua s-a sfârşit în zori

La ora când Justin Racolţea şi Rolf Karstens se aşezau la o masă într-un colţ retras, cel mai îndepărtat de orchestră, intima şi eleganta „cave“ a cabaretului „Rio“ din Zürich era încă goală. Doi chitarişti îşi zdrăngăneau cam plictisiţi strunele electronice, în vreme ce bateristul rotofei tresărea uneori din somnolenţă, amintindu-şi că e de datoria lui să marcheze ritmul. Pe ringul de dans o pereche se încăpăţâna să demonstreze că, la urma urmelor, trupurile se pot mişca trepidant chiar şi pe acest ritm iluzoriu. Cu puţină bunăvoinţă, fireşte...

Justin fusese adus aici aproape cu forţa de „imbatabilul roşcovan". Zadarnic încercase să-l convingă că nu-i arde de distracţii nocturne atâta timp cât investigaţiile pentru descoperirea prietenului său Cubleşan băteau pasul pe loc. Şi apoi mai era ceva : în dimineaţa acelei zile, la mica morgă din orăşelul montan Braunwald, văzuse cadavrul lui Christophe Tavernier, cu faţa mutilată până la totala desfigurare, şi — oricât de insensibil s-a crezut înainte la asemenea spectacole — trecuse prin câteva clipe penibile. A simţit nevoia să se înapoieze imediat în camera sa de hotel şi, pentru întâia oară de când se ştia, a înghiţit o puternică doză de tranchilizant.

Dacă ar fi avut puterea să mai rămână câteva minute în încăperea mică, sufocantă a morgii, ar fi sesizat, poate, minuţiozitatea cu care Karstens examinase, la un moment dat, o anumită porţiune din cutia craniană a defunctului.

— Nu vi se pare, scumpe doctore Engler, — se adresase el într-o doară medicului legist — că aici s-a făcut o trepanaţie?

Faimosul specialist în medicină judiciară l-a contemplat cu înţelegătoare condescendenţă pe tânărul acesta care-i încălca atât de nonşalant domeniul.

— Ştiu, dragă domnule inspector Karstens, — răspunse Engler pronunţat ceremonios — că dumneavoastră, poliţiştii tineri, vă imaginaţi senzaţionalul chiar şi acolo unde nu există decât un ultrabanal accident de automobil. Adulmecaţi anticipat deliciile misterului. Tare mi-e teamă însă că vă voi dezamăgi...

—Totuşi, domnule doctor, -— continuă încăpăţânat inspectorul — îndrăznesc să vă cer, măcar pentru liniştea mea, o verificare a acestei supoziţii, chit că o consideraţi hazardată !

Cu un aer de vădită nemulţumire, doctorul Engler rămăsese mai departe la Braunwald pentru cercetări suplimentare.

Racolţea nu avea însă de unde să-ştie acest amănunt, deoarece el îl aştepta de mult pe Karstens în maşină, iar pe drumul spre Zürich, ca şi cum s-ar fi stabilit între ei un consens explicit, nu abordară nici un subiect legat de enigmaticele dispariţii.

Seara, inspectorul venise să-l ia de la hotel, iar acum iată-i pe amândoi instalaţi comod la o masă, în penumbra cu reflexe violete de la „Rio“. Justin, aflat încă sub impresia neplăcutei întâlniri cu cadavrul studentului din Lausanne, îşi privea absent paharul neînceput de coniac, în timp ce „imbatabilul roşcovan", inexplicabil de bine dispus, era de-acum la al treilea Campari, făcând un haz nebun pe socoteala perechii ce se chinuia pe ringul de dans.

—Oare nu te poţi desprinde nici o clipă, dragă Racolţea, de sub presiunea gândurilor tenebroase ? întrebă el cu o

familiaritate jovială, pe care Justin nu avusese până acum prilejul să i-o cunoască.

Grăsunul îşi scutură violent pepenaşul de Turkestan, apoi dădu peste cap paharul de coniac.

— Iartă-mă, inspectore, că nu sunt în toate apele mele, dar mă urmăreşte încă imaginea cadavrului nefericitului de Tavernier şi îmi dă frisoane gândul că bietul Cubleşan ar putea...

— Zău aşa, nu mi-aş fi închipuit în ruptul capului — îl întrerupse Karstens cu aceeaşi exultantă voioşie — că eşti în stare să fantazezi atât de lugubru ! Fii sigur, dragă Racolţea, că nu m-aş afla acum în acest loc împreună cu dumneata dacă n-aş avea unele, să le spunem aşa, prezumţii solide în ce priveşte deplina integritate fizică şi psihică a doctorului Cubleşan. Dacă asigurarea mea are vreo importanţă în ochii dumitale, nu mai fi, te rog, îngrijorat !

Nici nu apucă Justin să se întrebe de unde provine marea siguranţă ce se degaja din cuvintele abia rostite de „imbatabilul roşcovan", că acesta se aplecă peste masă şi murmura :

— Crede-mă, prietene, că te-am adus aici nu ca să ne amuzăm cu programul artistic al cabaretului, ci pentru un alt program, poate nu întru totul artistic, dar în nici un caz mai lipsit de numere, tari şi senzaţii inedite...

Justin îl privi câteva clipe pe Karstens prin transparenţa tremurătoare a paharului golit. Izbucni apoi într-un râs mut, degajându-se parcă din păienjenişul obscur al obsesiilor care îl frământaseră de-a lungul zilei.

— Bine, inspectore, dacă spui dumneata înseamnă că aşa e şi nu altminteri. După cum vezi, am o încredere

aproape superstiţioasă în cel mai tânăr as al poliţiei federale...

Rolf Karstens îi mulţumi cu un zâmbet pentru complimentul care-i făcuse o vizibilă plăcere, apoi întoarse privirea spre celelalte mese, scrutând îndelung unele figuri.

Între timp, „cava“ aproape se umpluse cu o lume pestriţă şi elegantă. Predominau oamenii de afaceri atraşi de mirajul celebrei burse din Zürich, cu jocurile ei hazardate, datorită cărora se încropeau peste noapte averi fabuloase, pentru ca altele, cu aceeaşi repeziciune, să se prăbuşească în neant.

Un gong anunţă începutul programului, iar sala se scufundă într-un întuneric deplin. După un minut, o lumină gălbuie, cu irizări aurii, fulgeră centrul sălii şi spectatorii constatară că locul ringului de dans îl luase o platformă rotundă şi înaltă la picioarele căreia orchestra, de data asta în formaţie complectă, lansa primele acorduri ale unui ritm electronic la modă.

Atenţia lui Justin fu atrasă în clipa aceea nu de evoluţia dansatoarelor, în extravagante costume galactice, ci de o mişcare discretă pe care o sesizase chiar la masa sa. Un chelner cărunt se înclină, cu o solemnitate rigidă, să le umple paharele, dar, în acelaşi timp, cu o dexteritate de prestidigitator, strecură un bilet minuscul sub paharul inspectorului. Karstens aşteptă să se îndepărteze chelnerul, apoi, sorbindu-şi cu delicii băutura favorită, aruncă o privire ostentativ indiferentă spre biletul aproape invizibil în semiobscuritatea colţului lor.

Lui Justin i se păru că întrezăreşte o sclipire de satisfacţie în ochii „imbatabilului roşcovan", dar nu avu răgazul să se întrebe ce puteau însemna toate acestea,

deoarece la masa lor se aşeză, asudat şi gâfâind, medicul legist Engler.

—Te-am căutat prin tot oraşul, domnule Karstens, — izbucni acesta agitat, dar îşi temperă iute tonul la semnele sugestive ale inspectorului — am să-ţi comunic o veste de-a dreptul uluitoare şi, totodată, să mă dau bătut în faţa intuiţiei dumitale...

—Era vorba, totuşi, de o trepanaţie — observă Karstens pe tonul cel mai firesc posibil, accentuând în mintea lui Justin zăpăceala stârnită de apariţia intempestivă a medicului.

—O trepanaţie, într-adevăr — şopti febril Engler — însă asta n-ar fi nimic dacă n-aş şti acum şi ce se ascunde în spatele acestei trepanaţii. Ei bine, află, domnul meu, că trupului neînsufleţit de la Braunwald îi lipseşte o parte din creier !

Justin, care începuse să înţeleagă că discuţia se duce în jurul cadavrului lui Christophe Tavernier, avu senzaţia că îl invadează din nou durerea ascuţită de cap din timpul zilei.

—Puteam să pariez, doctore Engler, că acesta va fi rezultatul noii autopsii — răspunse netulburat şi pe acelaşi ton scăzut „imbatabilul roşcovan”. N-am vrut însă să-ţi răpesc plăcerea de a descoperi dumneata însuţi că senzaţionalul îşi poate găsi adăpost chiar şi într-un ultrabanal accident de automobil...

În acel moment, întâlnind parcă întâmplător privirea chelnerului cărunt care se apropiase din nou de masa lor, Karstens sări brusc şi decis de pe scaun.

—Mă iertaţi, domnilor, — se înclină el politicos — am o urgentă şi mult aşteptată întâlnire cu un anume domn Hugo Alberotti, care a reintrat în arenă...

Deşi un val generos de răcoare coborâse, la asfinţit, de pe Tâmpa, alungind canicula din timpul zilei, maiorul Dan Neagoe îşi ştergea într-una chelia, cu mişcări nervoase, de năduşeala care năvălea abundent prin toţi porii. Consumase până la ora aceea enorme cantităţi de răcoritoare, dar tot nu-l părăsea senzaţia penibilă că se sufocă. Se ducea din când în când la fereastra larg deschisă a biroului său din incinta miliţiei braşovene şi respira cu sete aerul purificat al serii, apoi se întorcea din nou la masa de lucru căutând să se cufunde în studierea documentelor pe care i le adusese unul dintre subalterni la începutul după-amiezii. Eforturile de a se concentra erau însă zadarnice, nu izbutea, literele se estompau, se contopeau într-o masă amorfă, fără contur, iar gândul i se întorcea mereu, ca acul rebel al unei bizare busole, spre reproşul lăuntric care nu-i dădea pace de câteva zile.

Nu-şi putea ierta uşurinţa stupidă de care dăduse dovadă atunci când tânărul acela gheboşat, cu faţa pergamentoidă şi dinţii zăpăcitor de albi, i-a adus la cunoştinţă dispariţia inexplicabilă a actriţei Adriana Jacotă. L-a ascultat, şi-a notat, a verificat, apoi i-a comunicat ironic şi liniştitor, că Adriana Jacotă e bine sănătoasă şi poate fi văzută mai departe în spectacolele turneului clujean. Nici măcar în seara aceea, când l-a frapat şi pe el neplăcut apariţia de somnambulă a actriţei pe scenă, ca şi vijelioasa ei plecate din teatru, n-a luat prea în serios alarma lui Ovidiu Horja. E drept, a fost cuprins de o oarecare îndoială, dar s-a mulţumit să-l întrebe încă o dată pe conducătorul turneului dacă n-a observat ceva neobişnuit în comportarea din ultimele zile a. tovarăşei Jacotă. Şi când acesta i-a

răspuns, nedumerit, că actriţa e la fel ca întotdeauna, vine punctual la spectacol, joacă tot atât de bine ca la premieră, şi-a considerat datoria îndeplinită.

Râdea nervos, cu un tremur interior, cu un rictus de amărăciune în colţul buzelor ţuguiate, de fiecare dată când îşi amintea de sensul pe care-l atribuise până acum acestor cuvinte banalizate prin îndelungă repetare : „datorie îndeplinită". Ar fi vrut să uite de felul cum îşi „îndeplinise datoria" în toată istoria aceasta, dar faptele se încăpățânaseră să-i aducă aminte, şi încă într-un mod atât de cumplit ! S-au succedat ameţitor dispariţia lui Ovidiu Horja, ştirea despre răpirea doctorului Bartolomeu Cubleşan — prieten apropiat al Adrianei Jacotă — de la tribuna congresului genevez, iar acum trei zile, după terminarea turneului la Braşov, vestea sosită din Cluj că actriţa nu s-a mai prezentat la teatru şi nici n-a dat vreun semn de viaţă. La domiciliul ei clujean nu s-a descoperit nici o dovadă că ar mai fi poposit aici în ultimele trei săptămâni, adică exact de la plecarea în turneu.

Oricât se străduise să se amăgească, spunându-şi că rolul lui în această afacere fusese minim, insignifiant, maiorul Neagoe nu se putea debarasa de sentimentul ascuţit, dureros al vinovăţiei. Cine ştie, poate că, dacă ar fi luat în serios de la început alarma vehementă a tânărului gheboşat care-l bombarda zilnic cu rafalele temerilor sale indignate, ar fi reuşit să dea de o urmă importantă şi, chiar mai mult, să împiedice barem unele din aceste misterioase dispariţii ce umpleau de o săptămână paginile avide de senzaţional ale presei din lumea întreagă.

Cufundat în dezbaterile acestui zbuciumat proces lăuntric, Dan Neagoe nu auzise cele câteva bătăi timide la

uşa biroului său. Abia când bătăile se înteţiră, maiorul se scutură din vălmăşagul trist al gândurilor şi mormăi un morocănos : „Intră !“.

Păşi în încăpere, cu mişcări molatice, parcă poticnite, înfruntându-i privirea mohorâtă cu nişte ochi mari, albaştri, rătăciţi în mijlocul unui chip alb şi subţire de adolescent, cel mai nou colaborator al maiorului Neagoe, locotenentul Pavel Zaharopol.

— Ei, ce-ai făcut ? îl luă repede în primire maiorul, iritat de aerul acesta de visător care calcă în străchini al tânărului ofiţer de miliţie, proaspăt absolvent al unei cunoscute facultăţi de criminalistică din străinătate. Hai, raportează cât poţi mai concis, ştii la fel de bine ca şi mine că n-avem timp de pierdut — adăugă el mai blajin, văzând că Zaharopol ezită.

— În aceste trei zile am scotocit, tovarăşe maior, tot oraşul — îndrăzni tânărul să-şi înceapă relatarea.

— Bine, bine, asta ştiu, doar nu mi-am închipuit nici o clipă c-o să-ţi iroseşti timpul prin baruri şi cafenele — îl întrerupse grăbit maiorul.

— Am fost, vă mărturisesc, şi prin baruri şi cafenele — reluă Zaharopol cu cea mai serafică mutră posibilă. Doar nu puteam să las necercetate locurile tradiţionale de întâlnire şi bârfă ale artiştilor... Din păcate, în tot timpul turneului Adriana Jacotă n-a fost niciodată văzută în asemenea localuri. Mi-aş permite să remarc că însuşi acest fapt pare cu totul ieşit din comun şi denotă o comportare cel puţin bizară!

— Te asigur, tinere, că în alte împrejurări consideraţiile dumitale psihologice m-ar interesa la culme, dar acum, zău aşa, nu-mi arde de ele. Nouă ne crapă buza după fapte

concrete, după urme palpabile, interpretările şi reflecţiile lasă-le pe mai târziu...

— Scuzaţi-mi, vă rog, naivitatea şi inexperienţa — continuă Zaharopol cu o sclipire de maliţie în ochii albaştri care nu scăpă maiorului — dar eu îmi imaginam că reflecţiile şi interpretările pot însoţi, ba uneori chiar devansa, descoperirea faptelor şi urmelor. Căci îmi permit să vă informez, tovarăşe maior, reflecţiile mi-au fost de un nepreţuit folos în descoperirea unei urme foarte palpabile...

Dacă n-ar fi fost atât de nerăbdător să afle mai repede despre ce urmă era vorba, fără îndoială că maiorul Neagoe i-ar fi servit o replică usturătoare acestui tânăr imberb şi impertinent, dar acum se mulţumi doar să-l fulgere prin luciul străveziu al ochelarilor ce ajunseseră, de emoţie, pe vârful nasului.

— Mă aflu în posesia unei adrese preţioase — urmă Zaharopol imperturbabil — şi anume, adresa casei unde Adriana Jacotă a locuit în ultimele zile ale şederii ei la Braşov...

— Cum ? făcu ochii mari, în spatele lentilelor, maiorul. Vrei să spui că actriţa nu mai locuia la hotel ? Bine, dar povestea asta devine de-a dreptul grotescă ! Cum se face că nici colegii ei, nici organizatorul turneului n-au remarcat nimic ? Că doar eu însumi i-am întrebat şi mi-au răspuns că totul decurge normal...

— Buba aici e, tovarăşe maior, că totul s-a desfăşurat sub aparenţa perfectă a normalului. Adriana Jacotă n-a declarat la recepţia hotelului că părăseşte camera, ci pur şi simplu nu şi-a mai făcut apariţia din seara aceea când a dispărut, lângă Biserica Neagră, sub ochii lui Horja...

Neagoe coborî brusc privirea asupra hârtiilor de pe

masă pentru ca Zaharopol să nu sesizeze suferinţa tulbure, aproape fizică, provocată de evocarea acelei scene.

— Omul de la recepţie şi camerista etajului — vorbi mai departe tânărul locotenent, făcându-se că nu observă tulburarea superiorului său — au deschis ochii cât cepele când i-am întrebat de ce nu s-au sesizat de această absenţă. Lor nu li s-a părut nimic neobişnuit, deoarece mulţi oaspeţi ai hotelului, fără a renunţa la cameră, lipsesc câte două-trei zile având treburi prin împrejurimi sau rămânând să doarmă pe la cabanele unde fac excursii. În ultima zi, după ce toată trupa a plecat la gară, s-a înfiinţat un tip în vârstă zicând că e din partea teatrului şi că a venit să ia bagajul domnişoarei Jacotă, care-l aşteaptă la tren. Deoarece nota fusese achitată pentru tot personalul turneului, nimeni n-a avut nici o obiecţie şi bagajul i-a fost imediat înmânat. O să mă întrebaţi, fireşte, cum de n-a observat careva din trupă aceste absenţe nocturne ale colegei lor. Aici intervine însă din nou ciudăţenia comportărilor Adrianei Jacotă care, în ultimii ani, se izolase de cei din jur, trăind o viaţă singuratică, aproape fără prieteni...

Înălţând privirea încet, cu un aer vlăguit, Neagoe îl întrerupse pe aparent timidul locotenent, care îşi luase avânt:

— Spune-mi, rogu-te, care e adresa despre care-mi vorbeai şi cum ai izbutit s-o afli ?

Zaharopol îl contemplă o clipă, uşor amuzat, dar cu netăinuită simpatie, pe omul acesta mic şi bondoc, care căuta acum să-şi ascundă nervozitatea sub gestul banal al ştergerii ochelarilor.

— Pornind pe urmele omului care a venit după bagaj —

reluă el domol, parcă fără grabă — mi-am zis că e musai să dau şi de casa unde a fost găzduită Adriana Jacotă. Era o treabă afurisit de grea deoarece nimeni dintre cei de la hotel nu acordase atâta însemnătate faptului, încât să reţină vreo trăsătură distinctivă mai precisă a personajului. Descrierile concordau doar într-o singură privinţă, şi anume, - că era destul de bătrân, dar că se ţinea încă bine şi avusese suficientă putere să ducă cele două valize fără ajutorul nimănui. Trebuie să recunoaşteţi că e cam puţin : Braşovul e plin de bătrâni încă în putere şi, dac-ar fi fost să-i iau pe toţi la rând, n-aş fi terminat nici într-o lună...

— Tinere — exclamă maiorul — nu mă mai fierbe cu amănunte inutile, sunt convins dinainte de perspicacitatea dumitale...

—Aprecierea dumneavoastră, tovarăşe maior, mă măguleşte nespus, dar sunt nevoit să vă dezamăgesc. Profesorul Sherington afirmă undeva, şi pe bună dreptate, că până şi cel mai bun criminalist, dacă nu are barem un dram de noroc, poate să se lase cu inimă uşoară de meserie. Ei bine, perspicacitatea nu mi-ar fi fost de mare folos, şi nici măcar ultraperfecţionaţii noştri „detectivi electronici" care pot stabili zece variante posibile ale dezlegării unei enigme, dacă n-ar fi intervenit pârdalnica de şansă sub înfăţişarea mai mult decât banală a tutungiului din faţa hotelului !

Expunerea aceasta, ostentativ didactică şi ameţitor de detaliată, părea menită să-l scoată pe Neagoe definitiv din sărite.

-— La subiect, omule, că dacă mai continui aşa, zău, nu mai garantez pentru mine — strigă el nădușit şi furios.

—Nu vă supăraţi, tovarăşe maior, — zâmbi angelic

Pavel Zaharopol — dar chiar dumneavoastră mi-aţi cerut adineauri să vă povestesc şi cum am ajuns să descopăr adresa. Pe scurt: întrebându-l într-o doară şi fără mari speranţe pe tutungiu dacă n-a observat în ziua cutare un bătrân ieşind din hotei cu două valize, omul mi-a răspuns, spre marea mea uluială şi bucurie, că nu numai l-a văzut, dar îl şi cunoaşte, deoarece în urmă cu ani a locuit şi el exact pe strada unde locuieşte bătrânul. Şi-a amintit şi numele respectivului: Ioan Mălurean, iar adresa nu mi-a fost greu s-o aflu confruntând datele furnizate de tutungiu cu numerotaţia de astăzi a străzii : Cibinului 283 A...

—Ioan Mălurean... Ioan Mălurean... repetă de câteva ori maiorul, căzut parcă într-o transă, de data asta spre uimirea şi neliniştea tânărului locotenent, care se temea că, pierzând simţul măsurii, întinsese prea mult coarda.

Maiorul Neagoe, cu ochii fixaţi asupra unui punct îndepărtat şi nedefinit, părea că uitase cu totul de prezenţa locotenentului Zaharopol în încăpere. Acesta îşi subţie şi mai mult obrajii albi, catifelaţi, de adolescent, nemaiîndrăznind să tulbure, nu cu un cuvânt, dar nici măcar cu o mişcare, cu un gest, starea de concentrare pe care o întrezărea pe chipul superiorului său.

Secundele se scurseră anevoie până când maiorul cel bondoc şi chel se smulse subit din toropeala contemplativă, începând să cotrobăie febril prin teancul de hârtii de pe masă. Mormăia într-una nişte cuvinte nedesluşite, revenind obsedant şi limpede unul singur : Mălurean. Zaharopol îşi frământa în van creierul să înţeleagă prin ce putuse un nume oarecare — fie şi al unui om cu un anumit rol în această afacere — să stârnească o asemenea bizară tranziţie, de la prostraţie la febrilitate. Tocmai când hotărî

să se lase păgubaş de deducţii, Neagoe răcni surescitat :

—Te-am găsit, blestematule, ştiam că eşti aici, nu se putea să nu dau de tine ! şi flutură triumfător un petec de hârtie cu câteva rânduri azvârlite neglijent.

Întâlnind privirea întrebătoare a junelui său colaborator, Neagoe îşi aminti, în sfârşit, de prezenţa acestuia şi de abia terminata lor convorbire.

— Ai făcut o treabă bună, tinere, mai bună chiar decât îţi poţi imagina — râse el, bucurându-se parcă de vizibila uluială a lui Zaharopol. O treabă pentru care meriţi toate felicitările, deşi ea nu aruncă decât o lumină încă foarte firavă asupra enigmei. Dar e un fir, la drept vorbind primul mai acătării, şi asta-i esenţialul !

Ridicându-se de la biroul său, se apropie cu paşi iuţi de locotenent şi îi înfipse peticul de hârtie sub ochi. Zaharopol azvârli o privire nedumerită pe fila boţită şi căută să desluşească scrisul. Nu i se păru cunoscut. Începu apoi s-o citească, întrebându-se cum de a putut o simplă listă de nume, scrisă vădit în grabă, să accentueze surescitarea acestui om, şi aşa aflat într-o nefirească tensiune, dincolo de limitele normalului.

Deodată însă avu senzaţia că podeaua a început să se cutremure sub el, zgâlţâindu-l cu turbare. Unul dintre numele înscrise pe boţitul petic de hârtie era : Ioan Mălurean. Iar alături o precizare ce i se păru descinsă dintr-o imaginaţie bolnavă : 10 ani.

— Ştii ce reprezintă hârtia asta, băieţaş ? îi ciocăniră auzul cuvintele lui Neagoe, rostite cu o neaşteptat de voioasă familiaritate. Este notiţa uitată de Ovidiu Horja la clinica de neurochirurgie exact în ziua când a avut loc dispariţia sa. El i-a cerut lui Enăşoiu, administratorul clinicii,

să-i pună la dispoziţie arhivele anilor 1908—1909 şi s-a cufundat în studierea lor până noaptea târziu. Zicea că are nevoie de vechile registre ca să cerceteze activitatea desfăşurată în această clinică, pe la începutul secolului, de un anume doctor Ilarie Lupşa. Cel puţin asta i-a declarat, administratorului şi nu văd de ce n-ar fi spus adevărul...

— Nu cumva..., începu Zaharopol, dar se opri, şovăitor, de teamă să nu spună vreo prostie.

— Hai, de ce-ai tăcut, dă-i drumul la tot ce-ţi umblă prin minte, numai aşa o să mai putem rupe încă o pojghiţă de pe adevăr!

— Ei bine — se împurpură la faţă, ca o fată mare, locotenentul — am certitudinea că şi dumneavoastră, tovarăşe maior, aţi făcut imediat aceeaşi presupunere. Coincidenţa e, într-adevăr, tulburătoare, mai ales că Mălurean nu e un nume prea răspândit. Ar fi, deci, de tras concluzia că avem de-a face cu una şi aceeaşi persoană la o distanţă de aproape şase decenii şi jumătate. Un lucru însă rămâne pentru mine nelămurit : ce l-a determinat pe Horja să-şi noteze din registrele clinicii tocmai aceste nume şi nu altele ? Şi mai e ceva nu mai puţin enigmatic : ştiau oare Horja şi Mălurean unul de existenţa celuilalt şi, mai ales, că se găseau ambii în acelaşi oraş, la depărtare de numai câţiva kilometri ?

— Mai e o întrebare, tinere, pe care mă mir că lucrările profesorului Sherington nu ţi-au sugerat-o — jubilă maiorul, bucuros că poate să-i plătească pentru maliţia impertinentă de adineauri. *Ce operaţie a suferit Mălurean acum şase decenii şi jumătate şi de ce s-a interesat Ovidiu Horja de acest gen de operaţii ?* E, poate, o simplă gogoriţă, dar de câteva minute sunt obsedat de ideea că, de fapt, tocmai

aici se află cheia misterului !

Locotenentul Zaharopol rămase perplex. Da, într-adevăr, întrebarea lansată de Neagoe avea toate şansele să deschidă porţi noi şi nebănuite spre rezolvarea acestei afaceri atât de încurcate. Era una din acele întrebări îndrăzneţe şi esenţiale care dau, în mod obişnuit, o nouă turnură unei anchete. Îşi mărturisi că superiorul său ierarhic — faţă de care, în sinea lui, manifestase până acum un soi de condescendenţă binevoitoare, socotindu-l iremediabil tributar metodelor învechite - dă dovadă de o intuiţie şi o perspicacitate vrednice de mult mai multă consideraţie,

—Prea mult timp ne-am pierdut cu jocul ăsta steril al deducţiilor — reveni Neagoe la tonul aspru, repezit. Ne aflăm doar într-o unitate operativă şi nu la academie. Haide, tovarăşe locotenent, cine ştie ce surprize ne mai aşteaptă pe strada Cibinului 283 A...

Subalternul său nici nu apucă să se dezmeticească bine, că maiorul Neagoe îşi şi strânsese hârtiile, le închisese cu grijă în seif, îşi pusese în ordine ţinuta şi se afla, grăbit, în prag.

Trecuse abia de ora zece seara când maşina condusă de Zaharopol depăşi străvechile fortificaţii braşovene şi pătrunse în păienjenişul de străzi de la poalele dealului Warthe, dar acest pitoresc cartier era de-acum scufundat în oceanul de linişte monstruos dilatată care aducea a hibernare în plină vară. Locotenentul simţi nevoia să destăinuie violenta repulsie pe care i-o provocase totdeauna imaginea acestor fosile urbane, acestor cartiere anacronice cu iz provincial care, de la coborârea serii, nu cunosc altă voluptate decât aceea a prăbuşirii în somn, dar renunţă văzându-şi şeful răsturnat comod pe banchetă, în

poza tipică a omului aţipit.

—Fii atent, cred că am ajuns — răsună chiar în clipa aceea vocea maiorului Neagoe, care şi pusese mâna pe clanţa portierei, gata să coboare.

Într-adevăr, lumina discretă, dar suficient de puternică, a farului lateral al maşinii smulsese din întuneric un gard înalt din fier forjat întrepătruns cu fâşii mari de tablă, iar în mijlocul gardului, pe o poartă aproape invizibilă, o privire atentă putea distinge, scris cu cifre minuscule, numărul 283A.

Zaharopol era atât de convins că vila din spatele gardului e bine apărată de vizite nedorite, încât nici nu se mai osteni să încerce poarta, ci se repezi în ea cu toată puterea umerilor. Spre marea lui uimire însă, poarta se deschise larg, semn că nici măcar nu fusese încuiată. Ce putea să însemne asta ? Ori că Mălurean avea alte mijloace, mai subtile şi mai eficiente, să evite musafirii indiscreţi, ori că — tânărul se înfioră la acest gând — bătrânul mai primise o vizită, înaintea lor.

Neagoe i-o luase înainte şi mergea cu paşi iuţi, vătuiţi, spre clădirea scundă ce abia se zărea, la câţiva metri depărtare, sub palida lumină a stelelor. Când Zaharopol îl ajunse din urmă, maiorul, parcă presimţind că nu va întâmpina nici o rezistenţă, deschisese de-acum uşa de la intrare. Tânărul locotenent îşi aprinse, aproape instinctiv, minuscula lanternă-radar, care nu numai că azvârlea un fascicol intens de raze, dar avea şi proprietatea de a recepta şi cele mai infime vibraţii ale aerului ce puteau vesti o primejdie iminentă. În acelaşi timp însă, Neagoe apăsase cu un gest decis pe comutatorul de lângă intrare şi lumina unei lămpi de neon inundă un vestibul spaţios,

mobilat doar cu un cuier vechi cu picior. Din vestibul, o uşă dată de perete oferea privirii o încăpere largă şi pustie, un soi de salon cu câteva fotolii de piele orânduite meticulos în jurul unei măsuţe scunde, iar cele câteva trepte de lemn ale unei scări interioare duceau, de asemenea, spre o uşă deschisă.

Casa lăsa o impresie apăsătoare de spaţiu nelocuit, un straniu cimitir de mobile vechi, văduvit de suflul şi căldura vieţii, deşi relativa ordine şi curăţenie păreau să evoce o recentă, poate doar temporară, prezenţă umană. Lipsea, totuşi, acel iz pătrunzător de mucegai pe care-l degajă camerele multă vreme neaerisite.

Maiorul schimbă o privire rapidă cu subalternul său, apoi urcară amândoi, la distanţă de trei trepte unul de celălalt, scara interioară. Lemnul nu scârţâi, ceea ce accentuă, în mod bizar, impresia dezagreabilă produsă de pustietatea casei. Înainte de a pătrunde pe uşa deschisă din capul scării, Neagoe scrută câteva clipe întunericul încăperii. Văzând că şi aici comutatorul se găseşte lângă intrare, aprinse imediat lumina. Zaharopol zări, peste umărul maiorului, un dormitor bătrânesc, mobilat la fel de simplu şi cu aceeaşi ordine minuţioasă : un pat de lemn cu tăblie striată, un mic raft cu cărţi vechi în coperte veştejite, o masă şi un scaun cu spătar înalt — un fel de jilţ — aşezate lângă fereastra ce dădea spre curte.

Dezamăgiţi, cei doi coborâră în grabă la parter, sperând că, totuşi, vor izbuti să descopere, dacă nu pe Mălurean şi prezumtiva sa prizonieră, măcar o dovadă cât de cât edificatoare a existenţei lor. Străbătură rapid salonul şi, la capătul lui, găsiră o uşă mai scundă care permitea accesul spre dependinţele casei. Dependinţe obişnuite, modeste —

o bucătărioară îngustă, cu o maşină de gătit cu gaze şi câteva vase simple rânduite ordonat pe un panou din lemn negeluit, o baie cu cadă metalică şi o cămară cu nişte cutii de conserve ce păreau rătăcite pe rafturi printre multele borcane şi sticle goale.

— Singurul semn care demonstrează că, în casa asta, cineva s-a îngrijit recent de-ale gurii — mormăi pentru întâia oară maiorul, examinând data de fabricaţie de pe etichetele cutiilor. Dar e prea puţin, afurisit de puţin...

Lui Zaharopol i se păru că vocea înfundată a şefului său, prima voce omenească pe care o auzea de când trecuse pragul casei de pe strada Cibinului 283 A, stârneşte ecouri ample, reverberate, în încăperile pustii, cu atmosferă de cavou. Aproape fără voie îşi aruncă privirea spre acul indicator al lanternei-radar, care începuse să se clatine ameţit dintr-o parte într-alta, parcă uimit el însuşi de rezonanţa unui glas uman.

...Geana subţire a zorilor despicase de-acum umbrele nopţii, dar Neagoe şi Zaharopol continuau încă — osteniţi, sleiţi de vlagă — să scotocească, pas cu pas, milimetru cu milimetru, toate ungherele ciudatei clădiri. Înconjuraseră vila de câteva ori, se căţăraseră şi pe acoperiş, apoi reveniseră din nou în interior, ciocăniseră podelele, pereţii, mobila. Coborâseră şi în pivniţă — cea mai banală şi mai murdară pivniţă cu putinţă — cercetaseră pilonii şi cărămizile de la temelie, căutaseră să detecteze o cât de infimă urmă, însă totul se dovedise zadarnic. Ioan Mălurean şi Adriana Jacotă dispăruseră de parcă i-ar fi înghiţit pământul.

Iritaţi, spumegând de neputinţă, cei doi urcară din nou în dormitorul de la etaj, unde Neagoe se prăbuşi, îmbrăcat

cum era, pe patul bătrânesc care gemu din toate încheieturile. Închise ochii, străduindu-se să uite barem pentru câteva minute de zadarnicele eforturi ale acestei nopţi irosite.

Faţa albă şi delicată a tânărului locotenent căpătase, de oboseală, umbre vineţii. Ar fi vrut şi el să-şi dezmorţească oasele, dar în încăpere era un singur pat. Cu mintea golită de gânduri, cu mişcări cvasimecanice, se apropie de micul raft cu cărţi, rătăcind cu privirea absentă pe cotoarele prăfuite ale coperţilor. Zăbovi câteva clipe plictisit asupra cotorului unei cărţulii legată în piele stacojie cu nuanţe violacee. Citi într-o doară titlul : „Însemnări despre ciudata întâmplare cu braşoveanul care a trăit amintiri dintr-o a doua viaţă“. Ca să-i mai treacă vremea vru s-o scoată din raft şi s-o răsfoiască. Întinse mâna agale, dar în clipa când o atinse, un ţipăt i se rostogoli în gâtlej, făcându-l pe maiorul Neagoe să apară dintr-un salt în spatele lui.

Nici unul dintre cei doi nu era predispus să creadă în miracole, dar ceea ce se întâmplase în clipa aceea păru amândurora mult dincolo de graniţa firescului. Peretele solid din spatele patului, pe care ambii îl cercetaseră amănunţit de câteva ori, se pulverizase pur şi simplu, lăsând sa se vadă o încăpere mică, asemeni unei pungi în zid, cu pereţii albi, un alb orbitor de imaculat, cu o lumină difuză, egală, plăcută, iradiată, ca o fosforescenţa, de însăşi suprafaţa mată a pereţilor, cu un pat metalic de spital vopsit în acelaşi alb atotprezent, odihnitor.

Repezindu-se spre mica încăpere abia dezvăluită privirilor, Zaharopol şi Neagoe avură un moment senzaţia că străbat o masă mai densă şi îşi dădură seama, într-o fulgerare, că zidul camerei fusese construit dintr-un

material care avea proprietatea de a se fluidiza şi a deveni transparent la declanşarea unui anume mecanism legat de cărţulia în piele violacee, ca să revină însă la forma şi structura iniţială, de corp solid, îndată ce angrenajul ar fi pus în funcţiune în sens invers.

Unicul obiect care le atrase atenţia în mica încăpere fu un dulăpior, cu un desen ciudat, aşezat în colţul cel mai depărtat. Apropiindu-se de mobila aceasta bizară ca s-o examineze, Neagoe bolborosi : „Ei drăcie !“ şi o dădu cu un gest violent la o parte. În spatele dulăpiorului zăcea ghemuit, cu picioarele strânse sub bărbie, un bătrân mic de statură, dar vânjos, chiar musculos, într-un pulover negru închis până la gât. Ochii bătrânului sticleau fără viaţă, dar nici chipul, nici trupul nu purtau vreo urmă vizibilă de violenţă. Moartea venise instantaneu ca la electrocutaţi.

— Dar unde se află Adriana Jacotă ? răcni Zaharopol, parcă implorând cadavrul bătrânului Mălurean să dea un răspuns.

Simţiră în clipa următoare că un şfichiuit asurzitor le incendiază auzul. Din dulăpiorul cu ciudatul desen, întruchipând figura demoniacă a unui faun ce devora tacticos un trup de prunc, izbucniră hohote convulsive de râs batjocoritor.

Tot în zori s-a terminat şi ziua de lucru a inspectorului Rolf Karstens, aflat la ora aceea pe un alt meridian al Europei. Într-adevăr, atunci când pulberi fine de carmin solar începeau să pudreze apele abia atinse de adieri ale lacului Zürich, „imbatabilul roşcovan" ieşea, cu o mină proaspătă şi surâzătoare, de parcă acum s-ar fi trezit şi ar fi luat o baie înviorătoare, din clădirea cu înfăţişare de zgârie-nori comercial a poliţiei oraşului.

Justin Racolţea, care voise să respire în voie aerul curat al zorilor, îl aştepta în scuarul din faţa clădirii. Era atât de cufundat în gânduri, încât nici nu-l remarcă pe inspector până ce acesta nu luă loc pe bancă, alături de el. Ridică încet capul rotund, cu ochii abia mijiţi din temniţa cărnoasă a pleoapelor, şi îl contemplă îndelung, ca şi cum atunci i-ar fi văzut întâia oară.

— Nu mă mai cunoşti, domnule Racolţea ? se amuză Karstens. Tot eu sunt, acelaşi inspector al poliţiei federale care în urmă cu două ore a arestat banda de traficanţi cu stupefiante a lui Hugo Alberotti. În pofida atâtor dispariţii, reapariţii şi transformări de tot felul, măcar noi să rămânem neschimbaţi, Ca nişte puncte de reper în univers...

Ezită o clipă, apoi reluă făcând să transpară în vocea uşor voalată umbra unei incertitudini :

— Şi, totuşi, dragul meu Racolţea, nu sunt nici pe departe atât de mulţumit cum aş avea dreptul să fiu. Ceva, nici eu nu-mi dau seama ce, dar în orice caz de maximă importanţă, îmi scapă, mi se fofilează printre degete. Azi-noapte, bunăoară, înainte de a-i aresta, am urmărit dintr-un loc ascuns întreaga conversaţie a lui Alberotti cu ceilalţi membri ai aşa-zisului „consiliu de administraţie" al trustului lor secret, care poartă în lumea interlopă ciudatul nume „Kif-Bangh“, după denumirile principalelor stupefiante exotice pe care le aduceau clandestin pe piaţa europeană. Ei bine, să fi văzut ce scandal s-a stârnit când „preşedintele“ i-a anunţat că lipsa lui s-a datorat faptului că a purtat tratative cu conducerea trustului concurent, trustul „Psycho“, şi că la aceste tratative s-a decis fuzionarea celor două „întreprinderi" într-un concern puternic cu ramificaţii pe toate continentele. Mai ales că, la un moment dat, unii,

mai şmecheri, l-au prins pe Alberotti în straniul flagrant delict de ignorare a unor treburi importante ale însuşi trustului pe care-l conduce. Tipul a pretextat că „uitase", escrocii ceilalţi însă nu s-au prins şi l-au încolţit cu întrebări care de care mai sucite, mai parşive, la care Alberotti, în pofida unor manevre, trebuie să recunosc, surprinzător de subtile, n-a fost în stare să răspundă. Era cât pe-aci ca scandalul monstru să degenereze într-un schimb de focuri, dar am intervenit noi la timp şi i-am temperat cu un duş rece la care nu se aşteptau...

Inspectorul îşi aprinse o ţigară, trase cu nesaţ câteva fumuri, apoi continuă urmărindu-le din priviri spirala în lumina albă a zorilor :

— Mă tot întreb, dragul meu Racolţea, dacă ăsta e oare Alberotti cel adevărat sau... Mască sau travesti nu e, am cercetat, unele aspecte exterioare, cum sunt gesturile sau mişcările, seamănă întru totul, chiar după mărturia foştilor săi complici, cu gesturile şi mişcările preşedintelui trustului „Kif-Bangh", şi totuşi, cum se poate explica acea stranie amnezie ? Apropo, ştii, i-am luat primul interogatoriu, n-am aflat aproape nimic, tipul dovedeşte o stăpânire de sine formidabilă, dar, în toiul convorbirii, m-a uluit cu fantastice cunoştinţe din domeniul magiei şi ocultismului...

Ocultism, magie... Cuvintele acestea îl făcură pe Justin să tresară abia perceptibil. Mai cunoscuse un om oare studia magia şi ocultismul. Studentul din Lausanne al cărui cadavru îl văzuse desfigurat la morga din Braunwald. Nu, nu era cu putinţă ! Izgoni cu o clătinare violentă din umeri acest gând bezmetic. Era ca un reflex de apărare împotriva unei halucinaţii.

— Toate-s bune, domnule inspector, — murmură el dar

esenţialul rămâne în plină beznă. Nu ştim încă absolut nimic despre soarta doctorului Bartolomeu Cubleşan !

XII. Greutatea atomică a timpului

Fără să priceapă prea bine ce se întâmplă, Bartolomeu Cubleşan îşi dădea, totuşi, seama că în vila de la poalele munţilor se iviseră semnele unei neobişnuite febrilităţi. Mereu apăreau în goană maşini misterioase, iar în ultimele nopţi i se păru că aude din spatele casei un şuierat persistent, ce nu putea veni decât de la nişte elicoptere care aterizau sau decolau. Cu toate că pereţii şi uşile aveau o desăvârşită izolaţie fonică, din când în când răzbăteau până la dânsul bufnituri repetate, care-i evocau deplasarea dintr-un loc într-altul a unor obiecte extrem de grele.

Într-o zi, deschizând fereastra, fu izbit de un fum înecăcios de hârtie. De fapt, era numai mirosul aspru al fumului, căci trâmba neagră şi groasă fusese, probabil, anihilată chimic ca să nu fie observată din împrejurimi. Bartolomeu se gândi că nu poate fi vorba decât de arderea unor documente care, desigur, nu mai erau necesare trustului „Psycho". Dar de ce deveniseră dintr-o dată nefolositoare, tot nu putea înţelege. De altminteri, la drept vorbind, nici nu făcea eforturi deosebite să înţeleagă. Deşi carapacea abulică, în care încercase să se claustreze, se fisurase adânc şi iremediabil în contact cu glosele cvasidemențiale ale lui Ovidiu Horja, se crampona încă, pe cât putea, de un anume refuz încăpăţânat la acele solicitări ale realităţii pe care le considera, oricum, inutile. Mai ales că pierduse nădejdea să-şi mai poată cu ceva schimba traiectoria ulterioară a zilelor şi nopţilor.

Pe Horja nu-l mai întâlnise din ziua când constataseră împreună dispariţia pacientului lor comun. În vreme ce el se interesase efectiv din pură curiozitate ştiinţifică de soarta

bizarului personaj în care fuseseră încorporaţi centrii nervoşi ai memoriei lui Christophe Tavernier, Ovidiu vădise o surescitare maladivă, insistase cu întrebări peste întrebări, ba chiar se ambiţionase să sugereze Sabinei Lupşa că ar fi cazul ca măcar unul dintre ei — gândindu-se, fireşte, că el va fi preferat — să-l revadă din când în când pe domnul Alberotti pentru a preveni eventualele „reacţii de respingere" ale organismului, atât de temute în operaţiile de transplant. Bartolomeu se amuzase urmărind aceste stăruinţe disperate, care nu se bazau pe nici o temere reală, deoarece Horja ştia la fel de bine" ca şi el că perioada realmente critică fusese de mult depăşită. I se păru că nici Sabina Lupşa nu acordă vreo atenţie specială acestei false alarme. Din ziua aceea, deşi el nu-l evitase în mod deosebit, Ovidiu Horja nu-i mai ieşise în cale.

Nu se întrebase nici măcar ce aveau de gând să facă mai departe cu el şi cu cunoştinţele sale. Preparau o nouă operaţie de acelaşi gen ? Sau poate un şir de transplanturi ? Şi cu ce scop ? Dar ce folos să-ţi torturezi creierii cu asemenea zbuciume fără rost şi, mai ales, total lipsite de eficienţă ! Era satisfăcut barem cu atât : îl lăsau în pace şi nici nu se întrevedea vreun semn că ar avea cumva de gând să-l tulbure.

Iată însă că a intervenit activitatea asta febrilă şi stranie din ultimele zile. Nu voia să se gândească la ea, să-i descifreze sensul, să-i caute o interpretare, dar fără voia lui se simţea pradă unei nelinişti din ce în ce mai acaparante. O nelinişte bizara, tulbure, asemeni senzaţiei încercate de un înotător că nedesluşite vârtejuri subacvale îl trag la fund.

Zilele următoare îi adeveriră într-o măsură temerile. Se

pomeni invitat să-şi părăsească odaia de la parter spre a se muta la subsol. Nu i se dădu nici o explicaţie. Îşi strânse în grabă cele câteva accesorii de toaletă cotidiană şi porni în urma omului cu ochi de vietate marină care venise să-l însoţească. După un drum întortocheat prin coridoare parcă anume concepute ca să distragă atenţia eventualilor urmăritori, urcară în caja transparentă a unui lift care începu o coborâre vertiginoasă. Din pricina vitezei ameţitoare a coborârii nu izbuti să vadă, prin pereţii străvezii ai liftului, decât o enormă pânză cenuşie derulată la infinit. Închise ochii ca să-şi alunge senzaţia neplăcută de prăbuşire în gol, dar tocmai în clipa aceea, cu o zvâcnire bruscă, la fel de ameţitoare, ca şi coborârea, liftul încremeni.

O vastă sală, luminată discret de iradierile pereţilor vopsiţi cu o substanţă luminiscentă, i se dezvălui privirilor, în fund — câteva uşi metalice, ca ale unor seifuri. Călăuza sa, cufundată în muţenie, apăsă pe unul din butoanele înşiruite chiar lângă portiţa liftului şi prima uşă metalică se deschise fără zgomot. Cu un gest brutal, care nu admitea replică, individul îl invită să între în încăperea din spatele uşii.

Bartolomeu înainta cu paşi lenţi, invadat de senzaţia copleşitoare că, în dimineaţa aceea, văzuse pentru ultima oară lumina zilei. În clipa când trecu pragul şi simţi în urma sa valul de aer stârnit de închiderea uşii, observă că nu e singur. Pe un fotoliu, convulsionat de spasmele unui violent acces de tuse, îl aştepta Florian Lupşa.

Aşa crezu în prima clipă : că pictorul îl aşteaptă. Dar mare-i fu uimirea când îl văzu pe Florian Lupşa cum holbează la el nişte ochi zăpăciţi, ca şi cum şi-ar fi făcut

apariţia nu o fantomă, ci un cortegiu întreg de plăsmuiri ale delirului. Ciocul de acvilă al nasului se ridicase aproape la verticală, iar fruntea neverosimil de înaltă se cută în zeci de brazde înecate de o sudoare cenuşie, vâscoasă. Un scurt frison îi scutură trupul, în timp ce tusea mugea încă în adâncuri ca un tunet îngropat.

— Mi se pare mie, domnule Lupşa, sau, într-adevăr, venirea mea ţi-a provocat o anume stupoare ? ! remarcă Bartolomeu cu o netăinuită, aproape ostentativă îndoială în glas. Nu cumva drăgălaşa dumitale fiică a omis să se anunţe?

Fără să-i mai acorde atenţie lui Florian Lupşa, Bartolomeu începu să examineze încăperea din obişnuinţa de a căuta în orice loc nou acele puncte de reper care permit conştiinţei să se înşurubeze, liniştitor, în anume coordonate spaţiale.

Era o încăpere la fel de spaţioasă şi comodă, ba chiar cu aceeaşi notă de eleganţă, ca şi odaia pe care o ocupase la parterul vilei. Fotolii adânci, măsuţe, un birou de mahon, o etajeră plină cu cărţi, un mic bar, sticle cu băuturi variate. Singurele elemente care îi dădeau o notă distinctă — cel puţin singurele care îl frapară pe Bartolomeu în clipele acelea — se rezumau la lipsa oricărui contact cu lumea de afară (până şi uşa se contopise atât de indisolubil cu peretele, încât păreau o unică masă albă informă), la prezenţa unui al doilea pat şi a unui şevalet, ambele aşezate în colţul cel mai îndepărtat.

— Precum se vede, domnule Lupşa, — reluă el, încercând să se detaşeze printr-o anume notă de ironie — această temniţă elegantă ne este destinată amândurora. Nici nu cutezam să visez o asemenea onoare : companion

— sau poate temnicer ? — să-mi fie nimeni altul decât însuşi tatăl reprezentantei trustului „Psycho"...

Ceea ce îi fu dat să audă în acel moment îl făcu pe Bartolomeu să nu-şi creadă urechilor : înfrânându-şi cu o uriaşă sforţare accesul de tuse, pictorul rostogoli printre dinţi, cu un şuierat isteric, cel mai sinistru potop de înjurături, unele suculent piperate argotic, la adresa unei anume bande de escroci, tâlhari, gangsteri, pehlivani, în frunte cu „destrăbălată aia slută, târfa aia ordinară care pretinde că mi-ar fi odraslă".

Uluit la culme — deşi nu se mai credea capabil de o asemenea reacţie după tot ce i se întâmplase în timpul din urmă — Bartolomeu îl scrută câteva clipe, fără glas, pe omul acela cu fălcile căzute, cu nasul coroiat, cu fruntea neverosimil de înaltă sub claia imensă de păr negru. Se strădui să descopere în jocul agitat al trăsăturilor, în ochii răvăşiţi de himere cel mai mărunt indiciu al nesincerităţii şi blufului. Dar, oricât de mult îl măcina neîncrederea şi îndoiala, nu izbuti să găsească altceva decât furie ridicolă în revărsarea aceea isterică.

— Zău aşa, domnule Lupşa, — vru el să se apere cu aceeaşi pavăză de ironie — nu mi se pare de loc vrednic de stimă să-ţi dezavuezi în halul ăsta progenitura. Chiar dacă, să admitem, ai avea acum anumite pricini personale să nu fii prea satisfăcut de unele comportări şi acte ale graţioasei domnişoare Sabina. Conflicte apar şi în cele mai onorabile familii, dar rufele murdare...

Rămase cu fraza neterminată, căci Florian Lupşa ţâşnise violent din fotoliu şi se îndrepta spre el cu priviri ameninţătoare, cu pumnii ridicaţi, gata să-l izbească. Se descotorosi cu o fentă de stupida dezlănţuire pugilistică a

pictorului şi îl imobiliză, calm, părinteşte, în timp ce răcnete barbare îi cravaşau auzul :

— Nu mă crezi... Mă faci mincinos... Eşti la fel de tâlhar ca şi ei... Ba mai tâlhar... Te-au cumpărat şi acum te-ai prins în jocul lor ticălos... Vândutule ! Complice de gangsteri !

Bartolomeu simţi un şoc dureros şi îşi desfăcu strânsoarea de fier a mâinilor : imprecaţiile zbierate de bătrânul pictor din Lausanne atinseseră o rană care supura mocnit şi al cărei iz de puroi îi provocase nu o dată, în ultimele zile, o stare acută de dezgust faţă de sine însuşi. În definitiv, ce era neadevăr în cuvintele omului din faţa sa ? Nu-şi pusese el descoperirea la dispoziţia trustului „Psycho“ ? Nu lucrase pentru interesele lor obscure şi, în orice caz, criminale ? Şi, la drept vorbind, nu devenise ceea ce îi şuiera cu atâta vehemenţă în urechi Florian Lupşa : complice abject al unei bande de gangsteri ?

Scăpat din strânsoarea mâinilor lui Bartolomeu, pictorul se prăbuşise aproape inert în fotoliu. Abia mai răsufla.

Tăcură amândoi o vreme. O nouă chintă bubuitoare de tuse îl zgudui din toate încheieturile pe Lupşa. Doctorul Cubleşan îi turnă un pahar cu apă minerală şi i-l întinse. Privindu-l cu oarecare mirare, pictorul sorbi cu înghiţituri mici conţinutul paharului şi tuşea i se mai linişti.

— Poate că ai dreptate, domnule Lupşa — murmură Bartolomeu. Nu eu sunt cel mai în măsură să-ţi dau lecţii...

Cuvintele acestea avură darul neaşteptat să dărâme o barieră invizibilă. Lupşa îl scrută cu ochi mari, de parcă acum l-ar fi văzut întâia oară. Se foi o vreme în fotoliu, apoi vorbi cu o voce neverosimil de caldă, de pe care se topise parcă — la cea mai plăpândă rază de soare — o veche

crustă de gheaţă.

— Numai naivii patentaţi sau cretinii iremediabili îşi imaginează că omul poate domina întotdeauna împrejurările, poate modela după voinţa sa cursul de o logică atât de îndoielnică al vieţii ! Iar dumneata, doctore, chiar de la acea memorabilă vizită pe care mi-ai făcut-o la Lausanne, împreună cu arţăgosul dumitale amic, nu mi-ai făcut impresia nici a unui naiv, nici a unui cretin. Ia fă bine şi nu te mai zbuciuma atâta, că nu de frământări sterile avem nevoie la ora asta şi nici să facem pe Hamleţii sau Raskolnikovii de ocazie. Să ne păstrăm luciditatea, doctore, şi mai ales puterile sufleteşti căci ce va să vină, te asigur, n-o să fie de loc lesne de înfruntat. Hai, aşază-te mai bine în fotoliul de colo şi ascultă o poveste care ţi se va părea, poate, rodul unei halucinaţii, plăsmuirea unei fantezii bolnave. Din păcate însă e adevărul adevărat! Ascultând spovedania unui om care-şi simte viaţa la zenit şi care până acum nu s-a destăinuit nimănui, sunt convins că vei înţelege antecedentele şi substratul păienjenişului în care ai fost atras.

Fără voia lui aproape, Bartolomeu se simţi cuprins de un ciudat fior, căruia nu-i putea rezista. Vocea hodorogită a pictorului rămăsese aceeaşi, răbufnirile spasmodice ale tusei întrerupeau din când în când firul spovedaniei, dar o neaşteptată erupţie de căldură rupsese toate zăgazurile, smulgând din adâncuri rezerve de umanitate pe care, poate, nu le bănuia nici posesorul lor.

— Istoria aceasta, dragul meu, e una din cele mai stranii şi mai tragice din câte a cunoscut acest secol care, trebuie s-o recunoaştem, n-a fost de loc scutit de stigmatul tragicului. Dar ce rost au patetismele când faptele vorbesc

de la sine !

Lupşa se ridicase din fotoliu şi măsura încăperea, de la un capăt la altul, cu paşi când mărunţi şi deşi, când apăsaţi şi rari, acordându-și parcă mersul cu ritmul povestirii.

—Ai auzit de doctorul Ilarie Lupşa din Braşov ? Ce întrebare, sigur c-ai auzit, doar ai citit broşura aceea faimoasă, eşti, deci, la curent cu existenţa acestui personaj legendar, presupusul meu părinte. Da, da, ce te uiţi aşa la mine, să ştii ca nu bat de loc câmpii, am spus exact ce aveam de gând să spun : presupusul meu tată. Te văd, eşti gata — aşa cum în urmă cu câteva minute m-ai acuzat că-mi dezavuez progenitura — să mă învinuieşti acum că-mi reneg părintele. Nu te pripi, ascultă-mi destăinuirile până la capăt, pe urmă judecă şi emite sentinţe după cum te-o tăia capul. Căci nu există invenţie mai diabolică a acestui veac stupid decât practica de a gargarisi mai întâi verdicte şi de a da cu nasul de fapte abia după aceea...

Bartolomeu avea senzaţia — degajată, poate, tocmai de această însăilare a povestirii cu tot felul de reflecţii, unele fără referire aparentă la obiect — că, atunci când Florian Lupşa pomenise despre spovedanie şi destăinuire, nu aruncase o vorbă în vânt.

— E de la sine înţeles, cred, — continuă pictorul — că multe din lucrurile pe care ţi le voi zugrăvi acum în adevărata lor lumină mi s-au relevat şi mie, cu sensul lor real, abia după ce s-au petrecut, uneori la distanţe apreciabile în timp. Începusem, deci, prin a-ţi aminti de acel ciudat şi pasionat neurochirurg care a fost Ilarie Lupşa, a cărui activitate, înconjurată de un atât de dens mister, a rămas aproape fără ecou în conştiinţa epocii respective, cu excepţia cunoscutei cărţulii asupra căreia o să revin însă

mai târziu. Doctorul Ilarie Lupşa şi-a făcut o meteorică apariţie în viaţa medicală braşoveană : după câte ştiu eu, n-a locuit în Braşov nici un an. Venise aureolat de o diploma dobândită într-o obscură facultate vieneză şi n-a operat decât extrem de puţini bolnavi, alegându-şi-i pe sprânceană. Printre ei erau în special copii şi adolescenţi care sufereau de maladii ale centrilor nervoşi ai memoriei. Pe scurt, făpturi nefericite care, fie din naştere, fie în urma unor accidente sau boli, îşi pierduseră memoria sau n-o posedaseră niciodată. Unul dintre cei care au suferit o asemenea operaţie am fost, domnule Cubleşan, eu însumi. Fireşte, despre asta am aflat mult mai târziu, abia cu câteva ore înainte de moartea lui Ilarie Lupşa. Ceea ce îmi amintesc din copilărie este că primele imagini conştiente sunt legate de Lausanne, de străzile şi parcurile lui, dar că, totodată, printr-o ciudată dedublare, trăiam şi într-un alt univers, alcătuit din chipuri şi imagini pe care nu le văzusem în jurul meu niciodată. Un univers ale cărui contururi exacte nu mai mă simt în stare să le reproduc nici măcar pe pânzele mele — şi de aici provine, poate, acea stare de tensiune şi descumpănire continuă în care mă zbat, stare pe care atât de just a sesizat-o prietenul dumitale în seara acelei vizite din atelierul meu, provocându-mi iritarea firească a omului care simte ochiul unui străin răscolindu-i firidele cele mai intime...

Oprindu-se din mers spre a-şi reprima o nouă izbucnire violentă de tuse, Florian Lupşa îşi fixă din nou privirea asupra doctorului Cubleşan. Căuta parcă un semn, o expresie a feţei care să-l edifice despre reacţia uriaşului acestuia blond la spusele sale de până acum. Bartolomeu însă, răsturnat în fotoliu, părea hipnotizat de un punct

invizibil de pe tavan, ca şi cum ar fi urmărit nu confidenţele pictorului, ci sinuozităţile unei traiectorii cu care se străduia să-şi identifice propriul destin.

— Scuză-mă, doctore Cubleşan, dacă istorisirea mea divaghează, n-are cursivitate logică, dar nu-mi cere coerenţă în relatarea unor fapte pe care cu greu le pot aduna în jurul unui ax. Cum îţi spuneam, trăiam, sau mai bine zis în mine trăia, amintirea extrem de concretă, de pregnantă a unui univers în care aveam senzaţia că până mai ieri mă mişcasem, îmi dusesem zilele. Să fim bine înţeleşi, nu erau obişnuitele reverii ale copilăriei sau adolescenţei care, aşa cum bine ştii, îşi au întotdeauna obârşia în realitatea din jur, în întâmplările ei mari sau mărunte, în filmele pe care le-ai văzut, în cărţile pe care le-ai citit. Nu, de o mie de ori nu, era o cu totul altă realitate, fără nici un punct nu de interferenţă, dar nici măcar de contact cu viaţa pe care o duceam la Lausanne. Era ca o imagine cu două planuri, unul apropiat şi altul depărtat, dar e interesant că planul fundamental, copleşitor, definitoriu îl alcătuia realitatea din amintiri, în vreme ce realitatea din Lausanne nu constituia decât un soi de fundal care mi se părea inconsistent şi pasager. Ce reprezenta universul acela al amintirilor ? Nu-mi cere să ţi-l descriu, ţi-am spus, nu mă simt în stare, *l-am uitat!* Da, ce te uiţi la mine cu ochii ăştia imenşi, l-am uitat după cele mai omeneşti legi ale uitării...

Într-adevăr, Bartolomeu coborâse brusc privirea din tavan şi îl contempla stăruitor pe Florian Lupşa de parc-ar fi căutat să-i descopere pe chip expresia fizică a uitării. Nu descoperi însă decât un rictus cumplit de amar, care evoca o încercare disperată de a prinde din nou în hăţuri

cavalcada fantastică a imaginilor dispărute.

— Fireşte — reluă pictorul cu vocea chinuită de intensitatea efortului interior — n-am uitat cu desăvârşire, poate că asta e mai tragic ca orice. Câte ceva îmi mai răsare din când în când în faţa privirilor, ca atunci când reflectorul unui automobil dezvăluie câte o frântură de peisaj printre perdele groase de ceaţă. Pot să-ţi spun cu certitudine doar atât — că era o lume supradimensionată faţă de proporţiile reprezentărilor noastre, o lume de giganţi, cu edificii uriaşe, cu angrenaje enorme, cu o adevărată frenezie de culori dogoritoare, şi dacă mai e ceva din această lume în mine, apoi îi poţi regăsi reflexele, incomparabil de palide, în unele din tablourile mele...

Pupilele i se dilataseră ca şi cum ar fi deschis nişte porţi îmbietoare spre invizibilul care se încăpăţâna însă să refuze această deznădăjduită invitaţie. Constatând — a câta oară ? — eşecul şi deşertăciunea tentativei iluzorii de a recupera pe veci irositul tezaur, făcu un gest prozaic de lehamite şi trecu, fără nici o tranziţie, la cel mai cotidian ton cu putinţă :

— Ceea ce mi se pare mai interesant, domnule Cubleşan, e faptul că exact aceleaşi amintiri, plasate în aceeaşi zonă fabuloasă, fără contact cu lumea în care trăiam, le aveau şi fraţii, şi sora mea. Da, doctore, aşa e cum îţi spun. Ilarie Lupşa s-a stabilit prin 1910 la Lausanne cu cei cinci copii ai săi. Eu eram mijlociul, cea mai mare era sora noastră, Ana, urma Ioan, iar mai mici decât mine erau Bruno şi Romulus. E drept, nu prea semănăm între noi, un singur fir ne unea, şi anume, universul acela gigantic care ne urmărea pretutindeni, ne domina cu viziunile sale formidabile. Dar nu era vorba numai de viziuni, ci şi de

altceva, nu ştiu cum să-ţi explic, de normele, de principiile vieţii zilnice care nu semănau nici ele cu normele şi principiile acelei lumi care constituia fundalul existenţei noastre de fiecare zi. Erau mai aspre, mai dure, poate mai lipsite de nuanţe, dar, în orice caz, mai pure şi mai drepte, un fel de halucinaţie a dreptăţii, combinată însă şi cu o intensă halucinaţie a puterii. Ştiam, într-adevăr, cu mult mai multe decât ceilalţi copii de vârsta noastră, aveam cunoştinţe uriaşe, aproape monstruoase, din cele mai felurite domenii ale ştiinţei, ba chiar şi din unele ramuri ştiinţifice în care nici măcar nu pătrunseseră încă minţile cele mai scormonitoare de savanţi. De un amănunt mi-aduc foarte bine aminte : o dată l-am uimit pe un vecin, profesor universitar, aşternând pe hârtie, ca-ntr-o joacă, o formulă ciudată, despre care afirmam cu încăpăţânare că reprezintă una dintre legile fundamentale ale universului. Era formula relativităţii generalizate, iar scena se petrecea *cu doi ani înainte de publicarea ei de către Einstein.* Imensitatea acestor cunoştinţe, pe care nu le învăţasem de la nimeni deoarece *erau încorporate în noi,* ne crease starea aceea de spirit de care-ţi vorbeam, ameninţătoarea beţie a unei puteri incomensurabile, stare de spirit pe care Ilarie Lupşa avea grijă să ne-o întreţină constant la tensiunea incandescenţei. Ne repeta continuu că noi, familia Lupşa, suntem, de fapt, trimişii speciali ai unui alt secol, *mesageri ai viitorului,* lansaţi prin forţa unor extraordinare mecanisme cu câteva milenii înapoi, având misiunea de a pune stăpânire pe destinele omenirii şi a săvârşi una dintre cele mai ademenitoare experienţe din istoria ştiinţei, modelarea societăţii umane a secolului XX după schemele statornicite de savanții acelei ere de unde ne trăgeam

obârşia...

Tocmai tonul sec, hârâit, aproape monoton, cu care Florian Lupşa abordase această parte a confesiunilor sale avusese darul să-i insufle lui Bartolomeu senzaţia covârşitoare a autenticului. Dacă ar fi asistat la o dezlănţuire de patetisme isterice, pe un ton ridicat şi retoric, fără îndoială că s-ar fi simţit îmboldit să le tempereze cu frâna verificată — dar atât de derizorie ! — a scepticismului condescendent şi ironic. Aşa însă, era dezarmat de fragilul scut al neîncrederii şi, la drept vorbind nici nu-i simţea nevoia, bucuros să se lase purtat de torentul unui adevăr poate infinit mai înalt decât adevărurile pe care le crezuse până de curând imuabile.

— Desigur — continuă Florian Lupşa, străbătând cu acelaşi mers uniform încăperea — ai să mă întrebi, ştiu, îţi simt întrebarea pe buze: ce s-a ales din experienţa aceea uluitoare, care au fost rezultatele ei ? Răspunsul e extrem de simplu şi, totodată, extrem de complicat, ca orice în secolul nostru. Prezumtivul nostru părinte, doctorul Ilarie Lupşa, care era, de fapt, *unicul sol real* al acelei vremi îndepărtate, scăpase din vedere un singur amănunt, ce s-a dovedit însă esenţial: specificul psihologiei umane. Pas cu pas, anihilând eforturile sale disperate, realitatea înconjurătoare s-a impus conştiinţelor noastre fragede cu forţa ei acaparatoare, tentaculară, izgonind încetul cu încetul, într-o zona de neguri din ce în ce mai groase şi mai tenace, amintirile lumii şi secolului pe care trebuia să-l reprezentăm, dominatori şi infailibili. Da, da, nemaipomenitul experimentator Ilarie Lupşa nu ţinuse seama de acea pârdalnică proprietate a memoriei umane, care constă în aceea că nu numai înmagazinează, dar şi

uită. El pornise, probabil, de la premisele unui alt tip uman, tipul altei realităţi temporale de unde descinsese printre noi, şi uite că a dat greş ! O stupidă eroare de calcul a fost suficientă să determine eşecul lamentabil al celei mai grandioase aventuri a speţei noastre...

— Bine, domnule Lupşa, — exclamă Bartolomeu, rostind primele cuvinte de la începutul acestei halucinante spovedanii — dacă afirmaţi că nu sunteţi fiii acestui om, care s-a dat atâta vreme drept părintele dumneavoastră, atunci cine sunteţi ?

— Multă vreme, dragul meu, n-am ştiut nici eu cine sunt. Nu mă privi ca pe un nebun, ăsta-i adevărul ! Şi nici unul dintre fraţii mei nu ştia mai mult decât mine. Observam numai, cu un sentiment greu de descris, între stupoarea paralizantă şi deznădejdea neputinţei, că tot universul nostru interior, toată acea lume de imagini colosale şi culori frenetice, inclusiv cunoştinţele şi principiile care decurgeau din ele aşa cum pruncul ţâşneşte firesc din pântecul maică-si, se topesc într-un vălmăşag incert şi tulbure. Se rupea, lent, dar sigur, cordonul ombilical care ne ţinuse prizonierii unei alte lumi şi asta crea în noi toţi, cei cinci presupuşi fraţi Lupşa, un conflict buimăcitor cu noi înşine şi cu realitatea epocii în care trăiam cu adevărat. Cei meniţi să devină stăpâni şi învingători ai destinului s-au trezit, la capătul unei bătălii epuizante cu legile inexorabile ale uitării şi cu invazia irezistibilă a prezentului, nişte bieţi învinşi fără glorie ! Poţi pricepe, doctore Cubleşan, ce a însemnat asta pentru noi ? Nu, e imposibil, oricâtă bunăvoinţă ai avea, să-ţi dai seama de întreaga profunzime a acestei tragedii ! Căci tragedie a fost, nu mă tem să folosesc acest cuvânt, deşi nici el nu poate exprima decât

în palidă măsură ce s-a întâmplat cu noi...

Glasul pictorului se frânse brusc. Florian Lupşa încremeni, dezarticulat ca o păpuşă mecanică, în faţa lui Bartolomeu. Apoi, cu privirea rătăcind fără ţintă prin încăpere, murmură :

— Ştiu, nu ţi-am răspuns încă la întrebare : cine sunt eu sau, mai bine zis, cine eram, de fapt, noi, cei cinci copii ai lui Ilarie Lupşa ? Răspunsul l-am aflat abia în toamna anului 1921, când cel pe care îl crezusem cu toţii tatăl nostru a murit în urma unei absurde pneumonii. Căci, migrând din altă epocă, experimentatorul acesta genial devenise la fel de vulnerabil ca toţi ceilalţi oameni la bolile specifice acestui secol, amănunt pe care, de asemenea, îl ignorase atunci când a pornit în extraordinara sa călătorie prin timp. Cu câteva ore înainte de a-şi da duhul — şi era perfect lucid, în conştiinţă deplină că nu mai are mult de trăit — ne-a adunat în jurul patului său de boală şi ne-a destăinuit secretul curiosului nostru destin. În urmă cu ani, când îşi desfăşurase activitatea în clinica braşoveană, el a ales dintre copiii ce sufereau de maladii cronice ale centrilor nervoşi ai memoriei pe acei care i s-au părut cei mai apţi pentru ceea ce numea el „operaţia de anamneză genetică". Criteriile ştiinţifice care s-au aflat la baza acestei selecţii nu le cunosc, el ne-a împărtăşit numai un criteriu de ordin, să-i spunem aşa, etic : a avut grijă să fie orfani de ambii părinţi pentru a nu fi silit să-i smulgă din familii. Ne-a destăinuit atunci şi identitatea noastră reală. Numele meu autentic e Florian Zlătariu, pe sora noastră o chemase Szentpaly Ana, iar pe ceilalţi trei fraţi — Ioan Mălurean, Bruno Pfenninger şi Romulus Cangu. Aproape cu ultimele puteri, şi-a cerut iertare de la noi, spunând că a vrut să ne investească cu

cea mai extraordinară putere cu care pot fi înzestrate fiinţele omeneşti, dar că nu e vina lui că n-a izbutit. A mai bolborosit ceva despre o anume substanţă pe care o adusese cu el din acea lume a viitorului, un anume acid…

—Acid ribonucleic, din constituţia celulelor nervoase, cu amintirile gata înmagazinate şi codificate — şopti, abia auzit, Bartolomeu, urmărind din nou cu privirea un sinuos desen imaginar pe suprafaţa orbitor de albă a tavanului.

—Parcă aşa spunea, nu-mi mai aduc aminte, ce vrei, sunt peste cincizeci de ani de atunci. Înainte de a închide ochii a înmânat fiecăruia dintre noi câte un exemplar din cărţulia aceea, de a cărei scriere şi tipărire nu cred că era străin. Mă obsedează şi acum momentul final: nu mai avea putere nici să vorbească, şi-a plimbat doar privirea, încet, opintit, asupra fiecăruia dintre noi, căutând să indice ceva. Buzele livide, au mai apucat să emită nişte sunete. Am desluşit doar atât : „Formula… formula… e… la…“. A făcut un efort teribil să ridice braţul, voia să arate spre unul dintre noi, dar braţul i s-a prăbuşit inert. Murise.

Între cei doi se aşternu o tăcere densă : fiecare moleculă a aerului părea să fi condensat fluxul unui gând. Bartolomeu trăi bizara senzaţie că însuşi timpul, în curgerea sa inefabilă, se materializează, că epocile istorice, trecutul, prezentul şi viitorul, capătă consistenţa şi plasticitatea unei paste amorfe ce poate lua forma şi proporţiile dorite, structura năzuită, după nişte legi care scapă înţelegerii sale, dar care există, nu se poate să nu existe, legi ce pot fi cunoscute şi stăpânite de om aşa cum omul a cunoscut şi luat în stăpânire atâtea legi care păreau abia în urmă cu un secol oarbe şi implacabile.

— Formula… Formula… repetă el, parcă mimând glasul

lui Ilarie Lupşa pe patul de moarte. Era, probabil, formula de polimerizare a moleculelor de acid ribonucleic care depozitaseră memoria viitorului. Şi tot atât de probabil e că formula asta a lăsat-o moştenire unuia dintre dumneavoastră. Altfel cum ar putea fi interpretate ultimele lui cuvinte şi gesturi ?

— Nu ştiu, poate că aşa e — hârâi neplăcut, cu o anume iritare, glasul pictorului. De un singur lucru sunt sigur : mie nu mi-a lăsat-o, nu m-a socotit destul de vrednic de ea. Nenorocirea e, însă, că unii mă cred posesorul acestei formule şi de aici mi s-au tras numai ponoase...

— Lasă, domnule Lupşa, nu eşti singurul, şi despre mine au crezut că aş fi reinventat-o şi, din pricina asta, iată-mă-s aici, lângă dumneata. Dar nu mi-ai suflat nici o vorbă despre soarta fraţilor şi surorii dumitale prezumtive. Mai trăiesc ? Unde sunt ?

— Biata Ana s-a prăpădit acum patru ani, ajunsese servitoare în casa unui bancher din Lausanne. Romulus a dispărut la puţină vreme după moartea lui Ilarie Lupşa, iar vreo doi ani mai târziu am primit prin poştă hainele şi actele lui, cu câteva rânduri din partea jandarmeriei unui canton prin care eram înştiinţaţi că şi-a pierdut viaţa într-un accident de cale ferată. Ioan, cel mai mare dintre noi, a dispărut şi el, dar n-a trecut mult timp şi am aflat că s-a înapoiat la Braşov, în oraşul nostru natal, unde se ocupă cu grădinăritul. Iar pe Bruno, desigur, ai avut marea plăcere să-l cunoşti personal...

— Când şi unde să-l fi cunoscut ? îl cercetă nedumerit Bartolomeu, căutând în ochii interlocutorului său barem o fugară lucire de ironie.

— Sigur că l-ai cunoscut, domnule Cubleşan, —

răspunse Florian Lupşa pe un ton posac care excludea suspiciunea vreunei intenţii de batjocură. Numai că sub înfăţişarea-şi numele lui de astăzi: e vorba de onorabilul Otto Stiefter...

Era greu să-l mai uimeşti cu ceva pe doctorul Cubleşan după succesiunea ameţitoare de surprize care se perindaseră pe nerăsuflate în ultimele zile. De aceea, aflarea identităţii reale a anticarului din Geneva nu i se păru decât încă o verigă în lanţul unor fapte care-i scăpaseră nu o dată de sub controlul bunului simţ elementar, ca să nu mai vorbim de instanţa supremă a raţiunii.

— Deci, domnul ăsta Bruno-Otto, sau cum i-o mai fi zicând, e greu de presupus că ar poseda formula, altfel n-ar fi verosimil ca trustul „Psycho“, din conducerea căruia e evident că face parte, să alerge cu atâta înverşunare după formulă. Ai omis să-mi spui însă cum a ajuns domnişoara Sabina în ipostaza asta cel puţin bizară de fiică a dumitale...

Pictorul se dezlănţui subit, din nou fără nici o tranziţie, într-un potop de înjurături hârâite şi icnite, de parcă numai pronunţarea acestui nume era suficientă să-i provoace declanşarea celei mai cumplite furii.

— Iartă-mă, domnule Cubleşan, — izbuti el, într-o măsură, să se calmeze — dar de fiecare dată când aminteşti de monstrul ăsta atingi una din rănile cele mai dureroase ale unei vieţi care, îţi dai şi dumneata seama, n-a fost deloc scutită de răni şi suferinţe. Povestea „înfierii" Sabinei s-a petrecut acum vreo trei ani, la numai câteva luni după ce s-a prăpădit sărmana Ana. La început n-am întrezărit nici o legătură între aceste istorii, mai târziu am descoperit însă adevărul. Ce s-a întâmplat ? Într-o bună zi

s-a înfiinţat în atelierul meu, cu o bocceluţă în mână, o fată cu chipul cumplit de schilodit, care mi-a declarat nici mai mult nici mai puţin că e... fiica mea. Zgâindu-se la mine cu ochii ăia mieroşi, mi-a turuit pe nerăsuflate cum că eu, tată denaturat, habar nu avusesem de naşterea ei şi că abia pe patul morţii maică-sa, o anume Lucine Pottier din Montreux, i-a destăinuit numele meu, pe care i-l tăinuise cu străşnicie până atunci. N-aş putea spune că m-a impresionat grozav povestea asta lacrimogenă, deşi e adevărat, nu neg că în urmă cu ani întreţinusem oarecari legături cu acea Lucine Pottier. Cunoscând caracterul şi temperamentul acelei doamne, tare-mi venea greu să cred că a ţinut ea ascuns atâta timp acest fapt, oricum nu lipsit de importanţă. Şi, totuşi, am făcut neghiobia asta de neiertat de a o primi pe Sabina în casa mea ca fiică. Ce m-a îndemnat s-o fac dacă nu sentimentul patern ? Ei bine, domnule Cubleşan, se întâmplă nu o dată ca păcătoasa făptură omenească, sentimentală şi fragilă, să acţioneze împinsă de nişte impulsuri ciudate de care, la o analiză cât de cât lucidă, îţi baţi joc. Aşa s-a întâmplat şi cu mine în ziua aceea. Treceam de câtăva vreme printr-o pasă rea, teribil de rea, mă apăsa — pe lângă toate celelalte complexe şi amărăciuni — şi un ucigător sentiment de izolare şi singurătate. M-am gândit că prezenţa acestei fete lângă mine va fi, poate, în stare să-mi redea barem o iluzie de echilibru. Şi am înfiat-o...

— Nu înţeleg încă legătura cu moartea prezumtivei dumitale surori — aruncă o vorbă Bartolomeu.

Florian Lupşa îşi prelungi câteva clipe tăcerea. Era limpede că povestea asta îl scotea într-atâta din sărite tocmai pentru că dezvăluia o slăbiciune pe care şi-o dorea

neştiută.

— Sunt convins că o să-nţelegi dacă ai să afli că, la foarte puţină vreme după ce am primit-o în casă, domnişoara Sabina a început să-mi cotrobăiască, la modul cel mai neruşinat cu putinţă, prin toate cotloanele mansardei mele nenorocite. Ce căuta nu mi-a venit greu să-mi dau seama: umbla să pună mâna pe cărţulia aceea lăsată moştenire de Ilarie Lupşa. De ce o interesa? Tot nu pricepi? Domnul Bruno-Otto Stiefter şi pezevenghiul de fiu-său intraseră de câtva vreme în cârdăşie cu trustul de stupefiante „Psycho" şi îi informaseră pe aceşti domni de toată povestea lui Ilarie Lupşa şi a „familiei" noastre. Le-au sugerat ideea — care, la drept vorbind, nu ştiu dacă e cu totul neîntemeiată — că formula respectivă trebuie să se găsească într-unul din exemplarele broşurii. Asta şi explică, poate, gestul final al doctorului Lupşa, dorinţa lui evidentă de a indica pe unul din noi ca posesorul, unicul posesor, al formulei. În orice caz, trustul „Psycho", căruia nu i se poate contesta modul expeditiv de a rezolva problemele, a delegat imediat pe una din cele mai experte agente ale sale să se ocupe de treaba asta. Rezultatul? Ana n-a murit de moarte bună, ci a fost otrăvită, de asta sunt sigur, deşi poliţia mai crede şi acum că a sucombat în urma unui banal atac de cord. Constatându-se că formula nu se afla în cărţulia ei, următorul pe listă am fost desemnat eu. Cu mine s-a recurs la mijloace mai subtile, poate la sugestia drăgălaşului meu „frăţior" Bruno-Otto. Am fost luat, cum s-ar zice, pe coarda sentimentală. Dar nu le-a mers căci, între timp, a intrat pe fir şi o altă bandă de pungaşi, trustul de stupefiante al unui anume Alberotti. Eram gata să le vând broşura, căci preferam s-o ştiu în mâinile lor decât în ale

ticălosului de Bruno-Otto şi ale celor cu care se vârâse în cârdăşie. Dar în ultima clipă, când tranzacţia era ca şi perfectată — cel puţin bandiţii lui Alberotti plăteau bani grei, nu umblau după furtişaguri ordinare — cărţulia mi-a fost subtilizată şi, constatându-se că nu conţine nici ea formula mult râvnită, ţi-a fost azvârlită în cale drept nadă. Şi trebuie să recunoşti, doctore Cubleşan, că te-ai prins la fel de prosteşte ca şi mine şi ca atâţia alţii...

Bartolomeu recunoscu cu inimă uşoară un lucru pe care el însuşi nu pregetase să şi-l tot repete în ultima vreme.

— Calificativul „prosteşte", domnule Lupşa, seamănă mai curând a compliment faţă de enormitatea greşelilor şi naivităţilor de care m-am făcut vinovat. Dar asta e altă poveste şi, vorba dumitale, nu e nici locul, nici timpul să ne lamentăm. Lămureşte-mă doar într-o singură privinţă : dacă „madona schiloadă", cum i-am zis în sinea mea Sabinei, nu este decât o simplă agentă, atunci cine e, la urma urmelor, conducătorul real al acestui misterios trust „Psycho“ ?

Zguduit de un subit şi agresiv acces de tuse, Florian Lupşa, recte Zlătariu, îi întoarse spatele. Pe doctorul Cubleşan îl frapă neplăcut că omul din faţa sa tremură ca varga, pradă unei spaime răbufnite violent din adâncuri.

...În zilele următoare, discuţiile dintre Bartolomeu şi vecinul său de cameră se limitară doar la câteva banale schimburi de politeţi cotidiene. Înţelegând că uluitoarea spovedanie, căreia îi fusese docil auditor, reprezentase o fulgerătoare descărcare a unei tensiuni mult timp acumulate, Bartolomeu menajă tăcerile îndelungi ale pictorului, care părea sleit de puteri. Din când în când Lupşa, încordându-şi vizibil voinţa, se îndrepta spre şevalet, amesteca în neştire culorile, apoi azvârlea cu furie pe

pânză câteva curbe contorsionate, asemănătoare acelora care-l impresionaseră atâta pe Bartolomeu la contemplarea tabloului aflat în atelierul din Lausanne.

Profitând de lipsa obligaţiei de a purta conversaţii inutile, Bartolomeu redepăna mereu, de zeci şi sute de ori, firul încâlcit al destăinuirilor pictorului, căutând să facă puţină ordine în impresiile haotice, în faptele aparent disparate.

Revenea într-una, stăruitor, obsedant, aproape fără voia lui, la o întrebare căreia începuse să-i atribuie o importanţă capitală, de parcă aici s-ar fi aflat cheia celor relatate de Florin Lupşa şi, poate, chiar a întâmplărilor neobişnuite prin care trecuse el însuşi în ultima vreme. Fusese oare Ilarie Lupşa, într-adevăr, un ambasador extraordinar al viitorului? Adusese într-adevăr cu el dintr-o epocă nedeterminată — de peste cine ştie câte milenii — mesajul unei lumi fabuloase condensat în substanţa aceea cu efecte formidabile, dar care nu se dovedise suficient de rezistentă la condiţiile actualei constituţii umane? Sau, poate, nu fusese decât un savant genial care devansase cu multe decenii investigaţiile şi descoperirile recente legate de „enzimele memoriei", de funcţiile complexe ale acidului ribonucleic în creier ?

Fireşte, înclinaţia primă — dictată de acel afurisit bun simţ ştiinţific, a cărui prezenţă împovărătoare i se impunea mereu cu tenacitate — îl îndemnase să acorde mai multă crezare celei de-a doua variante. Cu toate că nu putea evita senzaţia unei prea mari doze de neverosimil. Putea oare un savant, chiar genial, cu cunoştinţele atât de precare de la începutul secolului, să descopere procese asupra cărora oamenii de ştiinţă contemporani, înzestraţi nu numai cu

cunoştinţe, dar şi cu o tehnică incomparabilă, n-au adus încă suficientă lumină? Şi nu numai să descopere mecanismul acestor procese sau să le reproducă în laborator, dar şi să regleze, după voia lui, producerea unor amintiri fără nici o legătură cu lumea înconjurătoare? La urma urmelor, de ce n-ar fi fost posibil? Nu e prima oară în istoria ştiinţei când s-ar descoperi germenii — sau chiar prefigurarea izbitor de concretă — a unor idei, care frământă abia acum minţile savanţilor, în realizări visate sau chiar înfăptuite, de genii izolate, în urmă cu decenii sau chiar secole.

Şi, totuşi, de ce ar respinge cu atâta opacă nesăbuinţă cealaltă variantă, a călătoriei prin timp? Oare timpul n-a depăşit şi el, datorită descoperirilor ultimelor decenii, rolul de abstracţie inconsistentă şi nebuloasă pe care i-l rezervase ştiinţa veacurilor anterioare? De ce n-ar fi posibil ca o civilizaţie a viitorului să fi găsit mijlocul — care nouă ni se pare, încărcaţi de prejudecăţi cum suntem, de domeniul miracolului vrăjitoresc — de a înfăptui călătoria prin timp la fel de simplu şi firesc cum călătoresc eu şi contemporanii mei prin spaţiu?

Orice ar fi fost — mesager al unei epoci îndepărtate sau genial savant care-și devansase epoca — personalitate înconjurată de umbre fantastice a lui Ilarie Lupşa îi monopoliza toate gândurile asemeni unui irezistibil magnet.

Traiul cotidian al lui Bartolomeu şi al vecinului său de cameră se desfăşura după un ritual de o copleşitoare monotonie, care îi făcuse să şi piardă noţiunea timpului. Singurele evenimente — care căpătaseră şi aspectul unor puncte de reper în desfăşurarea uniformă a zilelor — erau prânzurile şi cinele pe care le luau nu în încăperea lor, ci

într-un soi de salon alăturat. Cu precizie cronometrică, uşa metalica se dădea deoparte, ca o mută invitaţie. Mergeau la masă — totul era pregătit, nimeni nu-şi făcea apariţia să-i servească sau, măcar, să le spună o vorbă —, apoi se întorceau şi uşa se închidea în urma lor la fel de necruţătoare şi impasibilă, confundându-se cu peretele.

Într-o zi ca toate celelalte, cei doi se îndreptau, la fel de adânciţi în gânduri ca întotdeauna, spre salonul unde trebuiau să săvârşească ritualul acesta care, prin monotonia lui, devenise o subtilă formă de tortură. La intrarea în încăperea unde trebuiau să cineze, Bartolomeu fu cât pe-aci să se ciocnească de pictor, care i-o luase cu puţin înainte şi rămăsese, mirat, în prag.

— Cinăm de data asta, după cum se vede, în trei — mormăi pictorul cu vădită iritare şi îi făcu loc să treacă pe lângă el.

Neatent la mormăiala lui Florian Lupşa, Bartolomeu înainta cu privirea în podea. Când ridică ochii, zări la masa lor silueta unei fiinţe a cărei figură nu cădea în bătaia luminii.

Era o femeie. Crezu la un moment dat că e Sabina şi vru s-o salute ironic şi sfidător. Dar în clipa când femeia, cu o mişcare lentă, întoarse capul, Bartolomeu simţi nevoia să se sprijine de peretele cel mai apropiat. Respiraţia i se tăiase ca sub presiunea unui căluş. În faţa lui se afla Adriana Jacotă.

XIII. Briza şi laserul

Zorii încă nu se iviseră când, de pe pista unui aeroport discret situat undeva în Europa, îşi lua zborul un ultraperfecţionat hidroavion supersonic şi submersibil al Interpolului. În primele secunde zvâcnise aproape la verticală, cu aripile strânse lângă trup şi cu botul spintecând vijelios masele de aer, iar acum îşi lărgise uriaşele tentacule metalice planând cu o iuţeală de-a dreptul ameţitoare peste întinderile încă scufundate în bezne.

Opt călători se aflau la bordul avionului, în afara echipajului. Erau printre ei unii dintre cei mai cunoscuţi specialişti ai poliţiilor europene, cu lungi stagii de serviciu pe tărâmul luptei împotriva traficanţilor de stupefiante şi de droguri. În cabina din faţă se retrăseseră să fumeze trei personaje care păreau conducătorii matinalei expediţii: celebrul inspector Rolf Karstens, Justin Racolţea şi tânărul locotenent Pavel Zaharopol, venit din România, cu acordul poliţiei elveţiene, pentru a contribui la dezlegarea misterului acelei senzaţionale succesiuni de dispariţii cărora le căzuseră victime trei cetăţeni români: Bartolomeu Cubleşan, Ovidiu Horja şi Adriana Jacotă.

— Domnule Zaharopol, — vorbi Karstens, la fel de jovial şi de pedant ca întotdeauna — sper că nu vei considera drept un act formal de politeţe din parte-mi dacă-ţi voi mărturisi încă o dată bucuria sinceră de a colabora cu un criminalist atât de tânăr şi talentat ca dumneata la rezolvarea unei probleme care ştii prea bine cât ne-a dat de furcă.

— Parcă numai dumneavoastră v-a dat de furcă?! zâmbi

serafic Zaharopol. Şefului meu întâmplările din aceste zile i-au scos o imensă cantitate de peri albi — adăugă el, gândindu-se ia inexistenta podoaba capilara a simpaticului maior Neagoe.

— Cutez să afirm — reluă „imbatabilul roşcovan“ — că tot ce ne-ai relatat în legătură cu acel bizar Ioan Mălurean azvârle o lumină nouă asupra întregii afaceri. Mai ales că totul se conjugă perfect cu corespondenţa întreţinută de el ani de-a rândul cu un anume domn Otto Stiefter, corespondenţă pe care tot dumneata ne-ai adus-o la cunoştinţă. Formula cu care se adresau unul altuia în scrisori: „scumpe frate" a relevat un aspect inedit...

— Mă obligaţi, dragă domnule Karstens — supralicită Zaharopol tonul de extremă curtoazie al inspectorului bernez — să precizez la rândul meu că aceste revelaţii ar fi rămas simple elemente disparate pe o hartă, şi aşa destul de haotică, dacă n-aţi fi făcut ulterior interesanta descoperire că numele autentic al lui Otto Stiefter este Bruno Pfenninger, nume care se afla, alături de cel al lui Ioan Mălurean, pe lista copiilor supuşi acum aproape şapte decenii bizarelor operaţii ale nu mai puţin bizarului doctor Ilarie Lupşa. Aş vrea să adaug numai ca investigaţiile noastre au scos ia iveală şi faptul că, după plecarea, din ţară a lui Lupşa, s-a pierdut şi urma a cinci dintre cei operaţi. Între aceştia se aflau Bruno Pfenninger şi Ioan Mălurean. Numai unul dintre ei s-a înapoiat pe meleagurile natale, acelaşi Mălurean...

— Şi, după cum se vede, a fost atras de „fratele" său, domnul Bruno-Otto Stiefter, într-o combinaţie ciudată care i-a fost până la urmă fatală. Probabil că-l ţinea la mână cu ceva...

—Reiese asta şi din unele aluzii strecurate în anumite pasaje ale scrisorilor — se grăbi să precizeze Zaharopol.

— În legătură cu cele ce mi-ai relatat privitor la strania cărţulie descoperită pe raftul lui Mălurean, aş vrea să adaug un amănunt interesant. Cercetând arhivele din ultimii ani ale poliţiilor cantonale, oamenii mei au descoperit urmele încă unuia din exemplarele acestei broşuri. Exemplarul a fost găsit la o anume Ana Paoli, moartă în condiţii destul de ciudate acum câţiva ani la Lausanne. În lipsă de dovezi, deşi moartea a părut suspectă, afacerea a fost până la urmă clasată. Lângă cadavrul defunctei se descoperise o cărţulie care fusese nu de mult supusă, conform unor indicii indubitabile, unei minuţioase cercetări...

—Ana Paoli?! tresări Zaharopol. Nu cumva este vorba de Ana Szentpaly, al cărei nume se găseşte, de asemenea, printre cei operaţi de Ilarie Lupşa?

—La aceeaşi concluzie am ajuns şi eu, stimate colega — exclamă Karstens. Prin urmare, până la ora actuală au apărut nu mai puţin de trei exemplare din această misterioasă broşură, socotindu-l, fireşte, şi pe acela căzut „întâmplător" în mâinile doctorului Cubleşan, exemplar despre care ne-a povestit amicul nostru, domnul Justin Racolţea...

Justin tăcea mohorât în colţul său, ignorând amabila invitaţie a inspectorului de a lua parte la discuţie.

—Oare ce semnificaţie or fi având aceste broşuri, domnule inspector? lansă Zaharopol o întrebare care-l frământase mult în ultimele zile. Am citit exemplarul găsit la Mălurean din scoarţă-n scoarţă şi, vă mărturisesc, în afara unor interjecţii referitoare la „minunile" săvârşite de doctorul Lupşa, n-am găsit nimic care să justifice vreun

interes deosebit. Totul are aspectul unei galimatii cam agramate şi niţeluş demente. Doar dacă, nu cumva, secretul se află nu în ceea ce e scris acolo, ci în altceva care nouă ne scapă la ora actuală? Şi, în cazul ăsta, se pune întrebarea firească dacă n-or mai exista şi alte exemplare din broşură?

— Mai mult decât legitimă întrebare! fu de acord inspectorul Karstens. În orice caz, cunoscând rolul lui Otto Stiefter în conducerea acestui enigmatic trust „Psycho“, a cărui febrilă activitate ne-a fost relevată tot de peripeţiile ultimelor zile, devine tot mai limpede că e vorba de ramificaţiile unei vaste organizaţii gangstereşti care urmăreşte ţeluri mai îndepărtate şi mai stranii decât traficul de stupefiante...

— Ţeluri monstruoase, domnule Karstens, căci îmi permit să cred că răpirea doctorului Cubleşan n-a putut avea alt obiectiv decât de a pune mâna pe excepţionala sa descoperire în legătură cu transplantarea centrilor memoriei şi de a o folosi în scopuri absolut străine eticii umane...

— Eu am căpătat ferma convingere, scumpe colega, că prima operaţie de acest gen a şi avut loc, probabil sub presiunea unor împrejurări pe care nu le cunoaştem încă. Prea ciudat coincid rezultatele autopsiei lui Christophe Tavernier, la care s-a constatat lipsa unei părţi din creier, cu reapariţia în arenă a lui Hugo Alberotti, care uitase suspect de mult din ce ştiuse înainte, dar căuta să-şi subordoneze propria bandă intereselor organizaţiei aceleia cunoscute sub numele de „Psycho“!

— Prin urmare, consideraţi că centrii nervoşi ai memoriei lui Tavernier funcţionează acum în cutia craniană

a lui Alberotti?

—Întocmai, domnule Zaharopol, iar medicii care-l ţin sub observaţie pe Alberotti înclină să-mi dea dreptate...

—Un singur lucru nu e încă limpede — se smulse brusc din muţenia sa posacă Racolţea, revenind cu încăpăţânare la grija obsedantă din ultimele zile — anume ce s-a întâmplat cu prietenul meu, doctorul Cubleşan !

—Fii fără grijă, dragul meu Racolţea — încercă din nou să-l liniştească inspectorul. Atâta timp cât domnii ăştia mai au nevoie de el nu-i vor atinge, nici măcar un fir de păr. Nu pentru că ar fi mărinimoşi sau că ar avea cumva cea mai mică urmă de scrupul, ci pur şi simplu din interes. Nu trebuie să te îngrijoreze nici faptul că am ajuns prea târziu la fortăreaţa lor din Reichenburg şi că ne-au scăpat printre degete. Îi vom prinde ca pe nişte şobolani în ultimul lor refugiu, pe care ni i-a dezvăluit această minusculă harta găsită în căptuşeala hainei ciudatului domn Alberotti!

Rolf Karstens flutură un patrulater de hârtie subţire ca foița de țigară, apoi scrută prin hublou priveliştea ce se desfăcea la ora aceea din faldurile grele ale întunericului.

— Ne aflăm, domnii mei, deasupra oceanului — spuse el cu aerul vânătorului căruia apropierea animalului de bătaia armei îi aţâţă toate simţurile. Să nădăjduim că din această călătorie nu ne vom întoarce cu mâinile goale. Din partea mea, pariez că aşa va fi...

Gama cromatică pe care o desfăşura oceanul într-un singur minut avea toate nuanţele posibile — de la azurul pur, trecând prin verdele deschis al frunzelor abia înmugurite, prin toate variaţiile griului, prin argintiul vechilor gravuri, până la violetul sepulcral, la roşul

incendiar, la negrul opac. Dar clipa de supremă frenezie, când toate culorile şi nuanţele spectrului păreau a se fi lichefiat într-o haotică învălmăşeală, era izbucnirea bruscă a soarelui pe un orizont până atunci la fel de amorf şi nepătruns ca întreaga întindere de ape.

Bartolomeu simţi că i se umple dintr-o dată retina de văpăi ca la explozia a nu ştiu câte megatone de uraniu. O secundă trecu printr-o stare vecină cu ameţeala. Toate simţurile îi erau încordate la maximum. Zbaterea nervoasă a valurilor de ţărm căpătă proporţii sonore de uragan, iar mireasma oleandrilor şi magnoliilor — distilată în retortele adânc răscolite ale zorilor — îi inundă nările până la senzaţia acută de sufocare.

Se plimba la ora asta matinală pe malul oceanului, dar, în pofida prezenţei dominante a universului lichid din jur, ochii săi se ridicau, uneori, involuntar spre înălţimi căutând siluetele înzăpezite ale Alpilor cu care îşi deprinsese privirile. Absenţa acestor siluete, ca şi trecerea aproape fără tranziţie de la noapte la zi, specifică ţinuturilor tropicale, îi confirmau dureros — dacă mai era nevoie! — că de ieri până astăzi sute, poate mii, de kilometri s-au interpus, brutal, în calea palidei speranţe de a fi salvaţi. Salvaţi, da, pluralul îi devenise în ultimele zile modul firesc de gândire, deoarece fiecare speranţă, fiecare plan nebunesc pe care-l însăila o cuprindea acum neapărat în ţesătura sa intimă, ca pe un nucleu luminos şi indispensabil, pe Adriana.

Plimbarea asta matinală reprezenta, de altfel, pentru el prilejul unei rememorări, unui disperat efort de a-şi aduna gândurile, de a încerca să regăsească firul pierdut în amalgamul haotic al întâmplărilor trăite vertiginos de la

teribilul şoc al reîntâlnirii cu Adriana. Momentele se desprindeau anevoie din vârtejul acesta labirintic pentru a se înşirui într-o succesiune cu aparenţă logică, de aceea efortul îl resimţea dureros, cumplit de dureros, în toate fibrele creierului.

Mai întâi şocul. Surpriza. Senzaţia zăpăcitoare a halucinaţiei. Apoi neaşteptata ei efuziune. I se azvârlise în braţe, îl înăbuşise în sărutări prelungi, crispate, ca o explozie a simţurilor dezlănţuite, îi pipăise fiecare contur, fiecare trăsătură, fiecare cută a obrajilor de parcă ar fi vrut să-şi dea seama că, într-adevăr, trăieşte, că Bartolomeu Cubleşan nu e o fantomă, ci o realitate vie şi certă, acelaşi pe care îl ştiuse la Cluj, la Bucureşti.

El o ţinea în braţe — prezenţă caldă, dogoritoare — şi se străduia, de asemeni, să redescopere în profilul alungit, delicat, desenat cu rigoarea severă a sculpturilor antice, în sferele imense şi negre ale pupilelor, în meşele rebele ale părului tuns băieţeşte, în lujerul înalt şi fin al gâtului, nu atât făptura concretă a Adrianei, cât izvorul acela nedefinit şi, totuşi, cert de tulburare voluptoasă, poate unica certitudine sentimentală din întreaga sa existenţă de bărbat.

I se păru — o clipă numai — că întrezăreşte în adâncul pupilelor întunecate o fulgerare bizară, ceva care parcă sugera un examen distanţat şi ironic, dar în clipa următoare n-o mai zări şi îşi zise că a fost doar un reflex al propriilor lui coşmaruri din ultima vreme. Apoi, punând capăt brusc cercetării acesteia perplexe şi stupide, se lăsă şi el în voia bucuriei copleşitoare de a regăsi o Adriană pe care, în străfundurile tulburi ale subconştientului, o socotise iremediabil pierdută. În îmbrăţişările şi mângâierile lui

izbucnea, în sfârşit, neînfrânat întreg acel tumult lăuntric reprimat până acum cu străşnicie.

Uitaseră amândoi de prezenţa lui Florian Lupşa, care urmărea scena cu neascunsă uimire căutând să priceapă sensul acestei efuziuni neaşteptate. Abia într-un târziu Bartolomeu i-a remarcat privirea ochilor holbaţi şi s-a dezlănţuit — pentru întâia oară de multe zile — într-un hohot imens de râs. I-a explicat cine este femeia apărută intempestiv în salonul prânzurilor şi cinelor lor monotone, iar pictorul, fără prea mare plăcere, a acceptat prezenţa Adrianei ca pe un rău inevitabil.

Au urmat două zile în care a revăzut-o pe Adriana în acelaşi salon care căpătase acum pentru el un farmec irezistibil. Pictorul îşi îngurgita mâncarea, absent şi mecanic, cu aceleaşi mişcări şi gesturi de ritual monoton, în timp ce femeia şi bărbatul de lângă el vorbeau într-una, de cele mai multe ori în şoaptă, aproape un dialog mut, punctat însă, din când în când, cu exclamaţii zgomotoase, urmate din nou de lungi tăceri, în care se contemplau înlemniţi, căutând parcă să realizeze până la capăt sentimentul că totul e real şi nu o amăgire a simţurilor.

Starea aceasta de euforie a fost însă curmată cu brutalitate într-o noapte, când Bartolomeu şi pictorul au fost treziţi din somn de zgâlţâieli furibunde. În încăperea lor se aflau individul cu ochi de vietate marină şi Fredy Stiefter, cuprinşi de o agitaţie neobişnuită. Azvârlind, de sub ochelari, priviri speriate spre celălalt, care părea că-i inspiră o teamă grozavă, Fredy, cel altădată atât de amabil şi onctuos, le ceru lui Lupşa şi Bartolomeu, pe un ton grosolan care nu admitea replică, să se îmbrace rapid „deoarece în cel mai scurt timp ştergem putina şi schimbăm domiciliul".

Atât, nici o explicaţie mai mult, ca şi cum n-avea nici un rost să-şi mai bată gura de pomană pentru nişte treburi aflate în firea lucrurilor şi, deci, de la sine înţeles.

— Domnişoara Adriana Jacotă vine, de asemenea, cu noi — mai adăugă el, dar tăcu brusc în clipa când privirea aparent inexpresivă a celui ce-l însoţea se abătu asupra lui.

Tot ce a urmat după aceea s-a petrecut într-un ritm atât de turbat, încât Bartolomeu nici acum, în zbuciumatul său solilocviu matinal pe malul oceanului — deşi nu trecuseră nici douăzeci şi patru de ore de atunci — nu se simţea suficient de dezmeticit şi stăpân pe sine ca să pună oarecare ordine în fapte. I se părea că într-o singură zi trăise peripeţiile câtorva vieţi.

O goană nebună — senzaţia asta i se înfipse adânc în creier şi tot restul se strângea, din frânturi disparate, în jurul acestui ax. Întâi rostogolirea liftului transparent, parcă şi mai buimăcitoare decât prima dată. Rostogolire care dura minute infinite până ce opriră subit în faţa unei văgăuni pline de o beznă ciudată, ca un clei gros şi vâscos. Singurele puncte de reper în întuneric erau sonore — glasuri întretăiate de oameni, bufnituri de greutăţi aruncate, şuierături stridente de maşini care semnalizau ca la o răspântie aglomerată. Ba chiar lui Bartolomeu îi răsunară în urechi, la un moment dat, ecourile unor explozii îndepărtate ce se succedau la scurte distanţe, exact deasupra capului, la câteva zeci sau sute de metri. Fură aproape aruncaţi de braţe puternice în cabina îngustă a unei maşini ovoidale care începu o nouă rostogolire frenetică, de astă dată pe orizontală, străpungând cu un vâjâit enorm bezna cleioasă. Interiorul cabinei era luminat slab de o stranie pâlpâire izvorâtă de undeva, din tavan,

dar chiar şi în această penumbră chioară Bartolomeu distinse că, în afară de el şi Lupşa şi de cei doi însoţitori, nu se mai afla nimeni. Probabil că acest mijloc de transport subteran era condus fie de un robot care funcţiona în pântecele sale, fie prin telecomandă. Mai apucă doar să se gândească la formidabila organizare a acestei lumi subterane — adăpostită sub crestele inofensive de azur şi zăpezi ale Alpilor — şi să se întrebe, îngrijorat, unde o fi în momentul acesta Adriana; prin unicul ochi de vitrolit al maşinii năvăli, densă şi orbitoare, lumina zilei.

Păşiră ameţiţi pe un platou, dibaci disimulat în spatele unor colţuri abrupte de stânci, la ieşirea unei grote camuflate sub o perdea aproape impenetrabilă de vegetaţie. Nici nu se obişnuise bine cu efervescenţa razelor solare — al căror joc de irizări aproape îl uitase de când zăcea claustrat în adâncurile neobişnuitei subterane — că Bartolomeu se simţi împins brutal către o stranie insectă metalică, ca un fel de miriapod preistoric, aflată la o margine a platoului. Abia în clipa când se pregăti să urce cele câteva trepte suspendate care duceau în măruntaiele gânganiei, observă că în alte colţuri ale platoului erau gata de zbor alte patru aparate la fel de minuscule.

Constată cu surprindere că interiorul „insectei" era mult mai încăpător decât îşi imaginase. În afară de ei, cei patru, care urcaseră ultimii, se mai găseau acolo, tolăniţi pe scaune comode, scorţosul Otto Stiefter, cu barba sa impozantă revărsată pe albeaţa imaculată a cămăşii, şi încă doi ţipi, cu înfăţişări insignifiante, unul burduhănos şi celălalt sfrijit ca o scândură, ambii însă cu privirile rătăcite şi tulburi care îi desemnează, ca un stigmat, pe consumatorii inveteraţi de stupefiante.

Şi mai era cineva, în colţul cel mai întunecos: Adriana, în clipa când îi zări profilul, decupat net pe spătarul de plastic cenuşiu al scaunului, şi îi distinse sferele negre şi grele ale pupilelor lucind stins între pleoapele încercănate de nesomn, uită ca prin farmec de goana frenetică, de sentimentul înfricoşător de animal fugărit pe care-l încercase, difuz şi invadator, din clipa când brutalele zgâlţâieli îl smulseseră din aşternut. Înainta spre ea, dar o mână grea i se puse pe umăr şi-l apăsă pe unul din scaunele de lângă intrare. Făcu o mişcare violentă ca să se descotorosească de presiunea imperativă a acelei mâini, dar, tocmai când izbutise, se simţi tras irezistibil spre podeaua cabinei, de data asta nu de un braţ omenesc, ci de ridicarea bruscă şi vijelioasă a „gânganiei“ care îşi luase zborul.

Între Bartolomeu şi Adriana se declanşă un subtil dialog al privirilor, care s-ar fi putut tălmăci, în limbaj sonor, printr-o încurajare reciprocă, printr-o strădanie de a se calma unul pe celălalt, de a-şi transmite măcar o iluzorie undă de încredere şi linişte. Ceilalţi călători începuseră, în surdină, o sporovăială agitată, din care răzbăteau frânturi de fraze, într-un bizar jargon internaţional, despre o anume cacialma care fusese trasă unor urmăritori periculoşi. Dar doctorul Cubleşan, izolat în acest schimb de mesaje cu fiinţa a cărei tărie lăuntrică o simţea depinzând hotărâtor de propria sa tărie, nu auzi nimic până ce pictorul nu şuieră la urechea sa:

— Nu degeaba şi-au luat tălpăşiţa domnii de la „Psycho“! Toate poliţiile europene sunt la ora asta pe urmele lor...

Sarcastica remarcă a lui Lupşa îl readuse brusc la

realitate. Mintea începu să-i lucreze febril. Aşa se explica, prin urmare, azvârlirea lor în fundul subteranei, apoi fuga asta precipitată cu arme şi bagaje. Probabil că în celelalte „insecte“ pe care le văzuse pe platou s-au urcat şi ceilalţi membri ai bandei, iar printre ei se afla, desigur, Sabina Lupşa şi, cine ştie, poate chiar enigmaticul preşedinte al trustului „Psycho“.

Bine, dar încotro? Unde mai puteau spera să găsească refugiu sigur de vreme ce atâtea forţe se dezlănţuiseră ca să le dea de urmă? Mai ales după ce observase teribila organizare a adăpostului lor subteran — o fortăreaţă în toată puterea cuvântului, menită, fără îndoială, să le ferească depozitele de stupefiante şi droguri de ochii indiscreţi — n-ar fi putut crede în ruptul capului că aceşti domni, cu spiritul lor de prevedere diabolic, s-au aventurat acum prosteşte în necunoscut. Înseamnă, deci, că undeva îi aşteaptă nu numai un simplu loc de aterizare, ci un refugiu şi mai bine camuflat şi apărat, de unde să-şi poată continua nestingheriţi activitatea lor obscură.

Răspunsul la această avalanşă de întrebări îl căpătă chiar mai repede decât se aşteptase. „Gângăniile“ aeriene, în pofida dimensiunilor lor liliputane, dezvoltau o viteză nu mai prejos decât aceea a obişnuitelor avioane cu reacţie. Şi iată că, la nu mai mult de trei ore de la decolare, aparatele de zbor începură să piardă vertiginos din înălţime pentru ca, peste câteva minute, o zdruncinătură seacă să marcheze contactul cu solul.

Prima senzaţie pe care o încercă Bartolomeu la coborârea din pântecele „insectei" fu una olfactivă. O stranie simbioză de miresme leneşe, afrodisiace şi mirosuri tari, agresive, îl făcu să se simtă dintr-o dată transplantat

pe un alt tărâm. De altfel, veşnica lui marotă era că adevărata fizionomie a locurilor o definesc nu atât peisajele naturale sau confecţionate de mâini omeneşti, cât fluxurile, uneori inefabile, alteori cotropitoare, de izuri şi arome.

Aterizarea se produsese într-un soi de mic crater, vizibil artificial, ai cărui pereţi — dintr-o piatră ciudată, de un vineţiu mat, fără reflexe — închideau circular orizontul, neîngăduind privirilor să se aventureze pe o rază mai mare de cel mult douăzeci de metri. Abia când de undeva, de peste aceşti pereţi, răzbătură în urechile sale un bubuit şi o zvâcnire ritmică de ape, frapantele senzaţii olfactive căpătară pentru Bartolomeu un conţinut concret: da, asta era, nu puteau fi decât pe malul unei vaste întinderi lichide. Acel bizar concert de miresme şi arome nu putea fi orchestrat decât acolo unde respiră, îngemănate, vegetaţiile solului şi ale apelor. Şi pentru că soarele izbea aproape în creştet, cu o vigoare neobişnuită în Mediterană, Bartolomeu deduse că locul aterizării lor se găsea fie pe ţărmul african al Atlanticului, fie, şi mai probabil, pe o insulă pustie, aflată departe de marile rute internaţionale de trafic maritim sau aerian.

Observaţiile şi deducţiile acestea se derulară în răstimpul celor câteva minute cât dură coborârea tuturor pasagerilor şi cât „gângania“ metalică se retrase, fără zgomot, într-un fel de nişa din peretele craterului, un hangar sui-generis, pe măsura dimensiunilor ei. Ţinând-o strâns pe Adriana lângă el şi căutând noi eventuale puncte de reper în topografia locului, Bartolomeu simţi, la un moment dat, că fâşia de platformă dură pe care se aflau toţi cei şapte pasageri ai straniului vehicul aerian se desprinde lin, cu o uşoară vibraţie, de spaţiul ocupat înainte

şi glisează, cu ei cu tot, spre peretele din spatele lor. Masa vineţie se întredeschise fără zgomot şi se pomeniră într-o gigantică hală cu ziduri albăstrii, luminată de o stranie sursă de lumină aflată la mare înălţime, sub cupolă, asemeni unui soare artificial, cu razele însă mult temperate faţă de ale celui de afară.

— Domnilor — vorbi în clipa aceea Stiefter-senior cu intonaţii emfatice, uşor graseind şi mângâindu-şi firele mătăsoase ale bărbii — aveţi privilegiul, cu care nu multe făpturi omeneşti se pot mândri, de a fi oaspeţii trustului „Psycho“ în sediul său principal. Vă găsiţi, domnilor — şi aici grandilocvenţa tonului, amplificată şi de ecoul imensei hale, căpătă rezonanţe care lui Bartolomeu îi zgâriară literalmente urechea — în faimosul „Palat al lui Onyrus", căruia mulţi îi atribuie pe ascuns însuşirea de incomparabil izvor al euforiei şi fericirii moderne, în jurul căruia s-au ţesut cele mai elucubrante legende, dar în care n-au pătruns până azi decât câţiva norocoşi iniţiaţi. Fiţi recunoscători împrejurărilor pentru că v-au dat putinţa să vă număraţi printre ei...

Satisfăcut, se pare, nu atât de impresia pe care o produsese discursul, cât de senzaţionalele efecte sonore obţinute, Otto Stiefter se îndepărtă maiestuos şi grav, însoţit de burduhănosul şi de sfrijitul cu priviri rătăcite de haşişomani, care îl ascultaseră topiţi de admiraţie. Bartolomeu vru să-i urmeze, trăgându-i după el pe Adriana şi pe Lupşa, dar nici nu făcu întâiul pas că răsună în spatele lui vocea celuilalt Stiefter:

—Ei, acum că auzirăm şi exerciţiile retorice ale ramolitului de taică-meu, putem să ne vedem liniştiţi de treabă...

Cerşind parcă un cât de mărunt semn de aprobare din partea individului cu ochi de vietate marină, pentru grosolănia perfectă a tonului şi a manierelor, şi neobţinând decât o vagă clătinare din cap, Fredy continuă:

—Nu vă veţi fi închipuit cumva că aţi fost aduşi aici să tăiaţi frunze la câini?! Astea-s baliverne pentru adormirea copiilor cretini ziua-n amiaza mare — hohoti el, mimând o grimasă batjocoritoare, care însă nu-i prea reuşea, poate şi din pricina ochelarilor ce-i dădeau aerul unui profesoraş şters, pierdut în vâltoarea împrejurărilor. Nu, domnilor — reluă după câteva clipe, forţându-se să-şi păstreze tonul tăios, provocator — dumneavoastră vi s-a rezervat marea, incomensurabila plăcere de a lucra şi, în felul acesta, de a vă aduce contribuţia la prosperitatea organizaţiei noastre de binefacere...

— Lasă, stimate, clovneriile astea — se burzului la el pictorul într-un subit acces de furie. Îţi dai ifose cu noi, dar vă ştiu eu pe voi ăştia câte parale faceţi. Îţi ţâţâie pantalonii pe fund la gândul că v-au scos din bârlogul vostru continental şi v-au silit să fugiţi, să vă retrageţi în ultima voastră vizuină. L-am auzit şi pe taică-tău, pe bunul meu frăţior Bruno, cum clănţănea din gură ca o moară stricată ca să-şi dea iluzia că tot ce s-a întâmplat nu-i decât un vis urât şi că puterea voastră n-ar fi fost ştirbită nici cu o iotă. Principalul e că formula lui Ilarie Lupşa n-a încăput pe mâinile voastre şi nici n-o să încapă vreodată, află de la mine ! Şi mai du-te dracului cu toată pălăvrăgeala asta idioată...

Bartolomeu căscă ochii mari de uimire, poate nu atât din pricina curajului neaşteptat al lui Florian Lupşa de a-i înfrunta pe gangsterii din banda „Psycho", cât pentru că

era prima oară, de la memorabila spovedanie, când îl auzea pe pictor debitând un număr atât de mare de fraze la un loc. În clipa următoare însă văzu pumnul individului cu ochi de vietate marină ridicându-se în aer şi apoi prăvălindu-se, cu o forţă pe care nu i-ar fi bănuit-o, drept în moalele capului lui Lupşa. Trupul pictorului nu se prăbuşi inert la podea, cum se aştepta, căci în aceeaşi secundă fusese ridicat ca un fulg de cel care-l lovise atât de năprasnic şi purtat pe umeri, asemeni unui obiect neînsufleţit, în direcţia unde se îndepărtaseră Otto Stiefter şi invitaţii săi.

Zăpăcit şi el de rapiditatea cu care se desfășurase întreaga scenă, Fredy îşi reveni însă repede şi reluă pe un ton de jubilare sarcastică şi agresivă :

— Sper că v-aţi convins că aici nu ne mai jucăm cu ameninţările, ci trecem neîntârziat la fapte. Căci noi nu cultivăm mimoze, ci facem, cum vă spuneam, o grandioasă operă de binefacere, care ne aduce, ce e drept, şi unele beneficii, dar asta e altă poveste. Mă adresez în special dumitale, doctore Cubleşan, căci de dumneata, de ce să-ţi ascund, avem în special nevoie. Lasă mutrele astea mofluze, e timpul să-ţi vină minţile la cap şi să te pui pe treabă...

Poate că, dacă nu l-ar fi cuprins o teamă bruscă, nelămurită, în legătură cu ceea ce ar fi putut să i se întâmple Adrianei, Bartolomeu i-ar fi dat şi el lui Fredy Stiefter o ripostă usturătoare, dar se reţinu la timp şi tăcu. Fredy se aştepta, vădit, la o replică şi părea în gardă pentru orice eventualitate. Văzând că Bartolomeu se încăpăţânează să tacă, se simţi tare pe poziţii.

— Mă bucur, doctore, că ai început să devii ceva mai rezonabil. E şi cazul, te asigur! Haide cu mine să-ţi arăt

locul unde vei lucra şi să te prezint colaboratorilor dumitale. Poţi s-o iei şi pe doamna, căci veţi locui împreună în aceeaşi aripă a „Palatului lui Onyrus”. După cum vezi — rânji el spălăcit — „Psycho" are grijă şi de confortul dumitale sentimental...

Fredy le făcu un semn să-l urmeze. Păşiră timp de jumătate de ceas prin imensitatea halei până ce, la un moment dat, pereţii se îngustară şi nimeriră într-un coridor în care răspundeau mai multe uşi. În coridor domnea o forfotă tăcută care-l impresionă pe Bartolomeu mai puternic decât dacă ar fi fost însoţită de obişnuita larmă a vocilor omeneşti. Pe uşi intrau şi ieşeau oameni în halate albe, de diferite staturi şi cu felurite înfăţişări, al căror numitor comun însă era privirea inexpresivă, vidată parcă de orice gând sau dorinţă, privire ce-şi găsea o consonanţă aproape simbolică în paşii vătuiţi, în mersul cu articulaţii precise. Deşi era vădit că sunt oameni în carne şi oase, care respirau aerul planetei cu plămâni umani, Bartolomeu nu se putu degaja de senzaţia ciudată că a nimerit printre fiinţele altui univers.

—Te aşteptam, dragul meu Bartolomeu, şi mă bucur că te revăd împreună cu Adriana — îl întâmpină, din pragul unei uşi ce se deschisese larg, nimeni altul decât Ovidiu Horja.

În clipa aceea, Bartolomeu îşi dădu seama că, în ultimele zile, uitase complet de existenţa fostului său colaborator şi prieten. Mai bine zis, făcuse un teribil efort de voinţă de a-l uita şi, deşi prezenţa lui mai stăruia, difuză, în subconştient, imaginea fizică i se ştersese din memorie, ca şi amintirea acelor delirante propuneri ce alcătuiseră obiectul ultimei lor conversaţii. Nici măcar nu se întrebase

de ce nu l-a regăsit în claustrarea fantasticei subterane de sub vila de la poalele Alpilor. Poate că, în fond, fusese bucuros să nu-l regăsească. Iată însă că domnul Horja e aici, ba chiar cu un aer de parcă s-ar afla de când lumea, arogându-şi rolul de gazdă. Spre deosebire însă de făpturile întâlnite pe coridor, Ovidiu Horja păstrase în ochii mici şi verzi acea sclipire lucidă şi rece, care părea reflexul dentiţiei perfecte.

—Şi eu mă aşteptam să te găsesc aici — minţi cu o uimitoare nonşalanţă Bartolomeu, parcă mirat el însuşi că e capabil de tonul acesta firesc, uşor neglijent. Nu puteai fi decât aici — adăugă, după o clipă, cu o ironie care nu scăpă lui Ovidiu.

—Ei, şi acum că v-aţi reîntâlnit — răsună vocea lui Fredy Stiefter — nădăjduiesc că vă veţi continua fructuoasa colaborare. Până ce domnul Horja o să vă pună la curent cu treburile, eu o voi conduce pe doamna Jacotă, care resimte desigur oboseala călătoriei, în apartamentul pe care vi l-am rezervat. Cu bine, domnii mei, şi succes!

Urmărind-o din priviri pe Adriana, care se îndepărta pe coridor însoţită de Stiefter-junior, Bartolomeu avu, la un moment dat, impresia că ochii ei alunecaseră dincolo de el, spre Ovidiu, transmiţând un indescifrabil mesaj. Se întoarse brusc, surprinzând exact clipa când Ovidiu închidea pleoapele, vrând parcă să camufleze această mută convorbire. Rămase un timp perplex, căutând să sesizeze sensul acestei fulgerătoare comunicări, dar îşi alungă repede temerile zicându-şi că sunt, probabil, rodul surescitării şi emoţiilor prin care trecuse în ultimele ore.

— Ai noroc, măi Bartolomeu, cel puţin o ai pe Adriana alături de tine — vorbi Horja repede, ca şi cum ar fi încercat

să justifice jocul de priviri de adineauri. Şi e parcă mai frumoasă, mai plină de farmec ca oricând! Fără îndoială ca ai câștigat enorm în ochii ei de când ştie că, acceptând să execuţi operaţia, i-ai salvat, în fond, viaţa. Femeile, dragul meu, sunt în stare să uite orice, în afară de asemenea acte capitale, pe care le aureolează cu toate atributele omeneşti şi divine. Dar ce-ai rămas aşa încremenit în prag? Hai să-ţi prezint vastul imperiu asupra căruia domnim împreună de-acum înainte...

Bartolomeu mai aruncă o privire de-a lungul coridorului, dar Adriana şi Fredy dispăruseră. Apoi, cu paşi şovăitori, fără nici o tragere de inimă, îl urmă pe Ovidiu.

Se trezi într-o încăpere care părea o inedită sinteză de cabinet obişnuit de lucru al unui om de ştiinţă cufundat în cercetări laborioase şi, totodată, de cameră a comenzilor într-o centrală electrică automată. În afara celor două birouri somptuoase alăturate şi a unei imense biblioteci, care ocupa un întreg perete, încăperea cuprindea două mari panouri de verificare şi comandă, înzestrate cu tot felul de indicatoare şi semnalizatoare. Două ferestre înguste, situate fiecare în dreptul unui panou, dădeau posibilitatea supravegherii unor încăperi alăturate.

O irezistibilă curiozitate, trezită în el instinctiv şi pe care nu putu să şi-o frâneze, îl făcu pe Bartolomeu să-şi azvârle privirea printr-una din ferestre. Ceea ce i se înfăţişă era un obişnuit salon de spital, cu vreo zece paturi, cea mai mare parte ocupate de nişte indivizi pe care nu-i cunoştea, între paturi circula o infirmieră prin nimic deosebită de infirmierele întâlnite în orice spital de pe oricare meridian al globului. După un timp îşi mută privirea la cealaltă fereastră. Tabloul era similar de parcă ar fi fost copia fidelă

a celui dintâi. Un singur detaliu îl frapă: pacienţii din al doilea salon aveau ochii la fel de goi şi inexpresivi ca şi indivizii care circulau pe coridor. Se întoarse spre Ovidiu cu o mină întrebătoare.

Cum ţi se pare? Nu-i aşa că e formidabil? îşi dezveli acesta şiragul de dinţi într-un zâmbet satisfăcut. La orice oră din zi sau din noapte, e suficient să cercetezi panoul, iar cadranele indicatoarelor îţi arată cu exactitate tensiunea, pulsul, tonusul muscular, frecvenţa bioundelor pentru fiecare pacient în parte...

— Toate astea le văd cu ochii mei — murmură Bartolomeu pe gânduri. Nu înţeleg un singur lucru: ce rost are spitalul acesta ultramodern într-un asemenea loc?

— Nu înţelegi? se miră cu aparentă sinceritate Ovidiu. Mare naiv ai rămas, dragul meu! Deoarece tot vei lucra împreună cu mine aici, nu văd de ce nu ţi-aş destăinui, mai ales că nimeni nu mi-a interzis acest lucru. Un anume fapt cred că nu ţi-a scăpat, în pofida uluitoarei tale naivităţi, şi anume că stimabilii din trustul „Psycho" şi-au luat tălpăşiţa de pe continent, fiind încolţiţi de copoii poliţiilor din diferite ţări. Se pare că dispariţia noastră a declanşat această urmărire furibundă, ceea ce i-a înfuriat şi mai mult. Ei bine, îi vezi tu pe aceşti domni resemnaţi în postura de învinşi, gata să-şi trăiască restul zilelor pe această insulă pierdută în largul oceanului? Te-ai înşela amarnic dacă ai nutri asemenea iluzii! Pur şi simplu, îşi vor face reapariţia peste un timp, dar cu o altă înfăţişare. De ce căşti ochii aşa la mine? Parcă nu ştii la fel de bine că, prin operaţia al cărei mecanism tu însuţi l-ai descoperit, centrii memoriei îşi pot muta domiciliul în orice trup omenesc ! Şi astfel, după o vreme, când toată lumea va crede trustul „Psycho" dispărut

sau lichidat, nişte banali funcţionăraşi de provincie sau onorabili medici rurali sau poate — de ce nu ? — preacuvioşi călugări franciscani vor relua, nestingheriţi, activitatea acestei formidabile organizaţii de-a lungul şi de-a latul mapamondului...

Înlemnit, cu ochii fixaţi asupra panourilor cu cadrane fosforescente şi minuscule becuri multicolore, Bartolomeu simţi că e pe cale să-şi piardă din nou autocontrolul. La multe s-ar fi aşteptat în legătură cu aplicarea descoperirii sale, dar urzeala aceasta diabolică, pregătită şi calculată cu o precizie atât de halucinantă, depăşea cu mult sărmanele limite ale imaginaţiei sale. Poate că în alte împrejurări s-ar fi pierdut în consideraţii filozofice despre inepuizabilele resurse ale cinismului uman, despre nemărginirea infernului sufletesc pe care-l găzduieşte încă această fiinţă fragilă care şi-a arogat, printr-o uriaşă inadvertenţă, printr-o monstruoasă minciună, titlul de unică întruchipare a raţiunii în mijlocul unei naturi implacabile şi viclene. Dar acum nu-i ardea de reflecţii sterile, fără finalitate, mintea lui începuse să caute febril, în acest dramatic păienjeniş de împrejurări, aflate la graniţele verosimilului, o cât de infimă cale de ieşire. Se simţea copleşit de o enormă răspundere pentru tot ce se va întâmpla de-acum înainte, fiind conştient că, asemeni fluşturaticului ucenic vrăjitor, declanşase prin descoperirea sa, dar mai ales prin bezmetica uşurinţă cu care acceptase să realizeze prima operaţie de acest gen, o succesiune de crime cu implicaţii fără precedent în istoria umanităţii. Pe lângă această migrare în masă a unor memorii criminale, încărcate cu tot bagajul de abjecţii şi sadisme pe care l-a putut acumula firea omenească de-a lungul secolelor, hâda ciupercă de la Hiroşima i se păru un

fleac. Torturat de viziunea unui autentic sabat goyesc, atribui celor ce văzuse şi auzise în aceste clipe proporţii şi răsfrângeri catastrofice.

— Un adevărat conveier al transplantării memoriilor — continuă Ovidiu pe un ton sec, profesional, făcându-se că nu remarcă tulburarea lui Bartolomeu — un conveier organizat la scară industrială modernă, utilizând cuceririle celor mai variate ramuri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane, totul pus în slujba transformării colosalei tale descoperiri într-un bun al unei elite demne de devotamentul şi admiraţia noastră. Poţi fi mândru, dragul meu, rari sunt savanţii care, în viaţă fiind, să-şi fi văzut visul cu ochii, şi încă într-un mod atât de magnific !

Inflexiunile de amabilă şi, poate, consolatoare ironie din glasul lui Horja nu-l mai iritară pe Bartolomeu, cum s-ar fi întâmplat altădată, toate astea i se păreau ridicol de mărunte, ca un „ţi-ai uitat umbrela", strigat în urma cuiva care se îndreaptă spre scaunul electric, sau ca o fluturare de batistă la plecarea unui tren al morţii. Avea nevoie de luciditate, de multă luciditate, dar nu luciditatea placidă şi neroadă a resemnării, acel rictus interior de autocompătimire, balsam al comodităţilor şi laşităţilor, ci de o rafală continuă, de un lanţ de explozii lăuntrice care să-i menţină toate simţurile încordate.

—Şi cine sunt pacienţii ? întrebă el cu vocea omului care caută să se informeze, arătând spre cele două panouri şi spre încăperile din spatele lor.

—Primul salon îi adăposteşte pe „colonişti", al doilea pe „colonizaţi" — râse Ovidiu, mulţumit de ingeniozitatea acestor sugestive denumiri, împrumutate dintr-o terminologie cu rezonanţe ambigui şi bizare.

— „Colonizaţii" ăştia — constată Bartolomeu pe un ton cât mai alb cu putinţă — au nişte mutre cam stranii şi nu prea fac impresia unor voluntari...

— Nu există voluntariat mai pur, dragul meu — Ovidiu îşi curbă spinarea până ce buzele îi ajunseră în dreptul urechii lui Bartolomeu — decât al acestor fiinţe care au atins, pe timp limitat ce-i drept, treapta zero a memoriei umane...

Deoarece Bartolomeu rămăsese cu ochii pironiţi în gol, Ovidiu adăugă liniştitor :

— E păcat, crede-mă, să te omori cu firea din pricina unor indivizi care şi-au sacrificat cu bună ştiinţă, în goana după senzaţii tari, bruma de raţiune şi conştiinţă pe care o mai posedau. Ăştia sunt cei mai nesăţioşi consumatori de stupefiante şi halucinogene din câţi au cunoscut bătrânul nostru continent plus cele două Americi. După ce şi-au secătuit uneori averi colosale peregrinând prin paraclisele artificiale ale haşişului şi marijuanei, mescalinei şi psilocibinei, au acceptat de bună voie să vină aici, în „Palatul lui Onyrus“, ca să trăiască într-o perpetuă frenezie a viziunilor interioare, într-o continuă aiurare şi într-un nesfârşit extaz. Iar când au epuizat toate experienţele onirice, nu le-a mai rămas nimic altceva decât să încerce suprema satisfacţie, aceea a uitării complete de sine, considerată ca un fel de culme a rafinamentului. Atunci li s-a administrat cel mai nou şi mai senzaţional produs al trustului „Psycho“, lethina...

— Lethina ? N-am auzit pân-acum... îşi exprimă Bartolomeu nedumerirea pe tonul cel mai profesional cu putinţă.

— Balsamul uitării, echivalentul modern al licorii

miraculoase din faimoasa fântână Lethe a infernului antic! exclamă Ovidiu. Nici n-ai avut cum să auzi, dragul meu, deoarece această substanţă n-a pătruns încă dincolo de graniţele acestei insule. Dar când va pătrunde, te asigur că va revoluţiona moravurile umane la acest asfinţit glorios de secol! Cel care a inventat-o a parcurs jumătatea drumului până la enigmatica — deocamdată enigmatica — formulă a lui Ilarie Lupşa. Împreună cu el, folosindu-ne de cunoştinţele lui extraordinare, vom parcurge şi cealaltă jumătate. Atunci istoria umanităţii îşi va redobândi dimensiunile fireşti, de mizerabilă ficţiune, sortită uitării ca toate ficţiunile, iar noi ne vom duce misiunea până la capăt, de a crea o nouă istorie...

Surescitat, pradă din nou acelui delir rece care-i contorsiona trăsăturile în grimase halucinate, Ovidiu îl apucă brusc de braţ pe Bartolomeu şi îl trase după el de-a lungul coridorului unde indivizii cu ochii goi de expresie îşi continuau, ca nişte automate, forfota aparent fără scop. Una dintre uşi se deschise şi Bartolomeu se pomeni într-o încăpere mult mai vastă decât cele în care Ovidiu Horja şi maimarii trustului „Psycho“ instalaseră teribilul „conveier al memoriilor". Se simţi dintr-o dată transpus în atmosfera unui straniu atelier de alchimist, având însă toate atributele tehnicii secolului. Misterioase procese de disocieri şi sinteze se petreceau în retorte de dimensiuni fantastice aşezate în spatele unui vast ecran de sticlă insonorizant şi dezodorizant care-ţi dădea impresia că asişti la un spectacol.

Preocupat să descifreze rosturile acestui spectacol de alchimie modernă, Bartolomeu nu sesiză prezenţa personajului care dirija toate aceste procese. Îl remarcă

doar când Ovidiu se dezlănţui într-un potop de epitete admirative :

— Ţi-l prezint, doctore Cubleşan, pe cel mai formidabil biochimist al timpurilor noastre, pe singurul stăpân autentic al secretelor materiei vii, profesorul Isidro Fuente y Vasquez !

Omul pe care-l desemna această efuziune grandilocventă era tot ce putea fi mai contrar clişeului preconceput al unui vraci, fie el şi modern. Un tip de o statură impozantă, mai înalt chiar decât uriaşul de Bartolomeu, cu un cap de nobilă frumuseţe, uşor efeminat, cu buzele delicat arcuite, cu părul ondulat, grizonant, încununând o frunte de olimpiană seninătate.

— Faimosul profesor Vasquez din Valparaiso, a cărui retragere din viaţa ştiinţifică, după ce a primit Nobelul, a făcut atâta vâlvă — observă Bartolomeu pe un ton strict constatativ, fără uimire.

— Întocmai, domnule, mă bucur că numele meu nu vă este total necunoscut — răspunse străinul cu o politeţe rece, rezervată, care se acorda perfect cu fizionomia nobilă şi distantă.

Au urmat câteva minute de conversaţie banală, care ameninţa să alunece pe o pantă de convenţii salonarde, dacă Bartolomeu, contemplându-l pe Vasquez, n-ar fi murmurat la un moment dat:

— Nu mi-aş fi imaginat, domnule profesor, că retragerea dumneavoastră înseamnă... dar se opri brusc, poticnit.

Profesorul Vasquez aşteptă câteva clipe, fără să pară tulburat de remarca atât de stângaci curmată a lui Bartolomeu.

— De ce nu continuaţi, domnule ? spuse el într-un târziu

pe acelaşi ton detaşat. Îmi voi permite să reiau eu firul ideii pe care o sugerează începutul dumneavoastră de frază : că retragerea mea înseamnă nu părăsirea activităţii ştiinţifice, ci, de fapt, o nouă etapă a carierei mele, închinată altor preocupări şi probleme. Asta aţi vrut să spuneţi, nu-i aşa ? în primul rând, aş ţine să vă amintesc că nu am declarat niciodată şi nimănui că sunt hotărât să abandonez ştiinţa. Pur şi simplu, mi-am abandonat catedra şi laboratorul de la universitatea din Valparaiso. De ce ? E o chestiune mult prea complicată ca să vă explic acum şi aici. Reţineţi doar atât: în viţa fiecărui om de ştiinţă vine o clipă când bilanţul a tot ce a înfăptuit, inclusiv onorurile, i se pare de o tragică nulitate şi când are revelaţia că adevărata sa vocaţie, chiar în limitele ştiinţei pe care o slujeşte, se află, în fapt, altundeva decât în zona unde şi-a căutat-o până atunci. Pentru mine, dacă vreţi neapărat să ştiţi, acest moment a coincis cu însăşi descoperirea care mi-a adus Nobelul, şi anume că în compoziţia chimică a moleculelor care alcătuiesc genele, celulele noastre embrionare, se află înscrise nu numai viitoarele noastre caracteristici fizice ori psihice, ci şi, la fel de ineluctabil, modul cum vom muri, cu precizie dezesperantă, mergând chiar până la exactitatea zilei şi a orei respective. Am trăit zile şi nopţi de adevărat coşmar, domnul meu, gândindu-mă la clipa când oamenii vor deveni conştienţi de această crudă predestinare sigilată până acum cu pecetea tainică a necunoscutului. Desigur, nu e prima oară în milenara sa istorie când omul se simte biată frunză în bătaia unui vânt orb numit destin. Dar până acum destinul a cuprins şi zone vaste de imprevizibil, de hazard, iar imprevizibilul şi hazardul presupun speranţa, lupta, ambiţia, poate nebunească, de a birui. Din momentul

când hazardul devine practic inexistent, când totul e predestinat cu inexorabilitate matematică, ce rost şi semnificaţie ar mai avea revolta şi lupta ? În clipele acelea de febră şi spaimă mi-am zis că, devreme ce eu am fost cel ce am deschis omului această cale spre neant, tot eu sunt obligat, moralmente obligat, să i-o închid. Care putea fi cheia unică, magicul zăvor cu care să lăcătuiesc poarta supremei mele imprudenţe ? Uitarea ! Aşa s-a născut lethina...

...Toate aceste scene, frânturi de conversaţii, impresii, senzaţii, i se amalgamau lui Bartolomeu sub frunte în dimineaţa aceea când ivirea soarelui din abisul de ape al oceanului îi umpluse retina de incandescenţele unui început de lume. Încetul cu încetul se orânduiseră pe un fir cât de cât logic. Ba nu, uitase ceva, şi tocmai momentul acela n-ar fi vrut în ruptul capului să-l uite. Ultima lui convorbire cu Horja, înainte de a se despărţi pentru o noapte de zbucium şi nesomn. Îl întrebase : „Şi cu noi ce va fi după ce vom efectua marea migraţie a bandei „Psycho" în noile lor trupuri omeneşti ?“ Horja l-a privit nedumerit, apoi a izbucnit într-un hohot ambiguu care dură secunde în şir : „Auzi ce întrebare ? ! Noi doi şi profesorul Vasquez vom fi ultimii colonizatori de trupuri străine ! Ne vom alege cu grijă înfăţişările care să ne permită maximum de eficienţă în îndeplinirea extraordinarei misiuni pe care ne-am asumat-o şi ne vom opera, dragul meu, cu deosebită grijă colegială, unul pe celălalt...". L-a mai întrebat doar atât: „Nu cumva Vasquez e şeful trustului ?“, la care Ovidiu, oprindu-se subit din râs, i-a răspuns cu o umbră de nelinişte în privire : «În nici un caz, de asta garantez, Vasquez e prea aerian, nu coboară el la asemenea treburi. Ce pot să-ţi spun

e că nici eu nu l-am văzut încă pe acest misterios personaj şi că, la ora actuală, e sigur că nu se găseşte în „Palatul lui Onyrus". Unele indicii din ultimele zile mă fac însă să cred că sosirea lui pe insulă e aşteptată din moment în moment...»

Străbătând în lung şi-n lat îngusta fâşie de nisip care alcătuia plaja minusculei insule, scrutând din când în când imensitatea întinderii de ape, Bartolomeu îşi zise că nu degeaba cerberii săi îl lăsaseră fără nici o dificultate să iasă la plimbare în zorii zilei. Într-adevăr, se pare că n-aveau de ce să se teamă : adăpostul lor se afla, desigur, la mare depărtare nu numai de orice aşezare omenească, dar şi de itinerarele obişnuite ale vapoarelor ori avioanelor. În cele aproape două ore de când respira aerul iodat al oceanului nu numai că nu zărise nimic care ar fi putut evoca silueta vreunui vehicul maritim sau aerian, dar nici nu auzise, în pofida stării continue de pândă încordată, nici măcar ecoul vag al unui bâzâit îndepărtat.

Izbindu-se pentru a nu ştiu câta oară de nu prea înaltul dig de pietre care hotărnicea plaja, Bartolomeu îşi aruncă întâmplător privirea dincolo de această barieră inofensivă. Era gata să revină la monotona traversare a plajei, care îl ajutase până acum să-şi adune gândurile disparate, când un detaliu mărunt îl făcu să rămână pe loc, cu ochii mari sorbind avizi fiecare centimetru pătrat de peisaj. Dincolo de dig, într-un soi de golf verzui, mai mult un pinten de ape în coasta insulei, învăluit într-o umbră deasă — umbră care i se păru destul de stranie, deoarece soarele arzător nu îngăduia în alte locuri nici un colţişor de întunecime — se desenau, abia vizibile în cremenea dură a stâncii, două intrânduri cu contururi prea regulate şi, mai ales, prea

simetrice între ele ea să fi fost despicate de ape ori de intemperii. Dispus cum era să se agaţe de cel mai insignifiant şi fragil fir de nădejde, se azvârli dintr-un salt dincolo de dig şi intră până la genunchi în apă ca să ajungă la ciudatele patrulatere săpate în stâncă. Din câţiva paşi se află în pragul celui mai apropiat dintre ele. Presentimentul i se adeveri: în fundul unei strâmte cavităţi sclipea stins o „gânganie" asemănătoare celei care-i adusese pe insulă. Cealaltă cavitate avea aceeaşi utilizare: similitudinea contururilor, care-l frapase, tăinuia similitudinea rosturilor. Erau, probabil, hangarele vehiculelor aeriene de rezervă, menite să asigure salvarea *în extremis a* bandei în cazul unui atac prin surprindere.

Măruntul, precarul fir de nădejde începu să-i strângă inima cu vigoarea unui odgon solid. Ar fi oare imposibil să încerce o evadare cu una din aceste „gângănii“, a cărei siluetă, abia întrezărită, parcă îl chema şi îl sfida ? Manevrarea lor nu i se păruse teribil de complicată. Erau, fără îndoială, dirijate prin intermediul unor sisteme-robot de pilotaj.

Fugi prin fâşia de apă şi sări digul dintr-o suflare, încropind febril un plan de evadare care să înşele până şi cele mai palide bănuieli ale cerberilor. De altminteri, treaba asta nu părea nici ea grozav de dificilă, ţinând seama de aplombul şi siguranţa domnilor de la „Psycho“, care se simţeau aici la adăpost de orice surpriză. Trebuia numai s-o pună imediat în gardă pe Adriana şi să-i împărtăşească planul ale cărui şanse de reuşită căpătau din ce în ce mai mult în ochii lui consistenţa ameţitoare a unei certitudini.

Zăpăcit de amestecul tulburător de bucurie şi teamă care îi anihilase până şi elementarul simţ al prudenţei,

alergă pe plajă ca-n transă. Rămase însă înţepenit, cu un picior suspendat caraghios în aer, când se auzi strigat. Întoarse capul şi o zări, lângă o tufă de magnolii de la extremitatea plajei, pe Adriana.

Înfiorarea electrizantă care îl ţintuise locului i se risipi într-un mic geamăt de uşurare. Îi făcu un semn discret Adrianei să-l urmeze şi se îndreptă din nou spre dig. Când ajunseră la parapetul de pietre, îi strânse brusc braţul brun de creolă arătându-i cu un gest mut cele două patrulatere ale căror contururi căpătaseră pentru el irizări irezistibile.

— Priveşte bine, Adriana — şopti el conspirativ, după o tăcere prelungită — acolo, în umbra aceea aparent informă, se află, oricât ar părea de neverosimil, salvarea noastră...

Dacă Bartolomeu şi-ar fi aruncat întâmplător, în acel moment, privirea spre întinderea incandescentă a oceanului, ar fi zărit ceva nu mai puţin ciudat decât grotele săpate simetric în stâncă : nu departe de mal se ivise din ape un soi de lujer negru cu o corolă de lentile scăpărătoare. Era un periscop care, asemeni unei bizare făpturi acvatice, scruta minuţios insula. Dar era prea absorbit de hangarele acelea minuscule care reprezentau pentru el unica existenţă reală în univers.

Neaşteptat, cu o smucire care pe moment îi dezechilibra, Adriana i se smulse din strânsoare. Bartolomeu o privi uluit căutând să priceapă sensul acestei mişcări violente. Femeia de lângă el îi înfrunta privirea cu ochi reci, injectaţi subit cu veninul unui batjocoritor dispreţ. Avu în clipa aceea presimţirea sinistră că se va întâmpla ceva greu de definit, dar fără îndoială monstruos şi ireparabil.

—Mă văd obligată să te dezamăgesc — ricană Adriana

cuprinsă de o veselie aproape euforică — dar planul dumitale, doctore Cubleşan, nu se va realiza în vecii vecilor. Regret prăbuşirea acestor iluzii stupide, n-am ce-ţi face, vei trebui să te resemnezi cu ideea că tot restul zilelor soarta dumitale va rămâne indisolubil legată de a noastră...

Bartolomeu nu înţelegea, mai bine zis refuza să înţeleagă. Undeva, sub el, simţea că pământul începe să se surpe măcinat de un inexplicabil cutremur. Se strădui să se descotorosească de senzaţia idioată a căderii în gol.

— Ce sunt vorbele astea, Adriana ? murmură el buimăcit. Nu cumva soarele ăsta păcătos...

O scurtă rafală de hohote îi răpăi asurzitor în urechi. Adriana zâmbea amuzată, dar nu râdea. Cel ce râdea atât de dezlănţuit era Ovidiu Horja ivit ca din pământ în spatele Adrianei, cu dentiţia sclipind orbitor în bătaia soarelui tropical.

— Haide, dragul meu Bartolomeu — rostogoli el cuvintele printre dinţi — fii rezonabil şi priveşte adevărul drept în faţă : ai de-a face cu o nouă Adriana Jacotă care, pe lângă binecunoscutele-i atribute fizice, posedă ceva în plus, de loc neglijabil : inteligenţa şi farmecul personalităţii domnişoarei Sabina Lupşa...

Apoi, cu un fel de triumf sfidător în vocea care căuta să domine zgomotul valurilor izbite de stânci:

— Prima mea operaţie independentă, doctore Cubleşan, fără preţioasa ta îndrumare, şi vei fi nevoit să recunoşti că a reuşit ca şi cum ai fi executat-o cu propriile tale mâini...

Ultimul gând conştient care mai pâlpâi o clipă în mintea lui Bartolomeu, inundată apoi de un enorm torent de umbră, se poticni într-o bâiguială tulbure : „E vina mea, eu te-am ucis, iartă-mă, Adriana..."

Din clipa aceea nu mai simţi decât adierile brizei care-i izbeau obrajii cu forţa unei furtuni teribile şi, totodată, îmbietoare, ea o irezistibilă chemare a neantului. Picioarele i se dezmorţiră singure din încremenire şi o porniră în goană spre iradiaţia obscură a acestei chemări, spre ocean.

— Te somăm, doctore Cubleşan, să te opreşti — răsună glasul iritat al Adrianei-Sabina. Să ştii că arma prietenului nostru e necruţătoare şi nu greşeşte niciodată ţinta !

Lângă ea îşi făcuse, într-adevăr, apariţia individul cu ochi de vietate marină care îndrepta, impasibil, spre ţinta vie şi uşoară din faţa lui un minuscul pistol cu laser. Bartolomeu nu auzea însă decât vibraţiile tainice ale ecourilor din adâncuri care repetau obsedant, ca mii de orgi, acordurile tumultoase ale chemării.

Înfuriată de această fugă nebunească spre ocean, Adriana-Sabina se pregătea să-i facă semn individului să declanşeze fascicolul de raze ucigaşe când, deodată, rămase cu mâna în aer şi cu buzele întredeschise, electrizată de tunetul unei voci izbucnite parcă din străfundurile oceanului. În aceeaşi secundă Bartolomeu se opri şi el din goana sa disperată la nici o jumătate de metru de liziera înspumată şi clocotitoare a valurilor. Vocea transmisă de un difuzor puternic peste întinderea verzuie din faţa sa avu asupră-i efectul unei explozii miraculoase care sparse o breşă în anihilanta beznă lăuntrică. Mesajul acelei voci lui i se adresa:

— Opreşte-te, Bartolomeu Cubleşan, zău, nu e nici o fală să mori sub valuri exact în clipa când eşti salvat. Da, măi băiatule, eşti salvat, ce-ai rămas înlemnit cu ochii cât cepele ? Şi pe urmă nu uita că ne aşteaptă m’sieur Noirot în

locanda lui genevează cu o „fondue“ de să-ţi lingi buzele...

Jovialitatea glasului lui Racolţea, imperceptibil umbrită de îngrijorare, nu numai că destrămă perdeaua densă de întuneric ce coborâse în ultimele minute peste conştiinţa lui Bartolomeu, dar avu darul să-i trezească şi instinctul de autoapărare. Se întoarse brusc spre cei de pe mal şi, zărind pistolul cu laser în mâna individului cu ochi de vietate marină, se trânti fulgerător la pământ. Exact în clipa aceea misteriosul difuzor îi aduse în auz un glas pe care nu-l cunoştea şi care se adresa, de astă dată, ferm şi ameninţător, celor strânşi ghem în jurul Adrianei-Sabina :

— Sunteţi în mâinile noastre, domnilor, — vorbea răspicat inspectorul Karstens. Vă sfătuiesc să nu opuneţi nici cea mai infimă urmă de rezistenţă şi, mai ales, să nu atingeţi nici măcar un fir din părul doctorului Cubleşan. Vă informăm că, alături de noi, se găseşte, în cele mai frumoase cătuşe cu putinţă, însuşi onorabilul vostru preşedinte, vânat de noi la câteva mile de aici, pe elegantul său iaht. Am fost nevoiţi să-i stricăm croaziera. Ca să vă convingeţi, o să-i dăm cuvântul...

Bartolomeu întoarse din nou ochii spre imensitatea oceanului. La vreo câteva sute de metri de mal apele lăsau, spumegând, să iasă la suprafaţă trupul vânjos şi, totodată, suplu al unui uriaş hidroavion submersibil. În clipa aceea răsună şi vocea preşedintelui.

— Predaţi-vă, fraţilor, fără mofturi şi aiureli, n-are rost să faceţi pe nebunii şi să crăpaţi inutil, că nici ăştia nu ştiu de glumă, nu-s trecuţi pe la biserică, credeţi-mă pe mine ! Nu vă jucaţi cu focul, viaţa mea e în mâinile lor, la cea mai mică trăsnaie a unuia dintre voi, nici nu aşteaptă să-mi fac rugăciunea, mă curăţă cât ai zice peşte ! Din momentul

ăsta trustul „Psycho“ nu mai există şi să vă ia dracu, lepre nenorocite ce sunteţi !

Deprins de-acum cu vârtejul surprizelor, Bartolomeu îşi înfipse, totuşi, unghiile adânc în carne ca să-şi înăbuşe un urlet de uimire. Recunoscuse vocea, deşi n-o auzise decât o singură dată în viaţă. Era a pirpiriului şi oacheşului meşter în tuzlamale şi ciorbe de burtă din Lausanne. A lui Kostas Ferekidis.

XIV. Frunze răscolite de vânt...

Toamna neobişnuit de caldă şi uscată a acelui an prelungise neverosimil dulcea agonie vegetală a naturii. Pe calendarele electrice se perindau vertiginos ultimele inscripţii ale lui noiembrie, dar cohorte întregi de frunze mai atârnau, aparent imuabile, de rămurişurile încă mustind de sevă.

Rar de tot când se isca din senin vreo rafală de vânt repede curmată, două-trei frunze stinghere o luau razna, bete de ameţeala plutirii în voie peste copaci, case, oameni.

Un asemenea triunghi scofâlcit de nervuri minuscule se lipi într-una din zile de geamul laboratorului lui Bartolomeu Cubleşan. La început, uriaşul blond — cufundat într-una din acele tulburi somnolenţe care îl cuprindeau frecvent de când revenise în institut — nu dădu nici o atenţie zdrenţuitului vestigiu clorofilian. Cu ochii pe jumătate închişi, contemplând un punct invizibil dincolo de silueta neagră a microscopului, Bartolomeu rămânea uneori câte o oră întreagă aşa, ca un exilat pe tărâmuri inaccesibile privirilor obişnuite. Colegii şi subalternii respectau, de obicei, aceste alunecări tăcute în ceţuri misterioase şi triste, străduindu-se să nu-i tulbure echilibrul precar, atât de trudnic refăcut.

Cineva uitase, desigur, să pună zăvorul la fereastră şi Bartolomeu fu smuls din placida somnolenţă de scârţâitul neplăcut al balamalelor ruginite. Cele două canaturi se mişcau greoi pe prichiciul scorojit de căldură până ce o răbufnire violentă le trânti cu un zgomot sec de perete. Geamurile, incasabile, rămaseră intacte, dar Bartolomeu,

cuprins subit de o teamă inexplicabilă, se repezi cu atâta grabă să închidă fereastra ca şi cum ar fi trebuit să preîntâmpine cine ştie ce inevitabilă catastrofă. O catastrofă a cărei prevenire stătea exclusiv în puterile lui.

Zări frunza răstignită pe luciul transparent al geamului în clipa când se pregătea să tragă zăvorul. Rămase un timp nedefinit ca hipnotizat de gălbuia arătare vegetală, care căuta, printr-un incredibil efort, să reziste asaltului rafalelor de vânt şi să se menţină în fragila stare de repaus. Târziu, când o nouă porţie de scârţâieli jalnice îi izbi strident auzul, desprinse frunza cu gingaşe precauţii şi o adăposti în căuşul încăpător al palmei. Închise fereastra, înţepeni bine zăvorul şi se întoarse cu paşi obosiţi la masa de lucru.

Păru o vreme adâncit în studierea nervurilor fine a căror imperceptibilă zbatere sugera imaginea unei dramatice agonii, unei bătălii disperate şi fără sorţi de izbânda pentru a evita sau măcar a întârzia sfârşitul implacabil. Nu-l pasionase niciodată botanica şi, de aceea, contemplarea îndelungă a unei biete frunze azvârlite de vânt ar fi stârnit, dacă vreunul din colaboratorii săi ar fi fost de faţă, minare şi chiar o anume, semnificativă, compasiune. Cine şi-ar fi putut imagina că în clipele acelea gândul doctorului Cubleşan era departe de botanică şi chiar de veştedul ei sol autumnal ?

„Biată frunză în bătaia unui vânt orb numit destin", crâmpeiul acesta de frază îi ciocănea tot mai asurzitor timpanele, făcându-l să retrăiască, cu o intensitate care-l uimi pe el însuşi, întâmplările petrecute la începutul verii. Nu că le-ar fi uitat cumva, o asemenea teribilă succesiune de peripeţii nu poate fi uitată cu una, cu două, ea marchează prea necruţător straturile cele mai profunde ale

conştiinţei, lasă amprente prea dure. Dar eforturile conjugate ale prietenilor şi cunoscuţilor, ale colegilor de institut, de a ocoli cu grijă chiar şi cea mai inofensivă aluzie la cele petrecute, nu fuseseră zadarnice. Încetul cu încetul evenimentele nenorocite în viitoarea cărora fusese angrenat începuseră să se estompeze, să-şi piardă contururile ascuţite şi dureroase. Momentele de somnolenţă, care-i întrerupeam uneori ritmul obişnuit al muncii, nu erau — cum ar fi putut să pară — Întoarceri pe cărările straniei sale aventuri, ci pur şi simplu acele pauze fără gânduri de care orice organism obosit are nevoie. Că la el aceste pauze erau mai lungi şi luau aspectul unei totale cufundări în zone lăuntrice inaccesibile se datora, poate, unui grad de oboseală, unei epuizări nervoase pe care el însuşi, cu absurdă străşnicie, refuza să şi le recunoască.

În primele săptămâni după înapoierea în ţara fiecare clipă îi era atât de plină de imagini, scene, frânturi de dialoguri din acele zile ameţitoare încât avea adesea senzaţia că n-a părăsit încă „Palatul lui Onyrus“, că se mai află pe plaja îngustă asaltată de valurile oceanului, ba chiar se surprinse elaborând complicate planuri de evadare. Revenirea la realitate se desfăşura anevoie, cu smucituri şi opinteli.

Dacă ar fi fost să fixeze momentul nodal, punctul hotărâtor, de cotitură, al acestei reveniri, al ieşirii din apele mocirloase ale coşmarurilor, fără îndoială că l-ar fi plasat în ziua reîntâlnirii cu directorul institutului, venerabilul profesor Dragomir Manciu.

N-a avut loc această întâlnire decât la vreo trei săptămâni după întoarcerea la Bucureşti. Doctorii elveţieni, convocaţi de Racolțea într-un savant consult, îi

recomandaseră lui Bartolomeu, în primul rând şi înainte de orice, o odihnă prelungită, excluzând orice preocupare ce ar fi putut solicita cel mai minim efort. Ca să se asigure că prietenul său respectă întru totul această recomandare, Justin îşi luase şi el un mic concediu şi rămase în ţară. Nu izbuti să-l convingă să plece într-o staţiune de la mare sau de la munte — însăşi pronunţarea acestor cuvinte : „mare“ sau „munte", evocându-i probabil momente prea recente şi prea teribile, îi dădea lui Bartolomeu frisoane — aşa că aranjă cu un prieten să le închirieze pentru două luni o vilă, un fel de *cottage,* pe malul Argeşului, la câteva zeci de kilometri de Capitală.

Au fost zile şi săptămâni când Justin Racolţea devenise o ideală simbioză de infirmieră, guvernantă şi cerber. Păzea somnul lui Bartolomeu cu un devotament aproape inuman. Nu dormea nopţi întregi pândindu-i cea mai măruntă tresărire, iar când nălucirile şi vedeniile coşmarurilor îi smulgeau lui Bartolomeu gemete, însoţite de zvârcoliri, de gesturi agitate şi haotice, îl trezea şi îl liniştea ca pe un copil, cu atâta grijulie delicateţe şi căldură câtă n-ai fi bănuit că încape în inima grăsunului şi în pepenaşul lui de Turkestan.

Obsesia continuă a lui Justin erau însă ziariştii. Ca să evite asalturile lor furibunde scoase din priză videotelefonul, iar împrejurimile vilei erau supuse zilnic unei investigaţii minuţioase. Vreo doi reporteri intrepizi încercaseră să-l abordeze, prin diferite „manevre de învăluire", pe doctorul Cubleşan, dar, în ciuda risipei de ingeniozitate, încercările lor se izbiseră de acel zid neînduplecat care era Racolțea.

Un singur om izbuti să străpungă acest zid, ajungând în

sacrosanctul loc al odihnei lui Bartolomeu : tânărul locotenent Pavel Zaharopol. Descinse într-o zi din maşină, imberb şi serafic, contemplând cu ochii lui mari şi neverosimil de albaştri smalţul policrom al pajiştilor captate în jocul fosforescent de oglinzi al apelor Argeşului. Justin, care-i zărise silueta, dar încă nu-l recunoscuse, se rostogoli în grabă pe treptele micului peron din faţa vilei, gata să-l izgonească pe acest intrus venit să le tulbure liniştea. În clipa însă când îi văzu faţa, uită de toate precauţiile luate până atunci şi izbucni într-o efuziune de simpatie zgomotoasă care aproape îl sperie pe locotenentul cu figură de adolescent întârziat.

Zaharopol fu invitat în vilă şi Justin, în bucuria sinceră de a-l revedea pe acest tânăr care-i câştigase afecţiunea, uită să-l prevină că trebuie să evite cu orice preţ conversaţiile referitoare la recenta afacere „Psycho“. Această amnezie bietul Racolţea o plăti scump. Solicitat de întrebările zbuciumate, cu o tentă uşor agresivă, ale doctorului Cubleşan, Zaharopol îşi dădu drumul fără nici o reticenţă şi povesti, cu o anume voluptate chiar, amănunte legate de soarta ulterioară a personajelor implicate în ţesătura complicată a afacerii. Membrii bandei „Psycho" se aflau într-o închisoare elvețiană aşteptând procesul, care se anunţa senzaţional. Cu o singură excepţie, profesorul Isidro Fuente y Vasquez, extrădat statului Chile, al cărui cetăţean era, şi graţiat printr-o hotărâre prezidențială la intervenţia unui mare număr de savanţi cu reputaţie mondială, care aduseseră în sprijinul cererii lor meritele incontestabile ale profesorului pe tărâm ştiinţific, precum şi faptul că ultima lui descoperire, Lethina, putea fi utilizată şi în scopuri curative, în anumite maladii psihice.

Bartolomeu ascultase înfrigurat toate aceste relatări, dar, la un moment dat, păru nemulţumit şi puse cu deosebită insistenţă o întrebare care îl frământa, se vede, în cel mai înalt grad : ce s-a întâmplat cu Ovidiu Horja ? Zaharopol păru o clipă încurcat. Era tocmai întrebarea pe care ar fi vrut s-o evite. Lăsă însă scrupulele la o parte şi îi informă pe cei doi interlocutori că Horja, scăpat o frântură de secundă de sub supravegherea poliţiştilor, înghiţise o doză mortală dintr-o otravă necruţătoare, pe care o păstra, probabil, de multă vreme asupra sa. Vestea aceasta avu un efect neaşteptat : Bartolomeu se închise imediat într-o carapace dură de muţenie şi, după câteva minute, se retrase, fără să-şi ia măcar un convenţional rămas bun de la tânărul ofiţer, care se roşise tot cu sentimentul că a făcut o gafă ireparabilă.

La vreo jumătate de oră după aceea, când Zaharopol, încă jenat, părăsi vila pierzându-se în mii de scuze faţă de Racolțea pentru gafa sa involuntară, Justin îl caută pe Bartolomeu, speriat de reacţia acestuia la vestea sinuciderii iui Ovidiu Horja. Dar căutarea fu zadarnică : Bartolomeu Cubleşan dispăruse. Repuse videotelefonul în priză şi începu să întrebe, disperat, în toate locurile unde s-ar fi putut duce prietenul său sub impresia veştii ce-l tulburase într-un asemenea hal. Până la urmă descoperi că Bartolomeu ajunsese tocmai atunci în cabinetul profesorului Manciu, la institut.

Profesorul, care nu-şi mai întâlnise colaboratorul şi fostul discipol de la plecarea la congresul genevez, nu se arătă mirat de apariţia intempestivă a unui Cubleşan cu priviri febrile, cu figura răvăşită şi tenebroasă. Octogenarul neuropsihiatru văzuse prea multe în lunga sa viaţă şi

carieră ca să se mai lase impresionat de apariţii oricât de ciudate şi neaşteptate. Mic şi uscat, cu un nas turtit de mops în mijlocul unui chip care, altfel, prin trăsăturile lui ascetice, ar fi părut de prelat, Dragomir Manciu îl întâmpină pe Cubleşan cu afabilitatea sa obişnuită, ca şi cum îi aştepta vizita chiar în acel moment. Presărând conversaţia cu obişnuitele sale aforisme şi intercalându-le pe alocuri cu citate, de preferinţă în limbile lor de obârşie, bătrânul savant manifesta aceeaşi vivacitate, niţel preţioasă, care îi era lui Bartolomeu de mult familiară.

— Spuneţi-mi, tovarăşe profesor — întrerupse Bartolomeu brutal convorbirea care ameninţa să ia o turnură convenţional-amabilă — este adevărat că m-aţi supus acum trei ani tratamentului de psihoterapie care vă poartă numele?

— Da, şi ce-i cu asta ? răspunse profesorul cu imperturbabilă seninătate, nepărând de loc pus în încurcătură.

— Este, deci, adevărat... murmură Bartolomeu copleşit, uitând de prezenţa interlocutorului său.

— Nu înţeleg — vorbi Manciu, cu aerul cel mai firesc din lume. E adevărat, da, şi ce importanţă are asta pentru dumneata în acest moment? Ce-a fost a fost ! *Fugit irreparabile tempus...*

— Bine, tovarăşe profesor, dar cum puteţi măcar pune o asemenea întrebare ? strigă Bartolomeu ca un apucat. Credeţi că-mi poate fi indiferent faptul că mă descopăr un ucigaş ordinar, salvat printr-o manevră abilă de consecinţele crimei ?

— Ucigaş ? Şi încă ordinar ? Ce vorbe sunt astea, dragă Cubleşene ? E drept, îndelungata mea experienţă mi-a

demonstrat că jumătate din nebunii nu sunt altceva decât imbecilităţi mascate, dar nu-mi imaginam că voi ajunge ziua să verific această observaţie chiar pe tine. Cine ţi-a băgat în cap asemenea trăsnăi ?

— Ovidiu Horja în persoană, el mi-a arătat hârtia scrisă şi semnată de mine prin care mă declaram de acord să mi se aplice tratamentul dumneavoastră, ca să mă eliberez de coşmarul teribil al vinovăţiei, ca să uit că eu sunt, şi încă premeditat, ucigaşul lui Şerban Danielescu...

Prăbuşit în fotoliu, epuizat de cascada asta verbală revărsată dintr-o suflare, Bartolomeu văzu, uimit şi iritat, că buzele uşor răsfrânte de sub nasul turtit de mops al profesorului se lăţesc într-un zâmbet abia frânat să nu se prefacă într-un hohot. Cu un gest decis, Dragomir Manciu trase sertarul biroului şi îi întinse o hârtie pe care Bartolomeu descoperi, năucit, scrisul său.

— *Ceux qui ont de lésprit ont mille bons contes à faire sur les sottises dont ils ont été temoins*[2], cunoşti, sper, dragul meu, sentinţa aceasta a unui înţelept. Numai că mă văd nevoit să constat că m-am înşelat şi că nu eşti de loc acel om de spirit pe care-l credeam capabil să riposteze cum se cuvine la aiurările iresponsabile ale unui ticălos. De fapt, ar trebui să fiu mâhnit că m-ai putut bănui, barem o singură clipă, capabil de o atare, să-i spunem pe nume, complicitate la crimă. Citeşte bine propria ta declaraţie, dragă Cubleşene, şi vezi că tratamentul ţi l-am făcut, într-adevăr, dar cu mult înaintea accidentului stupid căruia i-a căzut victimă nefericitul de Danielescu...

Hârtia cu pricina tremura atât de violent în mâinile sale,

[2] „Oamenii de spirit au să-şi spună mii de poveşti despre prostiile la care au fost martori" (Chamfort: „Maximes et pensées").

încât Bartolomeu nu putu câteva clipe să citească. Când reuşi, în sfârşit, să se calmeze, văzu acelaşi text din declaraţia pe care i-o arătase Horja, numai că data era, cu adevărat, alta, cu două luni mai devreme. După ce o citi şi reciti de câteva ori, ridică ochii cu o privire buimacă. Era vădit că nu mai pricepea nimic.

— Nu ştiu ce nerozii ţi-o fi debitat Horja — continuă profesorul — dar dacă vrei să ştii cu tot dinadinsul împrejurările în care te-am supus acelui tratament, ţi le destăinui, cu toate că legile secretului profesional mi-ar interzice s-o fac. Dată fiind situaţia specială, treacă de la mine ! În perioada aceea mătăluţă ai fost victima unui accident de automobil pe şoseaua spre Constanţa. Accidentul a fost mai mult spectaculos decât grav, ca dovadă, atât tu, cât şi şoferul — erai cu maşina mea, te duceai la nu ştiu ce consfătuire — nu v-aţi ales decât cu răni uşoare, aproape fără importanţă. Mai îngrijorător mi s-a părut faptul că tu rămăseseşi de pe urma accidentului cu o anume stare halucinatorie : timp de câteva săptămâni n-ai visat noapte de noapte decât tot felul de accidente apocaliptice, cu mii de victime în uriaşe bălţi de sânge. M-am sfătuit cu cei mai apropiaţi colaboratori ai mei, unii dintre ei prieteni cu tine, şi am hotărât să-ţi propun aplicarea tratamentului meu de hipnoză şi sugestie. Ai acceptat, l-am aplicat şi uite rezultatul!

Dacă-mi faci şi această supremă, cum să zic, plăcere de a nu mă crede, n-ai decât să-i întrebi pe şoferul Radulian sau pe doctorul Calomfirescu, pe şeful de laborator Zainea ori pe alţii care erau la curent cu treburile acestea…

În pofida tonului jignit şi burzuluit pe care vorbea, profesorul Manciu urmărea cu atenţie zbuciumul vizibil în

privirea şi pe chipul lui Cubleşan, constatând cu satisfacţie că omul care părea înainte tescuit de povara unei vini incomensurabile începe să înţeleagă, cu un embrion de uşurare în suflet, cât de grosolan fusese indus în eroare prin intermediul unei evidente plastografii, executate fără îndoială cu măiestrie şi migală, dar, totuşi, nimic mai mult decât o plastografie.

Bartolomeu simţi, în acele clipe, o nevoie acută, aproape dureroasă, de a se confesa bătrânului său profesor, de a-i împărtăşi poate nu atât întâmplările al căror erou fusese — întâmplări pe care Manciu, desigur, în linii mari le cunoştea — cât zguduirile şi convulsiile interioare prin care trecuse şi, mai ales, cumplita îndoială în care se zbătea cu privire la semnificaţiile şi rosturile întregii sale munci de până atunci. Pe măsură ce vorbea senzaţia de eliberare, ce începuse să se înfiripe undeva, sub zaţul greu de zbuciume şi amărăciuni, creştea tot mai invadatoare, nu printr-o uşuratică izgonire a umbrelor şi îndoielilor, ci printr-o tot mai lucidă percepere a dimensiunilor şi greutăţii lor reale.

Manciu îl asculta cu ochii larg deschişi, încercând parcă să răzbată dincolo de bariera acestor destăinuiri haotice, dincolo de angrenajul complicat al cuvintelor, să recepteze vibraţiile lăuntrice pe o lungime de undă numai de el ştiută. Iar când Cubleşan, vlăguit de puteri, tăcu, octogenarul profesor lăsă să treacă un timp până se decise să vorbească.

— *Quando mi diparti da Circe*[3]... Da, da, şi tu, bietul meu prieten, asemeni eroului divinului Aligheri, ai scăpat ca

[3] „Când am scăpat de Circe“ (fraza cu care îşi începe Ulise mărturisirea în „Infernul" lui Dante, cântul XXVI).

printr-o minune de mrejele şi tentaţiile feei care ştie să dea oamenilor înfăţişare sordidă de râmători. Îmi dau seama prin câte ai trecut, dar nu-i nimic, *et si male nunc, non olim sic erit*[4]. Fiecare om poposeşte măcar o dată în viaţă pe insula de ispite şi vrăji a lui Circe, fiecare om are, la fel ca Ulise, clipa sa de slăbiciune, momentul când rezistenţa i se topeşte dizolvată de apa tare a împrejurărilor. Dar nu mulţi sunt cei ce izbutesc să găsească drumul înapoi spre Ithaca. Tu l-ai găsit, asta e important, asta mă face să te preţuiesc şi să te iubesc poate mai mult ca altădată. Dar nu dragostea dulceagă pentru fiul risipitor care a revenit la căminul părintesc, ci încrederea în fiul care a avut suficientă putere să nu risipească şi s-o biruie pe Circe. Ai pierdut încrederea în virtuţile şi rosturile ştiinţei ? Exclami şi tu ca poetul dezamăgit şi furios „Science who alterest all things with thy peering eyes, vulture, whose wings are dure realities[5]“ ? le-ai speriat şi tu de aripile de dură realitate ale ştiinţei ? Nici asta nu e nou, au trecut şi alţii prin asemenea stări de spirit când au văzut cu groază că idilica lor aventurare în hăţişurile cunoaşterii se poate solda cu efecte neprevăzute şi nedorite. Au renunţat oare la cunoaştere ? În nici un caz, asta ar fi echivalat cu o trădare a însuşi sensului existenţei lor terestre. Au găsit însă în ei puterea uriaşă de a restrânge câmpul consecinţelor nocive omului şi umanităţii, renunţând uneori la aspectele spectaculoase, nu o dată chiar la acele miraje mai ademenitoare decât farmecele lui Circe — gloria şi banii. „They that have power

[4] „Şi chiar dacă acum îmi merge rău, într-o bună zi nu va mai fi aşa" (Horaţiu : „Ode", Cartea a doua, X).
[5] „Ştiinţă... sub ochii-ţi scrutători totul se-abate ; ...vultur cu aripi de grea realitate !“ (Edgar Allan Poe : parafrazarea câtorva versuri din „Sonet către ştiinţă").

to hurt and will no done[6]” ! Şi noi, dragul meu Cubleşan, suntem în situaţia acelora care au câteodată în mâini monstruoasa putere a răului, dar ştiu să abdice de la ea ca de la un tron funest, şi în asta constă poate autentica superioritate a adevăratului om de ştiinţă. A trăi pe tărâmul ştiinţei înseamnă, prietene, a avea forţa lăuntrică să te deposedezi continuu de tine însuţi dăruindu-te altora, uneori poate cu preţul acelui *sacrificium intellectus,* mai greu de suportat ca orice. Mi-ai povestit, torturat de îndoieli, despre acel Ilarie Lupşa. De ce n-am crede că a fost, într-adevăr, un călător prin timp venit să plămădească o nouă umanitate pe măsura unui secol îndepărtat şi fabulos ? Şi poate că renunţarea lui finală e o lecţie, Cubleşene, un mesaj adresat ţie şi mie şi altora despre capacitatea demiurgului de a-şi limita puterile când îşi dă seama că omenirea nu e suficient de pregătită să-i utilizeze cunoştinţele spre folosul şi nu spre distrugerea ei. Da, da, Bartolomeu Cubleşan, aşa e, a putea înseamnă şi a şti să-ţi restrângi puterea...

...La toate acestea şi la multe altele se gândea doctorul Cubleşan contemplând imperceptibila şi cu atât mai dramatica agonie a frunzei aduse de vânt la geamul laboratorului său. Cuvintele profesorului Manciu, care jucaseră un rol decisiv în faptul că se reapucase de lucru (pornind la abordarea unei noi teme — mijloace de întărire a capacităţii memoriei omeneşti), se suprapuneau mereu, ca un laitmotiv viguros de încredere şi calm, peste coşmarul răbufnit al amintirilor.

Se trezi brusc din zbuciumata sa reverie, frapat de semnele unei neobişnuite agitaţii pe coridorul din faţa

---

[6] „Cei ce-ar putea lovi şi nu lovesc,.." (Shakespeare ; Sonetul XCIV),

laboratorului. Ieşi în grabă să vadă ce s-a întâmplat. Prinse din zbor o vorbă aruncată de cineva : „Profesorul a suferit un atac de cord în cabinetul său“. Angrenat dintr-o dată în panica generală, alergă şi el spre clădirea direcţiei.

Făcându-şi loc cu greu prin mulţimea cercetătorilor înghesuiţi în faţa cabinetului lui Manciu, Bartolomeu pierdu speranţa să mai ajungă înăuntru, când o voce îl strigă prin uşa întredeschisă. Ca la un semn magic oamenii se dădură deoparte lăsându-l să între.

Îl văzu din prima clipă pe profesor răsturnat în fotoliu, cu faţa înţepenită într-un zâmbet care-i lumina ciudat trăsăturile ascetice ale chipului, răsfrângând o anume blajină frumuseţe până şi asupra nasului turtit de mops. Nu mai încăpea îndoială : cu ochii împăienjeniţi, cu o subită şi atroce durere sub frunte, îşi dădu seama că Manciu era mort.

Cineva îi şopti, făcându-l să tresară : „Pe biroul profesorului e un plic sigilat adresat dumitale". Căută din ochi plicul, îl zări, îl luă în mâini cu grijă, ca pe un obiect fragil, şi ieşi din încăpere.

Nu-l deschise până nu ajunse în singurătatea laboratorului său. Aici, cu gesturi lente, parcă temându-se, desfăcu ceara sigiliului. Din plic căzu o cărţulie într-o legătură violacee din piele de cangur. Răsfoind-o febril, descoperi pe coperta interioară un nume : ROMULUS CANGU.

Remarcă îndată lipsa unei file, ruptă destul de vizibil, îşi zise că nu putea fi decât foaia cu formula lui Ilarie Lupşa...

CUPRINS :

I. Legătura din piele de cangur..2
II. Incertitudinile şi presentimentele de la miezul nopţii....14
III. Cupa cu Dézaley şi convorbirea cu umbrele.................27
IV. Torenţiala ploaie de stele..45
V. Răpirea sabinei, care n-a avut loc................................68
VI. Miracole personale între matineu şi seara....................92
VII. Sechestratul şi madona...106
VIII. „Psycho” îşi modifică intenţiile.................................122
IX. Noaptea doctorului Bartolomeu..................................142
X. Un salt în gol..163
XI. Ziua s-a sfârşit în zori..180
XII. Greutatea atomică a timpului...................................202
XIII. Briza şi laserul...226
XIV. Frunze răscolite de vânt..259

Redactor : VICTOR ZEDINC
Tehnoredactor : MARIANA PUŞCAŞU
Dat la *cules* 26.09.1968.
Bun de tipar 28.02.1969. Apărut 1969.
C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—31
Tiparul executat sub comanda nr. 80 777 la
Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii",
Bucureşti — Republica Socialistă România

— ...De ani și ani ne zbatem în laboratorul lui Bartolomeu să dezghiocăm și să transplantăm neuronii memoriei de la un individ la altul. Dar iată că aici, încă de la sfîrșitul secolului trecut, a existat un om, pare-se medic, care a fabricat — da, a fabricat, nu te mira — o memorie artificială, dăruind cuiva un al doilea trecut...

Un țipăt scurt, mai mult un șuierat, i se zvîrcoli o clipă în auz. Nu-i dădu nici o importanță, vru să continue, dar în clipa următoare deveni conștient că Adriana era aceea care țipase. Întoarse capul sperînd să-i întîlnească privirea. Adriana însă dispăruse...

Lei 5,50